

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Alec Marsh

Ezra Pound

Çeviren: Şahika Tokel

BİYOGRAFİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi: <https://www.yantey.org>

YAPILANLARI

EZRA POUND

Alec Marsh 3 Şubat 1953'te Boston, Massachusetts'te doğdu. Bennington Üniversitesi'ni bitirdi ve doktora derecesini Rutgers Üniversitesi'nden aldı. 2002-2013'te Ezra Pound Cemiyeti'nin başkanlığını yaptı. Şu anda Muhlenberg Üniversitesi'nin İngiliz Dili Bölümü'nde öğretim üyesidir. Ezra Pound, William Carlos Williams, Robert Frost ve diğer 20. yüzyıl Amerikan şairleri üzerine birçok yayını bulunmaktadır. *John Kasper and Ezra Pound: Saving the Republic* (2015) ve *Money and Modernity: Pound, W.C. Williams and the Spirit of Jefferson* (1998) kitaplarının yazarıdır. Özel ilgi alanı şiirin tarihsel bir araç olarak işlevidir.

Şahika Tokel İstanbul'da doğdu. 2002'de İstanbul Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünü bitirdi. 2006'da Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden yüksek lisans derecesini aldı. 2007'den beri çeviri yapıyor.

Başlıca çevirileri: David Vogel, *Evlilik Hayatı* (YKY, 2012); Ed. Peter Furta-
do, *Ülkelerin Tarihleri: Ulusal Kimlikler Nasıl Oluşturuldu* (YKY, 2014); David
Vogel, *Viyana'da Aşk* (YKY, 2015).

ALEC MARSH

Ezra Pound

Biyografi

Çeviren
Şahika Tokel

YAPI KREDİ YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Yapı Kredi Yayınları - 4492
Edebiyat - 1270

Ezra Pound / Alec Marsh
Özgün adı **Ezra Pound**
Çeviren: **Şahika Tokel**

Kitap editörü: **Dürrin Tunç**
Düzeltili **Ömer Şişman**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**
Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama **Akgül Yıldız**

Baskı Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 12026

Çeviriye temel alınan baskı: Reaktion Books, Londra, 2011
1. baskı: İstanbul, Eylül 2015
ISBN 978-975-08-3400-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2013
Sertifika No: 12334

Alec Marsh'ın Ezra Pound kitabı ilk defa Reaktion Books, London,
UK tarafından 2011'de Critical Lives serisinde yayımlanmıştır

Copyright © Alec Marsh, 2011
Bu kitabın telif hakları Anatoliait Ajans aracılığıyla alınmıştır.

Bütün yayın hakları saklıdır
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Öğrencilerim için

İçindekiler

Kısaltmalar • 8

Önsöz: Şiir ve Politika • 11

1. Şair Olmak • 15

2. Londra'da Bir Baltaya Sap Olmak • 30

3. Modernizmin İcadı • 48

4. İngiltere ve Sıkıntıları • 69

5. Paris 1921-24: Olga, Müzik ve Kantolar • 78

6. İtalya: Baba, Şair, Öğretmen • 100

7. İtalya: Politika, Ekonomi, Orta Kantolar • 118

8. Sağa Sert Dönüş • 134

9. Hayalin Muazzam Trajedisi • 148

10. Deli mi Yoksa Siyasi Mahkûm mu? • 163

11. Konfüçyüsçü Şehit ve Sağcı Aziz • 184

12. İtalya'ya Geri Dönüş • 207

Seçilmiş Kaynakça • 221

Teşekkür • 226

Fotoğraflar İçin Teşekkür • 227

Kısaltmalar

ABCR	<i>ABC of Reading</i> [1934] (New York: New Directions, 1960) <i>The Cantos</i> , 6. karton kapak baskı (New York: New Directions, 1996). Bu baskı Kanto LXXII'nin İngilizce tercümesini içerir. İlgili Kanto'ya ve sayfa numarasına referans verilmiştir: 84/557.
CEPEP	<i>Collected Early Poems of Ezra Pound</i> , ed. Michael King (New York: New Directions, 1976)
CON	<i>Confucius</i> (New York: New Directions. 1969)
CWC	<i>The Chinese Written Character as a Medium for Poetry</i> , Ernest Fenollosa, ed. Ezra Pound (San Francisco: City Lights, tarih yok)
EPEC	<i>Ezra Pound's Economic Correspondence, 1933-1940</i> , ed. Roxana Preda (Gainesville: Florida UP, 2007)
EPCH	<i>Ezra Pound: The Critical Heritage</i> , ed. Eric Homberger (Londra: Routledge & Kegan Paul, 1972)
EP/DS	<i>Ezra Pound and Dorothy Shakespear: Their Letters, 1909-1914</i> , ed. Omar Pound ve Walton A. Litz (New York: New Directions, 1984)
EPHP	<i>Ezra Pound to his Parents: Letters 1895-1929</i> , ed. Mary de Rachewiltz, A. David Moody ve Joanna Moody (Oxford: Oxford UP, 2010)
EP/JL	<i>Ezra Pound and James Laughlin: Selected Letters</i> , ed. David Gordon (New York: W.W. Norton. 1994)
EP/JQ	<i>The Selected Letters of Ezra Pound and John Quinn, 1915-1924</i> , ed. Timothy Materer (Durham, NC: Duke UP, 1991)
EP/MC	<i>Ezra Pound and Margaret Cravens: A Tragic Friendship, 1910-1912</i> , ed. Omar Pound ve Robert Spoo (Durham, NC, Duke UP, 1988)
EPVA	<i>Ezra Pound and the Visual Arts</i> , ed. Harriet Zinnes (New York: New Directions, 1980)

GK	<i>Guide to Kulchur</i> [1938] (New York: New Directions, 1970)
J/M	<i>Jefferson and/or Mussolini</i> [1935] (New York: Liveright, 1970)
LE	<i>Literary Essays</i> (New York: New Directions, 1968)
LIC	<i>Ezra and Dorothy Pound: Letters in Captivity, 1945-1946</i> , ed. Omar Pound ve Robert Spoo (New York: Oxford UP, 1999)
P	<i>Personae: The Shorter Poems of Ezra Pound</i> , gözden geçirilmiş baskı, ed. Lea Baecheler ve A. Walton Litz (New York: New Directions, 1990)
PE&D	<i>Pavannes & Divigations</i> (New York: New Directions, 1958)
P/LR	<i>Pound / The Little Review: The Letters of Ezra Pound to Margaret Anderson – The Little Review Correspondence</i> , ed. Thomas L. Scott ve Melvin J. Friedman (Jackson R. Bryer ile birlikte) (New York: New Directions, 1988)
SL	<i>Selected Letters, 1909-1941</i> , ed. D. D. Paige [1950] (Londra: Faber & Faber, 1971)
SP	<i>Selected Prose, 1909-1965</i> , ed. William Cookson (Londra: Faber & Faber, 1973)
SR	<i>The Spirit of Romance</i> [1910] (New York: New Directions, 1968)
T	<i>Translations</i> (New York: New Directions, 1963)

Carta da Visita di Ezra Pound'da Ezra Pound (Roma, 1942)

Önsöz: Şiir ve Politika

Şair Richard Eberhart, 1949'da yayımlanan “Ezra Pound'un Yeni Kantoları” başlıklı eleştirisinde “Kantoları siyasi, ekonomik ya da sosyolojik manifestolar olarak okumak yerine... bu çalışmaya şiir olarak yaklaşmak gereklidir ve [böylesi] daha tatminkârdır. Elli yıl içinde siyaset gidecek, şiir kalacaktır” demiştir (*EPCH*, s. 375). Söz konusu elli yıl artık geçmiştir. Ancak ne yazık ki görünüşe göre bu yarım yüzyıl şiiri götürmüş, siyaseti bırakmıştır. Ezra Pound'un kim olduğunu sorun, çoğu kimse bir faşist ve Yahudi düşmanı olduğunu söyleyecektir.¹

Ama şiire önem veren hatta şiir yazan birine sorun, muhtemelen Pound'un aynı zamanda büyük bir şair olduğunu öğrenirsiniz. Çoğu zaman sanatçıların fildişi kulelerinden çıkıp dönemin meseleleriyle ilgilenmelerini isteriz. Ancak, eğer Pound siyasetle ilgilenen bir şair ve kamusal aydın modeliyse belki de ne istediğimiz konusunda dikkatli olmalıyız. Zaman Pound'un siyasetini mahkûm etti ve onunla birlikte şiirin çoğu da gitti. Bunun başlıca nedeni şiirinin başarısız olması değil, okurların Pound'u anlamaya daha az hevesli olmalarıdır, çünkü ne bulacaklarından korkmaktadırlar. Pound'un eserlerinde karanlık yerler vardır elbette. Fakat ışık saçan gerçekler de vardır. Pound, Konfüçyüs'ün dört kitabından üçünü tercüme etmiştir; onu Konfüçyüsçü bir şair olarak adlandırmak yerinde olacaktır. Mistik bir yönü ve – çok Amerika'ya özgü olsa da– belirgin bir mizah anlayışı vardır. İngiliz şair Basil Bunting, Pound'un anıtsal (800 sayfa) epik şiiri *Kantolar*'ı bir defasında Alplere benzetmiştir. Alpler gibi *Kantolar* da güzel olduğu kadar haşındır. Zordur, fakat sebat edenlere muhteşem ödüller sunar.

1 İktisatçı Meghnad Desai'nin yakın zamanda yayımlanan kederli kitabı *The Route of All Evil: The Political Economy of Ezra Pound* (Londra, 2006) tam olarak böyle başlamaktadır.

Pound'un hatalarını bulmak zor değildir. 50'li yaşlarında bankerlerin, spekülâtorlerin, Yahudilerin ve Komünistlerin kurduğu bir komplonun dünyayı yıkıma götürmekte olduğuna inanmıştı. İkinci Dünya Savaşı'nın gelip çatması Pound'un en kötü korkularını doğrular gibiydi ki düşüncelerini savaş esnasında Roma Radyosu'nda açık açık ifade etti. Bu konuşmalar yüzünden 1943'te vatana ihanetle suçlandı. Açıkçası, konuşmalarının çoğunda şiddetli anti-Semitizm vardı, fakat Pound hiçbir zaman yargılanmadığı için vatana ihaneti hiçbir zaman kanıtlanamadı. Bunun yerine hiçbir suçla suçlanmadan 13 yıl boyunca Amerikan hükümetinin idaresindeki bir akıl hastanesinde tutuldu. Pound'un siyaseti için ne düşünürsek düşünelim, o bunların bedelini ödedi. Tahmin edileceği gibi, (Pound'un deyişiyle) "deliler evi"ndeki dönemi onu siyasi açıdan pek de hoşgörölü kılmadı. Tam tersine, ABD'de aşırı sağ siyasetle meşgul oldu; vatanperver bir Soğuk Savaşçı* ve Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin Anayasa'yı radikal bir biçimde yeniden yorumladığı bir dönemde söz konusu Anayasa'nın kuvvetli bir savunucusu oldu. 1950'lerde Amerika daha adil ve ırksal açıdan daha az bölünmüş bir toplum olmak için çabalarırken, birçok aşırı muhafazakâr gibi Pound da Amerikan yaşam biçimini baltalamayı amaçlayan bir komünist komplonun varlığına inanıyordu. 1958'de İtalya'ya gönderilmesinin ardından bozuk sağlığı ve kendinden şüphe etmesi onu dehşet verici bir sessizliğe itene dek birkaç yıl daha enerjinin tadını çıkardı. Şiir yöntemlerinin kabul gördüğünü, taklit edildiğini ve övüldüğünü görmeye ömrü yetti; çalışmalarının siyasi ve ideolojik içeriğinin yok sayılması ya da yerinde psikolojik tabirle "bastırılması" bile buna engel olamayacaktı.

Ezra Pound, 1972'de Venedik'te 87 yaşında öldü. Bu satırlar yazılırken, görünüşe göre Pound'un siyasetinin özü –son derece kolayca "faşizm" olarak adlandırılan görünüşteki etkileri ya da anti-Semitizmi değil, Konfüçyüsçü olmak isteyen özü– bize daha iyi, daha sürdürülebilir bir yaşamın yolunu göstermektedir. Bizzat ABD'nin zaman zaman faşist bir devlet gibi davrandığı bir dönemde Pound'u tutucu politikası için düşüncesizce kınamak, kötü ni-

* "Cold Warrior" yani "Soğuk Savaşçı", Soğuk Savaş destekleyen ya da bu savaşa dahil olan kişi. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

yetli bir eylemdir. Hataları gerektiği gibi dikkate alınmıştır, Pound övülme bile saygı görmelidir. Hepsinden önemlisi okunmalıdır.

Peki ne olmuştu? Ezra Pound'un tüm okurlarının cevap istediği sorular: Böylesi büyük bir modern sanatçı o kadar tutucu görünen görüşleri nasıl benimseyebilmişti? Pound, Amerikan hükümetinin iddia ettiği gibi bir vatan haini miydi? Gerçekten deli miydi? Eğer öyleyse ne kadar deliydi ve bu durum ne zaman başlamıştı? Ekonomiye dair radikal, "tuhaf" fikirleri vardı; bunlar ne kadar geçerliydi? Hepsinden önemlisi, yaşamının defalarca kanıtladığı gibi böylesi iyi ve cömert bir adam, adını çoğu kimsenin zihninde "faşizm" ve "anti-Semitizm"le eşanlamalı kılan öylesine hararetli nefretlerin kontrolüne nasıl girebilmişti? Son olarak, şiir ve politika arasındaki uygun ilişki nedir? Şairler, W. H. Auden'in nasihatini dinleyip "şiir hiçbir şeyi gerçekleştirmez" sözünü mü kabul etmelidirler? [Şiir] "İdarecilerin asla kurcalamak istemeyecekleri / sözlerinin vadilerine mi"² çekilmelidir? Yoksa şiir, varlığın anahtarını elinde tutan temel söylem midir? Bu kısa Ezra Pound biyografisi, bu hayati sorular üzerine düşündürmeye çalışmaktadır.

2 W. H. Auden, "In Memory of W. B. Yeats", *Selected Poems*, ed. Edward Mendelson (New York, 1979), s. 82.

Şair Olmak

Ezra Loomis Pound, 30 Ekim 1885'te Idaho'da, gümüş madenciliği yapılan ücra hudut kasabası Hailey'de doğdu. Babası Homer, buranın yerel Federal Toprak Temsilcisiydi. Homer, telaşlı Wisconsin siyasetçisi, kongre üyesi ve –kısmen bölgedeki madenlerde kendi haklarını gözetmesi amacıyla– oğlunun bu işi alması için nüfuzunu kullanan işadamaı (kereste, demiryolu) Thaddeus Coleman Pound'un dost canlısı oğluydu.

Ezra, Batılı olma fikrini sevmiştı, fakat Hailey'de fazla kalmadı. Annesi Isabel Weston, eski bir New Englandlı ailenin kızıydı, New York'ta büyümüştü. Sınır yaşamına uygun değildi: Altıpatlara, kaldırımaların üzerine yayalar geçsin diye konulmuş tahtalara, tozlu yazlara ve sert kışlara iki yıl katlandıktan sonra genç kocasını Doğu'ya dönmeye ikna etti. Ezra'nın çocukluk anıları New York'a ait olacaktı.

Isabel, Wadsworth ailesiyle akrabaydı, Amerikalı şair Henry Wadsworth Longfellow da yakın akrabasıydı. Annesi romantik ve edebi “Ana” Weston, Wayside Inn'in (Longfellow'un meşhur ettiğı bir Massachusetts tavernası) yadigârlarını Pound'ların geleceğı düşünmek için geri döndükleri Doğu 47. Cadde'deki Ezra'nın büyük “Frank Teyzesi”nin¹ işlettiğı pansiyonda tutuyordu.

Weston'lar Ezra'nın büyükbabası Thaddeus'a kıyasla epey burjuvaydılar. Büyük Pound, lüks içinde yaşadı ve yaşamı boyunca birkaç kez servet kazanıp yitirdi. Homer'in doğduğu Chippeewa Falls, Wisconsin'de bir zamanlar dünyanın en büyük kereste fabrikası onundu. Eyalet Valisi vekili ve önemli bir Demokrat politikacıydı. Kongre üyeliğı yapmıştı ve siyasi müttefiki, trajik*

1 “Francis Weston”, Ezra'nın annesinin kız kardeşi.

* ABD'nin 20. Başkanı James Garfield, başkan seçildikten üç ay sonra suikaste uğramış, yarası ölümcül olmamasına rağmen tıbbi ihmaller yüzünden enfeksiyon kapmış ve 80 gün sonra hayatını kaybetmişti. Kaynak: Wikipedia (ç. n.)

Pound'un Idaho, Hailey'de doğduğu ev, 1884.

James Garfield 1880'de Başkan seçildiğinde İçişleri Bakanlığı için adı geçmişti. 1914'te ölmeden önce Chippewa Falls'un ünlü kaynak suyunun tanıtımını yapıyordu; muhtaç durumdaydı, fakat itibar görüyordu.

Pound, bir hatıratla aile kroniklerine bakarak "Amerika Birleşik Devletleri'nin bütün toplumsal tarihini yazabileceğini" iddia etmiştir (*P&D*, s. 6). Bunu yapabilmek için tek ihtiyacı olan birazcık mitolojidir. Bir Mark Twain karakteri (gerçekten de Missisipi'nin üzerinde salla giden Homer), yeni bir Başkan'ın (Garfield) açılış balosunda bir Henry James karakteriyle (güçlü halanın vesayetin-deki mahcup küçük Isabel) karşılaştığında aile kronikleri edebi açıdan yakınsar. Aile kronikleri iki Amerika'nın bir meselidir: Vahşi Batı ile vakur, kültürlü Doğu'nun.

Ezra'nın Pound atalarıyla özdeşleşip edebi Wadsworth bağ-larını yok sayması çarpıcıdır. Ezra, mizaç ve siyaset açısından doğrudan büyükbabası Thaddeus'u örnek alıyordu. Thaddeus'un 19. yüzyıl Wisconsininde yaygın olarak bulunan bir nevi şirket pusulası olan kendi bastığı para (*shink-shank money*) Ezra'ya göre

gelecekteki akla yatkın ekonomiyi haber veren büyüleyici bir yenilikti. Ezra'da bu Union Lumber Şirketi pusulalarından çok miktarda vardı ve insanların bankalara başvurmadan kendi paralarını basabileceklerinin kanıtı olarak bunları mektuplaştıklarına gönderecekti. Enerjik Mussolini'nin cazibesine kapılmasına zemin hazırlayan, büyükbabasıyla erken yaşta kurduğu bu yakınlıktı.

Daha da ilginç çarpıcı ortak nitelikleri bulunan atası şair Longfellow'u kasten gizlemesiydi. Ezra gibi Longfellow da Dante'ye düşküncü ve *İlahi Komedya'yı* tercüme etmişti. Ancak, Longfellow kasten *Kantolar'ın* dışında bırakılmıştır. Görünüşe bakılırsa Pound bilinçli bir biçimde Longfellow'la bağlantısından edebi çıkar sağlamaktan kaçınmış, bu arada Pound atalarına büyük önem vermiştir. Belli ki Longfellow fazlasıyla egemen çevredendi, Pound'un kendisini bir yabancı olarak stratejik konumlandırmasına gölge düşürüyordu.

Pound'lar 1889'da Philadelphia'ya taşındılar. Homer burada Philadelphia Darphanesi'nde ayaracı olarak iş buldu ve 1928'de emekli olana dek çalıştı. Bir darphanede çalışıp gerçekten para yapmak ilginçti. 1890'larda ekonomik çalkantılar yaşanıyordu. "Serbest gümüş sikke basımı"nı (serbest gümüş) savunanların, altının bir nevi özsel değeri olduğuna ve bunun altını –kamusal ve özel– tüm borçların ödenmesi için uygun tek gerçek para kıldığına inanan "altın taraftarlarına" meydan okuduğu, "para meselesi" çevresinde dönen Popülist ajitasyonun doruğu idi. Burada söz konusu olan, kredinin denetimi idi. Bankerler altını kontrol ederek para arzını sınırlayabilir, böylece insanların borç almasını zorlaştırıp kendilerine olan borçların değerini garantiye alabilirlerdi. (Toprakları ve evleri ipotekli) olan borçluların büyük çoğunluğu, borç almanın ucuz ve geri ödemenin kolay olması için bol para istiyordu. Gümüş, Hailey Idaho gibi yerlerde çok miktarda çıkarıldığından, kuşkusuz, insanlar bunu bir darphaneye götürüp sikke yaptırabileniler, diye düşünüyorlardı. Demokratlarla ittifak yapan Halkçılar "Serbest Gümüş!" sloganını sürdürüyorlardı. ABD'nin gümüş ve altından oluşan "iki madenli para birimi" kullanılması gerektiğine inanıyorlardı, söz konusu para buna ihtiyacı olan herkesin işine yarayacaktı. Bu neden gerçekleşemedi? Çünkü bankerlere göre yeni para basımı kontrolsüzce basılması enflasyona

neden olarak borçların değerini yavaş yavaş eritecekti. Paranın tek “doğal” kaynağının ülkenin üretim potansiyeli değil altın standardı olduğunu “kanıtlayan” üniversitelere bağış yapıp kitaplara mali destek sağladılar. İki defa Demokratların Başkan adayı olan William Jennings Bryan’ın borçluların bulunduğu bir ortamda şöyle haykırdığı hatırlanır: “İnsanoğlunu altın bir haçta çarmıha germeyeceksin!” “Popülist Uğrak” zirveye ulaştı, 1896 ve 1900’deki yenilgileriyle çöktü.²

Ezra çocukken babasının ABD Darphanesi’ndeki ofisini sık sık ziyaret ederdi. Kaçınılmaz olarak paranın son derece bilincindeydi – servetin değil paranın. Ne olduğunu ve ne olmadığını bilmek istiyordu; madeni paraysa fiziksel ağırlığı ve saflığı ne kadardı; kâğıtsa kâğıtta yazarların anlamı neydi? Bir değer in işareti miydi? Kâğıt para metal paraya çevrilebilir miydi? Bu mümkünse bir devlet darphanesinde damgalanıp onaylandığı için metal paranın değeri daha mı çoktu (ya da daha mı azdı)? “Para meselesi” kapsamında Amerika’nın tüm sokak köşelerinde ve yemek masalarında tartışılan gösterge, simge ve göndergeyle (*referent*) ilgili bu kavranması güç sorular, edebi kuramın tam özüdür. Pound’un daha sonraki para saplantısının açık izlerini Amerikan siyasi yaşamına 19. yüzyılın sonundan 1913’te Federal Merkez Bankası’nın kurulmasıyla etkin biçimde sona ermesine değin hâkim olan para tartışmasına kadar sürmek mümkündür, ne var ki Pound ve aşırı Sağ’da yer alan arkadaşları bu tartışmayı canlı tutmaya çalışmışlardır.

Anne babası ona Ra (“Ray”) diyordu. Miyop ve gözlüklü Ra Pound, mahallenin özel kız okulunda dolanıp dururdu, Jenkintown okullarında iki yıl geçirdi ve (12 yaşındayken) Cheltenham Askeri Okulu na yazdırıldı. Bu dönemde Ra’nın esas eğitimini cömert Frank Teyze üstlenmişti. Ezra’yı iki defa (1898’de ve yine 1902’de) Avrupa ya Büyük Tur’a götürdü, böylece Ra daha delikanlıyken Londra’yı, Paris’i ve Venedik’i gördü; zaten sonra tüm bu şehirlerde yaşayacaktı.

Ezra, 15 yaşında Philadelphia’daki Pensilvanya Üniversitesi’ne kabul edildi. Dikkat çekici biçimde “gösterişli” olan Ezra –birinci

2 Bkz. Lawrence Goodwyn, *The Populist Moment: A Short History of the Agrarian Revolt in America* (New York, 1976).
Ücretsiz PDF İnceleme, Arşivi - <https://rantey.org>

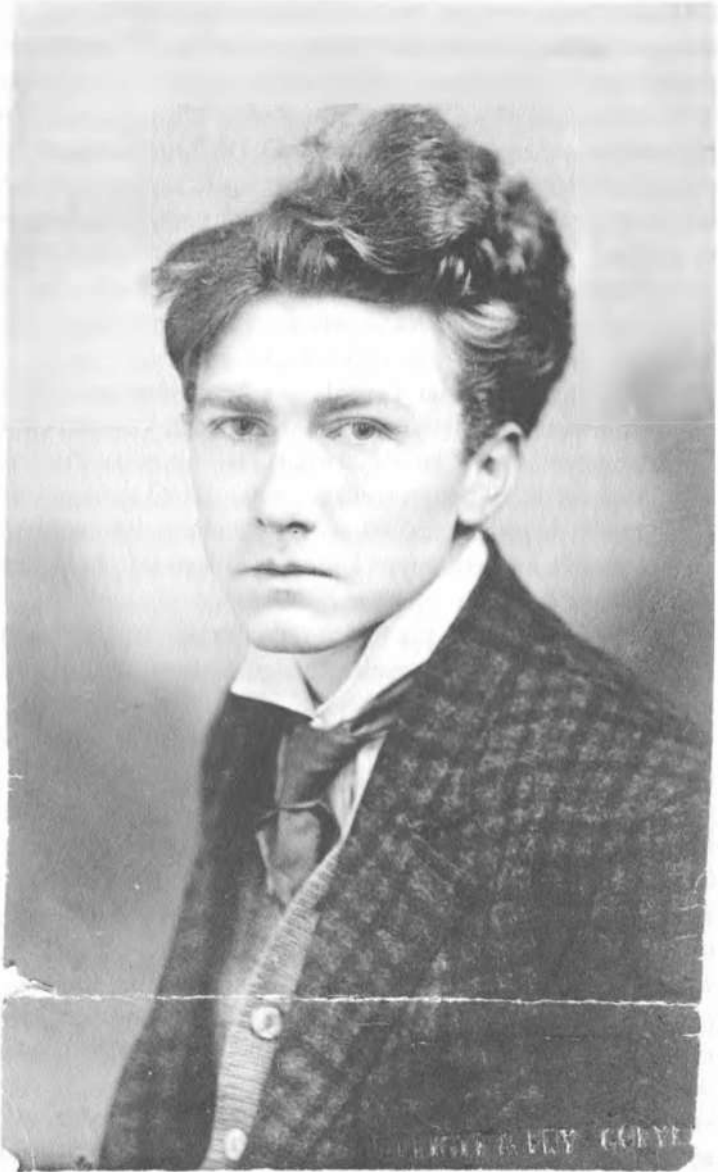
sınıf fotoğrafında bere ve renkli bir boyun bağı takmaktadır–, kendisinden büyük sınıf arkadaşlarınınca biraz gülünç bulunan vasat bir öğrenciydi.³ Ancak yaşam boyu dostu olacak olan, şair meslektaşı William Carlos Williams'la (tıp okuyordu) ve bir Cadılar Bayramı dansında genç Hilda Doolittle'la (H.D.) tanıştı. Her ikisi de büyük şairler olacaktı, içi içine sığmayan Ezra'yla genç yaştaki bu temasları bunda kısmen etkiliydi, çünkü Ezra sanatlarını teşvik etmişti. Aynı zamanda Ezra, Euripides'in Yunanca *İphigenia Tauroiste*'sinin çok para dökülen ve “tarihsel açıdan doğru” bir yapımında rol aldı. 50 yıl sonra Washington'da gözetim altındayken Sophokles'in iki tragedyasını tercüme edecekti.

Ezra'nın Pensilvanya'da başarılı olduğu söylenemez; notları vasattı ve muhtemelen büyük bir üniversiteden yararlanamayacak kadar gençti. Pound'lar aile dostları olan bir mezundan New York, Clinton'daki Hamilton College'ı duydular. O dönem sadece 200 öğrencili (hepsi erkekti) küçük bir yer olan bu üniversitenin Edebiyat ve Diller öğretim üyesi kadrosu etkileyiciydi. Ezra, kendi yolunu burada çizecekti.

Hamilton'da 1904'ün güz döneminde nihayet “başardı”. Fransızca, Anglo-Sakson ve İspanyolca dersleri alıyor ve favori hocalarıyla –“Bib” Ibbotson ve Heidelberg'de eğitim almış trubadur [saz şairi] uzmanı, çarpıcı “Bill” Shepard– kitaplardan konuşuyordu. Ezra'nın lisansüstü öğrenim görmesini ilk öneren Shepard oldu ve onu bu eğitime hazırlama zahmetine katlandı, özellikle Dante'ye yoğunlaşmışlardı. Pound'un Hamilton'daki son yarıyılı bir lisansüstü Karşılaştırmalı Edebiyat programına benzer: Eski İspanyolca, *Le Cid*, Eski Fransızca, *Chansons de Geste*, Eski Provence dili, Trubadurlar, Chaucer (Eski İngilizce) ve ilaveten zorunlu ders olan Almanca ve Fizik (EPHP, s. 55).

Ezra, Mayıs ortası itibarıyla karmaşık Provence şiirlerinin kendi manzum tercümesini yapmaktaydı. Annesine şöyle yazdı: “Giraut de Bornehl'in Tenzon'unun ilk taslağını yeni bitirdim, 'S-ie-us. quier consehl, bel ami Alamanda.' 68 mısrası & sadece beş kafiye sesi var & birkaçı da bozulmuş oldu. Tabii, tercüme

3 A. David Moody, *Ezra Pound: Poet, c. 1: The Young Genius, 1885-1920*, (Oxford, 2009).
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Genç Ez, 1903.

daha bitmedi, ama kafiye şemam ve ona uygun tercümem hazır, yani bitti ama bitmedi” (EPHP, s. 60).

Ezra’nın Provence şiirine ilk bağımsız akademik tepkisi filolojik değil yaratıcıydı. Ezra’ya göre bir şiirin nasıl işlediğini anlamak için tercüme ederek ona hâkim olmalıydınız. Analiz yeterli değildi; adeta bir müzik parçasını piyanodan kemana transpoze etmek gibi şiiri bir dilden ötekine *transpoze etmeniz* gerekliydi. Pound, tercümenin önemli bir eleştiri pratiği olduğuna inanıyordu; tartışarak eleştirmekten ve saf kuramdan çok daha üstündü (LE, s. 74-6).

Pound’un Provence şiirinden ve trubadurlardan yaratıcı bir biçimde yararlanma isteğinin –eserlerini tarihsel belgeler olarak değil, şiir olarak değerlendirme– 1906 sonbaharında Pensilvanya Üniversitesi’nde bunlar üzerine yapmaya başladığı lisansüstü çalışmasının amacıyla uyumlu olmadığı anlaşıldı. Provence bilimine Cermen filolojisi hâkimdi –Bill Shepard’ın Heidelberg derecesini hatırlayın– ve Ezra yüksek lisanstaki hocalarının Cermen modelinin, yüksek Filistinizm* diye adlandırılabilir bir tavrın ürkütücü örnekleri olduğunu görmüştü.

Ancak lisansüstü çalışması son derece iyi başlamıştı. Ezra, hocasının verdiği çalışmayı sorunsuzca tamamlamış ve ileri araştırma için Harrison Bursu almıştı. Yeni *Life of Lope de Vega* (1904) kitabıyla İspanyol oyun yazarları konusunda *tek* İngiliz dil otoritesi olan Dr. Rennert, Pound’un Lope’un oyunlarındaki *gracioso*** konulu doktora tezini yönetmeyi kabul etti. Ezra, 500 dolarlık bir bursla Avrupa’ya Madrid, Paris ve en son British Museum’u içeren bir araştırma turuna çıktı.

Orada, meşhur okuma odasında Ezra çaresizliğe kapıldı. İnsan “buengin kültürel mirası” nasıl özümseyip “ondan yararlanabilir-di”? Filolojik yöntemdeki kompartımanlaştırılmış öğrenme, veriler arasındaki tüm muntazam “korelasyonu” engelliyordu. Kültürel miras genel kullanım için özetlenmesi gerektiğinde uzmanlar arasında dağıtılıyordu. Modern araştırma üniversitesi belli ki doğru seçim değildi. Ezra, profesyonel bilim adamı olmayacağını anladı

* Filistinizm: Felsefe ve estetik konularda dar kafalılık, liberal kültürden yoksunluk

** İspanyolca: Nükteci figür. (ç. n.)

(GK, s. 53-4). Onun modeli Shepard ya da Rennert değil, adaşından yaptığı tercümelerle Dante'yi yeniden yaşatan Dante Gabriel Rossetti olacaktı.

Pound yine de okuluna devam etti. Fakat 1907 ilkbaharında İngilizce bölümündeki en güçlü adamların düşmanlığını kazanmaya başlamıştı. Edebi Eleştiri konulu bir dersten kasten kalıp sonra da "edebi" duruşunu umursamayan bölüm başkanı Dr. Shelling'i suçladı. Ezra, Schelling'e tepkisini dersleri esnasında saatiyle gösterişli bir biçimde oynayarak gösterdi, (EPCH, s. 225) sonra dersten "çekilerek" üniversite kariyerini fiilen sonlandırdı,⁴ ancak ileride bir üniversitede hocalık yapacaktı. Sonra *The Spirit of Romance*'i tez olarak sunma girişimi başarısızlıkla sonuçlanacaktı.

Pound'un enerjisi başka bir yere yönelmeye başlamıştı. Piyanist ve Rus besteci Alexander Scriabin'in yorumcusu Katherine Heyman'la dostluk kurarak geç 19. yüzyıl estetizmiyle ilgilenmeye başladı. Ezra hem Scriabin'i hem de bizzat Heyman'ın müzikle ilgili ne söylediğini dinleyerek güçlü bir *fin de siecle** "Sembolizmi" anlayışı geliştirdi. İma, ruh hali, esrar, sıradan algının hemen ötesindeki nesnelere ilgi, şiirde sembolizmin ayırıcı özellikleridir. Ezra, yazılarında Wagner'i övdü ve okültizm, Nietzsche'ciler, Wagner'ciler, antropoloji, tarih felsefesi ve edebi modernizmin paylaştığı yeni "modernist *Weltanschauung*"un** "Romantik kısmı"nda derinleşti.⁵

Üstelik Ezra narin, gizemli ve açık mavi gözlü Hilda Doolittle'i da sık sık görmekteydi. Hilda'nın zayıf kurgulu romanı *HERmione*'de (1927'de yazıldı, 1981'de basıldı) Ezra (kitaptaki ismi George Lowndes'tir) yapmacık tavırlarla dolu bir "soytarı" olarak gösterilmektedir. Ezra, Avrupa'dan döndükten sonra ona telefon ettiğinde "İspanyolcaya, İtalyancaya ya da kimsenin konuşmayı aklından bile geçirmediği türden bir Fransızcaya geçiverdiği parça parça diller"⁶ Hilda'yı zorlamış ve rahatsız etmişti. George/Ezra, Hermione'ye kur yaparken hem kibar hem de *gracioso*'dur. H.D., Ezra'nın

4 Moody, *Ezra Pound: Poet*, c. 1, s. 30.

5 Leon Surette, *The Birth of Modernism* (Toronto, 1993), s. 29.

6 Hilda Doolittle, *HERmione* (New York, 1981), s. 43.

* Fransızca, alışıldık toplumsal, ahlaki ve sanatsal değerlerin dönüşüme uğradığı 19. yüzyılın sonu. Kaynak: The Free Dictionary (ç. n.)

** Almanca, dünya görüşü (ç. n.) Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ilk mektuplarının da doğruladığı kendine has dilini kusursuz bir biçimde yakalamaktadır: “Hiçbir zaman diğer insanlar gibi düzgün görünmeyi başaramıyorsun. Ya Yunan tanrıçası gibi görünüyorsun ya da bir kömür kovası gibi.”⁷

Pensilvanya yazlarının nemli koruları [Hilda Doolittle’ın kitabında] Arden Ormanı olmuştu. William Morris’i, “yogi kitaplarını” ve Balzac’ın meleğin çift cinsiyetli olduğu, Swedenborg’cu romanı *Seraphita*’yı okuyorlardı. George, Longfellow’un *Evangeline*’inden “dramatik” bir ses tonuyla okuyor, “Şimdiii, bu kadim orman” mısrasını katlediyordu. *HERmione* bu geliştirici ilişkinin cinsel gerilimini ve toplumsal karmaşasını yansıtmaktadır: Hermione ile George, nişanlı mıdır, değil midir? Gerçek sanatçılar mıdır yoksa sadece bunu ummakta mıdır?

İlişkilerindeki yüksek cinsel voltaj göz önüne alındığında Hilda’yla Ezra ya evlenmeli ya da ayrılmalıydı. Pound’lar evliliği memnuniyetle karşılardı; Doolittle’lar için aynı şey söylenemezdi. Yine de Hilda kendisini Ezra’yla nişanlı gibi görüyordu, Ezra’nın ailesi de öyle. Bizzat Ezra ise bu konuda bir hayli muğlaktı. Durum ne olursa olsun Ezra o yaz başka bir kızla görüşüyordu. Adı Mary S. Moore idi. Varlıklı, neşeli ve çekiciydi. Beraber alışlageldik, eğlenceli şeyler yapıyorlardı; Schuylkill Nehri’nde tekneyle gezinmek, Philadelphia’da Wanamaker’da öğle yemeği yemek gibi. Cinsel bir ilişki değildi bu, Mary Moore yakınlaşmalarının “alna kondurulan iffetli bir öpücük”le sınırlı olduğunu anımsıyordu. Ancak, Ezra Hilda’yla değil onunla nişanlanmak istiyordu. Temmuz 1907’de Wabash College’dan hocalık teklifi aldığında Ezra’nın, karısı ve partneri olarak Mary’yi hayal ettiği açıktı. Fakat Ezra’nın başka bir parçası, –saygın Mary Moore’la bile olsa– evliliği sanatı için bir felaket olarak görmüş olmalı, çünkü onunla flört ederken açıkça evliliğin onun için kötü bir fikir olduğu sinyalini vermişti.

Ezra, İndiana’ya gitmeden önce Hilda’ya *Hilda’s Book*’u verdi. “Uğraştım, küçük bir kitap yapmak için ona / Cildi tuhaf, çünkü parşömeni çok eski, / Ona dair tüm en içten sözcüklerim durmalı burda.”⁸ Kitapta çoğu sone olan 21 şiir vardı ve Ezra’nın genç

7 Age., s. 63-4.

8 Hilda Doolittle, *Erato to the Muses*, New York, 1909, <https://www.gutenberg.org>

ön-Rafaelocu yüksek tarzında yazılmıştı. Ezra sevgilisine bildiği en saygı dolu biçimde yaklaşmaktadır, patavatsız soytarı iyice kontrol altındadır. Şiirlere melek kanatlarının “pır pır etmesi” eşlik etmektedir; hitap edilen kız bakiredir, geçtiği yerler Arkadya’yı anımsatır. “Hâkim dil ve duygular, müphem özelemlerle dolu romantikleştirilmiş Hıristiyanlık klişeleridir...”⁹

Ezra’nın iki farklı kadına bölünmüş sadakati bir çatışma örüntüsü başlatmıştı: Ezra iffetli kızla evlenmelidir, ama o sanatçıyı ister.

Ezra, Crawfordsville, İndiana’daki Wabash College’da Roman dilleri hocalığı işini aldığı için kendini şanslı sayıyordu. Başlangıçta ücret düşüktü, fakat Ezra daha 22 yaşındaydı ve bağımsızdı; aynı zamanda bölümü istediği gibi idare edebileceği sözü verilmişti ve iki yıl içinde profesör olacaktı. Sıradan, Orta Batılı, Presbiteryen ve saygın Wabash, estetik Ezra için çok yanlış bir seçimdi ve iç Amerika’nın sonu gelmez mısır tarlaları ve kültürel viraneliği onu dehşete düşürüyordu. Panzehir olarak Mary Moore’dan kendisine Fransız sigaraları göndermesini istedi. Shelling’in derslerinde saatiyle oynamasına neden olan aynı haylaz ruh hali, Ezra’nın okuldan kovularak konforlu akademik kariyer yolundan çıkmasına neden oldu.

Ezra, Paris’te eğitim almış yerel ressam Fred Vance’in kaderine baktığında Crawfordsville’de kalırsa hayatının neye benzeyeceğini görmüştü. Ezra’nın ilk dönem şiirlerinde Orta Amerika’da kaybolmuş sanatçının kaderini temsil eden Vance’in izleri vardır: “Tiyatroda yer göstericilik yapar / Semt eczanesini, soda barlarını* boyar... kendi ronesansını düşler...” (P, s. 240).

Ezra sabahları büyük sınıflara ders veriyor, öğleden sonraları coşkun şiirler yazıyor ve geceleri ev sahibesinin güzel kız kardeşi Mary Moore Young’a kur yapıyordu. Öğretim üyesi Pound, geceleri geç saatlere kadar kalması ev sahibine fazla gelmeye başlayınca şehir merkezine taşındı. Bir sabah bir İngiliz komedyenle kahvaltısını paylaşırken görülmesi, kış döneminin başında ahlaksızlık

9 Moody, *Ezra Pound: Poet*, c.1, s. 34.

* ABD’ye has, alkol satılmayan, dondurma çeşitleri ve dondurmalı soda tarzı yiyecekler satılan buralara donduruş (Kıyap) Arsivi - <https://rantey.org>

şüphesiyle işten atılmasına sebep olacak skandalı tetikledi.¹⁰ “Hiçbir şey olmamış” olması önemli değildir; önemli olan Pound’un bu krizi idare etme biçiminin Wabash College’in onu ücretini verip çıkarmasına yol açmış olmasıdır:

17 Şubat 1908

Sevgili Baba,

Kötü bir ayrılık yaşadım, ama beni Avrupa’ya götürecek kadar para aldım. Cumartesi ya da pazar evdeyim. Anneme söyleme, heyecanlanmasın.

Ez. (EPHP, s. 100)

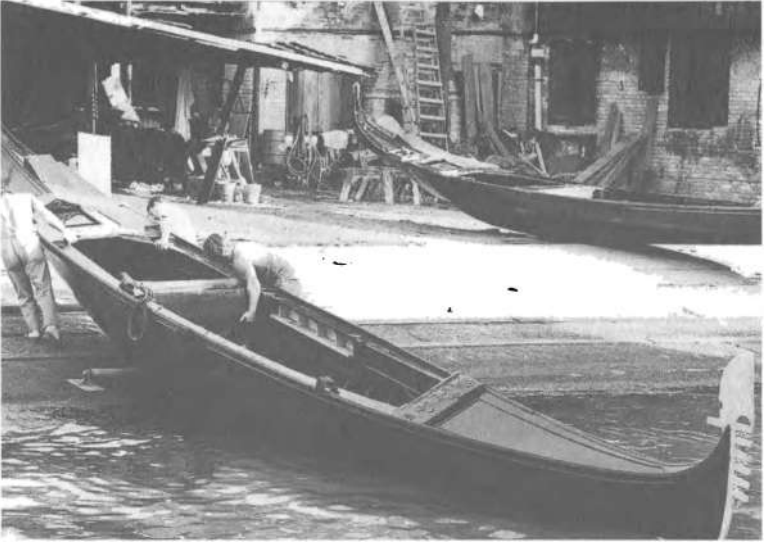
Wabash’ten “kötü ayrılığın” önemi, burjuva beklentilerinin inkârında son nokta olmasıdır; böylece özgür kalıp şair olabilecekti. Ezra, aynı Pensilvanya’daki bilimsel kariyerine yaptığı gibi o güz akademik kariyerini de kasten mahvetmişti. Bu süreçte, hiçbir zaman Trenton’un ya da Yukarı Darby’nin saygın bir vatandaşı olamayacağından emin olmuştu. Artık ülkeden ayrılma zamanı gelmişti.

VENEDİK

Ezra, Mart’ta New York’tan gemiye bindi. Büyülü Venedik’e yollanmadan önce bir ayını İspanya’da geçirdi. Annesine “Venedik epey küçük, nemli bir köy” diye yazdı (EPHP, s. 111) ve bunu hemen bir şiire döktü: “Eski güçler doğar ve bana geri döner / Cömertliğin lütuftur, Ey Venedik güneşi” (CEPEP, s. 233). Ezra, mayıs ayında bir fırının üst katındaki bir odaya yerleşmişti, “sabun pürüzsüzlüğündeki baba taşlarının yanında, San Vio’nun / Il Canal Grande ile buluştuğu yerde” (76/480).

Pound, Venedik’te etkisiz hikâyeler ve seyahat yazıları karaladı, popüler bir yazar olarak hızla zengin olmayı planlıyordu, ancak yayımlamak istediği önemli bir şiir kitabının taslağı elindeydi.

10 “Wabash Olayı”yla ilgili düşüncelerimin büyük çoğunluğu, James Rader’in yayımlanmamış araştırmalarından ve Rader’la daha sonraki bir tartışmadan kaynaklanmaktadır. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Pound'un Venedik'te yaşadığı yerin yakınındaki gondol tamirhanesi, Squerò di San Trovaso.

Bir matbaa bulup 150 nüshalık bir anlaşma yaptı ve oturup iki ay kitapların basılmasını bekledi.

Ezra, babasının “neyle geçiniyorsun?” sorusuna cevaben şöyle yazmıştır: “Hz. İsa’dan 1908 yıl sonra bu ılık ve hoş 18 Haziran akşamında, geçinmek anlamında jambon 25 centesimi, ekmek 10 c. erik 10. çikolata 25. hepsi 14 amerikan senti masraf yapıyor ki bu da çok fazla...” Eğer kıyafetlerini rehine verirse, “bir beyefendi gibi açlıktan öleceğini” hesaplamıştı. Tüm bunlar “keskin Amerikan mizahı”yla kabul görececek bir şairin eğitiminin parçasıydı (EPHP, s. 114). Yürüdü ve: “Dogana’nın basamaklarına oturdum / Çünkü gondollar çok pahalıydı o sene / ‘o kızlar’ da yoktu, sadece Venedik’in bir yüzü vardı” (3/11).

Ezra, anne babasının yakında akademik kariyerine kaldığı yerden devam edeceğine dair umutlarını zayıflatmıştı. Hayır, Ezra bir daha “Roman dilleri öğretmeyi umursamıyordu”. Doktorasını bitirmek için dönebileceği konusundaki umutlar içinse şuydu: “Doktora derecesi gibi ayrıntıların bir parça kişilik karşısında hiçbir ağırlığı yoktur. Eğer kitap yazıp paralarıyla geçmeyi sağlayan

Santa Maria della Salute'un solunda Dogana, Venedik, 1900'ler.

türden bir kişiliğin." Pound'un zihniyeti de tam böyle yön vericiydi. Venedik'i şimdiden edebi Londra için bir basamak olarak görüyordu.

Bu nedenle Homer, Ezra'nın yakında çıkacak olan şiir kitabı konusunda "trompetin sesi davulu kessin ve büyük fagotu ezsin"* diye elinden geleni yaptı. "Tanıtıma değer" (EPHP, s. 121). Yeni kitap daha matbaaya gitmeden çok aranan, nadir bulunan bir eser olarak tanıtılacaktı. Ancak Ezra, Homer'in kitabı satmasını istemiyordu; "lütfen deneme" diye ısrar etti. "Küçük bir baskı... yeteri kadar eleştiri alabilirsem ilk baskının çok hızlı satmasına dayanarak birilerini yeni baskıya ikna edebilirim belki. Tercihen, tanıtım amacıyla vermek için 50 nüsha bastırmalıyım, ama gücüm yetmedi. Bu reklam arzusu bayağı." Bu "ilk baskı nüshaları-

* Ezra, babasının büyük bir gürültü koparıp kitabının tanıtımına yardımcı olmasını istiyordu. Devamında da açıklandığı gibi reklam vermek ya da eleştiri için sağa sola nüshalar göndermek, ilgiyi yakışıksız bir biçimde toplayacağından (Ezra Pound'un sosyal sınıfından olanlar için) "bayağı" olurdu. (c. p.)

nın *anlayacak* zeki insanlara gitmesini” (EPHP, s. 115) istiyordu, bunlardan biri de Homer’in eski dostu popüler şair Ella Wheeler Wilcox idi ve Homer’in isteği üzerine gerçekten de Ezra’nın kitabı hakkında olumlu bir değerlendirme yazısı yazmıştı.

Tam olarak neyi anlayacaklardı? Ezra, kitabının içeriğini hiçbir zaman tartışmazdı, sadece pazarlama kısmını. Bu kitap ona Londra’ya ve özellikle de “Bill Yeats ve diğerlerine” yani *A Lume Spento*’nun ithaf edileceği kimselere, erişim sağlayacak bir nevi kartvizit olacaktı: “Benimle aynı / güzelliği sevenlere, az çok / benim gibi” (CEPEP, s. 5).

Ölen Philadelphialı bir arkadaşın onuruna şimdi *A Lume Spento** olarak bilinen kitap, başta *La Fraisne* (Dişbudak Ağacı) ismini taşıyordu; bu isim hiç kuşkusuz Hilda’ya bir selamdı. “Ağaç” dahil, *Hilda’s Book*’la devamlılıkları görmek zor değildir. Bununla birlikte, bu Hilda’ya verilenden çok daha iyi bir kitaptır. Pound 45 şiir, 72 sayfadan oluşan bu önemli kitabı daha sonra “bayat kremalı pasta” diye kötülese de şiirlerin çoğu güçlüydü.

Pound’un 1926’da *Personae* için hazırladığı daha kısa şiirlerden oluşan seçkisine 14 şiiri girebildi, bunların arasında “Cino” ve “Na Audiart” gibi en ünlü dramatik monologları ve Villon-Villanaud tarzında yazılmış şiirleri vardı. Ortaçağ havası güçlüdür. Şiirlerin en az yarısı trubadur temaları üzerineyken diğer yarısı daha kişisel ve daha tematiktir. Bu şiirlerin arasında “On his own Face in a Glass” (“Camdaki Kendi Yüzünde”) ve “Masks” (“Maskeler”) gibi biyografi yazarlarının pek ilgisini çekmeyen ve Pound’un dolaylı yöntemine, kendisini duyarlı, yanlış anlaşılan bir yabancı gibi duyumsamasına örnek oluşturanlar vardır: “Bu eski tebdili kıyafet masalları / Kendini düşmanca bir dil konuşan tuhaf bir halkın / İçinde bulan ruhların garip mitleri değil midir” (CEPEP, s. 34). Prometheus gibi “biz yenik sihirli değnekler / Alevin hamilleri” (CEPEP, s. 37). Ahlaki çöküntü 20. yüzyılın dönümünde popüler bir temaydı ve Venedik de en canlı sembolüydü. Pound buna gecikmiş bir poetik ilave yapmıştır (CEPEP, s. 44):

* “Sönmüş mumlar”, Dante, *İlahi Komedyâ: Araf* (3: 130), çev. Rekin Teksoy, Oglak Yayınları, 1998 (çev. 2013).
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Lekelendik biz! Lekelendik! Serseriyiz hep!
Yine de sanat sürer gider, sürer gider.
Gücümüzü kırdı ya ezilmiş sazlar gibi düşeriz,
Yine de sanat, *sanat* sürer gider.

Londra'da Bir Baltaya Sap Olmak

Pound'un Londra'daki edebiyat çevrelerinde kabul görme konusundaki cesareti ve başarısı hayret vericidir. Ağustos 1908'in sonunda *A Lume Spento*'nun birkaç nüshası, Venedik'te yazdığı şiirlerden oluşan "San Trovaso Notebook" ve kısa sürede şehrin üstesinden geleceğine dair tuhaf bir özgüvenle donanmış halde şehre geldi: "Sevgili Baba" diye yazıyordu, "Bu lanet olası köyde başarılı olacağıma dair aptalca bir hissim var" (EPHP, s. 128). Parası yoktu fakat sahip olduğu değerli akademik öğrenim, çalışanlara yönelik bir nevi yerel yüksekokul olan Regent Street Polytechnic Institute'da okutmanlık bulmasına yeterli olmuştu. Sabırlı babasından gelen aylık 4£ (19,36\$) tutarındaki para havalelerine bağımlıydı; ve daha yıllarca bağımlı olmaya devam edecekti.

Bir yıl içinde İngiltere'nin edebiyat camiasındaki en önemli iki kişiyle tanışıp arkadaş oldu: W. B. Yeats ve Ford Madox Hueffer. 1911'de parlak A. R. Orage'ın yönettiği edebiyat dergisi *The New Age*'e düzenli olarak yazmaya başladı.

Yeats öteden beri Pound'un başlıca gayesi olmuştu. Mart 1909'da Olivia Shakespear'in evinde tanıştılar. Kendisi de romancı olan ve sanatçıları destekleyen Bayan Shakespear, Yeats'in çok yakın arkadaşı ve eski sevgilisiydi. Kızı Dorothy, sık sık çaya gelen egzotik Amerikan şairine [Pound] kısa zamanda vuruldu.

Pound'dan yirmi yaş büyük olan 43 yaşındaki Yeats bir geçiş dönemindeydi. Yakın dostu J. M. Synge bir ay önce ölmüştü ve Yeats kendini yargılıyor, Synge'in ölümünün anlamıyla baş etmeye çalışıyordu. Synge ne kadar narinse genç Pound da o kadar canlıydı; Olivia Shakespear'in yörüngesinde belirmesi Yeats'e alınyazısı gibi görünmüş olabilir. Pound, Yeats'in pazartesi akşamlarına katılmaya davet edilmişti; kısa süre sonra Ezra, "Master" sigaraları ikram edip kadehlere ucuz şarap koyarken şiir sohbetlerine hükmediyordu. Ezra bir yıl içinde babasına gururla şöyle yazacaktı:

William Butler Yeats.

“Yeats benimle ilgili hoş şeyler söylüyor... ‘Daha genç (şair) nesli yok. E. P. emsalsiz bir volkan’ diyor.” “Kafiyeyi bir amatör gibi yazsa da ritmi bir usta gibi yazıyor” [diyor]. Yeats, Pound’un kulağına güveniyordu ve Pound’un şiirleri hakkında yorum yapmasına hatta bazen onları iyileştirmesine izin veriyordu. Pound, bunun karşılığında Yeats’ten yeni bir sertlik öğrenmişti. Her iki şairin şiirleri de daha keskinleşti. *Symbolisme*’in hülyalı çağrışımsallığını, Ezra’nın deyişiyle “daha sert ve daha akla yatkın... rahatsız edici derecede açık” bir şey için gözden çıkarıyorlardı (LE, s. 12).

Pound ve Yeats, Sussex sayfiyesindeki Coleman’s Hatch’ta yer alan Stone Cottage’da üç kış (1913-16) beraber geçirdiler. Pound, sözde Yeats’in sekreterliğini yapıyordu, büyük adamın yazışmalarını yapmak ve ona okumak (Yeats’in gözleri zayıftı) için tutulmuştu. Oda ve yemek bedavaydı, Yeats’e eskrim yapmayı öğretiyor, kendi şiirlerinin üzerinde çalışıyor ve Yeats’in istediklerini yapıyordu. Her nasılsa, kendi projeleriyle ilgilenecek zamanı da kalıyordu.

Bunlardan biri *The Catholic Anthology* idi – buradaki “katolik” orijinal “evrensel” anlamına geliyordu. Yeats bu çalışma için yazı-

lar derleyen Ezra'ya Trieste'de İngilizce öğretmenliği yapan bir İrlandalı olan James Joyce'a yazmasını tavsiye etti. Yeats, Joyce'un "I Hear an Army" şiirini hatırlıyordu, Ezra ona yazıp bu şiiri yeniden basmak için izin istedi. Bu görüşme, Joyce'un hayatını değiştirecek bir bağlantıya yol açmıştı. Savaş esnasında, Joyce tarafsız İsviçre'ye taşındığında Pound'un Yeats'in nüfuzunu ihtiyatlı bir biçimde kullanması Joyce'un geçimini sürdüreceği bir hükümet ödeneği almasını sağladı. Pound, ayrıca Joyce'un ücretsiz edebiyat temsilciliğini de yaparak *Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi*'ni bastırdı ve Joyce'un oyunu *Sürgün*'ü satmaya çalıştı – bunda başarılı olamadı. Daha sonra, *The Little Review*'da *Ulysses*'i tefrika etti, Joyce'un okurlara pornografik görünen gözü pek gerçekçiliği olağanüstü bir skandala sebep olmuştu.

Dorothy Shakespear hemen Ezra'nın cazibesine kapıldı. Günlüğü 16 Şubat 1909'dan itibaren, "çizmeleri kirli", "yarı Amerikan, yarı İrlandalı, güçlü, tuhaf aksanlı" –besbelli Shakespear'leri etkilemek için numara yapıyordu– bu "güzel" Amerikan şairiyle doluydu (*EP/DS*, s. 3). Dorothy'nin hatırı sayılır güzelliğine rağmen, Ezra'da böyle coşkunkuluklar görülmez; bunun yerine ona tapınma dolu şiirler yazar; bu idealleştirme diğer yakınlıkların önünde bir engeldir. Dorothy, idolleştirilmişti, yüce, beyaz ve asildi; Pound bir defasında onun "hiçbir zaman canlanmayan güzel bir resim" olduğunu kabul etmişti.¹ Dorothy ile Ezra arasındaki "arkadaşlık ya da adına her ne dersen de" –Olivia'nın Pound'a meşhur mektubundaki buruk ifadesi (*EP/DS*, s. 153-4)– uzun süreli bir birlikteliğe ve ömür boyu bir evliliğe evrilecekti; fakat bu besbelli bir *mariage-blanc** idi.

Pound, *The English Review*'da kabul edilen şiirleri aracılığıyla Ford Madox Hueffer (daha sonra Ford Madox Ford) ile de tanıştı. Büyük yazar, editör ve bir dönem şair olan Ford'un esas uğraşı romandı ve kaçınılmaz olarak toplumsal ve tarihsel dünyaya bağlıydı. Ford, Pound'un gözünde üsluba adanmış sanatçıyı temsil etmeye başlamıştı. Ford'un Alman bağlantılarına ve Ön-Rafaeloculuk

1 Alıntı, A. David Moody, *Ezra Pound: Poet, c. I: The Young Genius, 1885–1920* (Oxford, 2009), s. 250.

* Fransızca, kelime anlamı "beyaz evlilik", cinselliğin olmadığı, kâğıt üzerindeki evlilik. Kaynak: <https://rantey.org>

1910'larda Dorothy Shakespear (Pound).

(büyükbabası ressam Ford Madox Brown'dı) köklerine rağmen, sanata ve hayata karşı kararlılıkla "Fransız" duruşu sergilemesi Pound'a cazip gelmişti; İngiliz yöntemleri onu sindirmemişti... sanki bir kez onlarda ustalaşınca artık işine yaramıyordu.

Ford'la konuşmak ilaç gibiydi. Pound, 1911'de *Canzoni*'ye dahil etmek istediği şiirleri göstermek üzere Ford'u Almanya'da ziyaret etti. Ford sadece gülererek Pound'un canını sıktı ve kendisine duyduğu saf şiirsel sevginin çoğunu yok etti. Bundan böyle Ezra kafiyei daha az, sadece ironik etki için kullanacaktı. Pound, şiirin en az nesir kadar iyi yazılması gerektiğini öğrendi. Bir mülakatında söylediği gibi, "Güzelliği sunmanın iki yolu vardır: ıvır zıvırı temizleyip esas güzelliğin kendini göstermesine olanak tanıyan hiciv; ve bizzat güzelliğin doğrudan sunumu" (EP/DS, s. 324-5n). Geriye kalanın çoğu, Ford'un beğendiği ve *Review* dergisine kabul ettiği daha sert ve konuşma dili keskinliğini taşıyan şiirlerdi; Kiplingvâri "Ballad of the Goodly Fere" bunlardan biriydi. Pound'un olgunluk dönemi şiiri mistik duygunun betimlenemez tınısından çok dünyevi gürültüyle doludur; annesiyle babasına mektuplarının tarzındadır: umursamaz, abartılı ve kendinden fazlasıyla emin. Artık şiirlerinde, hiç kuşkusuz çok sevdiği "gün ışığının pul pul olmuş alevi" ve "tütsünün mor kokusu" (CEPEP, s. 222) daha az, ironi daha çoktu.

Pound, meşguldü. 1909'da *Personae*'sini yayımladı, Ekim ayında bir de *Exultations*'ı yayımladı; bu da *A Lume Spento* ile başlayıp *A Quinzaine for this Yule* da (15 şiirli küçük kitap Londra'da geçirdiği kış esnasında yayımlanmıştı) dahil 15 ayda dört şiir kitabı yapıyordu.

Personae, "maskeler" demektir. Pound, hâlâ kişisel tepkiden sakınıyordu. Pound'un eleştiri alan ilk kitabı buydu ve bunlar tepeden bakan eleştiriler olmasına rağmen olumluydu. Eleştirmenler enerjiye, "dinç özgünlüğe" ve şairin şiirdeki "özgün kişiliğine" dikkati çektiler. Şiirleri revaçtaki gibi yumuşak olmaktan ziyade zindeleştirici biçimde sert bulmuşlardı: F. S. Flint'e göre kitap "yeşil sürgünler vermiş eski bir karaağacın gövdesi gibi güzellikle püskül püsküldü" (EPCH, s. 47); Edward Thomas, "dikenliliği"ni sevmişti. "Revolt: Against the Crepuscular Spirit in Modern Poetry" ("Modern Şiirdeki Akşamın Ruhuna İsyan") alıntılanmış

ve övülmüştü (EPCH, s. 47). Pound, “Bu, çağımızın ataletini silkeleyip / Gölgelelerin yerine - güç suretleri / Hayallerin yerine - adamlar verirdim” diye ilan ettiğinde Thomas neşelenmişti (CEPEP, s. 96). Fakat, Pound'un egzotik dile “eski ve yabancı sözcüklere, eski yazılışlara” bariz düşkünlüğü, diğer okurlara yapmacık ve gereksizce muğlak gelmiş, onları rahatsız etmişti.

Pound *Personae* ile nihayet edebiyat haritasında yerini bulmuştu. “Londra nihayet bana şöhretin en büyüğünü sundu” yazdı annesine, ‘Punch’ varlığımın farkına vardı.” Kısa, iki inçlik bir baskıydı, “ama en Punchvârî & en doğru biçimdeki iki inç” (EPHP, s. 176). *Punch*'ın alayları belki de sadece İngiltere'de birinin ciddiye alındığına işaret edebilirdi.

Ciddiyet gülünçtü, çünkü zanaat ve profesyonelliğe gösterilen dikkatin işaretiydi. Bunlar “centilmen”i tanımlayan kayıtsız can sıkıntısının etkisiyle çelişiyordu ve centilmenler hiç kuşkusuz şiirle de ilgilenmeyecekti. Yabancı dillere ve zorlu öğrenme maceralarına meraklı olan Pound sanki şiir amatörlerine göre değildir, demektedir. Çekilmez Rupert Brooke –tıpkı Thomas gibi savaşta ölecekti– İngiliz kibrinin somut bir örneği idi: “Bay Pound'un müt-hiş yetenekleri var. Kekelemekten konuşmaya geçtiğinde ve şiirin doğasını daha açıkça anladığında büyük bir şair olabilir” (EPHC, s. 59).

1909'un Noel sezonuna hazır olan *Exultations*, Pound'un bazı en coşkun seslerini içeriyordu. Ezra, “Altaforte” nutuk çekmeyi seviyordu “KAHRETSİN TÜM TOPRAKLAR LEŞ GİBİ BARIŞ KOKUYOR!” diye kükreyecekti, Birinci Dünya Savaşı öncesinde canlı bir histi bu (P, s. 26). “Sestina: Altaforte” ve “Sestina for Ysolt”, sestina (altılama) biçimini yeniden canlandırdı. Günümüzde tüm Güzel Sanatlar Yüksek Lisansı şiir programları, öğrencilerinin Pound el atana dek göz ardı edilen bir başka şiir biçimi olan villanelle'nin yanı sıra sestinayı da çalışmalarını şart koşmaktadır.

Pound Londra'daki çarpıcı başarısına rağmen fazla para kazanmıyordu, fazlasına ihtiyacı da yoktu. “Smokinim & iki takım elbisem var, yani gerçekten ihtiyacım olandan tam olarak bir takım elbise fazla” diye açıklamıştı. “Odam 12 x 7 & temiz & sıcak ayrıca Londra'nın merkezinde. Bunu ayda 20£'um olsa bile değiştirmemeliyim” (EPEP, s. 165).

Yine de Ezra, anne babasının eve dönüp gerçek bir iş bulması yönündeki baskısını duymaya devam etmekteydi. Ezra, onları memnun etmek için ABD’de –hatta Pensilvanya Üniversitesi’nde– ders verme planları ileri sürdü. Ama gerçekte Lago di Garda’daki ismini hak eden Hotel Eden’da (Cennet Otel) bir İtalyan tatili planlıyordu. Orada –Ortaçağ şiiri üzerine, Polytechnic’teki derslerinden oluşturduğu son derece önemli bir kitap olan– *The Spirit of Romance*’in düzeltileriyle uğraşırken tatil de yapabiliirdi. Anne babasına Shakespeare’lerin (Olivia ve Dorothy) orada kendisine katılacağını söylememiştir. Dorothy’yle belirsiz ilişkisi hâlâ bir sırdı. Anne babasının tek istediği oğullarını görmektir, fakat Ezra’nın rahatsızlığı bir arkadaşına yazdığı mektupta açıkça görülüyordu: Ailem hazırda Malebolge’ye gelmem için inliyor. Sirmione, Tanrı’nın huzuru. Biraz gezdim & cenneti gördüm mu tanırım.”² Yine de Ezra, Verona’dan eve dönüşünü herhalde kendisinin karşılayacağını yazarak gizemli bir biçimde eklemiştir, “Artık havale göndermenize gerek olacağını sanmam.”

Pound, arkadaşı Walter Rummel’i ziyaret etmek için iki günlüğüne Paris’e uğradığında muhteşem bir şey oldu. 24 ya da 25 Mart’ta Pound, Rummel’la piyano çalışan varlıklı, genç Amerikalı Margaret Cravens’la tanıştırıldı. Cravens mistik, tepkisel ve cömertti, Pound’un yeteneğini görmüş ve onu kendisine yakın hissetmişti. Bu tek görüşmeye dayanarak Pound’a yıllık 1.000 Dolar (645 Pound) ödemeyi kararlaştırmıştı. Pound, Paris’e gitmeden önce Cravens’a bizzat verdiği nota minnettarlıkla bu “tam da Binbir Gece Masalları’ndan ya da bir sihir kitabından çıkma” diye yazmıştı (EP/MC, s. 10). “Sihir” doğru sözcük gibi görünmektedir, çünkü Cravens mistik inançtaydı; Pound’un diğerlerinin inandığı şeye, “görü”ye açıklığını sezdi. Cravens karşılığında hiçbir şey istemedi.

Öngörülebilir gelir vaaadinin sağladığı güvenlik, Pound’a Sirmione’ye ayak basar basmaz Dorothy’ye ciddiyetle kur yapacak özgüveni vermişti. Dorothy o Mayıs “aşkın mutluluğu”nu hatırlıyordu.³ Ancak Olivia’ya göre Pound, kazanma hırsıyla yanıp tutuşan, tehlikeli derecede enerjik bir genç adamdı. Dorothy’yi

2 H’ye mektup (bilinmiyor), Nisan 1910; alıntı, YCAL MSS 43, box 59, folder 2665.

3 Moody, Ezra Pound’un Etkisi, 1910; kitap Arsivi - <https://rantey.org>

gözlerden uzaklaştırdı ve ikisinin yazışması yasaklandı. Pound, Haziran'da Amerika'ya döndüğünde yasak hâlâ geçerliydi: Ezra, sadece Olivia'ya yazdı. Ama artık [Pound hazır olduğunda] evlenecekleri konusunda bir anlayış mevcuttu.

Pound'un Haziran 1910'da Amerika Birleşik Devletleri'ne dönüş nedeni muhtemelen kariyer arayışıydı. Hocalık işi aramak için kendisini hiç yormadı, bunun yerine New York'ta yazar olarak kabul görmeye çalıştı, ama yazı anne babasıyla Swarthmore'da geçirdi. Orada Rummel ve Hilda Doolittle dahil başkaları da ona katıldı. Ezra, Rummel'a Dorothy'yle nişanlı olduğunu söylemiş olmalı, çünkü Walter da Hilda'ya söylemiş ve Hilda bu habere üzül-müştü. Pound ve Rummel, trubadur ezgilerini düzenlemek için yakın çalışıyorlardı, ertesi yıl bu işe Paris'te devam edeceklerdi.

Pound, yaz sonunda Manhattan'a, Gramercy Park civarına yerleşti. Orada şairin büyüleyici babası, John Butler Yeats'le tanıştı. Yaşlı Yeats, döneminin en iyi konuşmacılarından ve mektup yazarlarından biriydi – Pound'un Stone Cottage projelerinden biri de yaşlı adamın mektuplarından bir seçkiyi oğlu için derlemek olacaktı.⁴ Pound, John Yeats'in evinde varlıklı bir İrlandalı-Amerikalı avukat ve sanat koleksiyoncusu olan John Quinn'le tanıştı. Birbirlerine temkinli yaklaştılar. Birkaç yıl sonra Pound, parayı yaşamlarını idame ettirmek için kullanabilecek sanatçılardan eser almak yerine sadece ölmüş sanatçıların eserlerini topladıkları için Amerikalı koleksiyoncuları (*The New Age*'teki bir makaleyle) eleştirdiğinde Quinn kendi savunmasıyla yanıt verdi. İkisi kısa sürede modern sanat üzerine derin yazışmalar yapmaya başladılar. Quinn, 1924'teki ölümüne dek ABD'deki –belki de dünyadaki– en önemli modern sanat ve el yazması koleksiyoncularından biri oldu. Pound'u, Wyndham Lewis'i, T. S. Eliot'ı ve James Joyce'u mali açıdan defalarca destekledi. Pound, New York'taki bir "Vortisist Gösteri" için Lewis'ten ve Henri Gaudier-Brzeska'dan eser satın alırken Quinn'in temsilciliğini yaptı.

Pound, New York'ta bir Amerikan rönesansını kışkırtan bir kitap yazdı. *Patria Mia* isimli kitap, Ezra İngiltere'ye döndükten

4 Ezra Pound, *Passages from the Letters of John Butler Yeats* (Dundrum, Co Dublin, 1917). Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

sonra *The New Age*'de bölüm bölüm yayımlandı. Bu kitap, Amerikan güzel sanatları ve edebiyatının geleceği için iyimserlikle dolu, enerjik bir eserdir. Pound, "Amerika'nın rönesans için bir şansı" olduğunu ileri sürdü, fakat o dönemde "karanlık çağlarda" olduklarını kabul etti. "Amerika'da Avrupa'daki tüm ülkelerden daha çok sanatsal dürtü vardır"⁵ yönündeki katı inancı bütünüyle kuramsaldı; aslında birtakım Manhattan mimarisi dışında hiçbir şey yoktu. Belirtmeye değer üç Amerikalı sanatçı vardı: merhum James Whistler, Henry James ve Walt Whitman. Ezra, bazı zenginlerin faal sanatçıların ders verebileceği "süper üniversiteler" kurmasını istiyordu, hayatı boyunca böyle düşünmeyi sürdürdü.

Amerikalı okur kitlesi için yazılmış şiirlerinden oluşan *Provenca* pek satmadı ve Londra'daki gibi basın fırsatları çıkmadı. Ezra ABD'yken sadece üç yeni şiir yayımladı, bunların ikisi *The English Review*'daydı: "Amerika'daki sekiz ayımda sadece 14 po- und kazandım, tam Philadelphia'dan Paris'e dönüş param kadar," diye anımsıyordu (*EP/JQ*, s. 20). Oraya 1911 baharında vardı ve Ağustos'ta tekrar Londra'ya dönecekti. Ezra, 1939'a dek ABD'ye tekrar dönmeyecekti.

Pound, o yazı Paris'te yine Rummel'la trubadur *canzone*'lerini düzenleyerek geçirdi. Her ikisi de Margaret Cravens'la sık sık görüştüler. Hem Cravens hem de Pound, Eugene Ullman'a portrelerini çizdirdiler. Ullman, şairin kızıl altın saçlarını ve coşkun rengini yansıtip zindeliğini ve kendinden eminliğini yakalayarak güzel bir iş çıkarmıştı, ama Ezra resmi beğenmedi. Bağnaz Quinn'e yazdığı bir mektupta bu portrenin insanların ona Yahudi olup olmadığını sormalarına neden olduğundan şikâyet ediyordu (*EP/JQ*, s. 160).

Sadece bir yıl sonra, 1 Haziran 1912 akşamında Margaret Cravens intihara teşebbüs etti. Ezra'ya "Tanrının Krallığı'na giryorum" (*EP/MC*, s. 116) diye yazmıştı. Ölümünden önceki haftalarda Pound onunla sık sık görüştüğünden bazı çevrelerde Pound'un Cravens'i hayal kırıklığına uğrattığından şüpheleniliyordu, ama doğrusu Cravens Pound'dan çok Rummel'e bağlıydı ve Rummel ona bir başkasıyla evleneceğini söylemişti.

Bu arada Dorothy Haziran 1910'dan Ağustos 1911'e kadar, her

zamanki gibi sabırla Ezra'nın kendisine dönmesini bekledi. Onun için asla bir başkası olmadı. Sonunda hem Ezra hem de Dorothy farklı insanlardan çocuk sahibi olacak olsalar da (yarı bohem arkadaşlık ruhunda yarı Anglo-Sakson suskunluğunda) yarım yüzyıl sürecektir karmaşık bir karşılıklı anlayış geliştirmişlerdi. Bu anlayış, Ezra'nın sıra dışı biri olduğuna dair ortak inançlarına dayanıyordu: "Ezra diğer erkekler gibi değil... Kutsayan Vizyonu gördü," diye yazmıştı Dorothy günlüğüne (EP/DS, s. 9). Ezra, Dorothy'nin günlüğüne daha eskiden yazdığı "Gerçeği" bulmuştu,⁶ onun ruhuna hitap ediyordu. Shakespeare'lerin Kensington'daki sosyal çevresinde –okültizmin, astrolojinin ve genel her şeye inanma istekliliğinin hakiki yuvası– böyle yorumlar yapılıyor ve ciddiye alınıyordu. Dorothy için –şair, vizyoner, dağınık çizmeli Yaşlı Ruh– Ezra Pound kadar egzotik biriyle evliliğin romantikliği, sevinçleri ve kederleri, erotik bir yaşamı feda etmeye değer gibi görünmüş olabilir.

Pound, evliliğe tehlikeli bir ayartma gibi yaklaşmış olmalı. Kadınlarla ilişkileri yoğun ve son derece heyecan doluydu. Evliliğin belki kaçamaklar istisna olmak üzere cinsel yaşamı imkânsız kıldığını hissetmiş olabilir. Ne kendi anne babasının ne de Shakespeare'lerin evlilikleri, evlilik romantizmine örnek değildi; istikrar evet, ama (görünüşe göre) karı koca ihtirası örnekleri değillerdi. Doğrusu, Olivia Shakespeare'in romanları onun kendi evliliğinin duygusal yavanlığının kanıtlarıydı, Ezra ve Dorothy'nin az çok fikir sahibi oldukları Yeats'le ilişkisi de böyleydi.

Isabel, oğlunun hayatının daha çok ev içi kısmıyla ilgiliydi, gardırobunun durumuna dertleniyor ve evlilik olasılıklarını merak ediyordu; aslında, oğlunun akıllanıp Hilda Doolittle'la evlenmesini umuyordu. Ezra yazışmalarında kişisel konularda son derece ketumdu. Annesinin muhtemelen evlilik (ve üstü kapalı olarak Hilda) konusundaki yoklamalarını Ezra kararlılıkla anlamazdan geçerek cevaplıyordu. "(Notunda bahsettiğin) genç adam [konusunda], mutluluk fırsatları büyük ölçüde Mizacına & gelirine bağlı. Birçok erkek elbette kadında zekâyâ itiraz eder, ben şahsen etmem, ama çok şükür, söz konusu hanımefendiyle evlenmiyorum, elbette o,

6 Dorothy Shakespeare'in defterinden, 4-5 Kasım & 23 Mart 1909; alıntı, Omar Pound ve A. Walton Litz, *Ezra Pound and Dorothy Shakespeare: Their Letters, 1909-1914* (New York, 1987), s. 95. Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

genç adama âşık olabilir ki bu durumda bu genç adamın mutluluk ihtimalleri büsbütün sıfırdır” (EPHP, s. 196) yazmıştı. Bu not 1909’un sonlarında, Ezra’nın bir geliri olmamasının Dorothy’yle evliliği düşünülemez kıldığı bir zamanda yazılmıştı. İnsan yine de Dorothy’nin bu durumda ne düşüneceğini merak ediyor. Birkaç ay sonra annesi evlilik konusunda Ezra’yı yeni bir yorum için kışkırtmıştı:

Eşler konusu mu? Sanatçının evlenmesi yasadışı olmalı ya da onun gibi bir şey. Bir grup eşe katlanacak kadar [plakidermatoz* erkek organizmalar olabilir ama onlar herhalde daha güçlü bir çağa ya da daha sıhhatli bir iklimte aittir.

Sağlığa kavuşmayı sağlayan uzunluktaki aralarla bir dizi evliliği anlayabilirim, ama eşzamanlı, yo, yo

Eğer sanatçının evlenmesi gerekiyorsa bırak kendisinden ziyade sanatla ya da sanatçı tarafıyla ilgilenen birini bulsun. Ondan sonra da bırak haftada üç defa birlikte çay içsinler, dedikoduyu önlemek için bu seremoniye katlanılabilir, gerekirse (EPHP, s. 209).

Dorothy, hiç kuşkusuz Ezra’nın sanatçı yönüyle ilgiliydi. Ezra ile Dorothy’nin nihayet 18 Nisan 1914’te yapacakları evlilik belki de böyleydi.

Yaptığı iffetli evliliğin Ezra için sorun olmaya başlaması birkaç yıl almışa benziyor. Yukarıdaki mektubunda “eşzamanlı” eşleri reddetmesine rağmen hayatında daha o zamandan başka kadınlar olmuş olması mümkündür. Her yerde ihtiras kokusu alan biyografi yazarı James Wilhelm’e göre Pound’un 1909-10 kışında tanıştığı, “renksiz işadammının canı sıkılan karısı”, güçlü hatlara sahip çekici Bride Scratton “Pound’un hayatındaki en büyük aşklardan biriydi” ve Wilhelm’e göre ilişkileri tanıştıktan kısa süre sonra başlamıştı.⁷ İkisnin geriye kalan az sayıdaki yazışmalarından tanıştıktan on yıl sonra gerçekten de sevgili oldukları açıkça görülüyor, fakat ilişkilerinin ne zaman bu aşamaya geçtiğini söylemek imkânsız. (1920’leri anlatan *The Young Genius*’ta Scratton’dan hiç bahsetmeyen) A. D. Moody, hem Ezra’nın hem de Dorothy’nin sırasıyla 28

7 James J. Wilhelm, *Ezra Pound in London and Paris, 1908-1925* (University Park, PA, 1990), s. 48-51

* Kalın derili (ç. 1909) Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Dorothy ile Ezra'nın evlendikten sonra yaşadıkları Church Walk, Kensington, Londra.

ve 27 yaşlarında evlendiklerinde daha önce cinsel ilişki yaşamamış oldukları tahmininde bulunur.⁸ İkisi de çocuklarla ilgilenmiyordu. Humphrey Carpenter mantıksızca Pound'un evlendikten üç yıl sonra, tahminen 1917'ye dek cinsel açıdan "uyanmadığını" ileri sürer, o tarihte Londra'daki erkek kıtlığı Pound'un kendini sakınan konumunu korumasını iyice güçleştirmişti ve şiirde alay ettiği bir çağdaşı gibi, "yıllarca kendini tuttu tuttu / altı kadınlı bir denize atıldı"⁹ (P, s. 179). Moody, Pound'un ne zaman Hilda'yla paylaştığı "döllemeyen sevmelerin"¹⁰ ötesine geçip potansiyel olarak dölleyen cinselliği yaşayıp bundan keyif almaya başladığını tahmin etme zahmetine katlanmaz, fakat görünüşe göre Ezra bu işi savaş sonu itibarıyla çözmüştü.

Ezra, görünüşe göre 1918 itibarıyla sevgililer edinmeye başlamıştı: Bilhassa, Maud Gonnet'nin uzun boylu ve hoş kızı Iseult Gonnet;¹¹ 1921'den itibaren hiç kuşkusuz Bride Scratton; Wilhelm'e göre aynı sene vahşi mirasyedi Nancy Cunard.¹² Her üç örnekte de Pound'un hiçbir mektubunun gün yüzüne çıkmadığı belirtilmelidir. Elimizde sadece Pound'a yazılmış mektuplar var ve bunların her biri aşk mektuplarıdır. Dorothy, Ezra'nın aldatmalarını sineye çekse de bundan hoşlanıyor olamazdı.

Pound için hiçbir edebi ilişki A. R. Orage ve Kasım 1911'de başlayarak on yıl boyunca sürekli yazdığı Orage'ın haftalık dergisi *The New Age* kadar önemli ve geliştirici değildi. Ezra, *Patria Mia* (1912'de tefrika edildi) ve uzun şiir "Homage to Sextus Propertius" (1919'da tefrika edildi) dahil kendi ismiyle 167 parça yazdı; müzik eleştirmeni "William Atheling" adıyla 63 yazı ve eleştiri; "B. H. Dias" imzasıyla ise 47 "Sanat Notu" daha yazdı: Hepsisi 277 parça yapıyordu.

Orage'ın dergisi modernizmin İngiltere'ye aşılama aracıydı. *The New Age* reform adına siyasi, ekonomik ve toplumsal eleştiriyi

8 Moody, *Ezra Pound: Poet*, s. 239-41.

9 Humphrey Carpenter, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston, MA, 1988), s. 333; Lea Baecheler ve A. Walton Litz, ed., "Moeurs contemporaines VI", *Personae: The Shorter Poems of Ezra Pound* (gözden geçirilmiş baskı, New York, 1990), s. 179.

10 Moody, *Ezra Pound: Poet*, s. 331

11 A. Norman Jeffares, Anna MacBride White ve Christina Bridgewater, ed., *Letters to Ezra Pound and W. B. Yeats from Iseult Gonnet* (Basingstoke, 2004), s. 132-8

12 Wilhelm, *Ezra Pound in London*, s. 190 <http://rantey.org>

bir araya getiriyordu; Nietzsche'den Freud ve Jung'a (hepsi İngiliz okurlara Orage'ın dergisiyle tanıştırılmıştı), Kandinsky, Ouspensky ve Gurdjieff'e dek (günümüzde çoğu zaman "New Age" ifadesiyle özdeşleştirilen daha sıra dışı kişiler ve öğretiler) uzanan yeni yazılar ve sanat, "kişisel felsefe" olarak adlandırılabilir şey. Orage, Lonca (Guild) Sosyalizmi ile Bergson ve derginin 1918'de ele aldığı Dördüncü Boyut ile Sosyal Kredi arasında kolayca geçiş yapıyordu. *The New Age*, Ezra'ya (ve aralarında Katherine Mansfield'in ve hevesli bir okur olan D. H. Lawrence'ın da bulunduğu çok sayıda yazara) günümüzde "kültürel çalışmalar" diyebileceğimiz alanda lisansüstü eğitim sağlamıştı.

Pound, mükemmelen uyuyordu; kendi ilericiliği kısmen, Orage'ın ilericiliği gibi John Ruskin ve William Morris'in eritme potasında şekillenmişti. Buna ilaveten Heyman, Yeats ve diğerleri aracılığıyla aşına olduğu doğaüstü (*occult*) onu *The New Age* kadrosuna mükemmel bir katkı kılmaktaydı. Bu işte pek para yoktu, ama düzenliydi. Üç yıl sonra, Pound haftada bir eski İngiliz altın parası alıyordu ve kendini ifade ettiği sürekli bir yayın vardı. Orage fazla para ödememesiyle meşhurdur (gerçek isminin "Para Yok" "No-Wage" olduğunun şakası yapıyordu), fakat editör hiçbir zaman yazarları sansürleme imtiyazını kullanmadığı için itibar görüyordu. Pound, onun sayesinde geçimini sağlamaya başlamıştı: "Gişe hasılatım, 1 Kasım, 1914-15", yani Orage'la buluşana dek diye anımsıyordu Pound, "42 paund ve 10 s. ve Orage'ın haftada 4 İngiliz altını ondan sonra wuz the SINEWS by gob the sinooz*" (SL, s. 259).

The New Age gibi küçük dergiler, 20. yüzyılın başında yeni fikirlerin ve yeni şiirlerin yaygınlaşma aracıydı; popüler basına ve yayıncılığa bir alternatifti ve genellikle bir hayli farklı görüşleri teşvik ediyordu. Günümüzde bu işlevi "bağımsız" (*indie*) kayıt etiketleri yerine getirmektedir. Küçük dergiler, başka kimsenin basmayacaklarını basmak için vardır. Bu şiir dergileri için özellikle geçerlidir, bunlar genellikle bizzat şairlerce, tanınmayan yazarların "deneysel" eserlerini yayımlamak için kurulmuştur. Küçük dergi-

* Buradaki fonetik "Ezratık" yazımı Türkçede yansıtmak zor. İngilizce tercümesi "was the sinews by god the sinews." "Ezra'yı (finansal olarak) destekleyen kaynaklar Tanrı'dan nüfuzla PDF kitap Alabilir <https://xanboy.org/>

ler ancak sınırlı dağıtım sağlayabilmekte ve neredeyse hiç reklam almadan ucu ucuna bir bütçeyle idare etmektedir. Genellikle kitap ebatlarında ama ancak nadiren *The Dial* gibi kitap uzunluğundadır; seyrek olarak da *BLAST* gibi büyük boy ve şok edici pembe renktedirler.

Pound, Londra'ya dönünce bu mevcut karşı kültür aygıtından sonuna kadar yararlandı. Küçük dergilerle ilgili endişe, yazışmalarının başlıca konularından biridir. Pound'un editör, dış muhabir ve yazar olarak çeşitli dergi ve fikir dergileriyle bağlantılarını – özellikle Londra yılları döneminde– düzenlemesi zordur, çünkü çakışmaktadırlar.

Pound, 1912'deki çıkışından 1919'a kadar *Poetry: A Magazine of Verse*'te yer aldı. Harriet Monroe'nun, katkı sağlaması için temasa geçtiği ilk şairlerden biriydi. Tam o sıralar *Patria Mia* da bir "Amerikan Risorgimantosunu" çağrısı yapan Ezra, *Poetry*'yi derhal kültürel misyoner çalışması için bir araç olarak tasavvur etti ve harekete geçti: "Seni ve dergiyi sanatsal düşüncedeki en dinamik şeylerle temas halinde tutmaktan ... memnun olurum." Ekim 1912'deki ilk sayısına "To Whistler, American" şiirini gönderdi (*SL*, s. 9-10). Whistler diyordu Ezra, "tek büyük sanatçımız" ve "onun misyonu, benim hatta, belki *Poetry*'nin de misyonu." Hiç kuşkusuz Fred Vance'de vardı aklında.

Kendi arayışların, kuşkuların vardı,
Bunu bilmek güzel – yani bizim için,
Amerikamızın ceremesini çeken
Gucünü sanata çekmeye çalışan (P, s. 249).

Monroe, Pound'un cömert yardım teklifini kaçırmadı ve onu "Dış Muhabir" yaptı. Ezra kısa süre sonra ona Pencaplı şair Rabindranath Tagore'nin ve Yeats'in şiirlerini gönderdi. Bir ay sonra Monroe'ya H.D.'nin çalışmasını sundu ve "İmajizm'i başlattı. Robert Frost'u basması için Monroe'yu zorladı. T. S. Eliot'la tanışır tanışmaz "The Love Song of J. Alfred Prufrock"u Monroe'ya dayattı. Hem Tagore, hem de Yeats ve Eliot, Nobel Edebiyat Ödülü'nü alacaklardı.

Monroe ve Pound, Amerika'nın nasıl medenileştirileceği konusunda kısmen birbirlerinden ayrılıyorlardı. Ezra, kültür edin-

menin en hızlı ve emin yolunun illa Amerikalılara ait olması gerekmeyen başyapıtları yaşamak olduğunu hissediyordu. Önceki mektubunda “Amerikan şiirinden mi yanasın yoksa şiirden mi?” diye soruyordu (SL, s. 9). Ezra için önce şiir geliyordu. Monroe daha demokratik, mevcut zevke ve izleyici kitlesinin (ve *Poetry*'ye mali destek veren “tutucu bankacı ve avukatların zorlu ve heybetli kurulunun”)¹³ beklentilerine özen gösteriyor, onları yavaş yavaş eğitmeyi amaçlıyordu.

Pound, Monroe'nun reformcu yaklaşımına birçok açıdan şiddetle itiraz etti. Monroe'nun editörlük sorumlulukları dahilinde yapıtları (çoğu zaman sormadan) sansürleme alışkanlığı rahatsız ediciydi ve kendisi aracılığıyla yazı gönderenlere bunu açıklamak zorunda kalan Ezra için zaman zaman utandırıcıydı; üstelik Monroe Ezra'nın kendi şiirlerini de otomatikman almıyordu. Ezra'nın Monroe'ya uzun mektupları, tüm şair adaylarının okumaktan fayda göreceği sabırlı bir şiir eğitimidir. Monroe, Pound için şöyle demişti: “Yaşayan en büyük eleştirmen, en azından bizim özel ilgi alanımızda [şiir]; ve zayıf noktalara iğneleyici dokunuşu tıbbi tedavi gibi dehşetli aydınlatıcı.”¹⁴ Pound, kendi kritik dehasına başvurulmadığı zamanlarda büsbütün sıradanlaştığını düşündüğü dergiden sürekli ayrılmakla tehdit ediyordu.

Pound, Ağustos ila Ekim 1913'te *The New Freewoman*'a (daha sonra *The Egoist* adını aldı) yazı gönderdi; derginin yayına son verip *The Egoist Press* yayınevine dönüştüğü 1919'a kadar *The Egoist*'te sürekli yazıları yayımlandı (P/LR, s. XVI). Dergiyi Haziran 1913'te iki dikkate değer kadın kurmuştu; kadınların oy hakkını savunan, çığır açıcı feminist filozof Dora Marsden ve Harriet Shaw Weaver. Ocak 1914'ten sonra dergi *The Egoist: An Individualistic Review* adını aldı. Pound sayesinde *The Egoist* 1914-15'te Joyce'un *A Sanatçının Bir Genç Adam Olarak Portresi* kitabını ve 1916'da Wyndham Lewis'in *Tarr*'ını tefrika etti. Ezra burada Richard Aldington ve artık Aldington'ın karısı ve daha sonra da editör yardımcısı olan H.D.'ninkiler dahil İmajist şiirleri yayımladı.¹⁵ T. S. Eliot, Pound aracılığıyla 1917'de yardımcı editör oldu.

13 Age., s. 100

14 Moody, *Ezra Pound: Poet*, s. 215.

15 Wilhelm, *Ezra Pound in London and Paris*, s. 100. <https://rantey.org>

Henri Gaudier-Brzeska'nın Haziran 1915'te sonuçsuz ikinci Artois muharebesinde pour la patrie' öldüğü Neuville-Saint-Vaast'ın kalıntıları.

Büyük boy “üç aylık resimli dergi” *BLAST*, yazı gönderenler savaşa gitmeden önce sadece iki sayı (Haziran 1914 ve Temmuz 1915) yayımlanabildi. Dergi, Pound'un arkadaşı, geniş kenarlı şapka takan, ortadan ayırık uzun saçlı ve bıyıklı, doğuştan kışkırtıcı Wyndham “Vortex” Lewis'in buluşuydu. Lewis'in kendi eserleri küçük detaylarla dolu, çapraşık ve eğriydi, miğferli makine insanlar ve fütürist samuraylarla kaynıyordu. *BLAST* şevkle avangardı, ilk sayısı *BLAST* başlığının kalın, diyagonal yazısıyla hırçınca mordu. Lewis, Jacob Epstein'i ve heykeltıraşlık tarihi konusunda büyük bir açıklama yazan Henri Gaudier-Brezska'yı *BLAST*'ın kadrosuna kattı; Ford *BLAST* için en çok bilinen romanı, modern klasik *The Good Soldier*'in başlangıcını hazırladı; Rebecca West bir hikâye gönderdi; Pound, Dorothy'ye yazdığı hicivli üsluplu, “hoş satirik” şiirlerinden birkaçını koydu (*EP/DS*, s. 316). İkinci ve son sayı, 1915'in “Savaş Sayısı” hepsinin içindeki en beklenmedik Vortisist'i tanıstırıyordu: T. S. Eliot. Bu sayı, Gaudier-Brzeska'nın 5 Haziran 1915'te, Neuville St. Vaast'ta bir taarruzda (“Mort Pour La Patrie”) 23 yaşında öldüğünü ilan ediyordu,¹⁶ emsalsiz bir yete-

16 “Mort Pour La Patrie” (1915), içinde *BLAST* 2, ed. Wyndham Lewis (yeni baskı, Santa Rosa, CA, 1993), s. 94. Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

nekti. Gaudier'in ölümü Pound'u perişan etmişti. Kederi Pound'un daha sonraki savaş karşıtı ideolojisini sağlama almıştı.

Pound, 1917-19 ve sonra 1921-23 arasında, Paris'teki kısa döneminde *The Little Review* ile temastaydı. *Poetry* gibi *The Little Review* da kadınların işlettiği bir Chicago dergisiydi; başta Margaret Anderson tek başına işletirken, sonra sevgilisi Jane Heap yardımcı olmaya başlamıştı. *Review*'ı 1916'da bir edebiyat dergisine dönüştürdüler ve New York'a taşıdılar. Pound, ("Wild Swans at Coole" dahil) Yeats'in, Eliot'ın, Lewis'in ve kendisinin eserlerini gönderdi.

"Üstelik, Pound'un çabaları sayesinde *The Little Review* edebiyata en önemli hizmetini sunmayı başarmıştı: Joyce'un *Ulysses*'inin tefrika edilmesi (Mart 1918 ila Eylül-Aralık 1920'de). Bu girişim dört farklı olayda derginin New York postanesinde yasaklanmasına yol açtı" (*P/LR*, s. XXV).

Modernizmin İcadı

Modernizm sadece şiirde değil, tüm sanat dallarında görülen genel bir devrimdi. Pornografi gibi onu da görür görmez tanırız: Picasso'nun resimleri modernisttir, Le Corbusier'nin yapıları, Constantin Brancusi'nin heykelleri, Arnold Schoenberg'in müziği, Martha Graham'ın dansları, Franz Kafka'nın hikâyeleri, *BLAST*: Bunların hepsi modernisttir. Fakat “modernist” “1914 adamlarının” –Joyce, T. S. Eliot, Wyndham Lewis, Gaudier-Brzeska ve bizzat Pound'un– kullanacağı bir terim değildi; bu terim daha sonraları Birinci Dünya Savaşı'ndan hemen önce ve sonra gitgide belirginleşen birçok yeni ifade biçimini yansıtmak için gerekli olmuştu.

Modernizmin başlangıç tarihini saptamak bir nevi entelektüel oyundur. Modernizm ortaya çıktıysa eğer, bu farklı zamanlarda, farklı yerlerde çıkmıştır. “Proto-modernizmin” örnekleri daha 19. yüzyılda bulunabilir. Pound u büyüleyen, 1840'ların “Ön-Rafaelocu Kardeşliğinin” belli modernist özellikleri vardır. Fransızlar her zamanki gibi bu alanda da diğer herkesin ilerisindeydi; Theophile Gautier'in *Emaux et Camees*'inin (1852) sert açıklığı ve Jules Laforgue'un ironisi Pound'u son derece etkilemişti (ve herkesçe daha iyi bilindiği gibi T. S. Eliot'ı); Fransız ironisi Rossetti'nin duygusallığın ilacıydı ve Pound un 20. yüzyıl şiirinden beklediği “daha sert, daha akıllı başında ve daha rahatsız edici derecede gerçek” niteliklere yol göstermeye yardımcı oldu.

Bizim amaçlarımız bakımından modernizm tüm sanatlarda kabaca 1910 ile –Virginia Woolf'un insanların dünyayı görüşlerinde “bir şeyin değiştiğini” anımsadığı zaman– 1970'ler arasında –o değişim artık dupedüz şeylerin kendisine, benimsenecek değil kaçılacak bir şeye dönüştüğünde– gerçekleşmişti. Modernizm [güya] “yenile”yecekti, fakat yüzyıl yavaş yavaş ilerlerken sanatlar kendilerini gitgide daha çok yaptıkları gibi sadece “modern”

formülleri geri dönüştürürken bulduklarında modernizm de artık sona ermişti. Yerine de kayda değer bir şey gelmedi; “post-modernizm” –“post-koital” gibi– bir akımı değil bir durumu ifade etmektedir.

Modernizm bir kavram olarak çelişkilerle doludur. Örneğin esin kaynağını geçmişte arar. Pound, “gücümüzü yeni bir tür poetik sanatın yolunu açmak için harcadık” yazdığına birçok modernist adına konuşuyor olabilir –“*bu yeni değil eski bir türdür.*” Bu sanatın “*hatırlatılmaya*” ihtiyacı var (kendi vurgularım; LE, s. 55). Pound’un tercih ettiği “Yenile” sloganı modernistlerin ilerici duruşlarını ortaya koymaktadır, ancak bu deyiş 6. yüzyıldaki bir Çin İmparatoru’nun banyo teknesinin üzerindeki sözcüklerden alınmıştır: “Yenile günbegün yenile” (53/265). Bu açıdan modernizm gerçekten de yenilenme ile ilgilidir; yeniliklerinin dünyayı yenileştirmesi beklenir. Modernizm yeniden başlamakla ilgilidir. Pound en baştan itibaren Rönesansı tekrarlamaya dikkat etmiştir.

Büyük sanat akımları, bir sanat geleneği ötekiyle karşılaştığında ya da yeni bir teknoloji (film makinesi, piyano, saksofon, beton ve çelik) geleneksel temalara uygulandığında doğar. Bu yeni birleşim, birbiriyle temas içindeki bir grup insana büyüleyici geldiğinde o zaman “modernist hareket”, “Bauhaus”, “Beat kuşağı” gibi çeşitli enerjik kültürel sahnelerle karşılaşırız. Pound’a göre İtalyan Rönesansı 1453’te İstanbul’dan kaçan ve yanlarında Platon’un çoğu eserinin yanı sıra Hermes Trisgemistus’un sihir kitabı gibi, *Oddyseia* gibi Batı’dan uzun zamandır uzak olan metinler getiren bir avuç bilim adamınca tetiklenmişti. Bu yeni materyalin tercüme edilmesi bir yaratıcı düşünme kıvılcımına yol açmıştı.

Modernizm, İngiltere’de iki defa doğmuştu: biri arkeoloji sayesinde, antik geçmişin bir ötekilik olarak (Grek, Mısırlı, Girit) su yüzüne çıkmasıyla; geçmiş ne aykırı kısımlarından arındırılmış ne de güzelleştirilmişti, sadece *farklı* idi. (Homeros’un eseri “Batılı” farz edilir, fakat Avrupalı değildir; ya da başka bir biçimde kabaca ifade etmek gerekirse Avrupa’dandır, fakat “Batılı” değildir. Bu, Miken’in “devasa duvarları” ile Atina’daki Parthenon’un entelektüel uyumu arasında bir farktır.) Arkeoloji, “Avrupalıya” “Batılı” kavram-

Hilda Doolittle ("H.D."), 1920'lerde.

larını sonsuza dek dönüştürmüştür.¹ Hilda Doolittle'ın modern İmajist şiirleri Yunancadan kelimesi kelimesine tercümeler gibi okunmak üzere tasarlanmıştı, gösterişsiz bir biçimde; şiirleri tuhaf ve berrak bir netlik adına saf "poetik" olandan uzak duruyordu: "Sert kum kırılır, / ve tanecikleri / şarap kadar berraktır."² Pound, Hilda'nın şiirlerini Harriet Monroe'ya tanıtırken "bu, dosdoğru söylemek" yazmıştı, "Yunan [şiiri] kadar dosdoğru!" (SL, s. 11).

İkinci doğum, Çin lirik geleneği İngiliz şiirinin lirik geleneğiyle temas ettiğinde gerçekleşti. Afrika sanatı Picasso için ne kadar önemliyse Çin sanatının ve kültürünün getirdiği aydınlatma da Pound için o kadar önemliydi. Aynı, Batı Afrika maskalarının Batı resmini dönüştürdüğü gibi o da İngiliz lirik geleneğini değiştirdi. Picasso'nun Brüksel'de gördüğü Kongo sanatı gibi, Çin sanatı da Batı'nın emperyal yayılması esnasında yağmalanarak toplanmıştı. Qing İmparatorluğu 1900'de yıkıldıktan sonra Çin sanatının yağma edilmiş birçok büyük parçası British Museum dahil büyük Batı müzelerinde ortaya çıktı.³

Pound, bu çalışmadan büyülenmişti ve yeni gelen Çin parçalarının küratörü Laurence Binyon'la iyi arkadaş oldu. Dorothy Shakespeare, Ezra'nın coşkusunu paylaşıyordu ve British Museum, iki sevgilinin anne baba bakışlarından uzakta buluşabilecekleri korunaklı bir yer oldu.

Çin sanatı Londra'da post-Empresyonist resimle aynı anda ortaya çıkmıştı. Binyon'un British Museum'da düzenlediği Çin ve Japon resimleri sergisi 1910-12 yılları boyunca sürdü, Roger Fry'nin 1910'daki çığır açan "Manet ve Post-Empresyonistler" sergisiyle aynı zamana denk gelmişti (EPVA, s. XII). Çin sanatına rağbeti ve

1 Antropoloji, sözü geçmişken belirttiğimiz gibi, modern sanat ve edebiyat için önemli bir tamamlayıcı söylemdir. Sir James Frazer ile öğrencisi Jessie Weston'ın ansiklopedik çalışması, *The Waste Land'e* (Çorak Ülke) kısmen dayanak sağlamıştır. Pound daha çok, Alman antropolog Leo Frobenius'tan etkilenecektir. Frobenius, daha sonraları Yeats'ın *A Vision*'inin doğmasına katkıda bulunan Oswald Spengler'i de etkilemiştir. Çoğu kişinin modern antropolojinin babası kabul ettiği Frobenius ve Lucien Levy-Bruhl, Canto XXXVIII'de beraber yer alırlar (38/189).

2 Hilda Doolittle, "Hermes of the Ways", *H.D. Selected Poems*, ed. Louis L. Martz (New York, 1988), s. 13.

3 Bkz. Zhaoming Qian, *Orientalism and Modernism: The Legacy of China in Pound and Williams* (Durham, NC, 1995) ve *The Modernist Response to Chinese Art: Pound, Moore, Stevens* (Charlottesville, NC, 2003).

Chao Meng-fu'nun (1254-1322) el rulosuna yapılmış otlayan atlar resmi, Pound'un arkadaşı, şair ve sinolog Laurence Binyon 1910'da British Museum için satın almıştı.

avangard sanatı paralel olgular olarak gören gazeteler bu organizasyonlara geniş yer verdi.⁴

Ezra, British Museum'da Çin imgeleriyle yakından ilgilendi ve Binyon'la sürekli tartışma halindeydi. Kütürör, birçok çıkır açıcı çalışmada bu derinden farklı Asya sanatını Batılı okurların anlayabilecekleri açılardan sunmaya çalışıyordu. Bunlardan biri Pound'un dikkatle okuduğu, doğunun estetiğiyle ilgili küçük bir kitap olan *Flight of the Dragon* (1911) idi. Pound'un "İmajizm" düşüncesini derinden etkilemişti.

4 Zhaoming Qian, *The Modernist Response to Chinese Art* (2003), s. 43.

İMAJİZM VE VORTİZİZM

Pound'un İmajistlerle ilgili ünlü kuralları: "1. İster öznel ister nesnel olsun, şeyin doğrudan ele alınması, 2. Kesinlikle sunuma katkıda bulunmayan bir kelime kullanmamak, 3. Ritim konusunda: Metronomun sekansında değil müzik cümlesinin sekansına uygun yazmak" (LE, s. 3). Binyon'un kitabı Çin resminin "Altı Kanonu"yla başlar. Bunların ilk üçü Pound'un kurallarına çok benziyordu: "1. Hayatın hareketinin ifade ettiği Ritmik Canlılık ya da Spiritüel Ritim, 2. Fırça aracılığıyla kemikleri ya da anatomik yapıyı betimleme sanatı, 3. Biçimleri doğal biçimleri yansıtacak şekilde çizmek."⁵ Pound, *BLAST*'ın "Savaş Sayısı"nda Binyon'la ilgili kısa bir yazı ve *Flight of the Dragon*'dan dokuz alıntı yayımladı. Alıntılanan son pasaj mekanik tekrarlar "ritmik canlılık" arasındaki ayrımı tamı tamına İmajist ilke doğrultusunda yapıyordu. Pound'un seçtiği bir başka pasaj şuna işaret ediyordu: "Sanat varoluşa bir ilave değil, gerçek olanın yeniden üretimidir."⁶ İmajistlerin "entelektüel ve duygusal bir karmaşayı zamanda bir an içinde" (LE, s. 4) sunma arzularına yakındır bu. Diğer bir deyişle bir şiir ya da resim, gerçeğin bir temsili değil bir sunumdur. Mimetik sanatı sanat olarak mümkün kılan, temsil ile sunum arasındaki gerilimdir.

"Şey" (her ne ise) doğrudan ele alınması gerekirken İmajist şiirin sunacağı ve açığa vuracağı imge ne bir şey ne de bir fikirdir. Pound'un –en kusursuz İmajist şiir ve çoğu okurun hemen haiku'ya benzettiği ama haiku olmayan– meşhur "In a Station of the Metro" ("Bir Metro Durağında") şiirinde olduğu gibi algı nesnesi ile kavram arasında gidip gelen canlı bir imgedir:

Kalabalıkta belirveren bu yüzler :

Islak, kara bir dalda taçyaprakları . (P, s. 251)⁷

Pound, kolay benzetmeden kaçınır; kalabalıktaki yüzlerin daldaki taçyaprakları gibi olduğunu söylemez; bunun yerine ikinci mısrayı

5 Laurence Binyon, *The Flight of the Dragon: An Essay on the Theory and Practice of Art in China and Japan, Based on Original Sources* (Londra, 1911), s. 11-12

6 Pound, "Laurence Binyon" (1915), içinde *BLAST* 2, ed. Wyndham Lewis (yeni baskı, Santa Rosa, CA, 1993), s. 86; ve Binyon, *Flight of the Dragon*, s. 94, 19.

7 1913'te *Poetry*'de çıkan orijinal noktalama ve aralıklandırma budur

ilkine hizalar, aynı fotoğrafçılıktaki üst üste çekim (*double-exposure*) gibi. Ortaya çıkan imge ne olursa olsun, mısraların ayrı ayrı verdiği iki zihinsel görüntünün benzeşmesi değil farklılığıyla elde edilir. Ancak, iki mısra kabaca dengelenir (ve kafiye oluşturur) ve aslında dayanak noktaları bizi çok modern bir uzama yerleştiren başlıktır: Yeni Paris metrosu. Bu, şiire kalabalıkları ve tren tam metro durağına gürültüyle girip çıkarken esen fırtınanın savurduğu taçyapraklarına (çiçeklere değil) doğru el kol hareketlerini açıklayan üçüncü bir unsur getirmektedir. Yüzlerin “hayaletler” olması akla bir başka kalabalık yeraltı uzamını yani Hades’i getirmelidir; yani şiirin mitolojik bir boyutu da vardır. Bu şiir, İmajistlerin “entelektüel ve duygusal karmaşayı bir anlık zaman parçasında sunma” arzusunu yerine getirmektedir. Bu sunum, “o ani özgürleşme hissini; o zaman sınırlarından ve mekân sınırlarından bağımsızlık hissini; en büyük sanat eserlerinin huzurunda deneyimlediğimiz o ani gelişme hissini” (LE, s. 4) vermelidir.

İmajizm, bir nevi hevese dönüşmüştü; Pound’un üzerine titrediği iç çekirdeği “sert ışık ve net uçlar” (SL, s. 38), fazla ısrarcı, zengin Bostonlu şair Amy Lowell İmajizmi çaldığında kısa sürede Empresyonist serbest şiire bulaşarak “Amygizm” oldu.

Pound, Lowell’ın güç oyunundan bağımsız olarak İmajizmden kısa sürede sıkıldı. İmgeler önemliydi, fakat ani aydınlanmalar bir biçimde eylemi askıya alabiliyordu; zaman durduğunda şiir de durur. İmajizm bir teknikti, bir cevap değil. Pound’un uzun bir şiir –modern hayatın epik şiirini– yazma arzusu için yararlı olan bir teknikti.

Bir de Vortisizm vardı. Ezra, enerjisini farklı bir arkadaş çevresi olan (çoğunlukla görsel sanatçılar) Wyndham Lewis’in Fütürizm yorumuna yöneltti; aralarında Lewis, Jacob Epstein ve genç dâhi Henri-Gaudier-Brzeska vardı. Vortisizmin Pound için önemi, açıkça iyi sonuç vermeyen Vortisist şiirle ilgili beklentiler değil, bir akım olarak cazibesiydi.

Vortisizm, onda dokuz Wyndham Lewis’in dehasıyla beslenen bir görsel sanat akımıydı. Lewis, Vortex’te “protoplazmanın dehası” idi (EPVA, s. 238), oysa Vortisizmin yapıtı Epstein’in *The Rock Drill*’i (*Kaya Matkabı*) idi: Gerçek bir matkabın üzerine tehditkâr bir biçimde ata biner gibi oturmuş olan heykel sürün-

Wyndham Lewis.

gen robot. Pound, on yıllar sonra bir cilt kantosuna onun adını vermiştir.

Lewis'in Vortisistleri Makine Çağı'nın endüstriyel coğrafyasında çöldeki aborjinler gibi çalımla yürümüşlerdir. Wordsworth ve Romantikler için doğa olan şey –yalçın kayalıklar, yaylalar ve çağlayanlar– yerini “makinelere, Fabrikalara... köprülere ve atölyelere”⁸ bırakmıştı. “Modern akımın sanatçısı bir yabaniidir” diye övünüyordu Lewis, “modern yaşamın bu muazzam, tıngırtılı, medyatik, büyü çölü, Doğa'nın ilkel insana daha teknik açıdan hizmet ettiği gibi hizmet etmektedir.”⁹ Pound, “yabanilerin ve vahşi hayvanların ormanın gereksinimleri ve tehlikelerine” karşı olduğu gibi Vortisistlerin de “günümüzün karmaşık yaşamı”nın “üstü kapalı ve anlık algısına sahip” (EPVA, s. 9) olduğunu yazmıştı.

Bizzat Fütürist olan Vortisistler Fütürizmden nefret ediyormuş gibi davranıyorlardı ve Filippo Marinetti Londra'da belirip “performans sanatı” diye adlandırabileceğimiz bir şey yaparken sırf kendilerinden bile daha iyi bir girişimci olduğu için onunla dalga geçtiler.¹⁰ Pound, sanat koleksiyoncusu John Quinn'e bir mektubunda, Fütürist ressamlar Gino Severine ile Giacomo Balla'nın eserlerinin Lewis'in özü olan “hareket ve canlılıktan çok farklı olmadığını” kabul ediyordu (EPVA, s. 238).

Pound “İdaho Kid” personası ve korsanvâri giyimine –küpe, pelerin, büyük bere, canlı renkler– rağmen bir yabani değildi. (Pound öyle renkli giyiniyordu ki Lewis onu tanımayı bir İspanyol kalyonuna binmeye benzetmişti.) Ezra, kendi rolünü tanımlarken “Lewis[’in] volkanik güç, Brzeska[’nın] hayvani enerji” sağladığını, bu arada kendisinin de “biraz Konfüçyüs sakinliği ve ihtiyatı” kattığını söylemişti (EPVA, s. 219). Pound, bir avangard olarak rahat etmek için görünümü konusunda fazla karşılaştırmacıydı. İngiliz edebiyatının köklerini sökmek değil onu yeniden canlandırmak istiyordu. Lewis onu daha sonra “devrimci bir avanak”¹¹ ilan edecek olsa da aslında Ezra'nın mizaç olarak devrimci değil reformcu olduğunu biliyordu.

8 *BLAST I*, ed. Wyndham Lewis (yeni baskı, Santa Rosa, CA, 1992), s. 40.

9 *Age*, s. 33.

10 Wyndham Lewis, *Time and Western Man* (1927), ed. Paul Edwards (yeni baskı, Santa Rosa, CA, 1993), s. 3.

11 *Age*, s. 37.

Pound, geçmişten Vortisistlerin İtalyan kuzenleri Fütüristlerin kendileri için söylediği kadar nefret etmiyordu; geçmişten nefret etmenin “büyük bir ödeklilik” olduğunu düşünüyordu (EPVA, s. 17). Burjuvanın kendinden hoşnutluğunu sevmiyor, öte yandan İngiliz zihninin “taşlaşması”nı hayretle fark ediyordu – bundandı kaya matkaplarına duyulan ihtiyaç. (EPVA, s. 20). Lewis’in sloganı “John Bull’u Sanatla Öldürün!”¹² idi; Pound’un olumlu “Yenile!” sloganına hiç benzemeyen, gerçek “militan” avangard ruh budur.

İngiliz olmayan Pound, Lewis’in *BLAST*’ı için doğru satirik üslubu bulmakta sorun yaşıyordu. Hugh Kenner’e göre “*BLAST*’taki polemiklerinin çoğu... neredeyse tamamen talihsiz”di¹³ ve bunun tek nedeni Pound’un ilk kez bazı gereksiz Yahudi karşıtı yorumlar yapmanın keyfini sürmesi değildi.

Pound ile Lewis, her ikisinin de hatırladığına göre British Museum yakınındaki, o dönem Avusturyalıların çalıştığı ve Viyana tarzı kahve sunulan Vienna Cafe’de tanışmışlardı. Pound, Binyon’un himayesindeydi, Lewis ise (şair, oyun yazarı ve Yeats’in kitap kapaklarının tasarımcısı) Sturge Moore’un; “Buldogu, ben, / sanki ihtiyar Sturge M’in buldoguna [Lewis’e] karşı gibi” (80/527) diye anımsıyordu Pound. Pound’u beklerken, Lewis’in daha büyük ahbabları onun herhalde Yahudi olduğuna karar vermişti. Ahmaklığı iyi tanıyan Lewis, bir hatıratıta bu ilginç ayrıntının üzerinde durur. Elbette soyadı yüzünden “bu ‘genç Amerikalı şair’in hiç kuşkusuz Wisconsin diasporasının gizli Yahudilerinden” olduğuna karar verilmişti. Bu yüzden Pound belirttiğinde, karşısında “sert mavi gözlü ve tam bir Aryan kararlılığıyla öne uzanmış çenesi kıpkızıl sakallarla kaplı, bariz bir nordik sarışın” gören Lewis biraz şaşırmıştı. Daha sonra sıkı dost olsalar da Lewis o dönem “Kovboy şair”e fazla ilgi göstermedi, fakat “oradakilerin çoğunun [Pound’un] aslında bir Yahudi olduğunu düşündüğünde” ısrar ediyordu, “ten gallon şapkanın ardına gizlenmişti”... “onun ‘kızıl bir Yahudi’ olduğuna hükmedildi, hemen göze çarpmayan bir karışım, ama kesinlikle birinci sınıf bir Koşer.” Ezra’nın “sahte bir şahsiyet” olduğunu hissediyorlardı; “sinir bozucu ve hızla ken-

12 Alıntı, Lewis, “Afterword”, *Time and Western Man*, yeni baskı, s. 457.

13 Hugh Kenner, *The Pound Era* (Berkeley, CA, 1970), s. 243.

dini geliştiren bu yabancı şöhret heveslisine 'kanmaya' hiç niyetleri yoktu", özellikle de bir Amerikalı'ya.¹⁴

Burada Pound'un daha sonraki anti-Semitizmine dair ciddi bir ipucu olduğuna inanıyorum. Yetiştirilmesinde ya da kişisel yazılarında anti-Semitizmden hiçbir iz yoktur, ta ki Lewis'in ifadesine göre kendi içinde sosyalleşen ve sınıf bilinçli olan Shakespear'lerin dünyası dahil İngiliz cemiyetine –yarı başarılı– girme çabasına dek. Pound, İngiltere'deki birkaç yılının ardından yazılarında arada sırada Yahudi karşıtı yorumlar yayımlamaya başladı, bana kalırsa bu okurlarına Yahudi olmadığını göstermenin bir yoluuydu.

Lewis'e bakılırsa Pound, "asimile edilemez ve agresif bir yabancı olarak geldi", "Teddy Roosevelt'in (genç Ezra'nın idolü) Bull Moose geleneğinden gelen Amerikan 'gayretkeşliği' sınırsız can sıkıntısının buz gibi bakışlarıyla karşılanmıştı",¹⁵ yani temel İngiliz tavrıyla. Pound'un enerjisi ve entelektüel güç gösterisi yapma arzusu onu ait olmadığı sosyal bir gruba dahil olmaya çalışan biri (*arriviste*), dolayısıyla "bir Yahudi" kılmıştı. Pound'un tepkisi, üniversitede olduğu gibi ilelebet dışlanmış biri olarak kalacağı kaygısını biraz olsun yatıştıran, ilk başta hissetmediği anti-Semitizmin koruyucu rengini benimsemek oldu. Henüz bu başlangıç evresinde Pound'un hislerinin önemsiz olduğu anlamına gelmez bu, fakat anti-Semitizm ancak 1930'larda karakterinin kalıcı bir parçası haline gelmiştir.

Lewis'in büyük 20. yüzyıl değerlendirmesi *Time and Western Man*'de (1927) belirttiğine göre Vortisistlere Pound'la ilgili en çarpıcı gelen şey şudur: "Kavgacı propagandist sözlerine, kendi özel aracındaki [şiir] çok deneysel çabalarında hiç rastlanmaz. şiirleri grubun daha fanatiklerine göre eski Fransız ya da eski İtalyan şiirinin bir dizi pastışıydı",¹⁶ *Ripostes*'te (Ekim 1912) bulunanlar gibi.

Pound, 1913'te, daha sonra *Lustra*'da (1916) derlenecek şiirleri yayımlamaya başlayana dek modernist bir şair değildi. Bu şiirler, *Ripostes*'teki şiirlerinde gözettiği, Ortaçağ temalarını ve biçimlerini saplantı haline getirmiş "arkaik" şiirden kararlı bir sapmaya işaret

14 Wyndham Lewis, *Blasting and Bombardiering* (Londra, 1982), s. 271-5.

15 *Age*., s. 275.

16 Lewis, *Time and Western Man*, yeni baskı, s. 38.

Ripostes'in (1912) Dorothy Shakespear'in (Pound) tasarladığı kapağı.

eder. *BLAST* onu yeni bir satirik yöne yönlendirmişti: geçmişe, 1. yüzyıl şairi Martial'ın Roma'ya keskin bakışının çağdaş Londra'ya uygun düştüğü epigramlarına. Pound, "Latince gerçekten 'modern'" diyordu, "biz sadece medeniyetin bir Roma durumuna geri dönüyoruz ya da yakınına" (SL, s. 179). Zaman sadece kronolojik değildir. Tam aksine, "tüm çağlar çağdaştır. Fas'ta diyelim ki MÖ'dür. Ortaçağ Rusya'dadır. Gelecek şimdiden birilerinin zihninde uyanmaktadır. Bu durum... gerçek zamanın görünenden farklı olduğu ve birçok ölünün torunlarımızın çağdaşı olduğu... edebiyat için bilhassa geçerlidir" (SR, s. 2). Bu "zamanda yolculuk" Pound'un *Lustra* yayımlandıktan sonra artık yavaş yavaş üzerinde kalem oynatmaya başladığı *Kantolar*'da çok önemlidir. Pound, Roma'nın bize Ortaçağ'dan daha yakın olduğunu ileri sürerek ve bazı Roma şairlerinin pekâlâ bizden ileride olabileceğini ima ederek modernizme uygun hareket ediyordu.

Pound şiire dair kendi 1912 formülüne göre, "aşağı yukarı önümüzdeki on yılda... boş lafa karşı hareket eden, daha sert, daha akla yatkın... 'daha rahatsız edici derecede açık'... etkisi doğruluğunda, yorumsal gücünde yatacak" "retorik gürültüden ve gösterişli isyandan" çekinecek şiirlerin "yazıldığını görmeyi" ve yazmayı umuyordu. Şiirin "yalın, dolaysız, duygusal cıvıklıktan uzak" olmasını istiyordu (LE, s. 12).

Lustra şiirleri retorikten arıtılmış yalın gerçeği hedefleyen bu sade programı yerine getirmek için yola çıkmıştı. Ezra "April" ("Nisan") şiirinde yeni sadeleştirilmiş yaklaşımının bir alegorisini yapıyordu:

Üç ruh gelip
Kenara çekti beni
Zeytin dallarının
Çıplak yattığı yere:

Parlak pus altında solgun kırım. (P, s. 92-3).

Lustra şiirleri için yavan bir yorum aranırsa 1913 yazında, *The New Freewoman* dergisinde Ezra'nın *Lustra* şiirlerinden bir kısmıyla birlikte yayımlanan "The Serious Artist" adlı yazıya bakılabilir. Pound, kendisinin Philip Sidney'in *Defense of Poesy*'sini 20. yüzyıl

yani “altın çağ” (LE, s. 8) için yeniden yazdığını düşünmektedir (eğer buna “Altın Çağ” denilebilirse). Pound, makalede ciddi sanatçıyı bir doktora benzetir: Kötü sanatçı kötü doktor gibidir; zarar verme gücü vardır. Eğer bunu isteyerek yaparsa “ahlaksız”, hatta bilfiil kötüdür. Her durumda, “iyi sanat ahlaksız olamaz.” Pound, “iyi sanatla gerçeğe tanıklık eden sanatı kastediyorum, en net ve doğru sanatı kastediyorum,” retorik olmayanı, bilim gibi (LE, s. 44) demiştir. “Tıpta nasıl ki tanı sanatı ve tedavi sanatı varsa” edebiyatta da vardır. Tanı sanatı hicivdir (“çirkinlik kültü”), tedavi sanatıysa “güzellik kültüdür.” Güzellik kültü, hijyendir: Güneş, hava, deniz, yağmur ve gölde banyo. “Sirmione” sözcüğü ve tüm o romantik göl Pound için bu anlama geliyordu. Fakat hicivci, sosyal yaralara gözlerini dikmekten çekinmez: “Villon, Baudelaire, Corbiere, Beardsley tanıdır. Flaubert tanıdır... hicivse ameliyat, ilave ve ampütasyonlardır” (LE, s. 45). İyi sanatçının ahlaki sorumlulukları teknik olarak kontrolü elinde bulundurmak zorunda olması demektir; sloganları berraklık, sadelik, özlülük, ayrıca “çabukluk”, “canlılık”, hatta “şiddet”. Sanat ve dolayısıyla şiir “ifadenin maksimum etkinliği yoluyla” serbest bırakılması gereken bir enerji türüdür (LE, s. 56). Satirik epigramdan daha özlü, net ve şiddetli ne olabilirdi ki?

Kitabe

Büyük Tutku peşindeki Leucis'in

Sonu mınnet altında bırakmak oldu. (P, s. 101).

Hiciv yoluyla tanı, öncelikle kelimelerin kelimeler aracılığıyla tanısı anlamına gelir, retorığın tanısı. Fakat retorik karmaşıktır, sadece belagat değildir. Retorik, özel kişilerin kendi aralarındaki konuşmalarına ve hayal dünyalarımızda kendi kendimize konuşmalarımıza bulaşır. “Büyük Tutku” ironik büyük harfleriyle Leucis'in kendisiyle ilgili görkemli fantezilere uyarladığı Aşk ve erotizm retorikini ifade etmektedir. Leucis'in romantik dili, kendini kandırma dili olarak açığa vurmaktadır.

Epigramın özlülüğü, Ezra'nın aşağı yukarı bu sıralarda oluşturmaya başladığı İmajizmin özlülüğünü haber vermektedir. “Bir Metro Durağında”nın haiku'yu andıran özlülüğü ve Herbert

Giles'in *History of Chinese Literature*'ından (1901) alınan birçok "Çin" şiiri *Lustra*'da yer almaktadır. Bunlar Pound'un İmajizminin nasıl evrilmekte olduğunu ortaya koyar. Antik Çin'in güzel modeli Pound'un muhteşem "Fan-Piece, For Her Imperial Lord" gibi temiz, hayat dolu şiirler yazmasına olanak vermiştir:

Ey beyaz ipek yelpaze,
Çimen sapındaki kırağı kadar berrak,
Sen de bir kenara atıldın. (P, s. 111)

Bu şiir bir yelpazenin üzerine yazılmıştır, yazarı İmparator'un cariyelerinden biridir. Cariye de yelpaze gibi önce takdir edilip sonra baştan savılacaktır. Martial'ın Çin temalarına eklenen satirik modeli daha canlandırıcı bir tür ozluluk sağlıyordu:

Kitabeler

FU I

Fu I yüksek bulutları ve tepeyi sevdi,
Heyhat ölümü alkolden oldu.

LI PO

Li Po da sarhoş öldü.
Sarı Nehir de
Ayı kucaklamak istedi. (P, s. 122)

ERNEST FENOLLOSA VE ÇİNCE YAZI KARAKTERLERİ

Binyon ayrıca Pound'la Japonya'da Batı felsefesi (Hegel, Emerson, James) öğreten Amerikalı profesör Ernest Fenollosa'nın (1853-1908) dul eşi Mary Fenollosa arasında köprü vazifesi görmüştü. Mary Fenollosa İmajizmle aynı yıl yani 1912'de merhum kocasının çok yetkin *Epochs of Chinese and Japanese Art* kitabını basın sayesinde görüyordu. Kocasının Çin şiiri ve Japon Noh draması üzerine defterleri ondaydı. Mary, Pound'un bazı şiirlerini görmüş olmasına ve Binyon'un Pound'a güvenine dayanarak genç şairin Oryantal şeylerden anladığına hükmetmiş ve merhum kocasının edebi yazılarını düzenlemesi ve yayımlaması için ona vermişti.

Bu armağan, Margaret Cravens'ın tıpkı bunun gibi ansızın gerçekleşen cömertliğinden çok daha önemli, hayat değiştiren bir olaydı. Fenollosa'nın çalışmaları Pound'a Çin ve Japon düşüncesine başka türlü elde edemeyeceği daha doğrudan bir erişim sağlamıştı; bu çalışmalar Pound aracılığıyla İngilizce edebiyatın yönünü kalıcı olarak değiştirdi. Pound sürekli Yeats'le olduğu bir dönemde Noh'la tanıştı ve Pound'un gösterdiği oyunlardan sonra Yeats'in tiyatroya yaklaşımı baştan aşağı değişti. Yeats kısa süre sonra Noh âdetlerini İrlanda mitiyle birleştirerek kendi yoğun "dansçılar için oyunları"nı ("plays for dancers") oluşturdu.

Fenollosa'nın notları, pek çokları için Pound'un en cazip lirik şiir kitabı olan *Cathay*'de (1915) meyve vermiştir. Bu kitap-kilerin çoğu bizzat Fenollosa'nın bile bilmediği Çince'den değil Fenollosa'nın notlarından serbest tercümelerdir. Eğer Pound T. S. Eliot'ın bir eleştiride yazdığı gibi "çağımız için Çin şiirini icat ettiyse",¹⁷ bunu birtakım aktarım katmanları arasından şiirlerin anlamını sezerek yapmıştı: Fenollosa'nın Japon hocalarının Çince özgün metinlerden yaptığı Japonca tercümeler üzerine İngilizce notları.¹⁸ Pound'un aksine orijinal şiirlere aşina olan araştırmacılar, özgün şiirlerin böyle ister istemez bulanıklaşmasının yol açtığı hatalara işaret etmişlerdir. Ancak Çinli araştırmacılar bile Pound'un şiirlerin ruhunu, olasılıkla spiritüel ritimlerini aktarmasını sağlayan esrarengiz bir yeteneği olduğunda hemfikirdir. Pound'un Çin görsel sanatına aşinalığı, Li Po'nun ve diğerlerinin eserlerini anlamasına yardımcı olmuştu, belki de bu yüzden çeviriyi teknik açıdan bozduğu zamanlarda bile çoğu zaman şiirlerin ruhunu doğru aktarabiliyordu.

Ancak Pound ve Amerikan şiiri için uzun vadede çok daha önemli olan Pound'un, *The Little Review*'da (1919) yayımladığı Fenollosa'nın *The Chinese Written Character as a Medium for Poetry* başlıklı muhteşem makalesiydi. Muhtemelen poetikaya dair yüzyılın en etkili açıklamasıdır bu. Pound, kısa sunuş yazısında "burada basit bir filolojik tartışma değil, tüm estetiğin temelleri yatmaktadır" diye yazmıştır (CWC, s. 3). Fenollosa'nın yazılı Çin

17 T. S. Eliot, alıntı yapan Kenner, *The Pound Era*, s. 192.

18 Bu süreç, CWC'nin ekinde görülebilir, s. 35-45.

karakterlerine dair fantezileri, Pound'a ideal poetik dilin bir vizyonunu sunmuştur.

Fenollosa'ya göre ideogramlar doğal dili temsil ediyordu: Tüm dünyada anlaşılabilen bir işaretler sistemini. Bu makale Emerson ve William James'in dilin geçişli doğasında ısrar etmesindeki etkilerini göstermektedir; sözcükler isimden çok fiile benzemektedir. Çince karakterler dilin geçişli niteliğiyle –hareket eder– birlikte sözcüklerin zaman içinde bozulmayan orijinal anlamlarını bir biçimde taşıdıklarına dair etimolojik fanteziyi getirmiştir. Kısacası, ideogramlar sözcüklerin zaman içinde etimoloji ve uzamda da fiil aracılığıyla işlediklerini göstermektedir; bunlar enerji birimleridir: “ışık saçan anlam özleri”. Fenollosa, Çincenin erdemlerini göstermeye basit bir cümleyle başlar: *Adam görür atı*. Çince bu üç ideogramın da bacakları olduğunu belirtir, insanın gözü gerçekten de dört bacaklı ata gidivermekte, özne/nesne ayrımını tek bir süreç kılmaktadır. Fenollosa cümleyi “jestin gözle görülür dili”ne benzetir, işaretler “canlıdır. Grup sürekli hareket eden bir resmin niteliğinden bir şeyler taşımaktadır” (CWC, s. 9).

Adam

Görür

Atı

Yazılı Çince, fırçalı kaligrafide “etimolojisini daima gözle görünür” kılmaktadır. O halde bir Çin ideogramını deneyimlemek İmajistik, görsel bir deneyim yaşamaktır; sanki tüm tarihi “anlamanın pekiştiren değerler olarak birikimiyle zihne bir anda gelirir, fonetik bir dil böyle bir şey elde etmeyi pek umamaz” (CWC, s. 25). Bu, İmajizme çok benziyor ve Binyon'un tercüme ettiği Çin resminin kuralını tamamlıyor: “Kemikleri ya da anatomik yapıyı fırça aracılığıyla betimleme sanatı.”¹⁹ Kaligrafide ideogramın etimolojik kökenleri tabiatı gereği “kemiklerdir”. Kendi görsel etimolojisini ifade ettiğinden, “Çin şiiri [...] aynı anda hem resmin canlılığını

19 Binyon, *The Flight of the Dragon*, s. 11-12.

hem de seslerin devinimini belirtmektedir” (CWC, s. 9). Neredeyse her ideogram özellikle de karmaşık fikirleri temsil edenler çoğu zaman başka ideogramlar olan bölümlerden oluşmaktadır. Pound, *ABC of Reading*’te (1934) Fenollosa’nın makalesinden (CWC, s. 26) alınan bir örneği kullanır; “kırmızı”nın ideogramında der Pound, Çinliler şunların “sadeleştirilmiş resimleri”ni yan yana getirmiştir:

GUL
DEMİR PASI

KİRAZ
FLAMİNGO

Pound a göre bu yöntem, kelimeleri bir araya getirip muhtelif veri arasında ilişki kuran “genel önermesi için gerekli olanları seçen... biyologun yaptığı şeye çok benzer” (ABCR, s. 22). Soyutlama değil genel bir önerme olarak, “kırmızılık” niteliği hepsi doğadan kaynaklanan çeşitli gerçek tikelliklerden doğmuştur. Çince karakterlerin gerçekte böyle işlememesi ve Çinlilerin de onları idrak şeklinin bu olmaması önemli değil. Aslında, bu “kırmızı” karakteri yoktur bile; sadece Fenollosa’nın icat ettiği, keşfe yönelten bir modeldir.²⁰

Fenollosa güçlü makalesini “Çinlilerinki olsun ya da olmasın resimsel bir [yazı] metodunun dünyanın ideal dili” olacağını ileri sürerek tamamlar (CWC, s. 31). Pound onu akıl almaz iddialarla destekleyerek Gaudier-Brzeska’nın “Çince karakterleri ve birleşim işaretlerinin çoğunu adeta rahat rahat okuyabildiğini” söyler (CWC, s. 30-31n). Bizzat Pound, Çince sözlükleri dikkatle incelemek için yıllarını harcamıştır, Çince karakterlerin zaman içinde kendilerini onun idrakine açacaklarına inanıyordu. Çince ideogramların serbestçe serpiştirildiği son kantolarında çoğu zaman ara vererek onları resimli yazılar, resim bilmeceleri olarak çözer.

Pound’un Fenollosa’nın Çinceyi okuma yöntemini esas almasının iki temel etkisi olmuştur. Birincisi “ideogram metodu”ydu ve “düşüncenin gerekli bileşenlerini” (SP, s. 209) tarihsel “ideogramlar”ın içinde “kümeleme”ye dayalı bir sunum usulü için temel oluşturdu. Bu metot, *Kantolar*’ın tarihi bağlaçsız cümle kurma (*paratactic*) metoduna olanak tanımıştır ve Pound’un nesrinde bile, konudan konuya atlama alışkanlığı ideogramlar yaratma olarak mazur görülebilir.

20 Reed Way Dasenbrock, *The Literary Vorticism of Ezra Pound and Wyndham Lewis* (Baltimore, MD, 1985), s. 205

İkinci yöntem, Pound'un gitgide daha çok ideogramı hiyeroglif –kutsal işaretler– olarak kullanmasında kendisini gösterir. Bu durum Pound'un şiirine kozmik önem yüklüyor, antik işaret sistemlerinin bir biçimde daha “somut” ve bu nedenle daha “doğal” olduğunu düşündürüyordu, çünkü bize insanoğlunun doğayla uyum içinde yaşadığı bir dönemden seslenmekteydi. “İdeogram” diye yazmıştı 1930'da Pound, “farklı bir düşünce tarzına açılan kapıdır.”²¹

Çince karakterin kendisi yavaş yavaş Pound'un ahlak sisteminin taşıyıcısı olmuştur. 1940'tan sonra *Kantolar*'da gitgide daha çok görülmeye başlanır. Pound, 1948 ve 1954 arasında başlıca Konfüçyüs metinlerini tercüme edip yayımlıyor, bu arada da kendine has tercümelerinin etimolojik yetke için temel aldığı pahalı Çin karakterlerini dahil etmek için yayıncılarıyla sürekli tartışıyordu. Aynı dönemde Konfüçyüs geleneğinden daha geç tarihli “The Sacred Edicts” metninin parçaları, tercümesi *Kantolar*'a dahil edilmek üzere ayrılmıştı. *Kantolar*'ı doldurmaya –kimilerine göre ele geçirmeye– başlayan Çince karakterlerin işlevi kutsaldır. Metindeki varlıkları, kutsal metinden alıntılarla kıyaslanabilir; zamansız hakikatlerin görsel işaretleridirler. İdeogramlar asli yetkeleri için kullanılırlar, dolayısıyla sonunda, Batılı dilin kutsal kökenlerine ulaşma dürtüsünün klasik örneği (*locus classicus*) Mısır hiyeroglifleri aracılığıyla Kanto XCIII'te yer almaları şaşırtıcı değildir.

Pound'un Çince yazımındaki doygunluğu onu ister istemez felsefi açıdan da etkilemişti. Konfüçyüs'ün benlik, aile ve devlet temalarına örnekler sunan Çin resim ve şiir yapıtlarıyla deneyimleri Pound'u bir Konfüçyüsçü olmaya hazırlamıştır. Pound, Fenollosa taslaklarıyla çalışması kapsamında henüz 1913-14 kışında Konfüçyüs'ü okuyordu.²² (Birçok defa tercüme edeceği) “The Great Digest” ya da *Ta Hio*, Pound için bilhassa önemliydi. 1937'de Hint yayını (faşist değil, teozofik yayın) *The Aryan Path*'e yazar-

Ling (“hassasiyet”)
sözcüğünün ideogramı.

21 Ezra Pound, *Machine Art and Other Writings: The Lost Thought of the Italian Years*, ed Maria Luisa Ardizzone (Durham, NC, 1996), s. 88.

22 Zhaoming Qian, *Ezra Pound's Chinese Friends: Stories in Letters* (Oxford, 2008), s. 2.

Henri Gaudier-Brzeska,
Pound'un dolmakalem eskizi,
tahmini 1913.

ken Batı'nın Konfüçyüs'e ihtiyacı olduğunda ısrar etti, "özellikle de *birinci bölümüne*" (SP, s. 91). *Ta Hio*'nun girişi bize insanın kendi yüreğine bakıp sözcüklerin doğru tanımlarını tespit ederek öz disiplinle kendi evini düzene sokabileceğini söyler. "Eski insanların" diye tercüme etmiştir Pound, "kendi evlerinde düzenleri vardı, [sonra] kendi devletlerine iyi idare getirdiler; ve devletler iyi idare edilince imparatorluk dengeye getirildi" (CON, s. 33). Eşitlik ve adaletin bu "sarsılmaz dayanağı" temelinde tüm siyasi farklılıklar uzlaştırılabilirdi.

Pound'a göre "bütün bir sağlıklı kültürün"²³ temeliydi bu. Şair, –Pisa'daki ABD Askeri Hapishanesi ve İslahevi'nde (DTC) yazılan ve *Pisa Kantoları*'yla aynı defterde bulunan– başka bir versiyonun birkaç sayfasının "büyük hanedanların kurulup sürmesini sağlayan esas ve bu esastan yoksun öteki daha küçük hanedanlarınsa

23 Alıntı, Mary Paterson Cheadle, *Ezra Pound's Confucian Translations* (Ann Arbor, MI, 1997), s. 59.

hızla yok olma nedenini içerdığını” ileri sürmüştür (CON, s. 89). Bundan dolayı *Guide to Kulchur* (1937) “Digest of the Analects” ile açılır ve en son yayınlarından şiir antolojisi *Confucius to Cummings* (1964), bizzat Konfüçyüs’ün derlediğine inanılan *The Book of Odes*’tan seçkilerle başlar. Pound’un Konfüçyüsçü –kendine has bir Konfüçyüsçü– olduğunu söylemek en doğrusudur.

İmajizm, Vortisizm ve bizzat İngiliz modernizmi, sözde “Batılı” olanın ve sözde “medeniyet”in sonu olarak görülmesi gereken Büyük Savaş’ta yerle bir olmuştur. Medeniyetin kabuğu olduğu gibi kaldı, fakat içindeki ruh Flandre’nin çamurunda yok oldu. Gaudier-Brzeska’nın kaderi, milyonları temsil ediyordu. Pound’un en etkileyici düzyazı kitabı *Gaudier-Brzeska* (1916), sadece bir dahi-yi değil aynı zamanda bir akımı anlatan düzyazı elejidir. Pound’un savaş sonrası görevi bunu bir biçimde canlandırmaktı.

İngiltere ve Sıkıntıları

POETİK DİZİLER

Pound, *Lustra*'dan sonra kısa lirik şiirleri hemen hemen terk edip poetik diziler, –1917'de *Poetry*'de yayımlanan, *Kantolar*'a erken, akim kalan bir başlangıcın da aralarında olduğu, tek bir temayı ele alan, bölümler halinde uzun şiirler– “sonsuz bir şiir” için 5.000 sözcük yazmaya koyuldu (*P/LR*, s. 16). Bunu, arkaik Oksitan dilinden yaptığı aşk şarkısı tercümelerini, çağdaş İngiliz toplumu ve onun boğucu ahlakını hedef alan otobiyografik “*Mo-eurs Contemporaines*” hicivleriyle dengelediği bir “diptik” izledi (*P*, s. 169-82).¹ Harriet Monroe için aşırıydı bunlar, fakat *The Little Review*'da kendine bir yer bulacaktı. Bunların ardından iki büyük eser geldi: “*Homage to Sextus Propertius*” (1918) ve *Hugh Selwyn Mauberley* (1920). Bu ikisi Pound'un İngilizce yazan en büyük şairlerden biri olma statüsünü perçinledi. Söz konusu kitaplar tam aksi gibi görünmesine rağmen Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda İngiltere'nin ve İngiliz edebiyatının durumu-nun sert ve zeki eleştirileridir.

“HOMAGE TO SEXTUS PROPERTIUS”

“*Homage to Sextus Propertius*” (*P*, s. 203-24), talepkâr kız arkadaşı Cynthia'ya elejileriyle ve ondan erotik yeteneklerini “devlet propagandası” yazmaya yönlendirmesini isteyen, zengin politikacı Maecenas'ın himayesinde olmasıyla tanınan I. yüzyıl Roma şairi-ne övgü olarak yazılmıştır. Propertius'un ikinci elejiler kitabı, bu

1 K. K. Ruthven, *A Guide to Ezra Pound's "Personae"* (1926) (Berkeley, CA, 1969), s. 160-61.

görevden medeni bir biçimde kaytarmasının ürünüdür.² Pound'un "Homage"ı, bir şairin toplumsal ve ahlaki açıdan kabul gören görevlerinin nakledildiği bu anlatıyı izler. Propertius'un kurallarına dikkatle uyar, öyle ki bazı dikkatsiz eleştirmenler bu şiirlerin aslında Propertius'tan *tercümeler* olduğunu düşünmüştür, oysa asla değildi. Pound aslında şairin çağdaş İngiltere'de bir dünya savaşı esnasındaki durumunun üstü kapalı hicvini yapmak için Propertius'ta "değişiklikler yapmıştı". Pound, Propertius'un "temel personası" aracılığıyla sanatçının direncini devletin sahte ihtiyaçlarına ve "çağın taleplerine" uyarlamıştı (P, s. 186).

"Homage", Pound'un Propertius'unun kendisini Cynthia'ya adamayı vaat ettiği ve Vergilius gibi sorumluluk sahibi, kentli şairlerin savlarıyla ve savaşı söylemleriyle dalga geçtiği ardışık on iki elejiden oluşmaktadır. Metonimiye medyatik düşkünlüklerini taklit ederek, şoven manşetlere yakın bir poetika benimseyerek "koca ağızlı ürünleri"yle dalga geçer: "Fırat, himayesinin Partlara verilmesine itiraz eder ve Crassus için özür diler" ya da "Bakire Arabia en gizli hanesinde titrer" (P, s. 212) ve benzer aldatmacalar. Yeteneğini boşa harcadığını ve savaşa giden "mağrur atların sesleriyle" meşgul olması gerekirken "meçhul kapılarda âşıkları" kutlayarak şiirin adını karaladığını düşünen epik şiirin ilham perisi Kalliope hariç tüm ilham perileri Pound'un Propertius'unu sevmektedir (P, s. 208).

Pound'un "Homage"ı, eleştirmenleri tedirgin etti. Klasikçiler baştan itibaren hataları yüzünden Pound'u yuhaladılar. Fakat Pound, Propertius'un "son derece sofistike bir ironisever" olduğundan emindi ve onu çok güçlü bir biçimde bir "Latin Laforgue"³ olarak yanlış yorumlardı. Uzmanlar istedikleri kadarı kılı kırk yarsınlar, bu şiirin ancak 19. yüzyılın poetik eğilimlerinin ve kendi filolojik kaygılarının süzgecinden geçmiş halini algılayabileceklerinden okudukları Propertius'un Latincesi değildir. Eleştirmenler "Homage to Sextus Propertius" sanki bir estetik egzersizmiş gibi davrandılar. Öyle değildi. Pound, *English Journal*'a yazdığı içerlemiş mektubunda şöyle diyordu: Propertius "Britanya İmparatorluğu'nun

2 Age., s. 84.

3 Age., s. 86.

hudutsuz ve tarifsiz ahmaklığı karşısında 1917'de benim için hayati önem taşıyan bazı duyguları temsil eder, Propertius da Roma İmparatorluğu'nun hudutsuz ve tarifsiz ahmaklığına karşı yüzyıllar önce bu duyguları hissetmiştir" (SL, s. 231).

Bu şiir Pound'un üzerinde durduğu gibi didaktiktir; tüm değerli yapıtlar gibi. Sanat, didaktizm teriminin genellikle çağrıştırdığı gibi toplumsal sofuluklarla değil "daha derin bir didaktizm"le ilgilidir: "Sanat, hazır bir ilaç öneremez. Derin didaktizmi bundan ayıramamak 'estet'in eleştirisinde hatalara yol açmıştır" (SL, s. 180). Bu derin didaktiklik saf estetik kaygıların ötesine, toplumsal inceliklerin hazır ilacının ise çok ötesine geçmektedir. Avrupa'nın en aptalca savaşının sonlarına doğru sendeleyeyen Britanya İmparatorluğu'nun kötü ve tehlikeli durumuyla ilgilidir. Bu gerçek bir bağırsak temizleyici gerektirir, tepeden bakan bir eleştirmenin "şiirin narin yumuşaklığı" dediği hassas çalışmayı değil (EPCH, s. 167).

HUGH SELWYN MAUBERLEY

1920'de kitap olarak yayımlanan *Hugh Selwyn Mauberley* (P, s. 183-202), Pound'un "Londra'ya vedası"dır; ve şiirden beklenen "yumuşaklık" bir yana, egemen İngiliz edebi çevrelerini açıkça itham eder. Hem zenginlik hem de zorluk açısından mukayese edilebilecek sadece bir 20. yüzyıl şiiri vardır: Eliot'ın *Çorak Ülke*. Fakat *The Waste Land*'in aksine, Pound'un 20 sayfalık şiiri başta eleştirmenlerin pek dikkatini çekmemiştir.

Şiir, iki bölüme ayrılmıştır. Birincisi, "E.P. Ode Pour l'Election de Son Sepulchre" merhum "E.P."nin –şaşırtıcı biçimde, başlık sayfasına bakılırsa *Hugh Selwyn Mauberley*'nin de yazarıdır– ve onu hem var eden hem de gömen İngiliz edebiyatının egemen çevrelerinin bir nevi otopsi görevini gören ardışık 13 şiirden oluşur. Bu diptiğin ikinci bölümü, "Mauberley 1920", etkisiz estet Mauberley'in "edebiyat dünyasından" dışlanmasını ayrıntıyla anlatan ardışık beş şiirden oluşur. Pound'un Mauberley "sadece yüzeydir... James romanını özetleme girişimidir" (SL, s. 180) derken bahsettiği, şiirin muhtemelen bu bölümüdür. Bu ikinci bölüm ilkinin tekrarlar, hatta daha önceki şiirlere yanıt verir, fakat bu şiirin

işleyişi farklıdır. İlk bölümü Fransızca başlığının da gösterdiği gibi Fransız hicvinin (Flaubert ve Gautier) izini taşır; ikinci bölüm ise Jamesvâridir. İlk bölüm “kişiler” olarak görülebilir, ikinci bölümse Hugh Selwyn Mauberley’in “hayatı” olarak.

Mauberley, ne ölçüde E.P.’dir? Bu personaların her birinin yazarları Ezra Pound’la esas ilişkileri nedir? Her şiirin yazarı kimdir? Elbette, hepsini Ezra Pound yazmıştır, fakat eleştirmenler belirli şiirleri “E.P.”nin (“Envoi”) ve Mauberley’nin (“Medallion”) personalarına atfetmek için çok uğraşmışlardır. Pound bize yardımcı olmaya yanaşmaz: “Eliot ne kadar Prufrock’sa ben de o kadar Mauberley’im” der kurnazca (SL, s. 180). Doğrusu, Mauberley ile J. Alfred Prufrock’un epey benzer yanı vardır. Her ikisi de duyarlılıklarına rağmen bunaltıcı sorularını sormaya ya da “Lady Valentine’in buyruklarına” (P, s. 193) veya Michelangelo’dan bahsedene kadınlara cevap vermeye cesaret edemeyen, pısırık ve etkisiz kişiliklerdir. Her iki örnekte de bu kişiler erotik bir yaşamın zorluğuyla baş edemezler. Hem Mauberley hem de Prufrock hiç kuşkusuz yazarlarının kurtulmak istedikleri yönleridir. Her ikisine göre olmak istedikleri büyük şairler olabilmeleri için estetizm eğilimi kusulmalı ve yerilmelidir.

E.P. hiç kuşkusuz Pound’un daha genç hali olmalı; 1908’de kendi gibi “insanlar” bulma kararlılığıyla Londra’ya gelen Ezra. Hugh Selwyn Mauberley’in ilk şiirindeki kitabe Pound’un hayatındaki olaylarla bağlantılı. Moody’ye göre “zamanıyla uyumsuz üç yıl”, Pound’un “yarı yabani” ABD’de bir estetik olmak, “meşe palamudundan zambaklar çıkarmak”⁴ için mücadele ettiği 1905 ile 1908 olmalıdır. E.P. “insanların hafızasından” yaşamının 31. yılında geçer (Villon’un kanonik 30’undan bir yıl fazla) – yani *Lustra*’nın yazıldığı, estetin yerini hicivcinin aldığı 1916 yılı olmalıdır. Pound’un 1916’dan sonraki poetik başarılarında, Ur-Cantos’taki (Kantolar 1-3) epik görevini benimsediği ve şiir dizilerinde satirik bir sosyal eleştirmen olarak yurttaşlık sorumluluklarını övdüğü görülmektedir. Bu, –“olayların gidişatından’ etkilenmeyen” (P, s. 185) ve özellikle de herhalde Büyük Dünya Savaşı felaketi nedeniy-

4 A. David Moody, *Ezra Pound: Poet, c. 1: The Young Genius, 1885–1920* (Oxford, 2009), s. 379.

le– E.P.’nin şiirine girmesine izin veremeyeceği bir şeydi. E.P.’yi ve Mauberley’yi bitiriveren Pound –estetin iki yorumu: birincisi fazla basit, ikincisi yozlaşmış– reformcuyu ve üstü kapalı bir biçimde ahlakçıyı yeniden keşfeder.

Hugh Selwyn Mauberley’nin ilk bölümü bir kısım şiddetli savaş karşıtı şiir içermektedir. IV. (“Bunlar her durumda savaşıldı ...”) ve V. şiirlerin bu meşhur parçaları “Mauberley”yi baştanbaşa tanımlayan Gautier’den alınan keskin hatlı, ironik dörtlüklerle yazılmıştı. Burada ironi değil, sadece acı gerçek vardır:

Orada pek çokları can verdi,
Aralarından en iyileri,
Dışleri dökülmüş yaşlı bir kahpe için,
Baştan savma bir medeniyet için,

Cazibe, güzel ağızda gülümser,
Çevik gözler yerkapağının altına gider,

İki düzine kırık heykel için,
Bırkaç bin eski püskü kitap için (P, s. 188).

Bir zamanların çevik gözleri hiç kuşkusuz Gaudier-Brzeska’nındır. Yaşlı kahpe, Kraliçe Victoria’yı ve Britanya İmparatorluğu’nu akla getirmektedir. Fakat Müttefik Kuvvetlerinin uğruna savaştığı bu sözde medeniyet de nedir? Medeniyet, baştan savma Britanya İmparatorluğu için medyatik bir ad aktarması olamaz. Eğer medeniyet bir anlama geliyorsa, Batı’nın kültürel mirasını oluşturan kırık heykeller ve eski püskü kitaplar olmalıdır bu. Peki bu kıymetli şeyleri kim yaptı? Mühimmat imalatçıları ve bankerler yapmadı, generaller ya da yoksul askerler de. Her şeyi savunmaya değer kılan sanatçılar ve yazarlardı: “İnsanlık kolay şekil alan bir çamurdur ve sanatlar daha sonra içine dökülecekleri kalıpları şekillendirirler” (SL, s. 181) demiştir Pound, sanatını savunurken. Sanatlar olmadan “medeniyet” boş bir sahne, hatta denilebilir ki çorak bir ülkedir.

T. S. ELIOT

Pound, T. S. Eliot'la Ağustos 1914'te savaşın patlak vermesinden kısa bir süre sonra tanıştı. Eliot daha önce Almanya'daydı ve (felsefe okuyacağı) Oxford'daki güz dönemi henüz başlamadığından şimdi kendisini Londra'da bomboş hissediyordu. Harvard'dan arkadaşı Conrad Aiken'in takdim ettiği Eliot, Ezra ve Dorothy'yle çay içmek için Holland Place'e uğradı. Şiire dair ortak ciddiyetleri mizaçlarındaki büyük farklılıkları örtüyordu, çünkü Eliot ne kadar hatasız ve ihtiyatlıysa Ezra da o kadar şamatacı idi.

Eliot, birkaç hafta içinde Pound'a "The Love Song of J. Alfred Prufrock"un taslağını gösterdi. Ezra, bu şiiri derhal *Poetry*'ye yolladı ve aylar süren buyurgan mektuplarının ardından Harriet Monroe nihayet yayımlamaya tenezzül etti. Hiç kuşkusuz, Pound'un eserlerinden duyduğu heyecan Eliot'ı felsefeyi bırakıp şair olmaya ikna etmiştir.

Savaş yıllarında birbirleri üzerinde büyük etkileri vardı ve bu etki *The Waste Land* şiirindeki takım çalışmalarıyla zirveye ulaşmıştır. Pound'un Gautier'ye ve Eliot'un Laforgue'a duyduğu coşkulu hayranlık, her iki şairi de dörtlüğün parodik olasılıkları için cesaretlendirmiştir. Pound, Egoist Press'e Eliot'ın ilk kitabı *Prufrock and Other Observations*'ın (1917) baskı masraflarını ödeyebilmek için gizlice borç almıştır. Pound, Eliot'ın *Egoist*'teki işi için de para ödemiştir.⁵ "Gerontion" için *Agamemnon*'dan epigrafi sağlayan da muhtemelen Pound'du. Kısa bir süre sonra, Pound *The Waste Land*'in neye ihtiyacı olduğunu görerek taslağı yonttu, böylece Tiresias –o "birleştirici, önemli zat"– şiirin ikinci yarısını kuvvetli etkisi altına alabilirdi.

Eliot da "Homage to Sextus Propertius"u dikkatle inceledi ve 1917-18'de "Ur-Cantos"un gözden geçirilmesinde önemli rol oynadı. Eliot aynı zamanda *Lustra*'nın Amerika'daki baskısına eşlik etmesi için *Ezra Pound: His Metric and Poetry* (1917) isimli kısa bir kitap yayımladı; Pound'un çalışmalarına adanmış ilk kitap bu. Eliot, New York'taki John Quinn aracılığıyla Pound'un *Dial*'a Paris

5 Valerie Eliot, ed., *T. S. Eliot: The Waste Land: A Facsimile and Transcript of the Original Drafts Including the Annotations of Ezra Pound* (San Diego, CA, 1971), s. XII.

muhabiri olarak atanması için başarıyla propaganda yaptı.⁶ 1914-22 dönemindeki Pound/Eliot ilişkisi zenginlik ve etkileşim kadar edebi tarih için önemi açısından da yüzyıl önceki Wordsworth/Coleridge ilişkisiyle kıyaslanabilir.

Pound'un Birinci Dünya Savaşı'nın onun Rönesans rüyasını en azından İngiltere'de öldürdüğünü görmesi biraz zaman almıştı. Arkadaşlarının çoğu ölmüş ya da yarı çıldırmıştı, geri kalanlarsa hayal kırıklığı içindeydi. "1914 adamları" yeniden bir araya gelmeyecekti. Adeta kendi neslini sağ salim atlatmıştı ve sadece 33 yaşında, kendisini yersiz hissediyordu.

Pound, 1919'da Güney Avrupa'da savaştan önceki haftalar süren yürüyüş turları alışkanlığını kaldığı yerden sürdürdü ve 1912'den beri ilk defa trubadur ülkesi Güney Fransa'ya gitti. Dorothy'yle ziyaret ettiği şehirler, trubadur bölgelerinin bir haritasını oluşturmaktadır. Güneşe ve taze havaya fena halde ihtiyacı olan Eliot da onlara katıldı. Dorothy resim yapıyor, Pound ise bir yandan *The New Age* için izlenimlerini yazarken bir yandan da o zamana kadarki uzun dizilerini ve üç Ur-Kantosu'nu içeren sıradaki şiir koleksiyonu *Quia Pauper Amavi*'yi⁷ gözden geçiriyordu.

Quia Pauper Amavi Ekim ayında yayımlandığında eleştirmenlerin pek dikkatini çekmedi. Pound, pekâlâ da kapıların yavaş yavaş yüzüne kapandığını hissetmiş olabilir; *Hugh Selwyn Mauberley*'de yazdığı "sonunda / edebiyat dünyasından kovulma"sına (P, s. 200) dair imalar o günde başlamıştı. "Envoi 1919"⁸ sanki merhum, yası tutulmayan "E.P."nin eseri gibidir; bir nevi "Goodbye to All That" ve "farewell to London"dır, oysa Pound'ların Fransa'ya geçmesine daha bir yıl vardır.

1920 yazında Ezra ve Dorothy yine Avrupa'daydılar, bu sefer İtalya'ya gitmişlerdi. Trieste'de Joyce'u ziyaret etmeyi planlıyorlardı, fakat Pound'lar bunun yerine Sirmione'ye giderek beş parasız İrlandalı dâhiyi kendilerini ziyaret etmesi için ikna ettiler. Joyce, Pound'ların hesabına birkaç gün kaldı. Joyce, kendi sanatının

6 Age., s. XIX.

7 "Çünkü bir yoksul olarak sevdim" –Ovidius'un *The Art of Love*'ından bir cümle, alıntı, James J. Wilhelm, *Ezra Pound in London and Paris, 1908-1925* (University Park, PA, 1990), s. 237.

8 Age., s. 195.

inatçı bir fanatığıydı –diğer şeylerin çoğu önemsizdi–, fakat Pound'a göre İrlandalı adam duyarlı biriydi, “gerisi deha; gerçekliklerin mizaca yansıması” (*EP/JQ*, s. 189) idi. Joyce kendi adına Pound'a “öngörülemez, büyük bir heyecan” ve muazzam yardım sağlamıştır.⁹ Pound, Joyce'u kaderinin Paris'te yattığına ikna etmiştir, dolayısıyla Ezra da böyle hissediyor olmalıdır.

1920 yazında, komünistler İtalyan monarşisini ve istikrarsız parlamentosunu azletmek için bastırırken İtalya grevlerle kıvranıyordu. Kapsamlı bir demiryolu grevi şehrin dış dünyayla bağlantısını kesmeden hemen önce Pound'lar Milano'dan çıktılar. Bu grevi kırmaya yardım eden Benito Mussolini isimli karizmatik milliyetçi gazete editörü İtalyan politikasında bir kuvvet olarak tanınmaya başlanmıştı.

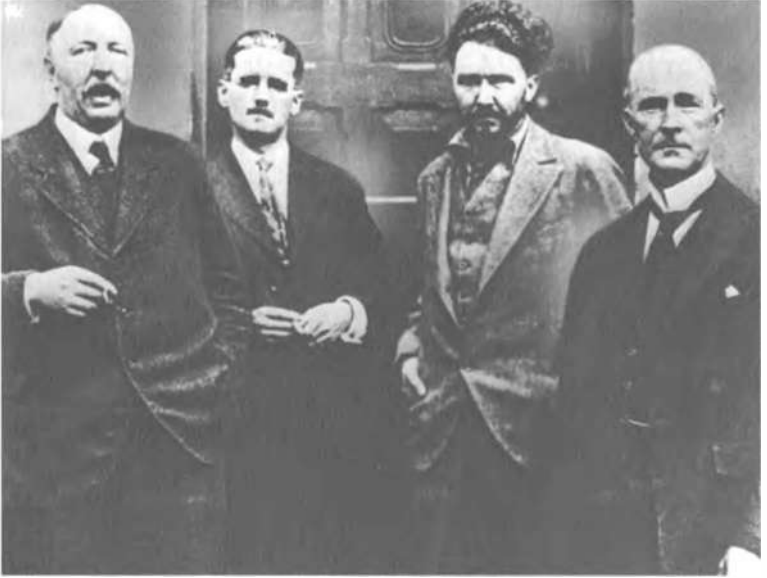
Pound, 1920 itibarıyla İngiltere'den sıkılmıştı, İngiltere de ondan. Oğra onu *The New Age*'teki Sanat Eleştirmenliği görevinden aldı. Pound'un *Athenaeum* için yazdığı ölçsüz bir eleştiri şairin sadece üç ay sonra kovulmasına ve 10 Poundluk bereketli aylık maaştan olmasına neden oldu.¹⁰ Belki de bunlar Pound'un Eylül'de Londra konusunda bir hayli aniden “radikal hoşnutsuzluk emareleri” göstermeye başlamasının nedenleriydi.¹¹ Kendi kafası içindeki hariç “Artık İngiltere'de entelektüel hayat” olmadığından şikâyet etmişti Williams'a (*SL*, s. 158) Eylül 1920'de. New York'a dönmeyi ciddi ciddi düşünüyordu.

Pound'un yaşamında 1918'lerden sonra belli belirsiz ayırt edilebilen şehvet dolu karmaşalar düşünülürse, Ezra'nın şikâyeti İngiltere'de entelektüel yaşamın eksikliğinden değil onu entelektüel ve poetik çalışmalarından uzaklaştıran fazla erotik yaşamından kaynaklanmış olabilir. Kanal'ı geçmek biraz huzur ve sükût bulmanın bir yolu olabilirdi. Her durumda Londra'dan taşınması arkadaşları için ani olmuştu; daha çok bir kaçışa benziyordu. Aralık 1920'nin sonunda Pound'lar Kıta Avrupası'na gidiyorlardı; tam olarak nereye gittiklerini kendileri bile bilmiyordu.

9 Alıntı, Moody, *Ezra Pound: Poet*, s. 394

10 Humphrey Carpenter, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston, MA, 1988), s. 375.

11 *Age*., s. 376.

Ford Madox Ford, James Joyce, Pound ve koleksiyoncu ve sanatçıların hamisi John Quinn Paris'te, 1923.

Paris 1921-24: Olga, Müzik ve *Kantolar*

Pound'lar Paris'in cazibesine kapılarak bu şehre yerleşen ve 1920'lerde burayı sanatın başkenti yapacak olan gençlerin birinci büyük dalgasındandı. Montparnasse'da 70 bis Rue Notre Dame des Champs'ın arkasındaki zemin kat stüdyo daireye taşındılar, evin arkasındaki avluda bulunan sessiz bahçeyi kullanabiliyorlardı. Kira Londra'ya kıyasla epey düşüktü, üstelik Ezra burada yemek de yapabiliyordu. Bu önemliydi, çünkü Dorothy'yle evliliklerindeki koşullardan biri Dorothy'nin asla yemek yapmamasıydı, nitekim yapmadı da.¹ Pound'ların zemin kat stüdyo daireleri eve taşındıktan 1924'te İtalya'ya gitmek için ayrılmalarına dek sanatla ilgili Amerikalı ziyaretçilerin Mekkesi olmuştu. Ezra, Quinn'e "geçen hafta burada 56 kişi vardı" diye yakınıyordu (*EP/JQ*, s. 216).

Çok sayıda ziyaretçinin yanı sıra Ezra'nın âşıklarından biri olan Bride Scrutton düzenli olarak Paris'e geliyordu. Bir seferinde peşinde 1923'teki boşanma davası için aleyhine delil toplayan özel dedektif vardı. Nancy Cunard da el altındaydı – kelimenin her anlamında. Eğer Paris'e gitmek Ezra ve Dorothy için evliliklerine bir nevi yeni bir taahhüt anlamına geldiyse de bir işe yaramamıştı.

Londra'da olduğu gibi Ezra'nın rutini sabahları çalışıp öğleden sonralarını dışarıda geçirmek, geceleriye çoğu zaman Dorothy olmadan arkadaşlarıyla çıkmaktı. Hemingway'ler yakında oturuyorlardı, Ezra ve Ernest hemen arkadaş oluverdiler. Hemingway'in yaşamının bu dönemi *A Moveable Feast*'te çok dokunaklı bir biçimde anlatılmaktadır. Öte yandan Gertrude Stein'in en iyi düzyazısının da dünyası budur. *The Autobiography of Alice B. Toklas*'ta Pound'a Stein'in kıymetli sandalyelerinden birini kırdığı ve onun dehasını anlayamadığı için kötü davranılmaktadır. Pound bir başka varlıklı

¹ James J. Wilhelm, *Ezra Pound in London and Paris, 1908–1925* (University Park, PA, 1990), s. 288.

ve lezbiyen muhitin, Natalie Barney'nin muhitiinin cazibesine kapılır. Hayatının en önemli öteki kadını, kemancı Olga Rudge ile de iki yıl sonra Barney'nin salonunda tanışacaktı.

1922'de bir resitalden sonra tanıştılar. Olga, Ohio'dandı, fakat Amerika'daki varlıklı, ilgisiz kocasının desteklediği bir şarkıcı olan karizmatik İrlandalı annesi onu Londra'da yetiştirmişti. Olga'nın kendi aklı, güzelliği ve kemaniyle hayatını idame ettirmek zorunda olduğu erkenden anlaşılmıştı. Olga ne istediğini bilen bir kızdı, hep bilmışti. Ezra'yı hemen fark edivermiş, onu ressam zannetmişti. Ezra'yla hemen yakınlaştılar; bağları, yoğun ve ömürlüktü, üstelik Olga uzun bir ömür sürdü, 100 yaşından fazla yaşadı.

Aşk hiç kuşkusuz Pound'un zihnini çok meşgul ediyordu. Paris'e yerleştikten sonra ilk görevlerinden biri Remy de Gourmont'un seksoloji eseri, *Physique de l'Amour; essai sur l'instinct sexuel*'in (1903) tercümesi ve yorumlanmasıydı. Pound'un İngilizceye *The Natural Philosophy of Love* (1922) adıyla çevirdiği kitap "biyoloji ders kitabı" olarak kullanılacaktı (LE, s. 343). De Gourmont 1915'te ölmüştü, fakat Ezra 1920'de Paris'e geldiğinde de Gourmont'un ölümünden sonra yayımlanan eserini Natalie Barney aracılığıyla *Dial* dergisi için istedi. Barney, de Gourmont'a öyle yakındı ki de Gourmont "Letters to an Amazon"u ona yazmıştı. Pound, Barney aracılığıyla de Gourmont'un erkek kardeşi Jean'dan çarpıcı aforizmalardan oluşan yayımlanmamış 147 sayfalık uzun müsveddesini aldı. Bunlar Pound'un tercümesiyle "Dust for Sparrows" oldu (T, s. 361-97). Pound kısa süre sonra *Physique de l'Amour*'un da tercümesine başlayarak Haziran 1921'de işi tamamladı.

The Natural Philosophy of Love, cinselliği doğal bir işlev olarak öven, spekülatif bilim ürünüdür; "insanın cinsel yaşamına evrensel cinsellik düzleminde yer"² vermeyi amaçlamaktadır. De Gourmont, cinselliğin büyük özgürleştiricisi havalarındaydı; kahramanlarından Voltaire için dinsel özgürleşme neyse aydınlanmanın son sınırı olan cinsel özgürleşme de onun için oydu. Cinselliği doğallaştırarak toplumu cinsel utançtan kurtarmak iste-

2 Remy de Gourmont, *The Natural Philosophy of Love*, çev. Ezra Pound (New York, 1922), s. 3.

mişti; Pound'un kitabın cazibesine kapılma nedeni de muhtemelen budur. Cinsel ahlaksızlık "boş bir ifadedir", dingin doğa "her şeye izin verir, her şeyi ister, ve ne kötülük ne de erdem bilir, "sadece hareketler ve kimyasal tepkiler" [vardır],³ "tüm cinsel sapkınlıklar arasında belki de en tuhaf olanı iffettir" yazar de Gourmont ironik bir biçimde.⁴

Pound, de Gourmont'un eserini tercüme ederken hem Bride Scratton'la hem de Nancy Cunard'la görüşüyordu. 1918 ile Olga Rudge ile tanıştığı (ve sonrasında Dorothy ile Olga arasında gidip geldiği düzenli bir rutine alıştığı) 1923 arası dönem, Ezra için cinsel huzursuzluk devresiydi. Bu tercümeyi bir nevi entelektüel meşrulaştırma olarak görebilir miyiz? Bence evet.

De Gourmont, cinsel ahlaksızlığın batıl inançlı dinsel yetkenin desteklediği toplumsal bir fikirden ibaret olduğunu öğretiyordu. Evlilik ve ahlak "özünde istikrarsız" kavramlardır; "çoğu beşeri ırkta monogami vitrininin ardına gizlenmiş radikal poligami mevcuttur."⁵ "Hiçbir şey" der de Gourmont, "evliliğe ve dolayısıyla toplumsal istikrara, poligamiye geçici bir süre *de facto* izin vermek kadar iyi gelmez",⁶ bu gözlem doğrudan Ezra'nın karmaşık aşk hayatına seslenmektedir. "Bazıları" diye devam eder de Gourmont, "medeni erkeğin karı kocalığa ant içtiğini söyleyebilir, ama o buna ancak istediği zaman terk edip istediği zaman dönebilme şartıyla katlanır." Bu "sadece insani değil hayvani eğilimlerle de uyumludur."⁷

Bununla birlikte de Gourmont'a ilerici demek yanlış olur. Alıntıladığı Aristoteles'le özünde aynı fikirdedir, "erkek özel formu temsil eder, dişi maddeyi. O edilgendir, çünkü dişidir; erkek etkindir."⁸ Açıkça görülüyor ki erkek etken ilkeyse, kadın edilgen kalıptır ve antikitenin egemen makamlarının desteklediği tüm cinsiyetçi ikilikler yerli yerine oturur. Kadın erkeği tamamlar, ama maddesel düzlemde; kadın düzenin kelimenin tüm anlamlarıyla üzerine bina edildiği kaotik "biyolojik süreç"tir (29/144). Erkeğin

3 Age., s. 171.

4 Age., s. 247.

5 Age., s. 216.

6 Age., s. 217-18.

7 Age., s. 218.

8 Age., s. 114.

spermasını, tohum halindeki bilincini zerk etmesi yumurtayı gerçekten ve mecazen düzenler ve kadının biyolojik sürecini harekete geçirerek çocukla sonuçlanır. Öte yandan erkek, potansiyel olarak düzenin ve doğruluğun eksenini, hatta daha fazlasıdır. Pound bir arkadaşına şöyle yazmıştır: “Yıllardır şunu söylüyorum: Dişi kaostur, erkek ise sabit ahlaklık noktası.”⁹

Pound, de Gourmont'un içgüdü ve zekâ arasında pek bir fark görmemesini hevesle kavradı ve kendi mevcut düşüncesine yerleştirdi. Pound, içgüdünün pasif zekâ olduğunu düşünüyordu. Zekâ dediğimiz şey içgüdüsel bir sürecin en dibindedir. Meşe palamudu, meşeyi “düşünür.” Pound'a göre daha eski ve daha içgüdüsel olan cinsiyet kadınlardı, bedensel düzenleri daha saf ve ilkeldi. Ona kalırsa kadınların işlevi hem biyolojik kalıtım anlamında (genetik diyebiliriz) hem de daha mistik açılardan türlerin geleneğinin korunması idi. *Hugh Selwyn Mauberley*'deki bir şiirde sıkılmış, duyarlı bir banliyö zevcesini ironik bir biçimde “zihnini ve duygunun alışkanlıkları” açısından de Gourmont'un “Milesien muhafızı” olarak tasvir eder yani yitip giden bir erotik geleneğin muhafızı; fakat Pound bu içgüdülerin Victorianizmin manevi propagandasından ve İngiliz banliyölerinin itibarından sağ salim kurtulup varlığını sürdürdüğünden emin değildir (P, s. 193). Pound'un aklında herhalde Shakespear kadınları vardı.

Pound'un girdiği Paris çevreleri müzikle ilgiliydi. Pound, 1923 yazında Sylvia Beach'in kitapçı dükkânında George Antheil'e rastladı. Henüz 23 yaşındaki Antheil, Philadelphia yakınlarındaki New Jersey, Trenton'dan geliyordu. Beach, Antheil'i bıçkın bir “lise öğrencisine benzetmişti. Antheil'e göre Pound delici gözleri ve kızıl sakalıyla şeytani görünüyordu.”¹⁰ Antheil daha şimdiden “sansasyonel konser piyanisti ve avangart besteci olarak isim yapmıştı.”¹¹ [Bestelere verdiği] “Uçak Sonatı” gibi isimler onu Ezra için aranan müzik Vortisist'i kılmıştı. Kendisine benzerliğini fark eden Pound derhal Antheil'e borç vermiş ve onu övmüştü.

9 Dr Louis Berman'a mektup, Haziran 1922; Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 178, box 1, folder 3, s. 3

10 George Antheil'den alıntı, Humphrey Carpenter, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston, MA, 1988), s. 431.

11 Margaret Fisher, “The Music of Ezra Pound”, *Yale University Library Gazette*, 80/3-4 (2006), s. 150.

Olga Rudge, tahminen 1920'ler.

Pound'un yeni dehasını işiten Olga, Antheil'in keman için beste yapıp yapmadığını sordu. Kısa süre sonra kendisini iki "şiddetli" ve hatta "şeytani" sonatın dünya prömiyerini vermek üzere buldu.¹² Antheil, Olga'yı "esmer, hoş, İrlandalı kız" ve "dört dörtlük bir kemancı" olarak hatırlıyordu.¹³ 70 bis'teki bir fotoğraflarında kısa kuyruklu piyano köşeye sıkıştırılmış, bir erken dönem Fernand Leger tablosu yukarıdaki rafa dayanmıştı. Antheil tuşların başında son derece saygıdeğer görünüyor, üzerinde parlak bir elbise olan Olga kemanını yeniden kaldırmaya hazır duruyordu. Poz vermiş, fotoğrafçının (muhtemelen bizzat Ezra'nın) deklanşöre basmasını bekliyorlardı. 11 Aralık 1923'te Paris'teki ilk konserleri Pound'un 1911'de Milano'daki Ambrosian Kütüphanesi'nde trubadurları araştırırken bulup kopyaladığı "Plainte pour la Morte Richard Coeur de Lion"dan yine onun "12. yüzyıldan tek keman için uyarlaması"yla başladı.¹⁴

Pound, Antheil'le ilgili makaleleri baskıya yetiştirdi. Her ne kadar "Treatise on Harmony"nin geçici taslağı Olga'yla üzerinde anlaşılmadıkları 12 sayfa içeriyor olsa da¹⁵ Pound, Antheil'in *Ballet Mecanique*'inden faydalanmak için içinde Antheil'le ilgili bir makale yer alan *Antheil and the Treatise on Harmony* başlıklı kısa çalışmayı derleyip 1924'te William Bird'le yayımladı.

Antheil, *Ballet Mecanique*'i 1924'ün son haftasında tamamladıktan kısa süre sonra Pound'a yazdığı coşkun mektupta "insanlar müzikten hiçbir şey anlamıyor, bu durumda en iyisi onları tamamen şok etmek, böylece abuk sabuk gevelerler, yeni 'mecanique'in yaptığı da bu. Küçük dillerini yutacaklar!" der.¹⁶ Antheil, mekanik balesinin "makineSİZ ve makineler İÇİN (yani otomatik piyanolar) bestelenen ilk müzik parçası" olduğunu iddia ediyordu.¹⁷ Başta düşünüldüğü gibi eser tamamen mekanik olacak, 16 ila 20

12 Carpenter, *A Serious Character*, s. xxx.

13 George Antheil'den alıntı, Carpenter, *A Serious Character*, s. 433.

14 Age., s. 435.

15 Anne Conover, *Olga Rudge and Ezra Pound: 'What Thou Lovest Well ...'* (New Haven, CT, 2001), s. 54.

16 George Antheil'den Ezra Pound'a, Aralık 1924, "Ezra Pound Papers", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 2, folder 69.

17 George Antheil, "My Ballet Mecanique: What It Means", "Ezra Pound Papers", YCAL MSS 43, box 2, folder 69 (tarih yok).

otomatik piyanoyla çalınacaktı, fakat (Natalie Barney'in bol para döktüğü) prömiyerde besteci 8 kuyruklu piyano, "vurmalı çalgı sanatçıları grubu" (bazı rivayetlere göre aralarında Pound da vardı), tek bir otomatik piyano (ya da "Pleyela") ve pervaneleri izleyicilere doğrultulmuş iki uçak motorundan oluşan 85 kişilik bir orkestrayı ilk kez sahneye çıkardı; izleyiciler bu müzik fırtınası karşısında derhal isyan etti. Bir Sürrealistler kadrosu ve dostları Antheil'in orkestrasını savundu. Pound, arbedeye *Tribune*'daki dehşete düşmüş eleştirmene göre "Fransız tonlamasıyla" "Sessiz olun ahmaklar!" diye kükreyerek saldırdı. Bu velveleye bayılmış olmalı.¹⁸

Pound, Antheil'le çalışmadan önce de ressam Fernand Leger'yle dostluğu nedeniyle makinelere büyük merak duyuyordu. *Dial*'a yazdığı "Paris Mektubu"nda şöyle açıklamıştır: "Leger resim yapmayı bıraktı ve birkaç yıldır ideal makineler, hareket etme ya da iş yapma kabiliyetinden kurtaran üçboyutlu yapılar üzerine kafa patlatmaya başladı." İşlemeyen bir makine tasarlamak, *ideal* bir makine "son derece ciddi bir estetik problemdir" diye ısrar eder Pound, oysa Leger, "gerçek makine"ye "bakmak daha ilginç ve estetik açıdan daha iyi" olurdu kanaatindeydi.¹⁹ İdealden gerçek olana bu dönüş, Ezra'nın daha sonra şiirden ekonomiye yönelişinin habercisidir.

Makine teması, birçok iç içe geçmiş projeyle dallanıp budaklandı: *Antheil and the Treatise on Harmony*, Leger'nin dostu Le Corbusier'den ilham almış gibi görünen, ölü doğmuş kitap projesi "The Machine Age" ve kapanmadan önce Pound'un dört sayısını yayına hazırladığı *The Exile* dergisi (Bahar 1927-Güz 1928). Pound, 1920'lerde "Makine Sanatı" projesine hatırı sayılır enerji harcamıştı. "Makinelerin Akustığı" ve "gürültü bestelemeye" birçok sayfa ayrılmıştı, özellikle de "işçilerin rahatı ve ferahlamaları için" fabrikalarda yayılan gürültülerin düzenlenmesine. Pound'un "Antheil üzerine not" alt bölümündeki iddiasına göre "Akhilleus'un kalkanını *Ilyada*'dan çıkaramayacağınız gibi artık makineleri de modern zihinden çıkaramazsınız".²⁰ Ona göre savaş makineleri

18 Conover, *Olga Rudge and Ezra Pound*, s. 66

19 Pound'un vurgusu, "Paris Letter", *Dial* (Aralık 1922), içinde *Ezra Pound and the Visual Arts*, ed. Harriet Zinnes (New York, 1980), s. 172.

20 Ezra Pound, "Note on Antheil", *Machine Art and Other Writings: The Lost Thought of the Italian Years*, ed. Maria Luisa Ardizzone (Durham, NC, 1996), s. 77.

en geleneksel ve en az ilgi çekici makine türüydü. Faşist olmakla suçlanan biri olarak Pound'un 1920'lerde faşist İtalya'da yaşarken askeri teknolojiyi öncelikle "baş belası bürokrasi" ve sosyal durgunlukla bağdaştırdığını bilmek rahatlatıcıdır.²¹

Ballet Mecanique'in müthiş temsili, Pound'un Ortaçağ operası *Le Testament de François Villon*'un prömiyerinden sadece günler önce izleyicilerini hiç kuşkusuz uçurmuştu. Zıt uçlardaki bir çalışmaydı bu: Antheil'in makine çağı müziği ve Pound'un operası, Ezra ile daha genç sanatçılar arasındaki neslin anlayış uçurumudur.

Le Testament de François Villon, Villon'un 15. yüzyıldan kalma şiirlerine dayanan bir saatlik, tek perdelik operaydı. Bir katedralin yanındaki genelevde geçen *Le Testament* kaçak şairin son gecesini canlandırır ve asılmasıyla son bulur.²² Pound, Haziran 1924'te Yeats'e "bağlantı olarak kullanılan" aşağı yukarı 20 İngilizce sözcük dışında "söylenen tüm sözcükler... kıta kıta... Villon'un vasiyetnamesinden alındı" demişti. *Le Testament* en az sekiz sesle ve "8 ila 16 enstrümanla" icra edilebiliyordu. Abbey Tiyatrosu'ndaki prömiyer için kulis yapan Pound eserini Yeats'e sanki Yeats'in kendi oyunlarından biri gibi sunmuştu. "Dramanın tamam olduğunu garanti edebilirim," yazmıştı, "Yunan modeli, tek perde, inme perdeli tek sahne... Bir opera yaptığım gerçeğini idrak edip etmediğinden emin değilim... Bugüne dek bitirdiğim en iyi şey."²³

Operadan seçilen şarkıların "geniş konser versiyonu"nun prömiyeri 29 Haziran 1926'da aralarında Brancusi, Eliot, Hemingway ve Joyce'un da bulunduğu 300 seçkin davetlinin huzurunda meşhur bir gösteri merkezi olan the Salle Pleyel'de gerçekleştirildi. Orada bulunan besteci Virgil Thompson diplomatik bir biçimde şöyle demiştir: "Pek müzisyenlerin müziği değildi, fakat pekâlâ da Thomas Campion'dan beri en iyi şair müziği olabilir."²⁴

Bu performans tekrarlanmadı, fakat *Le Testament* Ekim 1931'de çığır açıcı bir BBC radyo yapımı olarak yeniden hayat buldu. Başarısı, Pound'un bizzat Dante'ye esin kaynağı olduğunu düşündüğü

21 Age., s. 77.

22 Carpenter, *A Serious Character*, s. 388

23 W. B. Yeats'e mektup, Haziran 1924; alıntı, Noel Stock, *The Life of Ezra Pound* (New York, 1970), s. 255.

24 Virgil Thompson'dan alıntı, Conover, *Olga Rudge and Ezra Pound*, s. 66-7.

felsefi şair Cavalcanti'nin "Donna mi Prega"sıyla uzun süreli mücadelesi çerçevesinde daha büyük bir opera olan *Cavalcanti*'yi bestelemesine yol açtı. Hatta Pound, 1930'ların başlarından itibaren "A&C'nin *Who's Who* baskısına mesleğini 'şair ve besteci' olarak kaydetmiştir."²⁵

Ezra, Paris'e taşındığından T. S. Eliot, *Dial*'ın editörü eski okul arkadaşı Scofield Thayer'e Pound'un derginin "Paris mektubu"²⁶ bölümünü üstlenmesini önerdi ve böylece Mart 1920²⁷ ila Mart 1923'te Ezra hızla *Dial*'ın yurtdışı temsilcisi, yetenek avcısı ve düzenli yazarı oldu. *Dial*, Ezra'nın birçok kantosunu sunması için bir kanal sağlamıştı, oysa Thayer şiirlerinden öyle nefret ediyordu ki sonunda onu kovacaktı. Ezra, Paris'e varır varmaz *Dial*'a Fransız yazarların kaymak tabakasını çekti; aralarında sadece De Gourmont değil aynı zamanda Benda, Proust, Aragon ve Sürrealist şair André Spire de vardı.

T. S. Eliot, Ocak 1922'de fazla çalışmaktan ve zorlu bir evlilikten kaynaklanan sinirsel çöküntüyü atlatmak için gittiği İsviçre'deki dinlenme küründen eve dönerken Paris'e uğradı. İki hafta Pound'la beraber elindeki uzun şiirin taslaklarıyla uğraştılar. Söz konusu şiir *Waste Land* (*Çorak Ülke*) idi. Pound "Eliot, Lozan'daki doktorundan döndüğünde iyi görünüyordu" diye yazdı Quinn'e, "ve valizinde lanet güzel bir şiiri var (19 sayfa), burada çaresine baktık" (*EP/JQ*, s. 205-6). Pound, çaresine baktık derken düzenleyip biçimlendirdiklerini kastediyordu. Eliot'ın ziyaretinden birkaç gün sonra şaire zafer kazanmış edasıyla şöyle yazıyordu: "bu şey şimdi Nisan'dan... *shantih*'e* duraksamadan ilerliyor. 19 sayfa ve İngiliz dilindeki en uzun şiir olduğunu söyleyelim. Üç sayfa daha uzatıp tüm rekorları kırmaya çalışma."²⁸ Pound, daha sonra *Hugh Selwyn Mauberley*'de kovmak için çok uğraştığı estetin eğilimleriyle ilgili kendi kaygılarını yansıtan düşüncelerini ekler: "Yedi kıskançlık ve bozucu salgılarımı işime

25 Fisher, "The Music of Ezra Pound", s. 155.

26 Wilhelm, *Ezra Pound in London and Paris*, s. 155.

27 *Age*, s. 242

28 Pound'dan T. S. Eliot'a, 24 Ocak 1922, alıntı, *The Letters of T. S. Eliot: c. 1*, ed Valerie Eliot (San Diego, CA, 1988), s. 497.

* *Waste Land*'in son dizesi "Shantih Shantih Shantih"tır Wikipedia'ya göre Sanskritçe kokenli bu sözcük "barış" anlamına gelmektedir. (ç. n.)

akıtmak için sürekli mazeret bulmak ve bir çerçeve dahi oluşturamamak beni bitirdi. Süsle ve sanatsal gücü olmayan şeylerle zaman harcıyorum.”²⁹ Pound, Eliot’ın şiiri için “ebe” rolü oynamasının ve gösterdiği editoryal çabanın kendi uzun şiir yazma çabalarıyla derinden ilgili olduğunun son derece farkındaydı. Pound’un *The Waste Land*’deki düzenlemeleri *Kantolar*’a giden poetik dizi çalışmalarının bir parçası olarak görülebilir. Pound, Eliot’ın şiirini bitirir bitirmez kendi şiirine döndü, bu defa çarpıcı biçimde verimli sonuçlar aldı; *The Waste Land* gibi Pound’un şiiri de kısa süre sonra *Dial*’da yayımlandı.

The Waste Land (*Dial*’da Kasım 1922’de yayımlandı) sansasyon yaratarak Eliot’ı modern edebiyatın kalbine itti. Ondan sonra kariyerinin gidişatı Ezra’ninkinin tam aksi oldu. Ezra, Mauberley gibi, kendisini o merkezden uzakta bulmuştu (önce Paris’te, sonra Rapallo’da, en sonunda da Washington’daki “Deliler Evi”nde). Eliot, kısa süre sonra neredeyse sadece onun için çıkarılan *Criterion* dergisinin editörlüğünü üstlenmişti; yayınevinde çalışmaya başlayarak kimin basılacağı konusundaki editoryal kararlarının 1960’lar boyunca İngiliz şiirine hükmettiği Faber & Faber’de önemli biri oldu. Başarı düzeylerindeki farklılığa rağmen Eliot daima Ezra’ya son derece sadık kalmıştır.

Waste Land’ı düzenlemek Pound’un kendi projesini daha net anlamasına yardımcı olmuş, şiirin ani ayrıklıklar içerebileceğine, “şiddetle birbirine zıt unsurları”³⁰ kaldıracabileceğine ve sonuçta daha hakiki olacağına dair sezgisini doğrulamıştı. Yeni üstüste bindirme tekniğine “montaj” denebilirdi. Pound, sinema tekniklerinin şiirde de işe yarayabileceğini keşfetmişti. “Birleştiri bilinç” yerine “kamera göz” yeterliydi. Bunun anlamı geleneksel anlatıcıdan da vazgeçebileceğiydi. Epik hikâyeyi anlatacak bir Dante’ye ihtiyacı yoktu; başta düpedüz bağlantısız görünen fakat şiir ilerledikçe birbirine bağlanan sahneler yazabilirdi. Şiir kendiliğinden yolunu bulacaktı; –deneyim türlerinin gevşek, üçlü bölünmesi dışında– bir hareket planı olmayacaktı: tarihsel, kaderi belli ve –açıklayacağı gibi– kozmik.

29 Age., s. 498.

30 Pound, “Pastiche . . . The Regional”, *New Age*, XXV/17 (1919), s. 284. Bkz. Ronald Bush, *The Genesis of Ezra Pound’s Cantos* (Princeton, NJ, 1976), s. 211-24.

Pound'un *Çorak Ülke* üzerindeki çalışmasını bitirir bitirmez "üretiverdiği" yeni kanto şimdi Kanto II'dir. Daha önce yazılan "ur-kantoları"nın epik ciddiyetine karşın Ron Bush bu şiirin içinde yeni bir "ironik" üslup bulmuştu. *Kantolar* ın Pound'un daha çeşitli üslupları keşfetmesine olanak tanıyan "içeriğin vezin ve anlatım biçimlerine uygunluğunda (*decorum*)" değişiklik vardır; bunu "Cehennem Kantoları'ndaki (XIV ve XV) alaydan XII. Kanto'daki Jim X'in (John Quinn) keyifsiz hikâyesine değin görmek mümkündür.³¹

Pound, kantolarındaki anlatım sorunlarını yeni Kanto II'den hemen sonra 1922-3'te "Malatesta Kantoları"nı yazana dek tamamen çözemeyecekti. Burada yazması gereken türde şiiri tamamen kabul ediyordu: Şiirde bir anlatıcı olmayacaktı; sesler, evet.

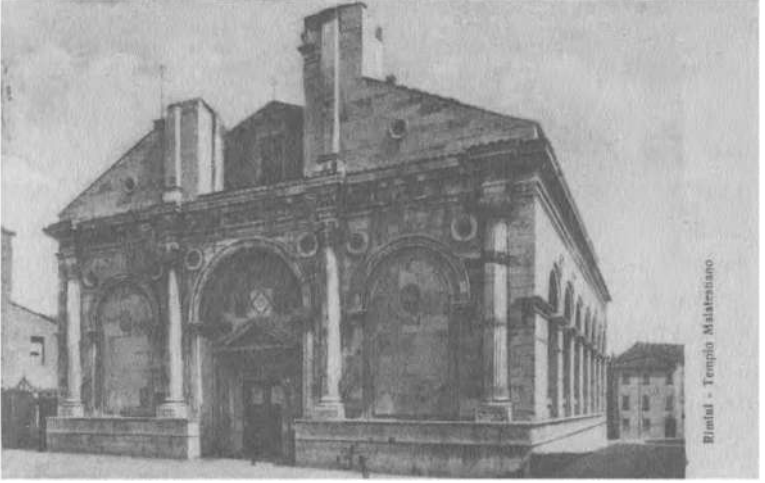
İlk kantoların kalbi "Malatesta Kantoları" (Kantolar VIII-XI) adlı dört kantodur.³² Bunlar 1921 baharında Dorothy'yle İtalya'da çıkılan on haftalık araştırma turunun ürünüydü. Pound, Rimini'de daha çok Tempio Malatestiano olarak bilinen ve tamamlanmamış olsa da mimarlık tarihinde bir dönüm noktası olan San Francesco Kilisesi'ni ziyaret etti.

1450'de Leon Battista Alberti'den Aziz Françesko'ya adanmış mimari açıdan sade ve süssüz 13. yüzyıl Fransisken kilisesini restore etmesi istenmişti. Alberti'nin cesur çözümü, Giotto freskli tuğla kiliseyi abidevi mermer bir yapıyla sarmak oldu. Bu Rönesans yapısı, Batı yüzündeki zafer takı ve yanlardaki Roma su kemerlerini anımsatan derin kemerli geçitler dahil Roma örneklerini izlemeye çalışmıştır (bunların arasından orijinal kilisenin mozaik camlı Gotik pencereleri gelişigüzel görünmektedir, çünkü Alberti'nin kemerleri Gotik pencere düzeniyle uyumlu değildir). Üstelik, bu yapı neo-Paganizme işaret ederek Pound'u heyecanlandıran gizemli astrolojik oymalarla (ve –Latin değil– Yunan yazılarıyla) süslenmiştir.

Oymalar bu muhteşem yapıya kilise değil "Tempio" –tapınak– lakabını kazandırdı. Tempio Pound'un şiirinde sadece görünmekle kalmaz, aynı zamanda en iyi modelidir. Modernizmin bir paradig-

31 Bush, *Genesis*, s. 205-55.

32 Bu bölümde şu kaynaktan epey yararlanılmıştır: Lawrence S. Rainey, *Ezra Pound and the Monument of Culture: Text, History and the Malatesta Cantos* (Chicago, IL, 1991).

Ernest Hemingway'ın Pound'a gönderdiği ve Rimini'deki "Tempio Malatestiano"yu gösteren kartpostal, bu yapı Pound için birçok açıdan önemlidir.

ması olduğu kadar İtalyan rönesansının da kusursuz bir ifadesidir; Roma (Klasik) modellerinin kullanıldığı bilinçli bir kültürel yenden doğum girişimidir. Bağlanı açıktır; ilk 30 kantonun konusunun ve harala gürelesinin çoğunu sağlayan *bu* Rönesans, Pound'un bizzat giriştiği –şimdi “modernizm” dediğimiz– kültürel yenilenmenin modelidir. Tempio'yu ve hamisi Sigismundo Malatesta'nın ruhunu modernist bir şiirde ele almak, Alberti'nin orijinal Gotik San Francesco'ya yaptığını yapmaktır.

“Malatesta Kantoları” tahminen karısı Isotta'nın adını yaşatmak için tapınak projesini destekleyen enerjik *condotierre* Sigismundo Malatesta'yı anarlar. Sigismundo, kesinlikle bizzat Pound'la ve örnek modernist *condotierre* Mussolini'yle çarpıcı benzerlikler taşıyan, “yapıcı çaba”nın örneklerinden biriydi.

Pound, bu şiirleri yazmak için bir düzineden fazla kütüphaneden yararlandı ve çoğu Sigismundo'yla zanaatkârları arasındaki mektupları içeren 700'den fazla sayfa topladı. Fazlasıyla uzun olsa da Kanto VIII'in başını *Kantolar* ın esas başlangıcı olarak okumak yararlıdır, çünkü Pound onu yazdıktan sonra diğerlerini gözden geçirmiştir. Pound'un epik şiiri Eliot'a gönderilen selamla başlar:

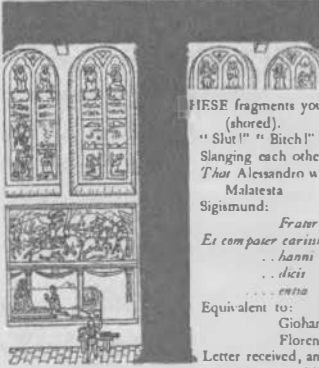
Rafa kaldırdığın (payanda yaptığın) şu parçalar
 “Orospu!” “Kaltak!” Hakikat ve Kalliope
 Ağz dalaşındalar sous les lauriers (8/28).

Bu kanto, ustalıkla (yanlış) alıntılacağı *Waste Land*'e verdiği yanıtla başlamaktadır. Eliot'ın “Bu parçalarla yıkıntıları payandala-dım”³³ dizesi “Bu parçaları rafa kaldırdın” olmuştur. Bu eksik cümle, bizi mahvolmaktan koruyan parçaların çoğunlukla kitap-larda ve müzelerde olduğunu doğrular; yani arada kültür kurum-ları vardır ve hiç kuşkusuz kültürel yozlaşmanın bir göstergesidir bu. En büyük kültürler tarih bilincine sahip değildir; örneğin Al-berti, Tempiosu'nu yapmak için gerçek Roma yapılarından mermer çalmaktan vicdan azabı duymamıştır. Ayrıca alıntılanan o olduğu için dizede hitap edilen muhtemelen T. S. Eliot olduğundan, Po-und sanatsal öz bilincin bir çaresi olmadığı gerçeğinin altını çiziy-or gibi görünmektedir. Neyse ki bu şiir ilk önce Eliot'ın *Criterion* dergisinde çıkarak sanki editöre yazılmış bir tartışma mektubu gibi görünmüş, kültür yapımının söylemsel bir revizyon süreci olduğunu göstermiştir. Son olarak, bu eksik cümle neyin gelmekte olduğunu söyler; yani sanki çalınmış bir “posta çantasından” kur-tarılp tercüme edilmiş gibi sunulan daha fazla parça (9/37).

Fakat Hakikat (epik şiirin ilham perisi) Kalliope bir çift cadaloz küratör gibi bu parçalar için tartışmaya girişmişlerdir. Bu, tarihsel romantizm karşısında Tarih'tir; akıcı anlatım karşısında “şiddetle karşı karşıya getirilmiş gerçekler”. Hakikat ve Kalliope epik şöhret için “ağz dalaşına girmişlerdir”: “Kaltak!” “Orospu!” Tarihsel ger-çek –şiirin gereksinimleri bir yana gerçekte ne olduğu yani şimdi ne söylenmesi gerektiği– *Kantolar*'ın geri kalanında tartışmanın ko-şullarını belirlemiştir. Bu engin şiirde tarihsel gerçeklikle mi yoksa poetik gerçeklikle mi karşı karşıyayız? Umarız ki her ikisiyle de.

“Malatesta”lar en önemli kantolardandır, çünkü Pound'un “bel-gelere dayalı yöntemi”ni başarıyla gösterirler. Bu yöntem Pound'un sadece ünlü “tarih içeren şiiri”ni yaratmasına olanak tanımamış, aynı zamanda şiir ile nesir, bugün ile geçmiş arasındaki farklılık-ların durmadan sorgulanmasına da yol açmıştır. Peter Makin, “bu

33 T. S. Eliot, *Çorak Ülke, Dört Kuartet ve Başka Şiirler*, çev: Suphi Aytimur, Adam Yayınları, İstanbul, 1990, s. 58).

THE EIGHTH CANTO

THESE fragments you have shelved
(shored).

"Slut!" "Bitch!" Truth and Calliope
Slanging each other sous les lauriers:
That Alessandro was negroid. And
Malatesta

Sigismund:

*Frater tumquam
Et compater carissime: tergo
... hanni de
... dicis
... entia*

Equivalent to:

Giohanni of the Medici,
Florence.

Letter received, and in the matter of
our Messire Gianozio,

One from him also, sent on in form and with all due dispatch,
Having added your wishes and memoranda.

As to arranging peace between you and the King of Ragusa,
So far as I am concerned, it wd. give me the greatest possible pleasure,
At any rate nothing wd. give me more pleasure

or be more acceptable to me,
And I shd. like to be party to it, as was promised me,
either as participant or adherent.

As for my service money, perhaps you and your father wd. draw it
And send it ou to me as quickly as possible.

And tell the *Maestro di pentore*

That there can be no question of his painting the walls for the moment,

As the mortar is not yet dry

And it wd. be merely work chucked away
(*buttato via*)

But I want it to be quite clear, that until the chapels are ready
I will arrange for him to paint something else

So that both he and I shall get as much enjoyment as possible from it,
And in order that he may enter my service

And also because you write me that he needs cash,

I want to arrange with him to give him so much per year

And to assure him that he will get the sum agreed on.

Petrus de
Fusconia

Petrus de
Burgu

kantoların kolaj metni, *seslere* bir pencere gibi” görünmektedir ve “belli bir tür gerçekliği amaçlar” demiştir.³⁴ Genel olarak bu nedenlerle “Malatesta Kantoları” Lawrence Rainey’in sözleriyle “Paris yıllarının (1921-25)” ve “Pound’un bir yazar olarak kariyerinin... dönüm noktasını”³⁵ teşkil etmektedir.

Pound, *Kantolar*’da ilerlemeye başlayınca tüm diğer ciddi şiirleri bir kenara bırakmıştır. Artık tek önemli olan *Kantolar*’dır. Ezra gençken bir süre “yenilikçi” iyimserliği doğrultusunda hoşgörü üzerine “yenilikçi” bir epik oluşturmaya çalışmıştı. Bu tema epik şiirinin nihai çizgisiyle yani acımasız açgözlülüğe karşı insan yaratıcılığının, kaosa karşı medeni düzenin, sahte değerlere karşı gerçek değerlerin, lükse karşı cumhuriyetçi dürüstlüğü, Usura’ya karşı aşkın mücadelesiyle taban tabana zıttı.

Usura; kıt görüşlü açgözlülük kamu yararından beslendiğinde, böylece kalitesiz mallara, katkı maddeli gıdaya, kısa süreli hislere ve kısa vadeli kâr için kalıcı değerlerin ihmal edilmesine yönelindiğinde görülen çürümedir. Usura, içinde yaşadığımız dünyanın sorununu özetler; çarpık değerlerini (gerçek sanatçı için herşeyin satılmak ve hızlı satılmak için yapılması ölümcüldür); yoksulluğunu, çirkinliğini. Usura, dünyayı daha iyi bir yer kılmakta neden tekrar tekrar başarısız olduğumuzu açıklar. Pound, 20. yüzyılda ancak “bir ahmak artık ekonomiden anlamadan tarih bildiğini düşünebilir” demişti (LE, s. 86); onun şiirinde bundan bolca vardır, çünkü Pound’un özgün ekonomisi aynı anda hem bir şiir sanatı hem de bir etik bilimidir.

Usura ve Geryon (Açgözlülük), tüm adil toplumların düşmanıdır. Tarihsel olarak bu iblisler Amerikalı popülistlerin “para gücü” dediği –esasen modern çağda bankalar– şeyde kurumsallaşmıştır, fakat Pound’un zamanında bu iblisler, kâr için savaşları kışkırtan mükellef bir “askeri-sınai kompleks”te çoğaldılar. Pound’un bu agresif toplumsal oluşumlara odaklanmasını ne kadar övsek azdır; eserlerinin nihai değeri burada yatmaktadır. Ne yazık ki Pound’un kavrayışına bir anti-Semitizm feveranı eşlik etmekteydi, bu durum finans ve savaşın çağdaş hayatı yozlaştırmasına

34 Peter Makin, *Pound’s Cantos* (Baltimore, MD, 1992), s. 101-3.

35 Rainey, *Ezra Pound and the Monument of Culture*, s. 132.

dair soruşturmalarını sürdürmemek için makul bir neden olarak kullanılmıştır.

Şair, *Kantolar*'ın evrildiği uzun yıllar boyunca bu şiirin biçimini farklı farklı açıklamıştır. Pound hem kendi kendisine hem de başkalarına *Kantolar*'ın üç bölümlü bir yapıyla biteceğini söylüyordu ısrarla. Örnekleri değişse de –bu şiir bir fügüdü, çağdaş bir *İlahi Komedya*, Ovidius'un *Dönüşümleri*'yle birleştirilmiş bir *Odyseia*– üçlü düşünce Pound'un tüm açıklamalarında ortaktır. Pound, 1950'lerde James Laughlin'e şöyle diyordu (üçlü plana dikkat edin):

- A. Hisler hâkımdır.
 - B. Yapıcı çaba –Çin İmparatorları ve –[John] Adams. Şeylere bir düzen getirme.
 - C. İyilikseverliğin hâkımiyeti. Kanto 90'ın teması. Dante'nin “Paradi-so”sundaki tahtlarla karşılaştıran. 100 ya da 120 kanto olacak, ama sanki 112 gibi görünüyor. İlk 50 kanto dedektif hikâyesi. Sorunun ne olduğunu anlamak için bakınma.
- Cantares*. Kavmin Hikâyesi. Tarihin hakikatini vermek. Dante'nin isim verdiği yerde EP insanın ne yaptığına dair genel bir fikir vermeye çalışmaktadır.³⁶

Pound, bu görüşleri İtalya'da Ferrara'da gördüğü fresklerle ilişkilendirmişti. Bunlar üç şerit halinde boyanmıştı. Üstteki, demişti Laughlin'e, “Erdemlerin Alegorilerini” temsil ediyor, Sonsuzluğun Zaman üzerindeki zaferini öğreten “bir değerler çalışması. Bu C seviyesine karşılık gelirdi, en üst İyilikseverlik seviyesi. Muralin orta şeridi Zodyak'ı göstermektedir; Pound'a göre, Konfüçyüs ve Mencius, Sigismundo, Thomas Jefferson ve Pound'un poetik kozmosunun doruklarına yerleştirmek istediği, diğerlerinin “yapıcı çabası”yla çok iyi bağdaşmayan “Yıldızların, Kozmoloji'nin dönüşüdür” bu. Yine de yapıcı insan çabası Kader'e *direnebilir*; belki de bağlantı budur. En dipte ise telaşlı günlük hayat vardır. Kısacası, Pound'un şeması, Ebedi değerlerin en üstte, sonra Kaderin ve altında da tarihin tesadüflerinin yer aldığı Platoncu bir hiyerarşidir.³⁷

36 James Laughlin, *Ezra Pound As Wuz: Essays and Lectures on Ezra Pound* (St Paul, MN, 1987), s. 111.

37 *Age*., s. 111-12.

Pound'un planları çoğu zaman tüm bu unsurları kaynaştıran münferit kantolara çok iyi yansımamaktadır, ne de epik bir bütün olarak karanlıktan aydınlığa durdurulamaz bir biçimde ilerler. Pound, 1950'lerde şiirini Cennet'e çıkarmak için çabaladı ve tamamlanmış son haline *Thrones* adını verdi fakat tarihsel zamanın olayları sürekli dikkatini dağıtmaktaydı. 1960'ta Donald Hall'a "Görünüşte tüm işaretler bir kıyamet yazman gerektiğini söylerken bir cennet yazmak zordur"³⁸ diye itiraf etmiştir.

Pound aynı zamanda Dante'ninki gibi bir "Aquinas haritası" olmadığını kabul ediyordu (SL, s. 323): "İnsan deney çağında Danteci kozmosun peşinden gidemez."³⁹ Dante'ninkinin aksine Pound'un şiirinde çoğu zaman uzamda mı zamanda mı nerede olduğumuzu bilmeyiz, ne de bize rehberlik edecek bir Vergilius vardır, tüm bunlar Dante'nin örneğinden radikal sapmalardır.⁴⁰

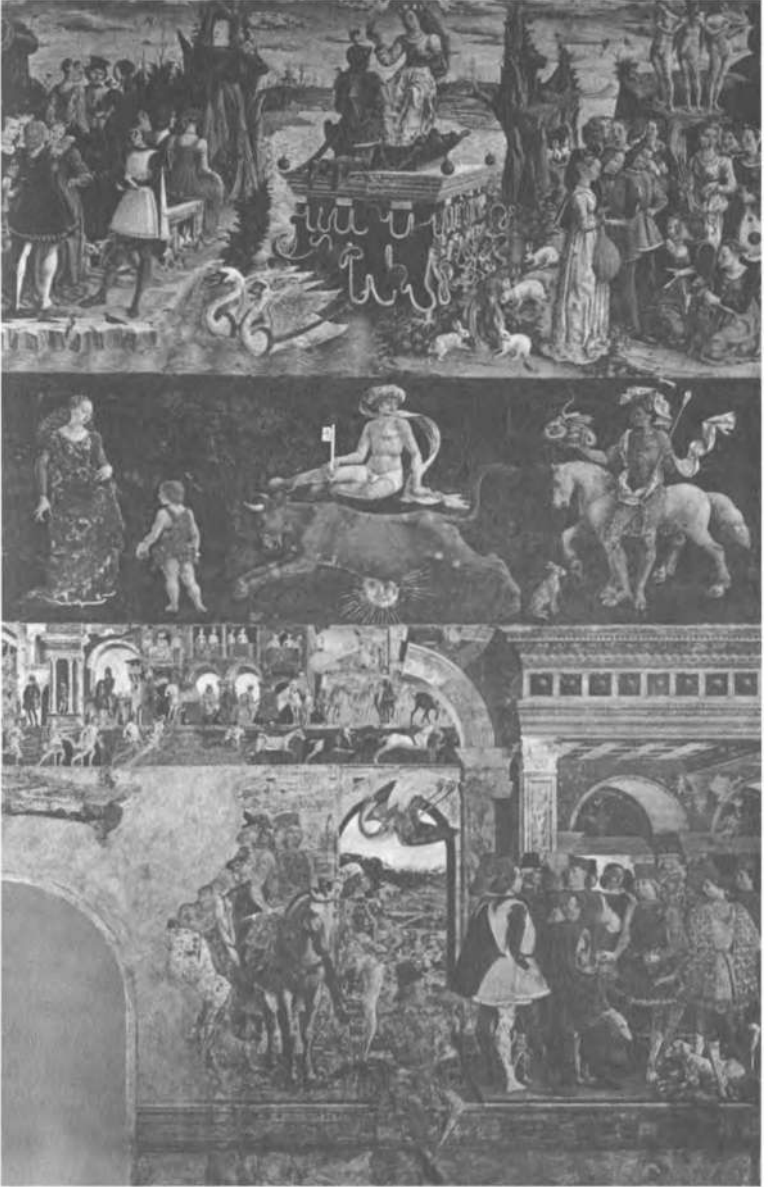
Kantolar'la ilgili deneysel ve eğreti bir şey vardır. Başlığın kendisi tuhaftır– tekil midir yoksa çoğul mu? Kanto, uzunluğu belirsiz romansın bir bölümünü işaret eden bir Ortaçağ ifadesidir. Pound'un kantolarının uzunluğu birkaç sayfayla düzinelerce sayfa arasında değişir. Dante bize hepsi aynı uzunluktaki 100 kusursuz kanto vermiştir. Pound da başta benzer bir sayı hayal etmiş gibidir, fakat kısa sürede bu sayıyı geçmiştir; son kısım kabul edilen *Drafts and Fragments* (*Kantolar CX-CXVII*; yayımlanma 1969) bize Kanto CXVIII ve sonrası için işaretler verir. *A Draft of XXX Cantos* (1930) başlıklı şiirin ilk üçte birlik kısmı bile Pound'un bütünü yapısını kavrar kavramaz bu şiirleri gözden geçirmeye niyetli olduğu ihtimalini açık bırakmaktadır.

Pound, sonuç olarak şiiri bir ürün değil bir süreç olarak kavırıyordu. Şiiri süregiden bir soruşturma, kısmen kirli çamaşırları ortaya döken bir dedektif hikâyesi gibi düşünün demişti Laughlin'e, fakat onun ötesinde poetik olanaklılığın bir soruşturması, doğayla ve ilahi olanla bir deneyimdir. Pound, "süreç" ifadesine bayılıyordu, Çince *tao* yani yol sözcüğünü böyle tercüme etmiş, doğanın, zamanın ve değişimin ortasındaki sürekliliği, sürekliliğin ortasın-

38 Donald Hall, "Paris Review Interview", *Their Ancient Glittering Eyes: Remembering Poets and More Poets* (New York, 1992), s. 332.

39 *Age*, s. 333.

40 George Kearns, *Ezra Pound: The Cantos* (Cambridge, 1989), s. 6-8.

Francesco del Cossa, Ferrara'daki Palazzo Schifanoia'da yer alan *Ayların Döngüsü* fresklerinden "Nisan", tahtını 1470; *Kantolar*'ın yapısal bir modeli olduğu iyi bilinir.

daki değişimi ima etmiştir: "... yağmur da sürecin bir parçasıdır" (74/445).

Pound, bir tür olarak epik hakkında şiirine –özellikle de eşsiz anlatı biçimine– ışık tutan iki şey daha söylemiştir. En önemlisi: "Epik, tarih içeren şiirdir" (LE, s. 86); ikincisi: *Kantolar* "kavmin hikâyesidir" (GK, s. 194). Peki buna göre epik ne değildir: Kişisel deneyimin kaydı. Epik *subjektif* değildir: "Bu bir kurgu eseri değil / ne de tek bir adamın eseri," der sona yaklaşırken (99/728).

Pound, 1927'de babasına işleri birazcık farklı açıkladı. "Tüm lanet şiir[in] epey anlaşılması güç" olduğundan özür dileyerek "ana planı" kabaca şöyle tasvir etti:

Daha çok fugdeki konu ve yanıt ve karşı konuya benzer ya da benzer.

A.A. Canlı adam Ölüler diyarına iner

C.B. "Tarihte tekerrür"

B.C. "Buyulu an" ya da dönüşüm anı, günlük [hayattan] (*quotidien*) "ilahi ya da kalıcı dünyaya" zorla geçmek. Tanrılar, vs. (EPHP, s. 625) ⁴¹

Odysseus gibi, Vergilius'un *Aeneis*'indeki Aeneas gibi, şiirinde (Vergilius'un rehberlik ettiği) Dante gibi "yaşayan adamın ölüle-re inmesi" geçmişe girmek, kökenleri ararken kültürel köklerin keşfine girişmek anlamına geliyor olmalı. Pound'a göre zaman mitolojik bir biçimde düzenlenmişti; tarihsel olayların mit paradigmalarını tekrar tekrar ifade etmesi açısından tarih tekerrür etmektedir. Zaman ve yer açısından birbirinden uzakta olan olaylar "kafiye oluşturabilir": Örneğin Kanto VII'nin açılışında Helen ve Truva Savaşı bu biçimde Aquitaineli Eleanor ve Haçlılarla "kafiye oluşturur". Sadece Eleanor, Helen'in bir varyantı olmakla kalmaz, her ikisinin maceraları da Batı'dan gelip Doğu Akdeniz'deki şehirlere saldıran müttefik ordularını içerir.

Pound'un imzası olan "ideogramik metodu"na kısa bir bakıştır bu. Helen ile Eleanor, Truva ile Kudüs "kafiyesi"ni "ideogram" olarak düşünmek mümkündür; tüm parçaları bir araya getirmek bize karmaşık bir fikir/imge vermektedir. Fakat bağlantılar her

41 Babasına yazdığı bu mektup aynı zamanda Laughlin, *Ezra Pound As Wuz*, s. 110'da ve başka yerlerde yer almıştır

zaman dolaysız değildir ve Pound'un yabancı sözcüklere eğilimi yüzünden, mısralar konuya yabancı olanların gözünü korkutabilir, fakat kinayeler açıklanıp da hatırdaki tutulduğunda mısralar yeni yorumlar için anlamla ışıldar. Pound, 1939'da bir okurun şüphelerini gidermeye çalışıyordu: "Bittiğinde kantolar, Gk., vs.'deki tüm yabancı sözcükler vurgu için kalacak, anlam için birçok açıdan gerekli... Yunanca, ideogramlar vs. geçmişle bugün arasında "rezonans" elde etmek için "nereden ya da ne zamandan berinin süresine işaret edecek" (SL, s. 322).

Kantolar boyunca birçok sese kulak misafiri oluruz, bunların çoğu Pound'a ait değildir. 1924'te babası Ezra'ya bazı yeni kantoları nasıl okuyacağını sorar. Cevabı bize çok şey söyler: "... Bir yolu yok. Verebileceğim en basit kıyas, yaptıkları gürültüden kimin konuştuğunu anladığın radyo... Bu bir radyo DEĞİL. Ağızlarındaki baklayı maksimum hızda çıkaran muhtelif insanları duyarsın. Silahlar, finans, vs... çoğu iyi, sakın bir vatandaş olacaksan "bilmeden gereken" şeylerdir" (EPHP, s. 548).⁴² Babasının bahsettiği kantolar, üretici olmayan sermayenin ve askeri/sınai kompleksin kurumsal "sabotajı"yla ilgilidir. Ezra bitirirken ekler: "Kantolar [XVIII ve XIX] şiirin daha çok cehennem bölümüne ait; ama ben bunu Dante gibi sınıflandırmıyorum: kantolar 1-34 cehennem, sonraki 33 araf ve sonraki 33 cennet." [Benim kantolarım] *Kantolar*'ın en sonunda cevaplamaya çalıştığı 'Medeniyeti yok etmeye çalışan kim?' sorusundan önce 'Lanet savaşı kim çıkardı?' sorusunu ele alıyor (EPHP, s. 548) yani Birinci Dünya Savaşı'nı."

Pound'un kullandığı diğer bir yöntem *anekdotsal yöntem*dir – şair "kulak misafiri olunan" konuşmaları ya da hikâyeleri aktarır, yani kendisine anlatılan anekdotları. Rehber niteliğindeki kitabı *Guide to Kulchur*'da Pound (1937) "kusurlu bozuk bir ifade eğer samimiyetle söylenmişse dinleyiciye çoğu zaman en kılı kırk yaran, dikkatli sözden daha fazlasını anlatır..." der, "... yalın 'yanlış deyiş' tüm ürkek meziyetlerden çok daha ağır bir anlam yükü taşır..." (GK, s. 129). Anekdot tam olarak "yayımlanmamış" anlamına gelir ve dolayısıyla olayların *gerçekte* nasıl olduklarına, resmi tarihlere

42 Babasına mektup, 1924; alıntı, "Family Correspondence", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 60, folder 2688,

ve hatıratlara girmeyen gizli tarihlerine ışık tuttuğu söylenebilir. Kantolar ilerledikçe anekdotlara daha çok dayanmaya başlar, [anekdotlar] çoğu zaman tekrarlar ve bu da önemlerini gösterir. Bu anekdotlar bağlam dışında gizemli olabilir; ancak çoğu zaman kaynak Pound'un özel yazışmalarında ya da okumalarında bulunabilir.

“Sözel dışavurum” –şairin favori formüllerinden– hem yazılı hem de konuşulan dili kapsar. Çoğu zaman konuşmacının ifade tarzını koruyan anekdotlar (“ve bana der ki, bana der...”) adama-kıllı fikir verici sözel dışavurumlardır, sadece konuyu değil, aynı zamanda kişinin konuşma biçimini de korur. Pound, konuşmacıların aksanlarını vermeyi (ve çoğu zaman bu aksanları icat etmeyi) çok seviyordu.

Ne var ki kanıt olarak anekdotlara dayanmak tarihsel doğruluk için sorunlar yaratır. Anekdot çoğu zaman uydurma ya da bir söylentidir. Bir şeyin sözel olarak ifade edilebilmesi doğru olduğu anlamına gelmez. Sıradan bir şiirde bu çok önemli değildir; Vergilius'un Roma'nın kökenlerinin tarihi konusunda doğru olmasına ihtiyacımız yoktur. Kanto VIII'in başında Truth ile Kal-liope arasında geçen “Fahişe!” “Kaltak!” ağız dalaşının gösterdiği gibi Pound bu sorunun farkındadır. Fakat Pound'un “tarih içeren şiir” düşüncesi poetik beğeniden ziyade Truth'a yakın olmayı ister. Pound'un “olguları” bazen yanlış hatırlanmıştır, bazen de doğruluğu şüphelidir. Tarihin Pound'un şiiri için –hem içerik olarak hem de farklı dönemlerdeki olayların “kafiye oluşturabileceği” ve dolayısıyla “ideogramatik” olarak okunabileceği düşüncesiyle üstü kapalı kuramsallaştırılmasıyla– ezici önemi düşünülürse ve *Kantolar* gizli tarihle de ilgilendiğinden (Lanet savaşı kim çıkardı?) “olgular” konusu açıkça önemlidir.

Yakın zamanda, Mike Malm *The Fifth Decad of Cantos* hakkındaki dikkatli ve etraflı analizinde Tarihsel, Kanıt ve Lirik Kantolar'ın işlevsel bir şemasını önerir, bu şema tek tek kantoların bir bütün olarak şiir boyunca nasıl hareket ettiğini kısmen açıklar. Malm, “esas olarak tarihsel olaylarla ilgili olan ve tarih yazımı anlatımına diğer Kantolar'dan daha çok bağlı olanlara” “Tarihsel Kantolar” der. Bunlar, “gerçekliğin taklidi (belgelerin transkripsiyonu) ve anlatı hünerleri (kronoloji, tekrar eden karakterler) aracılığıyla

tarihselliğin bir kurgu"sunu muhafaza eder. Pound, Tarihsel Kantolar kapsamında yer alan "Kanıt Kantoları"nı "tefeciliğin olumsuz etkisini ve tefecilik erklerini kanıtlamak için" polemik amaçlı kullanılmıştır. "Bu Kantolar diğer Tarihsel Kantolar'dan doğruluğu şüpheli unsurların çokça kullanımı ve parçalı, daha tartışmacı yapısıyla ayrılmaktadır."⁴³ Son olarak, üçüncü kanto türü "Lirik Kantolar"dır, "kısıtlı tarihsel referanslarıyla ve daha lirik tarzı ve içeriğiyle" ayırt edilebilir, "yani poetik olanın tarihsel olana, metaforun yalın olguya ve imgenin olaya üstünlüğüyle."⁴⁴ Pound devam ettikçe bu üç kanto türü de evrildi; hiç kuşkusuz Pound onları pek böyle düşünmemiştir.

43 Mike Malm, *Editing Economic History: Ezra Pound's "The Fifth Decad of Cantos"* (Frankfurt, 2003), s. 203.

44 *Age.*, s. 204.

İtalya: Baba, Şair, Öğretmen

Pound'ların 1924'ün sonunda Paris'ten neden ayrıldığı açık değildir. Muhtemelen Londra'dan ayrılma nedenleriyle aynıdır: Ezra'nın kadınları. Pound'un vermeye hazır olduğundan daha fazlasına ihtiyaç duymaya başlayan canı sıkkin Dorothy'yi ve Olga'yı hayal etmek güç değil. Rapallo'ya taşınma bir "orta yaş bunalımı" belirtisi gibi görülmelidir; hiç kuşkusuz Pound'un yaşamının her cephesinin –kişisel, poetik ve siyasi– yeniden yön kazandığı bir noktadır.

Olga Rudge, Ekim 1924'te Pound'dan hamile kaldı, çünkü gi-deceğini biliyordu. Mary Rudge, Olga'nın projesiydi; Ezra'yla tanıştıktan birkaç ay sonra ondan çocuk sahibi olmak istemişti. Çocuk "karşılıklı rıza"yla yapılmıştı, fakat esas çocuk isteyen Olga'ydı. "Çocuğu *ben* istedim" diye vurgulamıştı, "ve [Ezra'yı] sorumlu tutmak için bir neden görmedim... EP çocuğun yetiştirilmesini üstlenemezdi ve OR buna bel bağlamış değildi." Olga daha sonraları şöyle yazmıştı: "Bu öneriyi yapmazdım, eğer on yıllık evlilikten sonra karısı çocuk istemiyor, hiç istememiş olmasaydı ve o yaşında çocuk sahibi olma ihtimali uzak görünmeseydi."¹

Ezra, 1924'te Ekim ortasında Dorothy'yle birlikte İtalya'ya gitmek üzere Paris'ten ayrıldığında sevgilisinin hamile olduğunu bilemezdi. Dorothy, İngiltere'deki yıllık yaz ikametgâhından henüz dönmüştü ki hemen güneye yola çıktılar. Cenova'daki Ligurya sahilinden yaklaşık 30 km (19 mil) aşağıdaki, küçük bir kalesi ve at nalı biçiminde kumsalı olan, küçük sakin sahil kasabası Rapallo'ya yerleştiler. Paris'teki yer bir süre elde tutuldu, fakat Pound'lar Şubat 1925'te Albergo [Otel] Rapallo'nun üzerindeki beşinci kat daireyi kiralayarak 1944'e kadar orada kaldılar.

¹ Olga Rudge'tan alıntı, Anne Conover, *Olga Rudge and Ezra Pound: "What Thou Lovest Well . . ."* (New Haven, CT, 2001), s. 56.

Rapallo'daki teraslı çatı dairesi.

Bu dairenin fazlasıyla geniş bir terası vardı ve Gaudier-Brzeska'nın muazzam, penis biçimli Ezra büstü nihayet kendine bir yer bulmuştu. Pound çalışma odasında çamaşır mandallarını kullanarak bir çamaşır ipini donatmış, sadece kendisinin bildiği bir sisteme göre cevaplanacak sıralar boyunca mektupları, okuma gözlüklerini ve çeşitli müsveddeleri asmıştı. Kısa süre içinde kasabada “*Il Poeta*” – “Şair” olarak nam saldı.

Pound, bu yeri seçme sebebinin yüzmeye gitmek ve tenis oynamak istemesi olduğunu söylemeyi severdi. İtalya pahalı da değildi, bu da iyi bir şeydi çünkü Ezra fazla kazanmıyordu. Aslında, Dorothy'nin gönderdiği paralarla yaşamlarını sürdürüyorlardı. Artık hiçbir eleştiri dergisiyle bağlantılı olmayan Ezra her zamanki gibi bol bol yazıyordu, fakat eserleri ticari amaçla tasarlanmamıştı. Öte yandan daha genç yazarlar Ezra'nın edebi öncü itibarını bir biçimde gölgede bırakıyorlardı. Ezra Ekim ayında 39 yaşına girmişti ve pek de en önde sayılmazdı. Her ne kadar ülkeyi Mussolini'nin enerjik liderliğinde “canlılıkla dolu” bulsa da Rapallo'da henüz döndürülecek gizli bir *vortex* yoktu.

Kuuk Mary Rudge, Pound'la

Olga, herhalde hamileliğini gizlemek için İtalya'ya geldi, Pound'u Roma'da kısa bir süre gördükten sonra Sirmione'de gizlendi.² Olga yerel dili konuşamadığı tuhaf bir şehirde yapayalnız bir mahpusluktan mustaripken Ezra yoktu, bütün yaptığı Rapallo'dan cesaretlendirici mektuplar yazmaktı. Mary Rudge 9 Temmuz 1925'te Güney Tirol'deki (Alto Adige) Brixen'de doğdu. Zorlu bir ters doğumdu bu. Olga, Ezra'nın çocuğunu içtenlikle istemiş olsa da anneliğe hazır değildi, bu nedenle Mary'yi Gais'nin taşra köyünde yaşıyan ve ocuk bakarak geçimini sağlayan ifti Marcher ailesine verdi. Mary, Tirol Almancası konuşan, sarı kafalı ve babası gibi sık saçlı bir ocuk olacaktı.³

2 Conover, *Olga Rudge and Ezra Pound*, s. 57.

3 *Age.*, s. 59-61.

Pound, Dorothy'ye Mary'nin doğumundan bahsetmiş olmalı. Görünen o ki Dorothy Aralık ayında öfkeli bir tepkiyle birkaç aylığına Mısır'a gitmişti; döndüğünde hamileydi. Omar Pound, 10 Eylül 1926'da Paris, Neuilly'deki Amerikan Hastanesi'nde doğdu ve Ezra doğum karnesini oğlanın babası olarak imzaladı. Pound'un anne babası elbette Mary hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı ve şaşkındılar, sonra Ezra'nın –bildikleri kadarıyla– ilk ve tek torunları olan Omar konusundaki suskunluğu onları telaşlandırmıştı.

Büyük Pound'lar 1928'de Rapallo'ya çekildiklerinde Ezra babasına Mary'den bahsetti, fakat Mary büyükannesinden gizlendi. Ezra, 1929'da Homer'i Mary'yle tanışması için kuzeye götürdü, gururlu Babacık Mary'yi bir masanın üzerinde sağlamca tutarken Homer kuşkuyla fotoğraf makinesine bakıyordu. Mary savaştan sonra babasına bakmaya gelene dek Isabel'le karşılaşmayacaktı. Bu arada Omar İngiltere'de Büyükanne Olivia'nın mesafeli denetimiyle yetiştiriliyordu.

Dorothy oğlunu ve yakınlarını görmek için İngiltere'ye gittiğinde Pound da Venedik'te Olga'yla görüşüyordu; Olga 1928'de burada küçük bir ev almıştı. Ezra her yaz gelip orada onunla kalıyordu. Pound, görünüşü kurtarmak için başka bir yerde küçük bir stüdyo kiralamıştı ve mektupları buraya geliyordu. Bazen Marcher'ların çiftliklerine yaptıkları kısa süreli ziyaretlerle Mary'yi görürlerdi; bazen de bunu yapmazlardı. 1929 tarihli bir mektup anne babasının kızlarını on sekiz ay boyunca ziyaret etmediğini göstermektedir.⁴

Pound, 1930'ların başlarında Rapallo'da sarp bir yamacın yukarısındaki Sant' Ambrogio köyünde Olga için bir yer keşfetti. Olga, ayda 75 lirete bir zeytin presinin üzerindeki evin sade en üst katını kiraladı. Ondan sonra Olga dönüşümlü olarak Sant' Ambrogio'daki Casa 60, Paris'teki evi ve Venedik'teki evinde yaşadı. O andan sonra Sant' Ambrogio, *Kantolar*'da önemli bir adres oldu; muhtemelen Kanto XXXIX'daki Circe'nin "ateşi" Casa 60'tır.⁵ Pound, Olga etraftayken haftalarını Dorothy ile Olga arasında bölüyordu, bu düzen Ezra ile Dorothy'nin çarpıcı bir kararla birlikte Olga'nın yanına taşındıkları 1944'e kadar sürdü.

4 *Age.*, s. 89.

5 *Age.*, s. 93-4.

1927 yılı beklenmedik bir kazanç getirdi. Ezra 2.000 dolarlık *Dial Ödülü*'nü kazandı. Scofield Thayer'in gitgide ciddileşen zihinsel hastalığı 1926'da editörlüğü Marianne Moore'a bırakmasına yol açtı. Sibley Watson ve Moore, Thayer'in yokluğunda Pound'u tavlayıp yeniden *Dial*'a aldılar – önce ödül verdiler (Pound bu ödülü devam eden Kantoları için alacağını belirtmişti), sonra da Kanto XXVII'nin gereğince bir kısmını ve Kanto XXII'nin tamamının yanı sıra 1928'de Cavalcanti'nin "Donna mi prega"sının yirmi sayfalık tercümesini ve eleştirisini yayımladılar.⁶

2.000 dolar Ezra'nın kendi dergisinin (*The Exile*) dört sayısı, Cavalcanti'nin tam bir akademik baskısı (*Cavalcanti Rime*; baskı 1932) dahil birkaç gözde projeye fon sağlamasına olanak vermiş, hatta Louis Zukovsky'nin (*Exile* editörlüğü esnasında keşfettiği genç bir şair) Avrupa'ya ve Rapallo'ya uzun bir ziyaret için gelmesine yardımcı olmuştur.

Pound Mayıs 1928'de Viyana'ya Olga'yı izlemeye gitmiş, yolda Mary'ye uğramıştı. Bu konseri Antheil, mükemmel Alman bağlantılarını kullanarak ayarlamıştı.⁷ Pound, Antheil aracılığıyla Alexander Scriabin ve Igor Stravinsky adlı besteciler üzerine kitaplar yazmış olan Rus müzikbilimci Boris de Schloezer'le tanıştı. Pound, de Schloezer'in Stravinsky'yle ilgili son çalışmasını *Dial* için tercüme etmeyi kabul etti.⁸

Ezra, muhtemelen Olga'nın konserinde Carnegie Uluslararası Barış Vakfı üyesi Kont Albert von Mensdorff-Pouilly-Dietrichstein ile karşılaştı. Savaşın nedenleriyle ilgili sohbete daldılar, sonra da beraber Vakfın başkanı Nicholas Murrey Butler'a bir mektup yazdılar. Mektuplarında savaşın nedenlerini kısaca şöyle belirtiyorlardı: "Yoğun üretim ve mühimmat satışı", ticaret rekabetlerine yol açan "Aşırı üretim ve fiyat indirme" ve "çıkar sahibi kliklerin entrikaları".⁹ Pound mektuba kayda değer bir cevap gelmemesi üzerine Butler'ı ve Barış Vakfı'nı kozmosunda daimi hainler olarak

6 Walter Sutton, ed., *Pound, Thayer, Watson and "The Dial": A Story in Letters* (Gainesville, FL, 1994), s. 302-3.

7 Conover, *Olga Rudge and Ezra Pound*, s. 78.

8 Archibald Henderson III, *Pound and Music: The Paris and Early Rapallo Years* (UCLA, CA, 1983)

9 Pound, "Appendix", *Impact: Essays on Ignorance and the Decline of American Civilization*, ed. Noel Stock (Chicago, IL, 1960), s. 281.

belleyecekti; Vakfın savaşın gerçek nedenlerini gizlemek için tasarlanmış bir vitrin olduğunu anlamıştı.¹⁰

Pound 1927-28'de *Exile*'ı yayımladı ve bu dergi dört sayı sürdü. Bu, tüm yayın denetiminin Pound'da olduğu tek dergiydi. Pound'un gücü iyi yazarlardan iyi çalışmalar almak ve yenilerini keşfetmekte yatıyordu; zayıflığıysa tam da derginin yaşamını sürdürmesi için ihtiyaç duyduğu izleyici kitlesine hakaret etmeye kararlı hırçın editör duruşuydu. Sansür ve telif hakkıyla ilgili saplantılar, Pound'un nesrini işgal eden büyük öfke birikimlerinden yararlanıyordu. Pound hiddetle yön değiştirerek *Exile*'ın ikinci sayısına Konfüçyüs'ü, dördüncü sayısına da (bürokrasiye karşı) Lenin'i sıkıştırdı. Pound, iki kantodan bölümler yayımlamak için *Exile*'ı kullandı: XX ve XXIII. Aynı zamanda şair Carl Rakosi'yi ve daha önce de bahsedildiği gibi Louis Zukovsky'yi keşfetmişti. Zukovsky'nin "Poem Beginning 'The'" şiirini Yeats'in iki en büyük şiiriyle birlikte üçüncü sayıya dahil etti: "Sailing to Byzantium" ve "Blood and the Moon". W. C. Williams'ın (Zukovsky'nin ustaca düzenlediği) "The Descent of Winter" şiirini dördüncü sayıda yayımladı. Son sayının son sayfasında alaycı bir ilan vardı:

ARANIYOR

Exile'in Editöründen

BIRKAÇ

CİDDİ

YAHUDI DAHA¹¹

Exile'da yazısı yayımlananların en az üçü Yahudi ve ciddiydi: Ezra'nın bir zamanlarki yayıncısı ve romanı *Adolphe*, *Exile*'da tefrika edilen John Rodker (1920'de *Hugh Selwyn Mauberley*'yi ve 1925'te *Kantolar I-XVI*'nın gösterişli bir baskısını yayımlamıştı), Rakosi ve Zukovsky. İnsan bu tuhaf reklamın niyetini anlamak istiyor. *Exile* kapandı, fakat Pound Harriet Monroe'yu Zukovsky'nin 1931'de *Poetry*'nin özel "Objektivist Sayısı"nın editörlüğünü yapmasına izin vermesi için ikna etmişti; bu sayı politikada değil şiirde "Pound geleneğini" izleyen müteakip ciddi Amerikalı şairler

10 James J. Wilhelm, *Ezra Pound: The Tragic Years, 1925-1972* (University Park, PA, 1994), s. 31.

11 *Age*., s. 23.

neslinin eserlerini içeriyordu. Ne ilginçtir ki (Zukovsky, Rakosi ve George Oppen) dahil tüm Objektivistler kendini adanmış birer komünistti; İkinci Dünya Savaşı'na ve sonrasında da Soğuk Savaş'a yol açacak siyasi kutuplaşmanın ve kültürel çöküşün erken bir belirtisiydi bu.

Rodker'ın 1925'te 90 nüsha bastığı *Kantolar I-XVI*'nın lüks baskısı, estet Pound'un son dakika başarısıydı ve bu seçkin eser Pound'a biraz para da kazandırmıştı; yaklaşık 45 Pound (70 Dolar). Pound bu paranın kabaca yarısını Borsa Çöküşü'nün Rodker'ın yayınevini batırmasından önce almıştı.¹²

Kendi rönesansı için çare arayan Pound, faşist devletin resmi sanat biçimi olması için Fütürizmle kaynaştırılabileceğini umduğu Vortisizmi canlandırmaya çalıştı. Bu dönemde Mussolini'ye ve faşizme ilgisini birdenbire uyandıran, Fütürizmi yeni İtalya'nın sanat üslubu olarak kabul ettirmeye çalışan Filippo Marinetti'ydi. 1932'de Roma'da tanıştılar ve Pound Rapallo'ya Fütürist ve faşist literatürle dolu halde döndü.¹³ Ondan sonra Pound Marinetti'yle ittifak kurmaya çalıştı, Rapallo gazetesinde "Vorticism"i (1916) yeniden yayımlayarak ve her fırsatta Fütürizmi överek mücadelesini başlattı. Artık Pound, Vortisizmin şiddetli anti-Fütürist duruşunu "öğrenci maskaralığı" olarak betimliyordu; Vortisizm daha ziyade İtalyan faşizmine uygun Fütürist aşırılığı için bir yatıştırıcıydı.¹⁴

Fütürizm ve Marinetti bunun sadece bir parçasıydı. 1932'de Pound'un faşist devrimin onuncu yılını kutlayan etkileyici sergiyi –Mostra della Rivoluzione Fascista (MRF) ("Decennio")– hevesle karşılaması onun Vortisizm ile faşizmin uyumlu olduğu inancının altını çiziyordu. Sergi binasının ciddi, brütalist estetiği ve içerideki ufak, ıvır zıvır fiziksel detaylar Pound'u cezbetmişti, politikası gibi. Pound, bu politikanın *New Age*'in reformcu ruhunda olduğunu düşünmüştü, bu nedenle Kanto XLVI'da Mussolini'nin gazetesi *Il Popolo d'Italia*'nın ofisinin rekonstrüksiyonunu "bizim ofisimiz"e benzetir (A. R. Orage'ın *Cursitor Caddesi*'ndeki ofisi);

12 Rodker'dan mektup, 6 Kasım 1928, "Ezra Pound Papers", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 45, folder 1926.

13 Humphrey Carpenter, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston, MA, 1988), s. 489.

14 Miranda B. Hickman, *The Geometry of Modernism: The Vorticist Idiom in Lewis, Pound, H.D. and Yeats* (Austin, TX, 2005), s. 100-104.

“Decennio’yu gördün mü?” diye sorar heyecanla (46/231). Faşizmin tarihleri modernizmle birebir örtüşmektedir –1914-22– ve bu durum Pound’un çok hoşuna gitmektedir.¹⁵ Aslında faşizm modernist bir politikadır.

William Bird’un Contact Press’ini satın alıp Normandiya’daki çiftlik evine taşımış olan (Pound’un bir zamanlarki sevgilisi) Nancy Cunard Aralık 1930’da *A Draft of XXX Cantos*’u yayımladı. Dorothy birtakım güzel “vortisist” büyük harfler hazırlayarak esere ön-Rafaelocu’dan ziyade modernist bir his kazandırmıştı.¹⁶ *A Draft of XXX Cantos*’un 200 nüshalık baskısı Cunard’ın ilk projelerinden biriydi. Yayınevini kendisinin günde 16 saat çalışarak adeta tek başına idare ettiği söyleniyordu. “Nancy’nin baskısının önemi” yazmıştır James Wilhelm, “şimdi ufak kısımlar haricinde tüm şiirin neredeyse üçte biri bir arada basılmıştı ve dünya bunu kolay kolay göz ardı edemezdi.”¹⁷ Cunard’ınki Pound’un şiirinin her türlü lüks baskı denemesinin son örneğiydi. 1933’te kitap ABD’de 1.000 nüshalık standart baskı yaptı, Faber & Faber de 1.500 nüshalık İngiliz baskısını yaptı. Pound’un epik şiiri artık geri dönülmez bir biçimde piyasadaydı.

Artık şiirin yeteri kadarı yayımlanmıştı, böylece eleştirmenler bir temel yapı ayırt etmeye çalışabilirlerdi; zor bir görev. John Gould Fletcher’a göre *A Draft of XXX Cantos* “modern şiirin tartışmasız *selva oscura*’sıdır.” Fletcher, “Malatesta” kantolarını ima ederek “15. yüzyıl... iş mektuplarından... daha iyi bir şeyler bekleme hakkımız var” diyordu. (EPCH, s. 237). Pound’un eseri Fletcher’a jimnastikle Rus balesi arasındaki farkı anımsatıyordu. Şiir bale gibi olmalıydı... “Şiir atletik yazıdır,” demişti Geoffrey Grigson, “ama bu iyi yazmak için kısmen bile yeterli midir?” (EPCH, s. 262). Kimse Cehennem Kantoları’nın iyi şiir olduğuna (XVI ve XV) ikna olmamıştı, ne de ima edilen sosyal eleştiriye çok ciddiye alan vardı. Son dünya savaşıyla ilgili Kanto XVI “siyasi” olarak görülüyor ya da öyle bile anılmıyordu. Genel olarak, eleştirmenler Pound’un neden onlara tüm bunları anlattığını anlayamıyorlardı. Pound’un felse-

15 Age., s. 109.

16 Çeşitli büyük harf illüstrasyonları için bkz. Lawrence S. Rainey, *A Poem Containing History: Textual Studies in “The Cantos”* (Ann Arbor, MI, 1997), s. 35-7.

17 Wilhelm, *The Tragic Years*, s. 45.

VIII

HESE fragments you have shelved (shored).
 "Slut!" "Bitch!" Truth and Calliope
 Slanging each other sous les lauriers :
That Alessandro was negroid. And Malatesta
 Sigismund :

Frater tamquam
Et compater carissime : tergo
 ... hanni de
 ... dicit
 ... entia

Equivalent to :

Giohanni of the Medici,
 Florence.

Letter received, and in the matter of our Messire Gianozio,
 One from him also, sent on in form and with all due dispatch,
 Having added your wishes and memoranda.
 As to arranging peace between you and the King of Ragona,
 So far as I am concerned, it wd.
 Give me the greatest possible pleasure,
 At any rate nothing wd. give me more pleasure
 or be more acceptable to me,
 And I shd. like to be party to it, as was promised me,
 either as participant or adherent.
 As for my service money,
 Perhaps you and your father wd. draw it
 And send it on to me as quickly as possible.
 And tell the *Maestro di pentore*
 That there can be no question of
 His painting the walls for the moment,
 As the mortar is not yet dry
 And it wd. be merely work chucked away
 (*buttato via*)
 But I want it to be quite clear, that until the chapels are ready
 I will arrange for him to paint something else
 So that both he and I shall
 Get as much enjoyment as possible from it,
 And in order that he may enter my service

fesi neydi? Bakış açısı, görüşü, *Weltanschauung*'u neydi? Pound'un eşsiz bir teknisyen, *Kantolar*'ın şairler için güçlü bir rehber olduğu kabul ediliyordu, ama Tanrı aşkına Pound ne istiyordu?

Pound'un istediği yeni bir medeniyetti ve Rapallo'da başlayarak bunu gerçekleştirmek için bir dizi farklı yol deniyordu. "Ezuver-site" Pound'un hemen alt katta yeni bir vorteksi harekete geçirme girişimiydi. Bu isim şakacıktandı; eğitim ücreti ve ders programı yoktu, sadece Pound'un kendi verimli zihni ve eğlendirici sohbet vardı. Hepsi Pound'un babacan dizlerinde sanatlarını öğrenmeyi uman şair adayı üç öğrencisi Louis Zukovsky (iki buçuk haftalığına), Basil Bunting ve James Laughlin idi. Şaka ya da değil, sonuçlar çarpıcıydı. Zukovsky ve Bunting önemli şairler oldular, başka türlü bu mümkün olmayabilirdi. Pound, Harvard'da birinci sınıf öğrencisi olan 18 yaşındaki Laughlin'in şiir için fazla yeteneği olmadığını hemen anlayıverdi. Öte yandan paraya erişimi (Laughlin Çelik servetinin vârisiydi), itibarı ve hevesi vardı. Pound, "Jas" diye hitap ettiği Laughlin'i yayıncı olmaya ikna etti. Adı "New Directions" (Yeni Yönler) olan Laughlin'in firması 1936'da iyi yazılı eserler sağlayarak özellikle sosyal reformu desteklemek için kuruldu. İyi yazılı eserler Pound, H.D. ve William Carlos Williams demek oluyordu. New Directions bu yazarları günümüze dek basmaya devam ederek hem şiiri hem de kültürü özellikle ABD'de kalıcı olarak geliştirdi.

Laughlin zaman zaman Pound u kantoları üzerinde çalışırken izlerdi. "Patron" "tamamen hafızadan çalışıyordu; görselden çok işitsel hafızadan" diye hatırlıyordu Laughlin. Pound not almıyor, "zihnindeki... engin bilgi deposundan"¹⁸ faydalanıyordu, bu da *Kantolar* boyunca görülen, çoğu imladan kaynaklanan birçok küçük hatayı açıklamaya yardımcıdır. Pound o sıralarda *Eleven New Cantos*'tan biri üzerinde çalışıyor olmalıydı ve tabiri caizse bu şiir kulaktan yazılmış olabilirdi. Fakat görmüş olduğumuz gibi diğer kantolar kapsamlı notlar gerektiriyordu.

Ezra, siesta esnasında "koca siyah bir şapkayı gözlerine siper ederek" yatağında uzanır, göğsüne yaslanmış hacimli Çince söz-

18 James Laughlin, *Ezra Pound As Wuz: Essays and Lectures on Ezra Pound* (St Paul, MN, 1987), s. XXX.

lüğünde ideogramlar içine hapsolmuş görsel etimolojileri çözmeye çalışırdı, Laughlin'e göre sonuç fantastik yeni tanımlar olurdu.¹⁹ Pound'un sabah ve öğleden sonra aktiviteleri de tahmin edileceği gibi pek farklı değildir. Pound her ikisinde de kendi "ideogramlarını" yaratıyordu. Kendi zihninde var olan ilişkiler icat ediyor ve bunları savunuyordu. Sabahları bunları kanto biçiminde yazıyor; öğleden sonraları da mevcut Çince kelimelerle anlamlandırmaya çalışıyordu. Akşamları Rapallo'da sinemaya gidiyordu, ona kalırsa ne kadar kötü o kadar iyiydi. Özellikle *Western*'leri seviyordu.

ABC of Reading (1934), Pound'un 1930'larda yazdığı birkaç rehber kitaptan biridir. İnsanlara nasıl okuyacaklarını öğretmek; önce önemli bir makalenin sonra da bir kitapçığın adıydı; kısa bir süre sonra Pound'un eleştirel yazına en önemli katkısı kabul edilen *ABC* gelmişti.

Pound, hiç kuşkusuz bir "edebiyat öğrencisi" ya da [üniversitelerin] İngilizce bölümlerinin bir eseri değildi. Edebi görüşü Avrupa'nın tümünde ve Avrupa'nın ötesinde Çin'de ve Japonya'da kabul görüyordu. Eleştirmen olarak edebiyatı değerlendirecek evrensel bir standart aradı. Şiirin "yerini tayin etmek" ve değerlendirmek için hem uzamda hem de zamanda evrensel bir perspektif gerekliydi; kendisinininki de dahil tüm şiirleri.

İngiliz edebiyatının öğretilme biçimi ona hafif empresyonist ve tamamen dar fikirli görünüyordu. "How to Read"de (1929) öğütlediği gibi "edebiyattaki unsurları" İngiliz Edebiyatı ya da Fransız Edebiyatı, Yahudi Edebiyatı ya da Arap Edebiyatı gibi "edebi olmayan kategorik ayrımlarla alt sınıflara ayırmamak gerekir": "Fiziği ya da kimyayı ırksal ya da dinsel kategorilere ayırmazsınız. Metodistlerle Almanların keşiflerini bir kategoriye koyup Piskoposlarla Amerikalıların ya da İtalyanlarınkini başka bir kategoriye koymazsınız" (*LE*, s. 19), o halde bunu neden edebiyatta yapalım ki?

Pound durmadan daha bilimsel bir eleştiri çağrısı yapıyordu. Edebiyat eleştirisi systemsizdi ve edebi olmayan ahlaki ve siyasi kategorilerle yüklüydü; kimya ya da biyoloji gibi olmalıydı. Aynı kimya öğrencilerinin elementleri öğrenip belli sayıda ortak kimyasalla başlaması gibi şiir öğrencisine de edebiyattaki "saf

elementler” verilmeliydi. Bunlar ırksal, kültürel hatta lengüistik elementler değildir. Edebiyatın elementleri saf hallerinde enerjik fenomenlerdir; bir şiiri duyumsadığımızda “gerçekte ne olduğuna bakarsak” “dilin” üç temel yolla “enerji yüklendiğini ya da güçlendirildiğini görürüz”. Yüzeysel lirik, epik, anlatı vs. sınıflandırmaları bir yana “üç tür şiir” vardır; yani kökenine bakılmaksızın tüm büyük edebiyatın yaydığı üç tür enerji vardır. Fakat şiir –mümkün olan en üst seviyede anlamla yüklü dil” (LE, s. 23)– özellikle bu kadar yüklüdür. Anlam bir tür enerjidir. Pound’a göre bunlar üç türdür:

MELOPOEIA: Bu türde sözcükler yalın anlamlarının yanı sıra birtakım müzikal özellik taşır, bu da o anlamın duruşunu ya da meylini yönlendirir.

Şairler bir şiirin “müziğinden” bahsettiklerinde kastettikleri budur ve genelde tercüme edilmesi mümkün değildir.

PHANOPOEIA: Görsel imgelemin üzerine imgelerin yansıtılmasıdır.

“İmajizm” Melopoeia’nın fiilen dışlanmasını sağlar. Öte yandan, Pound’un Çince’den başarılı tercümelerinde gösterdiği gibi son derece başarıyla tercümesi mümkündür.

Bu deneyimlerin üçüncü ve en karmaşığı:

LOGOPOEIA: “entelektin sözcükler arasındaki dansı”, yani sözcükleri sadece dolaysız anlamları için kullanmaz, özel kullanım alışkanlıklarını, sözcükle birlikte bulmayı *umduğumuz* bağlamı, ona eşlik eden olağan olayları, bilinen kabullerini ve ironik oyunu dikkate alır. Özellikle sözel dışavurumun alanı olan estetik içeriği muhafaza eder, plastiğin [yani heykel] ya da müziğin bunu içermesi mümkün değildir (LE, s. 25).

Logopoeia da kolaylıkla tercüme edilemez, “ancak ifade ettiği zihinsel tutum başka sözcüklerle yeniden ifade edilme [sürecinden] geçebilir”, böylece fikirler ve “estetik içerik” karşılaşır. Tercüman logopoeia’yı tercüme edebilmek için şairin şiirinin ima ettiği zihinsel uzamın aynısında ya da denginde yaşıyor olmalıdır. Tercüman dünyayı esas şairin merceklerinden görmek için bir başkasının gözlüklerini takmalıdır.

Tercüme üzerindeki vurgu Pound'a aittir. Pound tercümeyi temel bir eleştiri yöntemi, bir şiiri anlamamanın en iyi yolu olarak görmekteydi. Cavalcanti'nin son derece zor *canzone*'si "Donna mi Prega"yı tercüme etme saplantısı, ne kadar denerse denesin modern İngilizcede birebir karşılığı olamayacak bir şiire *poesis*'in her üç yükünü de yüklemekle ilgiliydi. Pound imkânsızı denediğini biliyordu, çünkü en başta bu *canzone*'yi "yorumsal metafor" aracılığıyla sezebilecek bir fenomenoloji türü olarak görmüştü (LE, s. 162). Fakat Chaucer'in ve Shakespeare'in "ilgilerini çeken tüm ama tüm konuları ele alma konusundaki yenilmez cesaretleri"ni (ABCR, s. 102) övmüş ve kendisi de bu riski almıştı. Cavalcanti'nin şiirinde hata yapmama girişimi Pound u 50 sayfalık bir deneme yazmaya (Ezra bu denemeyi 20 yılda yazdığını iddia ediyordu), hatta akademik bir eleştirel basım oluşturmaya itmişti. Yine de *Dial*'da yayımladığı versiyona eşlik eden eleştirel yorumda "Donna mi Prega için İngilizce bir 'muadil' vermedim" yazmıştı, "en fazla, eski İtalyancaya aşına olmayan okura orijinalin bazı niteliklerini ölçmekte yardımcı olacak bir araç sağlamışımıdır."²⁰ Yine de bu şiirin başka bir versiyonunu Kanto XXXVI'da yayımlayacaktı.

Çoğumuzun –özellikle de Ezra'nın en çok ulaşmak istediği öğrencilerin–, üniversite dışındakilerin ya da üniversitelerden onun gibi hoşnutsuz olanların "eski İtalyanca"sı ya da hatta bu tür titiz bir tercümeye girişmeye yetecek modern dilleri yoktur. Pound diller için bir ikame olmadığını kabul eder, fakat tercümeler aracılığıyla en azından daha geniş bir edebiyat dünyasına göz atmak mümkündür. Pound "edebiyatın muhteşem çağlarının daima tercümelerin muhteşem çağları olduğunu ya da onları izlediği"ni düşünmüştür (LE, s. 232). Tercüme Pound'un şiire dair düşünme biçimini anlamak için çok önemlidir, çünkü onun dille ilgili düşüncesinin merkezindedir. *Kantolar* bir yana bırakılırsa Pound muhtemelen yazdığından daha çok şiir tercüme etmiştir.

Pound aynı zamanda birkaç en iyi şiiri derinden bilerek şiir hakkında yüzlerce şiir okumaktan daha çok şey öğrenileceğine inanıyordu. Derinlik kapsamdan daha önemliydi. Vasat şiirlerin

20 Pound'un vurgusu, "Medievalism and Medievalism (Guido Cavalcanti)", *Dial*, LXXXV (1928), s. 20

diğer tüm önemsiz şeyler gibi olduğunu düşünüyordu, tüm zayıf sanatlar gibi sadece vakit kaybediydi: Çinliler ona “Pirinç tozu” derlermiş. Besleyici madde yok. Ağırlık yok. Dolayısıyla antolojiler faydalıdır ve ciddi “excernment” görevleri vardır, yani gerçek şiir cevherlerini gelgeç ıvır zıvırdan ayıklamak.

O halde şiirin üç evrensel durumu melopoeia, phanopoeia, logopoiea’dır. Bu yüzden tercüme ve bu tercümelerin antolojilere “teşhir nesnesi” olarak yerleştirilmesi önemlidir; bir doğa tarihi müzesindeki numuneler gibi. Tüm şiirlerde ortak olan bu unsurlar bir kez yalın halleriyle anlaşıldı mı “şiiri ve iyi edebiyatı çalışmak için uygun METODA” başlanabilir. Bu, “maddeyi dikkatle ilk elden incelemeden” geçiren “ve bir ‘cam deney plakasını’ ya da numuneyi sürekli diğerleriyle KIYASLAYAN” “çağdaş biyologların” metodu-
dur (ABCR, s. 17). “Bir sanatın mihenk taşı kesinliğidir” (LE, s. 48) ve edebi eleştiri sanatı da buna dahildir. “Tüm edebiyat öğretimleri yazı numunelerinin sunumu ve yan yana getirilmesiyle gerçekleştirilmelidir, diğer herhangi bir tartışmacının bir şairin ya da yazarın genel tutumu HAKKINDAKİ fikriyle DEĞİL” (LE, s. 60).

Pound’un uygun edebiyat öğretimi örneği *ABC of Reading*’in başında verdiği “Agassiz and the Fish” meseliydi. Bu meselde 19. yüzyılın en büyük doğabilimcilerinden biri bir “lisansüstü öğrencisi”ne bir güneş balığı gösterip onu tanımlamasını ister. Öğrencinin ilk tepkisi “bu sadece bir güneş balığı”, alelade bir yaratık ve bu nedenle incelemeye değmez, olur. Sıkıştırılan öğrenci tabiri caizse ders kitaplarından “indirdiği” bilgilerle geri döner. Sonra öğrenci kısa bir deneme yazar, ama Agassiz öğrenciyi yine balığa geri gönderir. Pound zafer kazanmış edasıyla tamamlar: “Üç haftanın sonunda balık iyice parçalarına ayrılmış durumdaydı, ama öğrenci de balıkla ilgili bir şeyler öğrenmişti” (ABCR, s. 18). Diyebiliriz ki öğrenci balığı etkin bir biçimde “tercüme” etmişti.

Pound, metinle ilgili vurgusunda edebiyat eleştirisini bilimden alınan cüppelerle giydirmeyi uman 1940’ların “Yeni Eleştirmenleri”nden önce hareket etmektedir. Fenollosa, Agassiz’i biliyor olmalıydı ve Pound Çince yazılı karakterlerle ilgili makalenin de bilimsel metodu teşvik ettiğini iddia etti, bunun nedeni herhalde Fenollosa’nın ideogramlara dikkatle bakmamızı istemesidir, yeterli dikkat gösterilirse alelade güneş balığı gibi gizlerini teslim

edecektir. Pound'a göre bilim gerçeklerle ilgilidir; soyut kavramların aşırı kullanımından çekinir, şüphe edilemez gerçeklerden tümevarımla hareket eder. Bilimsel eleştirmen incelenen metne olası en titiz dikkati göstermeli ve "Kuram" adını verdiğimiz, insanı belirli metinlerden uzaklaştırıp "büyük fikirlere" yaklaştıran "felsefi tartışma"dan kaçınmalıdır. "Soyut ya da genel bir açıklama İYİDİR, eğer sonunda gerçeklerle uygun düşüyorsa" (ABCR, s. 25). Sorun şudur ki alınan bilgiyi aktaran, dolayısıyla "tanınmış yazarlar lehine ya da çok eskiye karşılık modern lehine ya da modern eserlere karşılık çok eski olanın lehine gülünç önyargıları" telkin eden öğretmenlerin devam ettirdiği edebi eleştiri "önyargı ve hatayla doludur". Pound, bir biyoloji öğretmenin bu hatayı yapmayacağını ileri sürer, çünkü bilimsel bilgi "gerçek bilgi olmaksızın genel bir açıklamayla AKTARILAMAZ" (LE, s. 60). İngilizce sınıfı bir şiirin ötekinin yanına yatırıldığı bir "laboratuvar" gibi olmalıdır, bir balığın diğer bir balığın yanına yatırılabilceği gibi, böylece ortak "balık" ve "şiir" etiketleri bir kenara konulup daha ayrıntılı bir incelemeye başlanabilir.

Tüm sanat eserlerini incelemenin "DOĞRU YOLU" –Pound'un büyük harfle vurguladığı gibi doğru bir yolu vardır– "aslında halkın daha zeki üyelerinin resmi inceleme biçimleridir", yani büyük bir müzeye gidip "resimlere BAKMAK". Bunun gibi Pound'un 1930'lar boyunca Rapallo'da düzenledikleri gibi akıllıca düzenlenmiş müzik konserleri dinleyicilerin Debussy'yle Ravel'i ve bu ikisini Bach'la kıyaslamalarına olanak tanıyacaktı (ABCR, s. 23-4). Neyse ki her bir sanat kitabı ya da müzik eleştirisi okuruna karşılık binlerce kişi resimlere bakmaya ya da müzik dinlemeye gitmektedir.

Ancak Pound şiirin tarihsel bağlamına karşı son derece duyarlıydı. "Toplumsal ve ekonomik" faktörlerin sanat eserlerini nasıl etkileyip şekillendirdiğini görüyordu; bunun tam tersi de geçerliydi. "Edebiyat boşlukta var olmaz. Yazarların da YAZARLAR OLARAK kabiliyetlerine tamı tamına orantılanmış belirli bir toplumsal işlevleri vardır." "Bu" Pound ısrar ediyordu ki "onların temel faydalarıdır." "İyi yazarlar dili etkili", doğru ve net tutandır (ABCR, s. 32). Yazarların toplumsal sorumluluğu dili sağlıklı ve temiz tutmaktır. "Dil beşeri iletişimin ana aracıdır." Bir 21. yüzyıl

sinir bilimi uzmanı gibi konuşan Pound “hayvanın sinir sistemi, duyuları ve uyararı aktarmazsa hayvan dumura uğrar,” savını ileri sürer. Aynı bunun gibi “Bir ulusun edebiyatı zayıflarsa ulus dumura uğrayıp çöker.” Bu tartışma açıkça “bakış açısının tüm meselelerinden bağımsız” yapılmıştı (ABCR, s. 32). İnsan bir kere “baştan savma yazmaya alıştı mı” “imparatorluğundaki ve kendi üzerindeki hâkimiyetini kaybetme sürecine girmiştir” (ABCR, s. 34). Bu (çok samimi olabilecek) bir bozuk sözdizimi meselesi değildir, daha ziyade ifadenin anlamla ilişkisini ilgilendirir.” Konfüçyüs’ün vurguladığı gibi “samimiyet” sözcüğüyle.

Pound henüz 1913'te “The Serious Artist”te 20. yüzyılda şiirle ilgili tüm savunmaların “sanatın ekonomiyle ilişkisini tanımlama”yı üstlenmesi gerektiğini kabul ediyordu (LE, s. 41). Etkin edebi eleştiri Homer’ın eskiden Philadelphia Darphanesi’nde yaptığı gibi gümüş ayarını belirlemeye benziyordu; “tıpkı bir sanat eleştirmenin bir resme bakıp” gerçek olup olmadığını değerlendirmesi gibi (P&D, s. 50). Eleştirmen bir ayarcıdır. İşlevi tedavülü saf tutmaktır. Pound’un son kantoları altının gümüş paraya oranlarıyla çok ilgilidir, bu da en iyi ihtimalle zor okunmasına neden olur, fakat Pound’un kaygısının bir nedeni vardır. Tedavüldeki paranın sağlığıyla dilin sağlığı Pound’un gelecek dönemlerdeki düşüncelerine göre bir madalyonun iki yüzüdür.

Pound’un çeşitli antolojileri hep pedagojiktir ve iki grup oluşturur. Birincisi çağdaş eser antolojileridir; *Des Imagistes* (1914), *The Catholic Anthology* (1915) ve *The Activist Anthology* (1933) gibi. Bunlar resim sergilerinin muadiliydi. Burada bir yerde çağdaşların eserleri editörle, bizzat Pound’la bir araya getiriliyordu; Pound hangi şiirlerin hangisinin yanına ait olduğunu ve hangisinin alınıp hangisinin dışarıda bırakılacağına karar veren tek kişilik “idam komitesi”ydi. Aristoteles tabiri “KRINO”nun “kendisi için ayırmak, seçmek, tercih etmek” manasına geldiğini belirtmişti (SP, s. 360).

Bir de Pound’un rehber antolojileri vardır: *ABC of Reading* ve son, Marcella Spann’le ortak çalışması *Confucius to Cummings* (1964). Bunlar aynı zamanda Pound’un çoğu zaman son derece güçlü bir biçimde yorumladığı, hep beklenmedik bir açıdan aydınlattığı “teşhir nesneleriyle” doludur, bunu ikinci kitabın ek bölümlerinde de görmek mümkündür.

Sotto gli auspici dell'Istituto Fascista di Cultura
(A. d. T.)

CONCERTI

Gran Sala del Municipio di RAPALLO

STAGIONE INVERNALE 1933-34

ANNO XI - ANNO XII

ESECUTORI.

OLGA RUDGE, violinista; GERHART MÜNCH, pianista; prof. LUIGI SANSONI, violonista. Invitato: prof. MARCO OTTONE, cellista.

Sono Membri del Comitato: Haas, Bunting ed Ezra Pound, che hanno funzionato tutti come critici di musica stipendiati su giornali di grandi città dell'Europa; ed offrono la loro garanzia sulla qualità definitiva delle composizioni elencate in questo programma, e dell'alto valore degli esecutori, già conosciuti nella « Settimana Mozartiana » iniziata nel Maggio - XI.

Olga Rudge'in 1933-34 sezonunda ya da yeni İtalyan faşist takvimine göre Anno XI-Anno XII'deki Rapallo konserlerinden birinin programı.

Son olarak Pound, Konfüçyüsün antik Çin odaları antolojisinin tamamını tercüme etmiştir. *The Confucian Odes* (1954), Pound eleştirisinin son eylemidir, insanoğlunun en büyük ahlak öğretmeninin son derece önemli seçimlerine fevkalade parlak bir saygı eyleminde melopoeia, phanopoeia ve logopoeia'yı seferber etmiştir.

Rapallo yaz konserleri, Pound'un Rapallo'dayken yerel kültüre yaptığı en açık katkıydı. 1933'te Pound, Rapallo belediye sarayında bir yaz konserleri serisi düzenlemeye başladı, ilk başta Olga vardı. Konserler başarılı olmuştu, tanıtımını bizzat Ezra yürütüyor, yardım topluyor ve (Olga'nın bağlantılarını kullanarak) yetenekleri davet ediyordu. Rapallo'da Olga'nın yanı sıra Gerhard Münch, Macar Dörtlüsü, Tibor Serly ve başkaları da çaldı. Temel "Mozart haftası"yla başlayan konserler eski ve yeni parçaların -örneğin Corelli, Bach ve Debussy'nin- kıyaslanması yoluyla müzik tarihi-

ni öğretiyordu.²¹ Pound'un yoluna antik bir lavta müziği hazinesi çıktı ve Ezra, Münch'ü modern çalgılar için bir parça düzenlemeye ikna etti; notalar Kanto LXXV'te tekrarlanıyordu. Amaç 17. ve 18. yüzyıl müziğinin “temsilinin” ya da “hatta çağdaş eserlerin” uygun koşullarda “parazitlerini ayıklamaktı” ve bu neden daha geniş salonlar yerine “Rapallo'nun belediye sarayında” yapılmasıydı (GK, s. 253). Konser dizileri, savaş bu tür şeyleri imkânsız kılana dek sürecekti.

21 Conover, *Olga Rudge and Ezra Pound*, s. 116.

İtalya: Politika, Ekonomi, Orta *Kantolar*

20. yüzyıldaki düşünen insanların çoğu gibi Pound da bir ekonomik deterministti; *politik* ekonomiye, politikanın temelde yatan ekonomik sistemin bir ifadesi olduğuna inanıyordu. Ekonomik sistemin bozuk olduğu yerde siyasi sistem de bozuk olacaktı; savaş, kıtlık ve genel yıkım kaçınılmaz olarak ardından gelecekti. Bu açıdan Birinci Dünya Savaşı Büyük Güç politikalarının dışavurumu değil hasta bir ekonomik sistemin belirtisiydi. 1917’de *The New Age*’de İskoç mühendis Binbaşı C. H. Douglas’la tanıştı ve Douglas’ın “Sosyal Kredi” programına ilk inananlardan biri oldu, ama dogmatik değildi. Pound, “Lanet savaşı kim çıkardı” konusunu açıklığa kavuşturmakta kararlıydı ve diğerleri gibi temel sebeplerin ekonomik olduğu kanaatine varmıştı. Büyük Britanya’da henüz 1925’te başlayan Büyük Buhran’la birlikte Pound’un savaşın ekonomik nedenlerine yönelik arayışı yoğunlaştı, onu 1929’daki mali iflasın ardından kapitalizm sisteminin çöküşü gibi görünen durum izledi.

Sosyal Kredi sadece olanlar hakkında inandırıcı bir açıklama sunmuyor, aynı zamanda daha fazla paraya aşırı derecede gereksinim duyulan bir dönemde daralan kredi imkânları açmazından çıkmak için bir yol öneriyordu. Sosyal Kredi bankerlerin piyasaya para sürme güçlerini ellerinden alıp yeniden devlete verecekti. Kredinin kaynağı altına erişim değil, ulusun üretim potansiyeli olacaktı. Maliyet ve fiyatlar, para kiralama giderlerini karşılamak için fiyat yükselterek değil üretime yönelik taleplerle belirlenebilirdi. Sosyal Kredi şemsiyesi altında para artık bir meta olmaktan çıkıp elde mevcut mal ve hizmetlere erişim sağlayan bir “tren bileti” gibi olmaktaydı. Ve nihayet kredi bir kez doğru temele yani “kültürel miras” temeline (icatlar ve güzel sanatlar dahil teknik başarılar bütünü – Sosyal Kredi) oturtulduktan sonra Devlet vergi toplamak yerine kâr payı dağıtmalıdır.

Douglas'ın mali kapitalizm eleştirisinin merkezi “A+B Kuramı” idi ve Pound bunu *bire bir* Kanto XXXVIII'e aldığından bu kuram bir açıklamayı hak etmektedir. Savaş esnasında bir uçak fabrikası işleten Douglas fabrikanın ücretler, maaşlar ve kâr payları olarak dağıttığı satın alım gücünün (A) fabrikanın ürün bedelinden daha küçük olduğunu gözlemlemişti, çünkü ikincisi malzemeler ve gereçlerin maliyeti, banka kredilerinin faizi, tesisin amortismanı, lojistik masraflar ve hurda gibi diğer masrafları da (B) içeriyordu (günümüzde ABD'de sağlık sigortası da bu kapsama girecektir).¹ A'nın A+B'den küçük olması gerektiği açıktır. A, pratikte ticaretin çoğu masrafını yansıtan B'nin bir parçasıdır. Sonuç kaçınılmazdı: Satın alım gücü hiçbir zaman ücretlere yetişemiyordu. O döneme dek dünya aradaki farkı gelecekteki üretime karşılık borçlanmayla ve yurtdışında fiyat indirmeye kapatmıştı; Pound'a (ve Lenin'e) göre bu durum savaşın temel nedenlerinden biriydi. Kalıcı borçluluk durumuna ve nihai kredi iflasına doğru hızla gidişi sadece (üretim maliyetlerini düşüren) teknolojik inovasyon ve daha ucuz hammadde önlüyordu. Fakat teknolojik inovasyon emeğin maliyetini de düşürmüştü. İşçilerin yerini makinelerin almasıyla B (üretim maliyetleri) düşerken bile A (satın alım gücü) daha çok düşmüştü. Şimdi borçları ödemek için gereksinim duyulan ve tüketicilerin alım gücünü daha da düşüren vergi “rezaletini” ekleyin. Sonuç olarak ilerleme, yoksulluğa *neden olmaktadır*. Eğer Douglas haklıysa, kapitalizm bildiğimiz biçimiyle sürdürülebilir değildir.

Ekonomik buhranlarla ilgili yazıların çoğu açıklayıcı “düşük tüketim” ifadesini sever; tüketicilerin üretilen her şeyi almaya güçleri yetmez. Sosyal Kredi, düşük tüketimin sistemin bir parçası olduğunu göstermektedir. Sıradan tüketiciler tüm ürünü satın alamayacaklarından sistemin iflasını önleyecek kusursuz bir tüketici icat edilmelidir. Bilinen tek kusursuz tüketici savaştır. Bu yüzden Sosyal Kredi'nin sloganı: “Barış ekonomik savaştır; savaş ekonomik barıştır” idi.² Mensdorff mektubunda bahsi geçen “çıkar sahibi taraflar”ı anımsayın; bunlar bankalar, mühimmat üreti-

1 Roxana Preda, ed., *Ezra Pound's Economic Correspondence, 1933–1940* (Gainesville, FL, 2007), s. 5-16.

2 Gorham Munson, *Aladdin's Lamp: The Wealth of the American People* (New York, 1945), s. 222.

cileri, ağır sanayii ve enerji tedarikçileri yani daha yeni bir tabir kullanmak gerekirse, “askeri-sınai kompleks” idi.

Sosyal Kredi bu temel kavrayışlarla uluslararası bir akım oldu, ancak özellikle Britanya İmparatorluğu’nda uç bir düşünce kabul ediliyordu. 1935’te Kanada’nın Alberta eyaletinde bir Sosyal Kredi yönetimi iktidara geldi. Douglas belki de yeni hükümet Gesell’indeki “refah sertifikaları” dağıttığından Maliye Bakanı olmayı reddedince Pound, Don Kişot misali öne atılarak Rapallo’dan gönüllü oldu.

SYLVIO GESELL VE POUND’UN “İRADECİ EKONOMİSİ”

Pound’un ekonomiye merakı Douglas’la bitmedi. 1930’ların başlarında *Schwundgeld*’i yani Sylvio Gesell’in “damgalı kâğıt”ını keşfettiğinde bunun mevcut mali sistemlerin Douglas’ın “sosyal” temelli kredisine hizmet etmesi için dönüştürülebileceği bir araç sağladığını gördü. Damgalı kâğıt, belediyelerin öncelikle yerel ticaret için tasarladıkları yerel bir paradır.³ Bu “daralan para” zamanla, “süre aşımı vergisi” yüzünden değer kaybetti; para, üzerinde yazılı değeri belli bir oranda düşüren, biriktirmekten caydıran ve hızla bozdurulmasını teşvik eden küçük damgaların vurulmasıyla (bu ayrıntı pek çoklarını rahatsız ediyordu) vergilendiriliyordu. Gesell’in planı, para arzını artırmaktansa halihazırda dolaşımda olan paranın “dolaşım hızını” artırmıştı. Damgalı kâğıt 1935’te Avusturya’nın demiryolu kenti Wörgl’de tedavüldeydi. Ezra ile Laughlin, Laughlin’in arabasıyla Brenner Pass’a gidip (yolda Ezra’nın kızı Mary’yi görmek için Gais’te durmuşlardı) Wörgl’deki *Arbeitswert* (emek / iş değeri) banknotlarında Sosyal Kredi reform planındaki teknik bir sorunun yanıtını bulmuşlardı. Görünüşe bakılırsa para “tamamlanan işin (*Arbeitswert* böyle de tercüme edilebilir) sertifikası” olabilir ve –ister bir köy olsun ister bir ulus– bu parayı çıkaran topluluğun bariz “sosyal kredisini” için çıkarılabilirliği.

Pound’a göre iki plan birbirini tamamlıyordu: Douglas kredinin kaynağının gözden geçirilmesi gereğini görmüştü; “kültürel miras”.

3 Damgalı kâğıt son zamanlarda Almanya’nın doğusunda birçok yerde yeniden kullanılmış, ancak sonuçlar farklı farklı olmuştur.

Gesell'in mekanizması "tamamlanan iş"e dönüştürülen kültürel miras fikrinin bir önkoşul olarak kapsamlı sosyal reform gerektirmeden yerel düzeyde derhal satın alım gücüne çevrilebileceği aracı sağlıyordu. Damgalı kâğıt ekonominin "halk" reformuyla uyumluydu, çünkü iş olan her yerde tedavüle çıkarılabilirdi; başta ulusal para birimlerini tamamlar, sonra da belki yerlerini alırdı. Pound, ulusal para birimlerinin belli mal ve hizmetler için geçerli olan kuponlar aracılığıyla aslında sürekli tamamlanmakta olduğunu fark etmişti. (Günümüzde ABD'deki yemek pulları bu tür ek tedavülün mükemmel bir örneğidir). Pound, Sosyal Kredi bir gün uygulanırsa milli kâr payının damgalı kâğıtlarla ödenebileceğini görmüştü.⁴

Pound, "İradeci (Volitionist) Ekonomi"yi yaratmak için Douglas ve Gesell'le kendi bazı görüşlerini sentezleyip destek için Zukovsky, John Dewey, Başkan Roosevelt ve banker James Warburg gibi benzeşmeyen muhataplara bir soru formu gönderdi. Hatta bunu bizzat Mussolini'yle bile tartıştı. Pound'un kendisini diğer herkes kadar yetkin gerçek bir ekonomist olarak gördüğünü anlamakta fayda var. Kabaca ifade etmek gerekirse Pound'un ekonomisi "paylaştırıcı" (*distributionist*) idi. Bolluk ve harcama *ethos*'una dayanan "tüketici toplumunu" yani bugün yaşadığımız dünyayı ileri sürmekte zamanının ilerisindeydi; ancak Douglas'ın çürüttüğü kanonik "Say'ın Pazar Kuralları" dahil "klasik ekonomi"nin bir zamanlarki prensipleri değer ticari kanonlarına, kıtlık ve tasarruf *ethos*'una dayanıyordu.

Pound'un temel inançları şunlardı: (a) Ekonomi nihayetinde doğanın cömertliğine dayanır; (b) "Kültürel miras" tüm sanat dallarını içerir, şair de bir çiftçi ya da makinist kadar üreticidir; (c) Tarihin tamamı çok sayıda borçluluyla az sayıdaki alacaklı arasındaki sınıf mücadelesidir; (d) Bu mücadelenin çözümü birincisi paranın bir meta değil bir değişim aracı, ikincisi emeğin bir meta değil yaşamın kendisi olduğunu anlamaktır; (e) Ulusal iyiliği isteyen ve yurttaşlık sorumluluğunu kucaklayan sorumlu bireylerin idaresindeki sınıf işbirliği, refaha giden yoldur. Bu son nokta Pound'un ekonomik programının "iradeci" tarafını ifade etmektedir. İnsan ulusal iyiliği istemelidir, bireysel kârı değil.

4 Preda, ed., *Ezra Pound's Economic Correspondence*, s. 28.

Ne yazık ki ne Gesellcilerin ne de Sosyal Kredicilerin, kendi sistemleri arasında bir uyum görmesi sağlanamadı. Douglas kendi görüşlerinde katıydı; önde gelen ABD Gesellcisi Hugo Fack de onun kadar inatçıydı. Pound'un her iki tarafla ilgili gitgide artan hüsrânı ve sentetik "İradeci Ekonomisi" için genel sesini duyurma beceriksizliği adım adım sağa dönmesine neden oldu. Sosyal Kredici Philip Mairet'e 1935'te yazdığı gibi "Hangi [siyasi parti] Sos/Kredi'yi [en] hızlı yutturabilirse, onun YANINDAYIM" (EPEC, s. 134). Pound'un fikirlerine en açık görünenler, acil ekonomik sorunlarla karşı karşıya olan ve kendilerine ait bir ekonomik doktrinleri olmayan İtalyan faşistlerdi. İtalya dışında ise A. R. Orage'ın Kasım 1934'teki ani ölümünün ardından Pound heterodoks görüşleri için sürekli desteği ve ifade imkânını İngiliz faşistler arasında bulacaktı.⁵

Pound, (eğer birini ikna etmek mümkünse) pragmatik Mussolini'nin ekonomik vizyon konusunda ikna edilebileceğini düşünüyordu. İtalya'nın kendi kendine yeterli hale gelmesinin faşist programda önemli bir yer tutması bunu daha da cazip kılmaktaydı.

Benito Mussolini bütün İtalya'yı olduğu gibi Pound'u da büyülemişti. Güçlü bir sosyalist ve gazete editörü olarak başarılı olmuş, savaşta yaralanmış ve milliyetçilik motivasyonu olmayan rasyonel sosyalizmin boşluğunu fark etmişti. Diğer tüm sosyalistler gibi sağlam ahlaklı olan Mussolini başta kendine Lenin'i örnek almıştı. Terörün değerini Lenin'den öğrenmişti, fakat korkunç Rus Devrimi örneği ve sonrası ona Lenin'in hiç öğrenmediği şeyleri öğretmişti. Ayrıca Lenin'in aksine Mussolini insanların dilinden anlıyordu, dâhi bir politikacıydı; tüm İtalyanlara kendi yerel lehçelerinde hitap edebildiği söyleniyordu.

Geçen yüzyılın siyasi liderlerinin düşük standartları açısından değerlendirildiğinde Mussolini bir entelektüeldi. Pound 1926'nın

5 Bu, Pound'un Sol'la yakın ilişkiler kurmadığı anlamına gelmez, ama Sol sadece bir ekonomik programdan ibaret idi. Pound, Marx'la ilgileniyordu. *Kapital*'in İtalyanca birinci cildini ve *Ücret, Fiyat ve Kâr*'ı büyük bir dikkatle okumuştur. Marx'ı "tarihi olarak güvenilir" buluyor, ama para meselesinde faydasız olduğunu düşünüyordu. *New Masses*'ta (Mart 1927) fabrikalardaki Antheilvâri makine muziğine dair bir fikir önerisi sundu. Fikirlerini açıklamak için bir fırsat bulabilseydi 1930'larda birçok yazarın ve sanatçının yaptığı gibi Sol'a gidebilirdi. Fakat Pound'un ekonomik heterodoksluğu, *New Masses* editörü Mike Gold'un onu "faşist" diye reddetmesine neden oldu.

Bir haber ajansının tarihsiz Mussolini fotoğrafı.

sonunda Harriet Monroe'ya şöyle yazmıştı: “Şahsen Mussolini hakkında son derece iyi düşüncelerim var. Amerikan başkanları (son üçü) ya da İngiliz başbakanlarıyla vs. kıyaslamak doğrusu ona hakaret olurdu. Eğer entelijansiya onun için iyi düşünmüyorsa ‘devlet’ ve hükümet hakkında hiçbir şey bilmediklerinden, değerler konusunda özel bir geniş anlayışa sahip olmadıklarındandır. Her neyse,” diye eklemişti buruklukla “HANGİ entelijansiya?” (SL, s. 205).

Mussolini entelektüellerin ve sanatçıların dostluğunu kazanmaya çalışıyordu. Ciddi kitaplar okuyor ve onlara yazılı cevap veriyordu; keman çalıyor, müziğe değer veriyordu. 19 Şubat 1927’de Olga Rudge ve (Budapeşte’deki bir konserden sırt çantasında bir kediyle ve yürüyüş botlarıyla gelen!) Antheil’in kendi onuruna verdiği bir konsere katıldı (SL, s. 207). Olga, Duce (Lider) ile müzik hakkında konuşmuş ve etkilenmişti; doğal olarak Olga’nın birinci elden olumlu izlenimleri Pound’un merakını uyandırmıştı.

Amerikalılar da Mussolini’yi genel olarak beğeniyorlardı. *Time/Life* dergisinden Henry Luce, hayranlarından biriydi. İtalya’nın Amerikan büyükelçisi Richard Washburn Child, Mussolini’yi otobiyografisini yazmaya ikna etti ve Amerikalı okurlar için *My Autobiography* adıyla hemen tercüme etti (1928). Gush kitabın girişinde coşuyordu, zamanımızda “hiç kimsenin bütün boyutlarıyla Mussolini’ye denk daimi bir azamet sergileyemeyeceği dirayetli bir tahmin olabilir.”⁶ Gazetelere göre Mussolini İtalyan Teddy Roosevelt’ti, bu benzetmeyi bizzat Pound da yapardı. Kısacası, Pound’un Mussolini’ye ilgisinde sıra dışı hiçbir şey yoktu; o, ülkesine hak ettiği büyük Avrupa gücü konumunu yeniden kazandırmayı ve diğer büyük devletlerin hor gördüğü geri kalmış bir tarım ülkesi olmasına son vermeyi uman karizmatik adamdı.

Mussolini’nin siyasi düşüncesi faşizmi betimlemenin zor olduğu malum. Bunun sebebi kısmen faşizmin özünde bir ulus kültürü olmasıdır ve bunu başka bir yabancı siyasi tabire tercüme etmek kolay değildir. Şimdi sadece çoğul faşizmlerden bahsediyoruz. İtalyan faşistleri eylem halindeki komünizmi temsil eden Bolşevikle-

6 Child, Mussolini’yi kendi otobiyografisini yazmaya ikna etmiş ve kitabı derhal tercüme etmiştir: *My Autobiography* (1928) çev. Richard Washburn Child (New York, 1928), s. XI.

rin aksine bir partiden ziyade bir akımı andırıyor, günümüzdeki “ulusal özgürlük akımları”na çok benziyordu. Faşizm Ulus’un kurularılmasının gerektiği bir noktada geldi; öncelikle Bolşevik enter-nasyondan. Faşizm aynı zamanda bir gurur hareketiydi, devlet zayıf ve başsızken bir güç kaynağıydı. İtalya 1918’de kendisini Büyük Savaş’ın kazanan tarafında bulsa da Avusturyalılarla girdiği tüm savaşları kaybetmişti. Faşistlerin devraldığı İtalyan devleti kelimenin her anlamında batmıştı, hem mali hem de siyasi açıdan. İlk görevleri düzeni olduğu kadar halkın moralini düzeltmekti.

İtalyan faşizmi anti-Semitik değildi; zaten İtalyan halkını temsil ediyorsa nasıl olabilirdi ki? Yahudiler adeta yarımadanın en eski sakinleriydiler. Mussolini açıkça Nazilerin “ırk kuramını” “hezeyan” olarak reddetmiş ve İtalya’da buna yer olmadığını görmüştü.⁷ Faşizm tarihinin başlarında “İtalya, anti-Semitizmi hiçbir zaman bilmedi ve hiçbir zaman da bilmeyeceğine inanıyorum” demişti.⁸ Alman desteğine duyulan ihtiyaç tavizleri Mussolini’nin gözünde taktiksel bir gereksinim kıldığında anti-Semitizm faşizme sızdı; bu karar İtalya’ya pahalıya patlayacaktı.⁹

Faşizm, uluslararası finansı uluslararası komünizm gibi ulusal özerkliğe bir tehdit olarak görüyordu. Faşizmle geleneksel kapitalist devletler arasındaki büyük fark şudur: Faşizm yönetiminde sanayi devlete hizmet eder; bu bir nevi “devlet kapitalizmi”dir, öte yandan “normal” koşullarda devlet sermayenin bir aracıdır. Faşist İtalya’da otarşinin –ekonomik kendi kendine yeterlilik– siyasi hedefi ekonomik merkezileşmenin gitgide güçlenmesine yol açtı.

1930’ların başları itibarıyla Pound Sosyal Kredi bilgisiyle İtalya’ya işe yarar bir ekonomik program sunmak için kusursuz bir konumda olduğuna inanıyordu. İtalya’nın Sosyal Kredi’yi uygulamaya koyarak mal ve hizmetlerin hakça dağıtımı meselesini çözebileceğini düşünüyordu, hiçbir hükümet bu olmadan popülaritesini koruyamazdı. Pound, 30 Ocak 1933’te Mussolini’yle

7 A. James Gregor, *Mussolini's Intellectuals: Fascist Social and Political Thought* (Princeton, NJ, 2005), s. 214

8 *Age.*, s. 215

9 Dikkate değer tek İtalyan faşist anti-Semitler Giovanni Preziosi ve Roberto Farinacci’ydı. Julius Evola, anti-Semit’ti, fakat faşistliği kendi rahatı için seçmişti Pound’un anti-Semitizmi onu hakım İtalyan faşizmi çizgisinin dışında tutmuştu *Kanto LXXII*’de Pound Farinacci’yi över (72/428). *Age.*, s. 226, 219

tanıştığında sohbetlerinin konusu ekonomiydi. Usta politikacı cazibesini sergiledi, *Draft of XXX Cantos*'u ("*e divertente*") belli belirsiz övdü ve Pound'dan gelen ekonomi sorularını sabırla değerlendirdi. Bunlar daha sonra, Pound'un 1934 yazında "İradeci Soru Formu" olarak dağıttığı sekiz soruya indirgenmişti. Pound'un anlatımına göre Mussolini "Devletin gerçek refah yaratma eylemi nedeniyle ve bu eylem esnasında bireylere borçlanması zorunluluğu ağır kusurlu bir fiildir"; ve "Para, yapılan işin ruhsatı olarak görülüyorsa vergiler artık gerekli değildir" gibi sorularına katılıyorum/katılmıyorum cevapları vermek yerine kaçamak bir biçimde homurdanmakla kalmıştır.¹⁰ Pound, sözlerinin dinlendiğine, Mussolini'nin büyük bir adam olduğuna ve Faşist hükümetin makul bir ekonomik sisteme hazır olduğuna ikna olmuş halde oradan ayrıldı. Görüşmenin hemen kendini gösteren iki sonucu oldu. Hevesle dolan Pound telaşla Rapallo'ya geri dönüp birkaç hafta içinde *Jefferson and/or Mussolini*'yi yazdı. Mart ayının sonunda Milan'daki Università Commerciale Bocconi'de ekonomi üzerine art arda 10 ders verdi. Bunlar daha sonra *ABC of Economics* kitabında toplanacaktı.

Jefferson and/or Mussolini, başlığının düşündürdüğü kadar ürkütücü değildir. Pound bu kitabı ideal okuru olarak hayal ettiği yeni Amerikan Başkanı Franklin Delano Roosevelt'e adadı. Başkanı, Mussolini İtalyası'nın ABD'nin özüyle uyumlu olduğu konusunda temin etmek istiyordu. Faşizmin görünümü, üniforma ve süslü belagat sevgisi yerel göreneklerden, yerleşmiş İtalyan alışkanlıklarından ve kültürel tarzından kaynaklanıyordu, fakat niyet Jefferson Cumhuriyetçiliğinden çok farklı değildi: ulusal fayda. Pound'un öncülü cevabı açık olan şu sorulardan anlaşılabilir: "Benito Mussolini, 1770-1826'da kimsenin dikkate almadığı Amerika'da ne yapardı?" ve "Thomas Jefferson" Pound'un yazmakta olduğu tahminen 1933'te İtalya'da "ne yapar ya da söylerdi?" (*J/M*, s. 23). Pound, onların yerel koşulları hesaba katarak büyük ölçüde aynı davranacaklarına inanıyordu.

Pound ilerleyen yıllarda katı anayasa yorumunu savunmasına rağmen, Jefferson'ın ve Mussolini'nin kurallara ve düzenlemelere

10 Pound, "Volitionist Questionnaire", *Preda*'da yeniden yayımlandı, *Economic Correspondence*, s. 255.

karşı pragmatik duyarsızlıklarını övüyordu. Her ikisi de “devlet aygıtı”nı icat etmiş ve kullanmıştı, fakat aslında ona pek meraklı değillerdi (J/M, s. 62); ikisi de doktrinleri sıkı sıkıya izleyenlerden değildi, daha ziyade işlerin hallolmasıyla ilgiliydiler. “HAKLI olan bir FIRSATÇI görebilirsiniz” diye savunuyordu Pound, “belirli inançları olan ve bunları duruma göre yönlendiren” bir adam (J/M, s. 17-18); Jefferson’ın yaptığı ve Mussolini’nin yapmakta olduğu gibi.

Jefferson münferit eyaletlerin federal hükümet karşısındaki egemenliklerine kuvvetle inanıyordu. Ancak Jefferson, Mussolini gibi, özellikle 1807-1809 döneminde İngiltere’yle ticarete karşı içerde destek görmeyen 1807 Ambargo Yasası esnasında olduğu gibi ABD Başkanı olduğu iki dönemde despotça davrandı (J/M, s. 62). O dönemden sonraki daha ikincil başkanlar gibi Jefferson da kendi yarattığı anayasal kısıtlamalara tahammül edememeye başlamıştı. Basın özgürlüğünü engelleyip *habeas corpus*’u askıya almaya çalıştı; kongre itirazlarını ve anayasal engelleri çiğneyerek ABD’yi bir kıta gücü kılan “Louisiana’nın Satın Alımı”nın mühendisliğini yaptı.

Mussolini’nin kariyerinde de buna benzer başarılar vardır, ancak Pound’un yazdığı dönemde Etiyopya ve diğer yabancı ülkelerdeki maceraların zamanı henüz gelmemişti. Pound, Jefferson ve Mussolini’yi eylem adamları oldukları için methediyordu. “Analizimi Jefferson’ın söyledikleriyle sınırlamayı önermiyorum” diye vurguluyordu Pound, “gerçekte ne yaptığıyla ilgiliyim...” (J/M, s. 11). Mussolini için de aynı şey geçerliydi: “Mussolini’nin inşa etme tutkusundan *başlamayan* hiçbir değerlendirmenin geçerli olacağına inanmıyorum.” (J/M, s. 34). Pound’a göre bu ikisi devlet adamından ziyade sanatçıya benziyordu: “Ona bir *artifex* (sanatçı) gibi davranın, tüm ayrıntılar yerli yerine oturacaktır”; ona başka herhangi bir şey gibi davranın, “çelişkilerden zihniniz bulanır” (J/M, s. 34).

Pound’un Jefferson’ı, Mussolini’yi ve kendisini bir tuttuğu açıktır. Şu “çok teknik analogiyi” vurgulamak için baskıda koyu siyah bir kenar çizgisi kullanmıştır: “Ölçülü şiirdeki gerçek yaşamın altında düzensiz bir hareket yatar. Jefferson, Amerikan sisteminin resmi özelliklerinin işe yarayacağını düşündü... fakat bunların işe yarama koşulu, içlerinde ulusal yararı isteyen samimi insanlardan oluşan *de facto* bir hükümet bulunması gerekliliği idi” (J/M, s. 94-

5). Bu “samimi insanlar” Konfüçyüsçü adaylarıdır. Pound gibi kendilerini tüm ulus için sorumlu hissederler, “tüm toplumsal düzen için düşünürler” (GK, s. 26). Fakat aynı zamanda Devletin resmi özelliklerine –yani burada anayasalar– “ulusal yarar” için yeniden hayat veren güçlü şairler gibi davranırlar.

Jefferson and/or Mussolini Pound’un siyasi dünya görüşünü derli toplu bir biçimde özetlemektedir. Jeffersoncu ideoloji Pound’un bireysel özgürlüğü ve ekonomik adaleti onaylayıp finansal kapitalizmi ve borç sermayeyi kınayan, bir yandan yerel özerklik isterken öte yandan devleti güç kazanmak için borcu silah olarak kullanan açgözlü sermayedarlardan devleti korumak için tepede bir demir yumruk isteyen çelişki içindeki politikasına çok yakındır. Politika ve ekonomi ikiz olduğundan Pound’un Jeffersoncu tercihleri Büyük Buhran’da kapitalizmin adeta çöküşünden sonra Pound’un zihinsel enerjisinin çoğunu harcayan ekonomik düşünceleriyle birlikte evrilmiştir. Pound, tepede bir dâhinin idare ettiği (Mussolini ve/veya Roosevelt) Jeffersoncu tarzdaki reformların kapitalizmi ıslah edip Avrupa’yı ve Amerika’yı finansal, dolayısıyla da siyasi bir felaketten yani bankerlerin bizzat medeniyete açacakları savaştan koruyabileceğine inanıyordu.

Pound savaşların borç yaratmak için ekonomik nedenlerle çıkarıldığına inanıyordu, çünkü “demoliberal ideoloji”nin (GK, s. 26) teşvik ettiği sapkın ekonomik değer kanonlarına göre (paraya çevrilebilen altına dayalı serbest piyasa ve “serbest ticaret” efsanesi) borç, refah demektir. Pound, liberal ekonomik sistemi kurtarmak için ikinci bir küresel savaşın gerekli olacağını önceden görmüş ve önlemek istemişti. Bunu yapmak için herhangi bir yere “bir yerlere makul bir ekonomik sistem” tesis etmek gerekecekti, böylece kapitalizmle demokrasinin uyumlu sistemler olduğuna dair büyük yalan sınanabilirdi.

ELEVEN NEW CANTOS (1934) VE THE FIFTH DECAD OF CANTOS (1937)

Draft of XXX Cantos 1933’te nihayet yaygın bir dağıtıma erişince Mussolini’ye üstü kapalı göndermeleri hiçbir eleştirmen fark

etmedi (Kanto XXVIII'deki "Romagnolo") ya da "grevler yılına" göndermenin (28/133, 134) İtalya'da 1920'de Komünistlerle yeni gelişmeye başlayan faşistler arasındaki Mussolini'nin ulusal ün kazanmasına yardımcı olan mücadeleyle ilgili olduğunu anlamadı. Eleştirmenlerin hiçbiri Pound'un *Kanto XIX*'da Rus Devrimi'ni onaylamasından da bahsetmiyordu: "Kısa hikâye, başlığı, bir Ulu-sun Doğuşu" (19/85). İlk 30 kantoda Rönesans malzemesi ezici çoğunlukta ve Pound'un –ideolojik açıdan çoktan kutuplaşmış 1930'larda bile– şiirleri kimsenin "siyasi" olarak görmediğine işaret eden anlaşılması zor göndermeleri vardır.

Bu durum sonraki iki bölümde değişecekti. *Eleven New Cantos* (1934) ve *The Fifth Decad of Cantos* (1937) istenebileceği kadar siyasetle haşır neşirdi. John Adams'ın "[Amerikan] devrimi" Lexington ve Concord'da silahlı mücadele başladıktan "15 yıl önce insanların zihinlerinde yaşanmıştır" görüşü her iki kitaptaki kantolara (XXXII ve L) yol göstermektedir. Pound, iki kitabı da tamamladıktan sonra İngiliz Faşistler Birliği'nden Alexander Raven Thompson'a yazdı: "Jeff/Muss'um İtalyan *de facto* oluşumuna [yani, faşist devlet] KARŞI embesilce önyargıyı kırma çabasıydı... Kantolar, yayıncının belirli konuyu boykotunu kırmak için elimdeki TEK araç. Sadece çiçeklerle ilgili şiirler yok. Bu tekrar/hem Adams ve Jefferson kantoları hem de the Monte dei Paschi" (EPEC, s. 213).

Bu iki kanto kitabı açıkça birbiriyle uyumludur; aslında ilk kitapta kullanılmayan taslak materyalleri ikincisinde kullanılmıştır. Bu iki *decad* ideolojik olarak bir parçaya aittir. Bunlar İtalya'daki faşist devrimin poetik biçimde tarihsel meşrulaştırması ve Pound'un ekonomisi için bir polemikti. Mussolini'nin devrimi Tefecilik (*Usury*) ve Açgözlülüğe (*Greed*) karşı ilkeli direnişin yeni bir eylemi olarak konumlandırılıyor, Usura ve Dante'nin Geryon'u alegorisiyle sunuluyordu.

Eleven New Cantos, Kanto XXXI'de Jefferson'la başlar ve Kanto XLI'de Mussolini'yle sona erer. Bu kantolar, yeniden imtiyaz verileceği zaman (yaklaşık 1830-40) ABD Bankası'na "savaş" açan ve onu yenen, dolayısıyla genç cumhuriyetin hürriyetini bir süre muhafaza eden ikinci nesil Amerikan devrimcilerini ((John Quincy Adams, John Adams'ın oğlu ve bir aralar siyasi muhalifleri olan Andrew Jackson ve Martin Van Buren) incelemektedir. *Fifth*

Decad'da (Medici Bankası'nın ve üstü kapalı olarak İngiltere Bankası'nın aksine) "iyi banka" Monte dei Paschi of Siena, iyiliksever bir mali kurum olarak göklere çıkarılıyor, uydurma para kılıfına değil doğanın bereketine dayalı uzun süreli varlığı "makul ekonomi"nin muhafaza edilebileceğini kanıtlıyordu. Pound'un İradeci ekonomisi açıkça dünya çapındaki mali krize bir çare olarak sunulmaktaydı. Konfüçyüs'ün ve onun tarihteki ahlaki görüşünü yansıtan İmparatorluk Düzeni'nin parlak örneği tüm siyasetin amaç edinmesi gereken bir ideal olarak ileri sürülmüştür. Bu önemli açıdan Pound'un Mussolini'yi açıkça onaylaması *özünde* faşist değildir; Pound için faşizm onun adil Konfüçyüsçü topluma arzu ettiği geçişin pragmatik geçici çözümüdür.

Eleven New Cantos'un (daha sonra *Jefferson – Nuevo Mundo* ismini almış olması önemlidir) başlıca teması "tefecilikle mücadele"dir.¹¹ Bu kantoların siyasi yörüngesi Jefferson'dan başlayıp Pound'un Jefferson'ın İtalyan yarımadasındaki 20. yüzyıl "muadili" olarak gördüğü Mussolini'ye doğru ilerler. Faşist devrim 150 yıl önceki Amerikan Devrimi'nin bir devamıdır. *Jefferson and/or Mussolini* bu şiirlerin mükemmel bir düzyazı yorumudur.

Eleven New Cantos'un Jeffersoncu eğilimi açıktır ve genel olarak tarihsel gerçeklik kantolarından oluşmaktadır. Altıncı başkan John Quincy Adams ile sekizinci başkan Martin Van Buren arasında bir tartışma sahnelenmiştir. *Günlük*'ünden yapılan kapsamlı alıntılar Adams'ın Kanto XXXIV'e egemen olmasını sağlamıştır, van Buren'in *Otobiyografisi* de Kanto XXXVII'nin temel kaynağıdır. Pound'un Jacksoncu politikasını yeğlediği Van Buren'in, seçmeli ve çoğu zaman yanlış yönlendiren alıntılarla düzenlediği bir yarışmada daha iyi olan adamı yani Adams'ı yenmesine izin verilmektedir.

Pound'un *Kantolar*'daki siyasi eğiliminin görünümü önemli –ve sıkıntılıdır. Pound, 1934-5'ten sonra gitgide daha çok ve daha belirgin bir biçimde "gerçek tarihsel olgular ile tarihsel olgu kisvesine bürünmüş savlar arasındaki farkı ayırt etmekte" başarısız olmuştur.¹² Bu dönemden itibaren Pound'un tarih kullanımı

11 Wendy Stallard Flory, *Ezra Pound and "The Cantos": A Record of Struggle* (New Haven, CT, 1980), s. 139.

12 Mike Malm, *Editing Economic History: Ezra Pound's "The Fifth Decad of Cantos"*

ve suistimali, iyi bilinen fakat doğruluğu şüpheli veriye gitgide daha çok bel bağlaması göze çarpmaktadır. Pound'un 1913'teki güçlü iddiasına göre: "Kötü sanat doğru olmayan sanattır. Yanlış bilgiler veren sanattır." Böylesi sanat "ahlak dışı"dır. (LE, s. 43). Bu dırdırcılık sorunu bitmez; *Kantolar* ilerledikçe ve Pound'un siyasi, ekonomik ve nihayet ırkçı meşguliyetleri daha da belirginleştikçe artar.

Yine de Pound'un –Kanto XXXVIII'de görüldüğü gibi– silahlanma sanayi araştırması "ideogramcı" tekniğinin modern kurumun karmaşıklığını kurumsal yapıları anlatan daha geleneksel yöntemlerden nasıl daha etkin bir biçimde yakalayabildiğini gösterir. Pound, kurumların eylemleri için kişisel sorumluluk almayan tüzel kişiler olduğunu anlıyordu, fakat modern kurum kişileştirmeye *direnmekteydi*. Aslında, kurumsal aygıtların tüm meselesi budur. Kendi adlarına yürütülen eylemlerin sonuçlarına bağışık bir yönetim kurulunca yönetilen kurumlar çağdaş kapitalizmin emsalsiz ifadesidir. Pound'un Kanto XXXVIII'deki merkezsiz sunum tarzı modern kurumu şiirde tasvir etmek açısından emsalsizdir. Esas hedefi yönetim kurulu hem Fransızlardan hem de Almanlardan oluşan çokuluslu silah imalatçısı ve makineleri 1914-18 savaşında cephenin her iki tarafında da olan Schneider-Creusot idi. Pound'un elinde olan ve bahsettiği *Patriotism Limited: An Exposure of the War Machine* (1933) kitabına göre savaşçılar her iki tarafa da mühimmat sağlayan bu kötücül organizmanın operasyonlarına karışmayı reddediyorlardı. Pound bu Kanto'da Sosyal Kredi'nin mali kapitalizm eleştirisinin kalbi olan Douglas'ın "A+B Kuramı"nı adeta *harfiyen* göstermektedir (38/190).

The Fifth Decad of Cantos (XLII-LI), Pound'un, okurlarının zihninde *Eleven New Cantos*'la başlayan devrimi kıskırtma girişimini tamamlar. Dizideki ilk üç kanto (Eylül 1936 itibarıyla tamamlanmıştır)¹³ o yaz Siena'da gerçekleştirilen araştırmalara dayanmaktadır, Pound burada 17. yüzyıldan günümüze dek kendini muhafaza eden Monte dei Paschi bankasını incelemiştir. Bu banka Siena etrafındaki *pashi*'den yani koyun otlaklarından gelen

(Frankfurt, 2003), s. 248

13 *Age*, s. 279

kârları korumak için kurulmuştu. İş modeli doğal yıllık koyun artışıdır (yaklaşık yüzde beş). “Ders [Monte dei Paschi’nin dersi] sağlam bankacılığın tam da temelidir” yazmıştı Pound birçok para kitapçığından birine: “KREDİ, nihayetinde DOĞANIN BE-REKETİNDE, canlı koyunları besleyebilen yetişen çimlerdedir” (SP, s. 240).

Sonra tüm *Kantolar* içinde en unutulmaz olanı ve en unutulmaz İngilizce şiirlerden biri olan Kanto XLV’teki Usura’ya karşı şarkı gelir: “Usura’yla hiç kimsenin iyi taştan bir evi olmadı / her taşı pürüzsüz kesilmiş ve iyi oturmuş...” (45/229). Üremeyi ekonomik güçler yönettiğinden, “Usura rahimdeki çocuğu katletti / Bitirdi genç adamın kurunu” (45/230); açlık, kürtaj, (Pound’un kendi deneyiminden çok iyi bildiği gibi) geciktirilen evlilik hep ekonomik olgulardır; kendiliğinden oluvermezler. Tefeciliğin metafizik bir boyutu vardır, çünkü –doğurgan seks eylemleri dahil– başka daha değerli eylemleri, özetle doğanın kendi sürecini yasaklar. Usura’nın “Contra Naturam” yani doğa karşıtı olma nedeni budur.

Sonra tefecilikle ilgili bir not gelir: “Üretim hesaba katılmadan, çoğu zaman üretim olanakları hesaba katılmadan satın alım gücünün kullanımına getirilen bir yük. (Medici bankası bu nedenle batmıştır)” (45/230).

Medici Bankası olağan bankacılık prensipleri yani meta üretimi değil borç yaratılmasıyla işleyen tipik bir bankadır. Banker için borç bir aktiftir, borç alan için olduğu gibi bir pasif değildir. Bankalar faiz oranlarını yukarı çekerek para kıtlığını sağlarlar, böylece para kiralamak yani borç almak daha pahalı olur; “vergiler, kambiyo, getirilen vergiler ve tefecilik yüzünden ... para kıtlığı olduğundan / yasal tüketime sekte vuruldu” (43/216).

Kanto XLVI bir “kanıt” kantosudur, birinci tanık olan Pound’un kendisiyle birlikte kovuşturma için güçlü bir özettir. Binbaşı Douglas’la konuşurken gösterilen “tüylü herif” Pound’dur. Cur-sitor Caddesi’ndeki New Age ofisi de Pound’un “Decennio”da bir rekonstrüksiyonunu gördüğü Mussolini’nin *Populo d’Italia*’daki ofisiyle karşılaştırılmaktadır. Çıkarım nettir: Mussolini ve “masadaki kalın dudaklı arkadaş” A. R. Orage aynı “mesele”yle, tefeciliğe karşı meseleyle meşguldür. Bu mesele 1694’te İngiltere Bankası’nı kuran William Paterson’a atfedilen ve şimdi uydurma

olduğu anlaşılan bir alıntıya dayanıyordu. Paterson'un Banka için şöyle söylediği iddia ediliyordu: "Faiz elde eder / banka, sıfırdan yarattığı tüm paralardan" (46/233). Paterson bunu ister söylemiş ister söylememiş olsun yerinde bir ifadedir, çünkü para bir kalem hareketiyle yaratılmaktadır (ya da şimdi kredi kartı kullanımıyla), başka bir yolla değil. "Banka parayı sıfırdan yaratır / Beş bin profesör reddetti bunu / Onları mahkûm edecek bir jüri var mı?" (46/233). Etmeyecekler, etmediler. Ama etmeliler. "Şimdi finansör denilen tefeciler bolluğa karşı komplo kurdular" (SP, s. 146). Bu durum değişmedi.

The Fifth Decad kaygı verici bir notla sona ermektedir. Pound, Nazi Rudolph Hess'in (taslaklarda konuşmacının kim olduğu açıktır) halklar arasındaki iyi ilişkilere dair bir konuşmasını alınırlar ve burada daha sonra Geryon'la ilişkilendirilen "12: kaygan rüzgârda gözleri kapalı" gözümüze çarpar. Bu 12, uydurma Siyon Liderleri olabilir (51/251). Geryon ise kesinlikle Dante'den alınma olsa da *neschec'*tir, Pound'un 1936 yazında Zukovsky'yle uzun uzadıya tartıştığı Tefeciliğin "yılan ısırtığı"dır.¹⁴ Bize göre Pound, olayları fena biçimde yanlış anlıyor gibi görünmektedir.

14 Pound'un Zukovsky'ye mektubu ve Zukovsky'nin yanıtı, 25 Haziran 1936 ve 11 Temmuz 1936; alıntı, ed. Barry Ahearn, *Pound/Zukovsky: Selected Letters of Ezra Pound and Louis Zukovsky* (New York, 1987), s. 181-2

Sağa Sert Dönüş

Kasım 1933'te *New Age*'in eski yazarı, Sosyal Kredici ve "yeni ekonomist" Arthur Kitson, Pound'a yazarak Hitler için duyduğu coşkuyu dile getirdi. Pound onu kararlılıkla yanıtladı, "Bence Yahudilerle ilgili hikâye / sadece sakıncalı olan herkesi itibarsızlaştırmakla ilgili eski oyundan ibaret."¹ O dönemde Pound, Hitler'den ya da Almanya'dan hoşlanmıyordu (J/M, s. 34). Yine de Kitson birkaç ay sonra Pound'a *Siyon Liderlerinin Protokolleri*'nin İngiltere baskısını göndermiş, hediyesini ""zengin ve ağız sulandırıcı" sözleriyle desteklemişti. "Bu ciltlerde ileri sürüldüğünden daha mükemmel bir dünya istilası programı daha hiç var olmuş mudur, kuşkuluyum."² Kitson'ın hevesine rağmen Pound'un 1940'a kadar bunları okuma zahmetine katlanmış olması pek olası değildir, ancak ondan sonra mektuplarında göndermeler başlamaktadır.³ Ondan sonra Pound'un bu kitaplara ilgisi artmıştı; daha 1957'de yazıştığı kimselelere bunları önermekteydi.⁴ Pound *Siyon Liderlerinin Protokolleri*'ni

1 Arthur Kitson'a mektup, 9 Aralık 1933; alıntı, Roxana Preda, ed., *Ezra Pound's Economic Correspondence, 1933-1940* (Gainesville, FL, 2007), s. 82.

2 Arthur Kitson'ın Ezra Pound'a mektubu, 2 Şubat 1934; alıntı "Correspondence with Arthur Kitson", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 25, folder 905.

3 Bkz. Tim Redman, *Ezra Pound and Italian Fascism* (Cambridge, 1991), s. 202; ve Leon Surette, *Pound in Purgatory: From Economic Radicalism to Anti-Semitism* (Urbana, IL, 1999), s. 236-7.

4 John Theobald'a mektup, 17 Haziran 1957; alıntı, ed. Donald Pearce ve Herbert Schneidau, *Ezra Pound/ Letters/ John Theobald* (Redding Ridge, CT, 1984), s. 45. Pound'un 1942 ila 1943'teki radyo konuşmalarında *Siyon Liderlerinin Protokolleri*'ne sık sık değinilir. Alıntılanan bu iki konuşmanın (9 Mart ve 20 Nisan 1943) ana konusudur ve en az dokuz başka konuşmada daha üstü kapalı bahsi geçmektedir. Bkz. Leonard W. Doob, ed., *"Ezra Pound Speaking": Radio Speeches of World War II* (Westport, CT, 1978), s. 115, 158, 198, 200-201, 211, 218. *Siyon Liderlerinin Protokolleri* şu sayfalarda alıntılanmıştır: 241-2, 283-85, 284, 327, 329, 339, 409. Kitson'ın Pound'a yolladığı *Siyon Liderlerinin Protokolleri*'nin nüshası Pound'un Brunnenburg'daki kütüphanesinden kalanlar arasında yer

ilk aldığında göz attıysa bile hemen etkilenmemiş gibi görünüyor, çünkü Pound Ocak 1935'te John Hargrave'e Yahudilerin "ilgiyi başka yöne çekmek için kullanılan önemsiz bir konu" olduğunu yazmaktaydı (EPEC, s. 128). Ancak söz konusu ay Pound, Hugo Fack'a çömezi John Drummond'un "zamanının çoğunu Yahudi sorununa ayırdığını" söylemişti (EPEC, s. 125), yani Ezra hiç kuşkusuz "Yahudi meselesi" konusunda fikir alışverişi yapıyordu.

Pound'un siyasi tavırları Başkan Roosevelt'i "yol ayrımı"nda gördüğü 1934 yazı itibarıyla sertleşmeye başlamıştı (EPEC, s. 115). Sonbaharda artık "yeni Ekonomi"nin destek bulabileceği konusunda kötümserdi, "Roosevelt hâlâ kâr sistemine tutunmak için sızlanıyor" diye yazmıştı (EPEC, s. 125). Ekim 1935'te Roosevelt'lere gönderilen *Jefferson and/or Mussolini* nüshalarını karşılayan sessizliğe katlanmak kolay olmasa gerek. Pound kısa zaman içinde bariz bir biçimde anti-Semitik olmuş ve İtalya Almanya'ya yaklaştıkça bu durum daha da saplantılı bir hal almıştı. Pound, Yahudi komplosunun lafını esirgemeyen bir taraftarı oldu ve politikası acımasızca neredeyse tüm İtalyan Faşistleri'nin Sağ'ına kaydı; en azından bu konuda.

Pound'un İkinci Dünya Savaşı'ndan önceki siyasi evrimi konusunda elimizdeki en ayrıntılı çalışmada Leon Surette, Pound'un örtülü anti-Semitizminin belirginleşerek bir dünya görüşüne dönüştüğü anı "Mayıs 1934'ten önce bir ara"⁵ olarak tespit etmiştir. Bu tarihte Louis Zukovsky (başkasına değil de!) Pound'a "Silvershirt"leri Amerikan faşizminin son derece görünür bir dışavurumu olan, Hitler delisi popülist "Albay" William Augustus Pelley'in idaresindeki Amerikan Hristiyan Partisi'nin yayın organı "*Liberation!*"un 10 Şubat sayısını göndermiştir". Pound akıl almaz bir biçimde, onun için yeni olan klişeleşmiş Amerikan sağ kanat ve anti-Semitik temaları sayıp döken *Liberation!*'dan büyülenmişti.⁶ Surette'in işaret ettiği gibi Pound'un bir dizi şaibeli belgeye tutkulu taraftarlığı bu döneme denk gelmektedir. Bu belgelerin hepsinin sahte olduğu düşünülmektedir –bunlar Rothschild Ailesi'nin Amerikan İç Savaşı'nı kışkırttığını "kanıtlayan" "Ickleheimer Mektup-

almamaktadır; fakat daha sonraki bir baskının iki nüshası (muhtemelen John Drummond'un) oradadır

5 Surette, *Pound in Purgatory*, s. 241.

6 Age., s. 239-60.

ları” gibi metinlerdir. Bunlar şuralarda farklı sözcüklerle tekrarlanıyordu: Kanto XLVI; Yahudilere karşı (muhtemelen Pound’un Kanto LI’in başında alıntılıdığı Ben Franklin’den gelen) bir ikaz içeren “Charles Pinckney Diary” (Pound, bundan muhtemelen *Liberation!*’daki bir makaleyle haberdar olmuştu); ve “Hazard Circular”, bankaların krediyi manipüle etmeleriyle ilgili güya bir başka gizli belge. Tüm bu parçaların 19. yüzyılın ikinci yarısındaki banka karşıtı Popülist isyana denk gelmiş olması önemlidir. Hepsi sağ kanat yayınlarında fiili dolaşımdadır.

Pound 1935 itibarıyla ideolojik açıdan ABD’deki popülist “Eski Sağ”ın tarafındaydı.⁷ Peder Coughlin’in radyodaki heyecanlandırıcı Roosevelt karşıtı konuşmalarını dikkatle dinliyor, yayınlarına abone oluyor, ona siyasi ve ekonomik önerilerini yazıyordu. Pound, “faşizmin ekonomik zaferi”⁸ konulu ilk radyo konuşmasını yaptığında (11 Ocak 1935), modeli Peder Coughlin idi.

Ezra, Pelley’nin hitabet ustası “Silvershirt” yaveri Robert Summerville’le yazışıyordu. 1936’da Komünist *New Masses*’in 17 Mart sayısının kapağında Pound vardı ve bas bas bağırarak ilan ediyordu: “Ezra Pound Silvershirt”. Ezra utanmak bir yana bunun bir zafer olduğunu düşünmüş ve arkadaşı Odon Por’a şöyle yazmıştı: “...*New Masses* beni ifşa ediyor, ama neyse ki bunu MAYIS 1934’te Summerville’e yazdığım bir mektupla yapmaya çalışıyor. Kapak, Ezra Pound Silver shirt (amerikan faşist örgütü) diye damgalanmış. [Kapakta] Kâhince ‘kendi kredisi denetleyen ulus, dışarıdan kumanda edilmeyecektir’⁹ [ifadesi] vardı” Pound’un yaymaya çalıştığı ve şimdi düşüncesiz komünistlerin başka türlü bunu hiç duymayacak olanlara yaymakta olduğu bir slogandı bu.

Pound, 1930’lar boyunca Amerikalı siyasetçileri gerçek tarihleri konusunda eğitme ve onlara Büyük Buhran’dan çıkış yolunu gösterme girişimi kapsamında Amerikalı siyasilerle çok heyecanlı bir yazışma trafiği yaratmıştı. New Mexico’dan Senatör Bronson Cutting’le, Massachusetts “10. bölge”den Kongre Üyesi George

7 Leo P. Ribuffo, *The Old Christian Right: The Protestant Far Right from the Great Depression to the Cold War* (Philadelphia, 1983), birçok yerde.

8 Tim Redman, *Ezra Pound and Italian Fascism* (Cambridge, 1991), s. 158.

9 Odon Por’a mektup, tarihsiz Mart 1936; alıntı, “Correspondence with Odon Por”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 41, folder 1758.

Tinkham ve Idaho'dan Senatör James P. Pope'la meşru yazışmalar yapıyordu. Belirli sıklıkta başka altı senatöre daha yazıyordu, bu kişilerin çoğu Başkan Roosevelt'in muhalifleriydi. Roosevelt'in rakibi Louisiana Senatörü Huey Long'la –tuhaf bir mektupla– teması geçmiş, eğer Long 1936'da Başkan olursa “Hazine Bakanı” (“Sekkertary of Treasury”) olmayı teklif etmişti.¹⁰ Ayrıca Kuzey Dakota Senatörü Gerald Nye'a yedi mektup yazmıştı –uluslararası silahlanma işini soruşturan meşhur “Nye Raporu”ndaki kişiydi o;¹¹ Pound bu araştırmayı bağımsız olarak Kanto XXXVIII'de yapmıştı zaten. Senatör Pope da Nye Komitesi'ndeydi; Pound'un ona mektuplarından biri, raporlarını savaşlara neden olan mali sistemi daha derin incelemediği için sert bir biçimde eleştiriyordu:

Belirli bir bankerin belirli bir dolap çevirmiş olması meselesi DEĞİL bu. MALİ, kredi ve para sistemindeki TEMEL BİR HASTALIK ve sadece Bİ[R] savaşa yol açmakla KALMIYOR; ulusları SÜRGIT ve sonu gelmez bir biçimde sonu gelmez SAVAŞLARA sürüklüyor, birbiri ardına gelen bir dizi savaşa.¹²

“Silah ticaretinin ARKA YÜZÜ BANKACILIKTIR” diye devam ediyordu başka bir mektupta. “Nye'in didiklemesi gereken bu.”¹³

Pound, Huey Long suikastinden sonra Senatör için üzüntülerini bildirmek, aynı zamanda da kendi ekonomik programını sunmak için Louisina Valisi Oscar K. Allen'a yazdı. Doğal olarak, Pound sadece Allen'ın bir radikal paracı* (*money-radical*) ve Sosyal Kredi sempatzanı olduğunu varsaymıştı. Bu mektup genel olarak insanlar açlıktan ölürken fiyatları yüksek tutmak için gıdaların başka

10 Senatör Huey Long'a mektup; alıntı, Redman, *Ezra Pound and Italian Fascism*, s. 161

11 Report of the Special Committee on Investigation of the Munitions Industry, U.S. Congress, Senate, 74th Congress, 2nd sess., 24 Şubat 1936.

12 Senatör James Pope'a mektup, 9 Ocak 1936; “Correspondence with Senator J. P. Pope”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 41, folder 1751.

13 Age.

* Amerikan geleneğinde mali sistemde reform yaparak ülkede reform yapmayı isteyenler vardır (Pound da bunların arasındadır). Bu durum 19. yüzyılın sonlarında altın standardını destekleyenler, altın-gümüş standardını destekleyenler (bimetallizm) ve kâğıt para sistemini destekleyenler arasında bir tartışmaya dönüşmüştür. Kâğıt para sistemini destekleyenlere “money-radicals” ya da “money cranks” deniyordu. Bu kısmı yazara danıştım. (ç. n.)

Pound'un yazıştığı Amerikalılar arasında 1930'larda siyasi itibara sahip olan birkaç kişiden biri olan Senatör Bronson M. Cutting.

ülkelere satılmasıyla ilgiliydi. Pound bu konuyla ilgili Tarım Bakanı (daha sonra Başkan Yardımcısı) Henry Wallace'a öfkeyle yazmıştı.

Ezra göz korkutucu propagandasıyla bir yere varamadı, Cutting ve Tinkham hariç. Politikacıların kayıtsızlığı Pound'u deli etmiş, zaman zaman taciz feveranlarına itmişti. Ancak Cutting sadece cevap vermekle kalmamış, aynı zamanda New Mexico gazetelelerini Pound'un "Ez-Sez" imzalı yorumları için kontrol etmişti.¹⁴ Bunlar anti-Semitizm içermemekle birlikte daha sonraki radyo demeçlerine çok benziyordu. Tinkham, Pound'u Venedik'te bilfiil ziyaret etmiş ve bir nevi arkadaşı olmuştu. Cutting de Tinkham da *Kantolar*'da onurlandırılmaktadırlar.

1930'ların sonları itibarıyla Pound'un siyasi fikirleri onu Cumhuriyetçi partinin en sağ kanadına yerleştirmişti. Pound'un görüşleri göz kamaştırıcı havacı Charles Lindbergh'i 1940'ta başkanlık için aday gösteren *America First*'ünkilerle çok uyumluydu. Roosevelt'in İngiliz yanlısı ve dolayısıyla savaş yanlısı politikasına meşru bir protesto olarak başlayan *America First*, kısa sürede her ikisi de Amerikan kamuoyunu yönlendirmeye çalışan Alman ve İngiliz istihbarat servislerinin oyuncağı oluvermişti. Pound'un *America First*'ten hiç bahsetmemesi tuhaftır, mektuplaştığı Senatör Wheeler ve Kongre Üyesi Tinkham'ın [bu partiyle] sıkı ilişkileri düşünülmürse Pound'un da haberdar olması beklenir.

14 E. P. Walkiewicz ve Hugh Witemeyer, *Ezra Pound and Senator Bronson Cutting: A Political Correspondence, 1930-1935* (Albuquerque, NM, 1995), s. 8.

1934'te ya da 1935'te Ezra'yı bir anti-Semit'e dönüştürecek her ne olduysa başka etkileri de olmuştu. Mektupları basbayağı hayret verici dereceye ulaşmıştı; günde düzinelerce mektup yazıyordu, her gün. Mektup yazma tarzı daha da tuhaflaşmıştı, yazımı daha fonetik, cümleleri daha telgrafvâriydi; "Ezratik" denilebilecek sabırsız bir lehçeyi benimsemişti. Nazik Senatör Cutting'e şöyle yazmıştı: "HEPSİNE LANET OLSUN / Neden hç / eğitimi yok???" Ekliyordu, "Yani ne demeye yapabilişim yerde yapmadım / lanet pçlerin bazılarını eğitmedim."¹⁵ 1930'lar boyunca uluslararası gerilimler tırmanırken Pound'un savaşı uzaklaştırma ve insanları savaş konusunda uyarma çabaları da arttı. Günümüzde yaşasaydı hiperaktif bir *blogger* olurdu.

Kültürel cephede, Pound'un eğitimsel çabaları iki hal almıştı. Mart 1937'de, Odon Por'a Faber & Faber'le bir kitap anlaşması olduğu için bóbürleniyordu: "Eylül'e kadar 70.000 kelime... yapmalıyım // tüm beşeri bilginin toplamı, Ez'in.???!!!"¹⁶ Bu proje Pound'un en ilginç düzyazı kitabı olan *Guide to Kulchur* olacaktı. Diğeriyse Amerika Birleşik Devletleri'ni Avrupa savaşlarına bulaşma konusunda uyarmak için tasarlanan devasa kantolar dizisiydi.

GUIDE TO KULCHUR

"Gülünç başlık, göz boyama. Meydan okuma mı? Kılavuz, bir başkasının belirli bir yere ulaşmasına yardım etmek demek olmalı. Biri burun kıvırmalı mı? Deneme atışları..." (GK, s. 183). Böylece Pound başta sadece "Kulch" adını vermek istediği kitabın ortasında kendi kendisine meydan okumuştı. Onun görevi "ortalama okura her gün maruz kaldığı düzensiz konu yığınıyla başa çıkmak için birkaç araç sağlamaktır" (GK, s. 23). Sonuç olarak *Guide*'ın geneli "bazı değer tabloları" (GK, s. 105) ve böylece ölçü ve oran standartları "oluşturmakla" ilgiliydi. Kitap, terimlerin doğru tanımlanması çağrısıyla başlar, müziğin yapısı ve mimariden, doğru para sisteminden ve krediden, ahlaktan ve

15 Senatör Bronson Cutting'e mektup, 12 Haziran 1934; alıntı, *age.*, s. 136

16 Odon Por'a mektup, 9 Mart 1937; alıntı, "Correspondence with Odon Por", YCAL MSS 43, box 42, folder 1764.

hatta adaletten bahseder. Diğer pek çok şeyin yanında Platon ve Aristoteles'in Konfüçyüs'le kıyaslanmasını gerektiren çok zor bir işti bu.

Guide, Konfüçyüs'ün "Digest of the Analects"inden yedi sayfayla başlar. Konfüçyüs nasıl yaşanacağını öğretir, "o ve muhatapları sorumlu bir dünyada yaşamakta, tüm toplumsal düzeni düşünmektedirler" (GK, s. 29). Yunan filozofları bunun aksine "kendini beğenmiş" ve anlaşılması zor görünmektedirler. kendisinininkini sınamak için "kültürel resmi kılavuz" olarak kullandığı felsefe tarihini açan Ezra¹⁷ "gerçeklikten tamamen kopmuş bir terminoloji yığını" içinde boğulurken bulmuştur kendisini. Çare olarak, "fikirleri kavrayacak" "Yeni Öğrenim"i önerir, çünkü "kültür tarihi eyleme geçen fikirlerin tarihidir" (GK, s. 44). Soyut bir terminoloji (ve agresif faşist retorik benzeri) bir yana fikirler yazıda sınanacak kadar bilinçli bir hal aldıkları anda eyleme dönüşmüşlerdir; yazı bir eylem türüdür. Pound, Ernest Fenollosa'yı düşünmektedir; ideogramlar ona canlı görünüyordu: "Doğa gibi, Çince sözcükler de canlı ve esnektir, çünkü şey ile eylem şeklen birbirinden ayrılmamıştır" (CWC, s. 17). "Çince geçişli cümlelerin" diye iddia ediyordu Fenollosa "ve İngilizcenin (hesaba katılmayan zarf ya da edatların) biçimi doğadaki bu evrensel eylem biçimine tam olarak uymaktadır" (CWC, s. 13). Bu nedenle "ideogram, kök filamentlerine rağmen bir kabuk tanımdan bazı açılardan çok daha kesindir" (GK, s. 165-6).

Kökler *Guide*'da önemlidir; sadece faal etimolojiler olarak değil, aynı zamanda saklı giz, köken ve gizem dünyasına bağlantılar olarak da. Kitaptaki temel kavramlardan biri, Pound'un takdir ettiği Alman antropolog Leo Frobenius'tan aldığı yeni icat edilmiş *paideuma* sözcüğüdür. *Guide* "Yeni Öğrenim" kapsamında "Yeni bir Paideuma" öğretme iddiasındadır. Frobenius, *paideuma*'yı "her dönemin iyice kökleşmiş fikirlerinin kördüğümü ya da karmaşası" için kullanır (GK, s. 57); "ideoloji'ye yakındır. Pound, bu sözcüğü kendince kullanır: "Paideuma'yı eylem halindeki ürkütücü fikirlerin kökleri için kullanacağım" (GK, s. 58).

17 Francesco Fiorentino's *Storia della Filosofia*; W. B. Yeats'in *A Vision* için kullandığı kitabın aynısı.

Pound kendi nasihatine uyup kültürle ilgili bildiği her şeyi hafızadan yazmaya çalışarak kendi fikirlerini harekete geçirme girişiminde bulunur; çünkü kültür bakmak zorunda kalmadan bildiklerinizdir; “Bilgi, kültür DEĞİLDİR. Kültürün alanı, insan hangi-kitap olduğunu unuttuğunda başlar” (GK, s. 134). Kültür, kitaplar ortadan kaldırıldığında geriye kalan hayati tortu, “gizdir” (“secretum”), Olga’nın kemandaki hüneri gibi (GK, s. 209). Kültürün hem bir kalıntı [salgıda (*secretion*) olduğu gibi] hem de bir sır (*secret*) (bu sözcükler aynı kökten gelmekte ve “ayırma” anlamını taşımaktadır) olarak bir “giz” olduğu düşüncesi Pound’un kitabı için büyük önem taşımaktadır. Kültür için bir rehber ihtiyacımız vardır, çünkü kültürün gizli özü saklıdır ve sanatçılarca etkinleştirilmedikçe büyük ölçüde hareketsizdir. Kültürü kavramak için modern deneyimi oluşturan “sıra dışı meseleyi” anlamak gerekmektedir. Kültür, kitaplar ortadan kaldırıldığı noktada başlasa da “kültürün unutkanlıktan kaynaklanmadığı” da (GK, s. 209) doğrudur; canlandırılmayı beklemektedir.

Pound, *Guide* da başka bir gize de işaret eder: gizli tarih (GK, s. 264). Şair için bu, “lanet savaşı kim çıkardı” gibi sadece tarihsel travmanın keşfi değildir, aynı zamanda sanat dünyasının gizli kültürel bağlantılara duyulan meraktır. Pound için sanat dünyası sevecen bir yeraltı dünyasının dengidir. Pound’a göre sanat “artı”yı, yapıcı arzuları ifade eder, bir GİZDİR çünkü fark edilmez ve çünkü hiçbir insani çaba onu kamuoyunun ilgisine dayatamaz” (GK, s. 264). Fark edilmemiştir, Sanat böylece hem siyasi hem de psikolojik anlamda bastırılmıştır. Pound, sanatçıların yürüttüğü süregiden bir “istihbarat komplosu” olduğunu gözlemlemiştir (GK, s. 263). Pound’un örneğine göre “rezalet çağında Fransa’nın gerçek tarihi Flaubert & Co” (GK, s. 264) idi, tek başına Flaubert de değil aynı zamanda Gautier’i, Corbiere’i, ressamı ve kesinlikle (öyle denilebilirse) “gençlik hevesi” Balzac’ı (GK, s. 39) (çıkarsayabiliriz). Bu adamlar yozlaşma cereyanının ve skandalın, Louis Napoleon’un ve III. Napoleon’un gösterişli çağında Fransız tarihinde açıkça görülen “siyasi haritanın altüst oluşunun” (GK, s. 263) hem altında hem de üstünde “gerçek tarih” yaptılar. “Büyük zekâ tekrar tekrar büyük hakikate götürmektedir” (GK, s. 144) der Pound ve dolayısıyla tarih yazan sanatçıların zekâsı – “ırkın duyargası” – (LE, s. 58) tarih yapar.

Arada sırada zeki devlet adamları ve halkın tanıdığı sıra dışı beceri ve hünere sahip kişiler, özellikle sanata yakın o kültürlü insanlar da fikirleri hayata geçirebilirler. Pound bu nedenle Mussolini'nin "sanatkârane" olduğunu düşünmekten hoşlanır ve "zihin çabukluğu"nu över (GK, s. 105). Pound'un panteonu yenilikçiler, reformcular, devrimciler (Adams, Jefferson ve Mussolini) ve kendisi gibi muhaliflerle doludur. Sigismundo Malatesta için şöyle der: Böyle adamlar "güç akımına karşı başardılar" o halde "güç akımıyla BİRLİKTE" çalışsalar neler yapabileceklerini hayal edin (GK, s. 159-60). Güç girdapları (*vortices*) ve kültür girdapları kesiştiğinde ihtişam çağı doğar" (GK, s. 266).

Pound'a göre *The Guide* gibi düzyazılar "teşhis ve şiir de tedavidir yani en azından akliselime geri götüren yol ve sırlara geçit"tir. "Hem Il Duce hem de Kung fu Tseu" yazar Pound, "halklarının şiire ihtiyaç duyduğunu kavramışlardır: Düzyazının eğitim OL-MADIĞINI, eğitimin dış avluları olduğunu. Kapılarının ardında gizemler saklıdır. Eleusis. Konuşulmayan şeyler gizlice korunur" (GK, s. 144-5). Pound'un hem *Guide*'inin hem de *Kantolar*'ının kendi tarzlarında "kültür kılavuzları" olduğu fikri doğrultusunda, düzyazı kitabının şiirin kendi zor anlaşılır tarzıyla dünyevi yaşamdan korunmuş sırları ima eden "dış avlularında" bize rehberlik ettiği sonucuna varırız.

Şiir sırların anahtarını içerir ve onları öyle bir yolla sunar ki sadece yeniler algılayabilir. Bu açıdan şiir türleri –kafiyeleri dahil– Vergilius'un altın dalının etkisindedir, herkese verilmeyen ve bir kere elde ettikten sonra ölümler diyarında ifşa edilen bilgiyi almamıza ve yaşatmamıza olanak tanıyan yön tabelası ya da *aegis*'tir. "Bilim gizlidir" der Pound; "deneyimsiz kişi konikleri ancak emekle elde edebilir. Gizi ancak daha da büyük bir emekle elde edebilir" (GK, s. 145). Sırrın içeriği ne olursa olsun, ilk başta "*forma*, ölümsüz *conceito*, düşünce, sönük demir tozlarına kakılmış gül deseni-ne benzeyen dinamik biçim" gibi görünür (GK, s. 152).

Pound, *Kantolar*'da sürekli yaptığı gibi hayal gücünü komploya yönelttiğinde çelik tozundaki görkemli gül deseni kötücül bir komplo ve esrarlı bir nüfuz imgesi olacak biçimde tersyüz edilir, çünkü Ezra "para faktörü" (GK, s. 277) ve mevcut "tefecilik düzeyi" sayesinde açıkça görüldüğü gibi aynı zamanda sürecin karanlık

yönünden büyülenmektedir. Pound'a göre "müstakbel sanat eleştirmenleri bir resmin kalitesinden, onu üreten çağda ve çevrede tefeciliğe gösterilen hoşgörü ya da hoşgörüsüzlüğün derecesini anlayabileceklerdir" (GK, s. 27).

Pound'un *Guide*'i yazarken önünde duran "The New Economics"e ithaf edilen metinler antolojisi *Tomorrow's Money*'deki bir bölümde (1921'de Nobel Kimya Ödülü'nü alan) Frederick Soddy, borcun doğal olmayan yönünü yinelemektedir. Pound, bu bölümü kuvvetle vurgulamış, defalarca alıntılamıştır: "Borç saf bir beşeri icattır ve tüm olumsuz nitelikler gibi hesap tutmayı kolaylaştırmaya yönelik saf bir beceridir. Doğada ya da hayatta bir muadili yoktur" (GK, s. 46, 173, 246).¹⁸ Doğada ne olumsuzlama ne de sırlar vardır; sırlar aydınlık ile karanlık, iyi ile kötü, borçlu ile alacaklı arasındaki kültürel mücadeleye aittir. Olumsuz, sanat eserlerindeki çarpıklıklarda olduğu gibi devlet içindeki çarpıklıklarda da dolaylı yoldan hissedilir ve ifade edilir.

Gizli tarih kazara ortaya çıktığında ya da resmi olmayan kaynaklarca aydınlatıldığında ses perdesindeki değişimle ya da tereddütte aktarılabilir, sırrın kendisi üstü kapalı bırakılır. Yani, gizli tarihe duyarlı olan şair bir psikanaliste çok benzer; bilinçdışı cevaplara, dil sürçmelerine, kültürel ve tarihsel edim hatalarına karşı hassastır. Çoğu zaman şiirde bunlar tekrarlanıp laytmotif halini alır. Şiir (ve şair) bir analizan gibi saplantılarıyla, tekrarlama yöntemleriyle, aynı anekdotları ve illüstrasyonları yinelemesiyle kendisini ifşa eder.

Pound'un *Guide to Kulchur*'u değerlendiren arkadaşları ondan esefle bahsetmişlerdir. (Choate'de hocasıyken James Laughlin'i Pound'a yönlendiren) Dudley Fitts'a göre *Guide* "derinlik ve saçmalık birleşimi" idi ve "Douglas ile Faşist Devleti" dayatmaya çalışan aralıksız "kibirli, azarlayan ses perdesi"nden şikâyet etti (EPCH, s. 336). "Yeni ekonomi"nin eski dostu ve Pound'a uzun yıllar boyunca sabırla katlanan bir A. R. Orage adamı olan (*The New English Weekly*'de çalışmış olan ve Orage'ın biyografisini yazan) Philip Mairet, Eliot'ın *Criterion*'unda üzülerek şöyle yazmıştı:

18 Frederick Soddy için, bkz. Montgomery Butchart, *Tomorrow's Money: By Seven of Today's Leading Monetary Heretics* (Londra, 1936), s. 100.

“Korkarım bu bir kültür rehberi içinde heyecanlı bir ses tonundaki saf zırvadan başka bir şey değil” (EPCH, s. 334). Sadece William Carlos Williams, iyi yazmayı teşvik edeceği gerekçesiyle *Guide*’ı “aklıselimi” için övüyordu. Ancak “muhteşem” olmakla birlikte kitap bir biçimde ahmaklıklarla doluydu ve Williams kitabın siyasi mesajını hiç beğenmemişti. “Kitabın zayıflığı Mussolini’yi büyük bir adam olarak değerlendirmesi; Pound’un zayıflığıysa onu öyle görmesi idi” (EPCH, s. 337).

Her şeye rağmen, Mussolini ve faşizm epey gerimizde kalmışken ben *Guide*’ın tarih, kültür ve sanat gözlemleri için tekrar tekrar okunmayı hak eden maddelerle dolu, büyüleyici bir kitap olduğunu düşünüyorum. Üstelik elimizdekilerden *Kantolar*’ın düzyazı eşi olmaya en yakın kitap da *Guide*’dır. Doğrusu, “A Guide to Kulchur” Pound’un büyük şiiri için kötü bir alt başlık olmazdı.

KANTOLAR LII-LXXI

Pound’un *Guide to Kulchur* dan sonra öteki “manik” savaş öncesi uğraşı büyük kantolar serisi, *Kantolar LII-LXXII* idi. Bunlar iki onlu gruba bölünebilir: “Çin Kantoları” (LII-LXI) ve “Adams Kantoları” (LXII-LXXI). Li Ki’ye yani “Ayinler Kitabı”na dayanan “Çin Kantoları” birincisi hariç neredeyse tamamen Peder de Mailla’nın 13 ciltlik Fransızca *Histoire generale de la Chine* (Paris, 1777-85) kitabındaki Çin tarihine dayanmaktadır; bu metin Hegel’i Çin tarihinin statik ve felsefi tabirle var-olmayan olduğuna ikna etmiştir.¹⁹ Pound böyle düşünmüyordu. Pound’un kitabın İngilizce baskısından hemen sonra Şubat 1940’ta kaygılı James Laughlin’e söylediği gibi “Çin Kantoları” Çin’in “mutlak sınırda yoğunlaştırılmış” bir özeti gibi okunabilirdi.²⁰

Peder de Mailla ve John Adams’ın 23 kalın cildini 167 sayfada özetlerken neredeyse her şey dışarda bırakılmıştı (Adams’ın her cildi 500 ila 700 sayfadır, tipik bir de Mailla cildinin ortamala

19 James J. Wilhelm, *Ezra Pound: The Tragic Years, 1925-1972* (University Park, PA, 1994), s. 165

20 James Laughlin’e mektup, 24 Şubat 1940; alıntı, David Gordon, ed., *Ezra Pound and James Laughlin: Selected Letters* (New York, 1994), s. 115.

uzunluğunu ise yalnızca Tanrı bilir!). Dahil edilenlerse doğal olarak önemli ölçüde şairin kendi görüşlerini yansıtan ve oluşturan, elekten geçirilmiş bir özür.

George Kearns, *Kantolar LII-LXXII*'yi "Adams'tan seçmeler" olarak adlandırmıştır.²¹ Bunlar büyük ölçüde on ciltlik *Works of John Adams*'ı temel almaktadır. Bu kantolar "Çin Kantoları"nın bittiği yerde başlar: İmparator Yong Tching'in öldüğü ve John Adams'ın Massachusetts, Braintree'de doğduğu yıl olan 1735'te. "Gök'ün Vekaleti"nin Doğu'dan Batı'ya geçtiğini hayal ederiz. Adams'ın yazılarında "Pound, çoğu Amerikalının tanıdığından epey farklı bir Adams keşfetmekten ötürü çok hoşnuttu; bir tutku, merak, öğrenme, iyilik ve bilgelik adamı, kendini büyük çeşitlilik, özlülük ve tepeden bakan zindellikle ifade ediyordu."²² Adams avukat olarak elbette sözcüklerin tam anlamıyla ilgiliydi. "Çalışmayı izleyin / Kanunun kazanımından ziyade, ama kazanımı da / dikenli çalılar uzak tutmaya yetecek kadar" diye öğüt veriyordu Adams bir arkadaşının oğluna; "KURUMLARI fethetmelisin / ben de Coke upon Littleton'la başladım" (63/352). Sir Edward Coke'un çalışması İngiliz hukuku için birincil önemdedir. Yıllar sonra Adams'ın nasihatini dinleyen Pound, Coke'la bizzat ilgilenmeye başlamış ve onu en son kantolarda (CVII-CVIX) başlıca karakter yapmıştır.

Adams'ın Amerikan dış politikasıyla ilgili düşünceleri, Kanto LXV'te kenardaki siyah dikey çizgiyle vurgulanmıştır:

Düşündüm de Amerikalılar
Avrupa savaşlarına yeterince bulaştılar
şunu görmek kolay
Fransa ve İngiltere bizi bulaştırmaya çalışacak ŞUrası Açık
Avrupa'nın tüm güçleri sürekli dolap çevirecek
bizi gerçek ya da hayali dengelerine katmak için (65/377).

Bu değerlendirme doğrudan, 1940'ta isteksiz ABD'yi çaresizce Avrupa savaşına girmesi için tatlı sözlerle ikna etmeye çalışan Britanya'yla (ve Başkan Roosevelt'le) ve mevcut uluslararası durumla ilgiliydi.

21 George Kearns, *Ezra Pound: The Cantos* (Cambridge, 1989), s. 98.

22 *Age*, s. 95.

Bu muazzam tarihsel eserleri şiirine almaya çalışması için Pound u etkileyen neydi? Özlü ve eklektik *Kantolar* bile bu dev materyal hapını sindirebilecek kapasitede miydi? Bu kantolara eleştirel ilginin nispeten eksikliğine bakılırsa cevap olumsuzdur. Bu bilgiler çoğu okur için *Kantolar*'da bir yumru oluşturur, aynı bütün olarak yuttuğu tapirin anakondanın ortalarında yaptığı tümsek gibi.

Ancak Pound, *Kantolar LII-LXXI*'den özellikle gurur duyuyordu, Faber & Faber'den Frank Morley'e "Kantolar'da YENİ bir şey bulacaksınız; sadece diğerlerinin bir devamını değil"²³ yazarak böbürlenmişti. Pound'un Laughlin'e açıklamasına bakılırsa yeni olan "kronolojik düzendeki sade anlatımdı" (*EP/JL*, s. 115); Pound yazıştığı başka birine şiirinin bu büyük parçasının "öncekilerden daha kolay anlaşılır"²⁴ olduğunu söylüyordu. Kearns'e göre bunlar aslında "deneysel yazım"dı ve çoğu okur için bu deney başarısız olmuştu".²⁵

Pound'un daha önceki kantolarda kusursuzlaştırdığı nottan şiire metodu, aşırı derecede hızlı çalışmasına olanak tanımıştı. Pound'un bu projeye (Nisan 1937'de tamamlanan) *Guide to Kulchur*'ı bitirir bitirmez başladığını varsayarsak, Pound çoktan yarılarmıştı ve *Kanto LXII*'yi 11 Kasım 1938'de bitirdi! O gün Londra'daydı, kayınvalidesinin mirasını yoluna koymakla meşguldü (Olivia Shakespear, 7 Ekim 1938'de ölmüştü). Pound, Kasım sonuna dek İtalya'ya dönmeyecekti. Bu pek Pound'un şiirsel düzenlemeye yoğunlaşabileceği bir döneme benzemese de görülüyor ki bunu yapmıştı. Ezra, Ocak 1940'ta daktilosunun üzerindeki kırmızı kurdeleyi Laughlin'i yaklaşan başkanlık seçimlerinde "en az altı seçmenin Roosevelt'e oy vermesini önlemek için 52/71'i zamanında BASMASI" konusunda teşvik etmek için kullanıyordu, çünkü "Amerikan sistemi restorasyona değer"di (*EP/JP*, s. 111-2). Üzerinde çalıştı ve Şubat ayında bitirdi. Pound, ABD'ye Don

23 Frank Morley'e mektup; alıntı, Ira B. Nadel, "Visualizing History: Pound and the Chinese Cantos", içinde Lawrence S. Rainey, ed., *A Poem Containing History: Textual Studies in 'The Cantos'* (Ann Arbor, MI, 1997), s. 151.

24 Lulu Cunningham'a mektup; alıntı, Nadel, "Visualizing History", içinde Rainey, *A Poem Containing History*, s. 151.

25 Kearns, *Ezra Pound: The Cantos*, s. 97.

Kişotvâri seyahatinden bir ay önce Mart 1939'da taslağı Faber & Faber'e gönderdi. Kongre'de okuyacağını umarak Kongre Üyesi Tinkham'a derhal bir nüsha gönderdi. "Üyeler LATİN yazarlardan alıntı yapmaya alışmışlardı, sanırım İÇLERİNDE bir şey vardı" diyordu Pound. "Çin Kantoları 52/61 en azından [savaşın ve dünya krizinin] geçen salı akşamı başlamadığını gösteriyor."²⁶ Pound, Mussolini'ye de bir nüsha postaladı.²⁷ Roosevelt'in Kasım 1940'taki seçim zaferinden sonra Pound, Laughlin'e "o kitabın yeri Beyaz Saray'dır" demiştir (EP/JL, s. 124).

Pound, *Kantolar LI-LXXII*'yi Amerikan politikasına doğrudan müdahale olarak görüyordu. Bu kantoların ve Roosevelt'i görmek için çıkılan seyahatin amacı aynıydı: İkinci bir dünya savaşını önlemek.

26 Kongre Üyesi George Tinkham'a mektup, 23 Mart 1940; alıntı, Philip J. Burns, ed., "Dear Uncle George": *The Correspondence between Ezra Pound and Congressman Tinkham of Massachusetts* (Orono, ME, 1996), s. 196.

27 Humphrey Carpenter, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston, MA, 1988), s. 575.

Hayalin Muazzam Trajedisi

Ezra'nın *Guide to Kulchur* için felsefe okuması, şiirinde cennetle ilgili konulara geçme arzusunu yansıtıyordu. *Kantolar LI-LXXII*, dünya krizinin gerekli kıldığı görülmemiş bir sapmaydı. Tarih, ekonomi ve politika, *Kantolar*'ının ortası için uygun bir söylem alanıydı. Nisan 1936'da *The Fifth Decad*'ı bitirince Odon Por'a iyimserlikle şöyle yazdı: "1937'de hâlâ bir ekonomist olmamı mı bekliyorsun? O zama[na] artık HALLOLMUŞ olmalı ve bizim gibi medenileşmiş herif[ler] lüks bir şeyin Kulturmensch'i* oluyor. 1937'de müzik ve şiir yazmayı umuyorum. kahretsin yani XV yıl, hatta daha da çok."¹ Olaylar ekonomik milenyum ertelemişti, fakat savaş kapıdayken bile Pound İtalya'nın savaş dışı kalacağını ve kendi cennetle ilgili özelemlerinin *Kantolar*'ının son bölümünde serpileceğini umuyordu.

New Age eski yazarı ve Lonca Sosyalisti, kesinlikle bir faşist olmayan meteliksiz serbest çalışan Odon Por yine de yeni İtalya'yla ilgileniyordu. 1934'te Pound'la temasa geçti ve ikisi hemen arkadaş oldular. Beraber kitaplar üzerinde çalıştılar, birbirlerinin çalışmalarını tercüme ettiler ve birbirlerini cesaretlendirdiler. Por'un Roma'da bağlantıları vardı; Gionvanni Gentile'in dergisi *La Civilita Fascista*'ya ayda bir makale yazıyor; Mussolini'nin kendi dergisi *Gerarchia*'da Sosyal Kredi'yi övüyordu. Por, gazeteciliği sayesinde Mussolini'nin arkadaşı Carlo Delcroix ve Giuseppe Bottai gibi önemli kişileri tanıyordu, bu kişilerin ikisi de Pound'a yardımcı olacaktı. Por Hatta Eylül 1935'te Mussolini'yle ikinci bir görüşme ayarladı, fakat bu görüşme son dakikada iptal oldu.

1 Odon Por'a mektup, Nisan 1936; alıntı, "Correspondence with Odon Por", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 41, folder 1760.

* Almanca, kültür adamı (ç. n.)

Pound'un radyoya daha düzenli aralıklarla çıkması için bütün koşturmacayı Por üstlendi ve Halk Kültürü Bakanlığıyla (*Minipop-cult*) görüştüğünde kendisini nasıl düzgün bir biçimde tanıtacağı konusunda onu hazırladı. Amaç, Ezra'nın ekonomik meseleler, özellikle de Sosyal Kredi konusunda düzenli "discorsi" vermesiydi. Fakat Por onu uyardı: "[Bakanlıktan] insanlarla görüşürken... radyoda söylemek istediklerinle yetin; parayla vs. ilgili konuşma. Bu akıllarını karıştırır –hiçbir şey anlamazlar– tüm bu şey şöyle bir etki yaratır: Senin çatlak olduğunu düşünüp senden uzak durmaya çalışırlar."² Por, dostunun kendisini en iyi ihtimalle dengesiz gösterdiğini iyi biliyordu.

Pound, yaklaşan savaşı önleme çabasıyla Nisan 1939'da masraflarını kendi karşılayarak Başkan'la ve kabul edecek meclis üyeleriyle görüşmek üzere on haftalık ABD seyahatine çıktı. Por, ayrılırken Pound'a biraz nasihat vermeye çalıştı: "Kendini tüm önyargılardan sıyırmalı... ve fikirlerini gerçekliğe, onlara aşılacak istediğin gerçekliğe uydurmaya çalışmalısın. Doz ve ilaç insanın sağlığının ya da hastalığının durumuna göre ayarlanmaz mı? Bu taviz vermek değil; eylemin olmazsa olmazı. Yoksa insan aptal kalır."³ Por'un akıllıca tavsiyesi ne yazık ki sadece arada sırada gözetilecekti.

Ezra, New York'a 21 Nisan'da vardı ve derhal Por'un kaygılarını doğrulayan doğaçlama bir basın konferansı düzenledi. Oradan Washington'a geçti ve tahminen Başkan Roosevelt'le görüşmeyi başaramadı. Eksantrik bir şair kostümü içindeki Pound, kongre ofislerinde yayılarak oturdu ve eğlendirici bir çatlak muamelesi gördü.⁴ Bu durum Pound'un hem Avrupa'da hem de Japonya'yla düşmanlıklardan kaçınma yönünde sıra dışı ve şaşırtıcı öneriler getirmesini engellemedi. Pound, Washington'dayken Noh drama-sıyla ilgili bir film olan *Awoi no Uwe*'yi izledi ve bu film onu Mart 1941'de İtalya'nın Japonya Büyükelçisi'ne yazıp Guam'ın [Ada] bazı Noh oyunları ve Pasifik'te barış karşılığında verilmesini öner-

2 Por'dan Pound'a, 2 Ocak 1936; "Correspondence with Odon Por", YCAL MSS 43, box 41, folder 1758

3 Por'dan Pound'a, 16 Nisan 1939; "Correspondence with Odon Por", YCAL MSS 43, box 42, folder 1768.

4 Sarah C. Holmes, ed., *The Correspondence of Ezra Pound and Senator William Borah* (Urbana ve Chicago, IL, 2001), s. 80-81

mesine yol açtı.⁵ Pound, tüm ekonomik entelektüelliğine rağmen petrolü hiçbir zaman stratejik bir gereksinim olarak görmedi.

Pound, ABD'deyken Edebiyat Fahri Doktorası (*honoris causa*) almak üzere Hamilton Koleji'ni yeniden ziyaret etti. Diploma töreninin ardından düzenlenen akşam yemeğinde radyo yorumcusu H. V. Kaltenborn'la demokrasi ve İtalyan faşizmi üzerine hiddetli bir tartışmaya girdi. Tartışma öyle alevlendi ki Hamilton Rektörü konuklarını ayırmak zorunda kaldı.⁶ Bu yolculuk her açıdan başarısızlıkla sonuçlandı.

İtalya, Almanya'yla yakınlaştıkça Pound da yakınlaştı. Birinci Dünya Savaşı'ndan beri Almanya'yla açıkça hiç ilgili değildi, Tötonları aşırı detaycı *filologlar* ya da histeriye meyilli barbarlar olarak görme eğilimindeydi. Hitler onu sadece potansiyel bir ekonomik reformcu olarak ilgilendiriyordu. Pound, 1937'de yeni ırk yasalarının aleyhinde konuştu, en azından evlilikle ilgili olanların (GK, s. 156). Ama 1938'de *Mein Kampf*'ın İtalyancasını okuduğunda "Liehcapital" (borç sermayesi) ifadesini seçip ekonomik söz dağarcığının kalıcı bir parçası haline getirdi. Avrupa'da savaşın patlak vermesinin ardından Hitler'in sokaktaki adamın dostu olduğunu ileri sürdü (EPCH, s. 227) ve Alman muhataplarına yol-ladığı mektupları arada sırada candan bir "Heil Hitler!" ile bitirdi.

Almanya, 1 Eylül 1939'da 1918'de kaybettiği savaşı yeniden başlattı. Pound, Almanya ile Polonya arasındaki bölgesel bir savaşın İngilizler ve Yahudilerce dünya çapında bir çatışmaya dönüş-türüldüğü yönündeki Alman görüşünü tamı tamına destekliyordu. Pound, Polonya'nın işgalinden bir hafta sonra (yazmayı umduğu) propaganda dergilerinin Alman editörüne şöyle demişti: "Bu savaş Yahudilerin Hitler'e karşı savaşıdır. Kokuşmuş merkantilist sistemi korumaya yönelik bir girişimdir."⁷

5 "Benim gibi adamlar bana Washington'da gösterilen Awoi no Uye gibi birkaç sağlam film için size seve seve Guam'ı verirdi. Bizden fazla olmaması çok uzucü", Pound'dan Japonya'nın Roma Büyükelçisi Yosuke Matsuoka'ya, 29 Mart 1941; alıntı, *Ezra Pound and Japan*, ed. Sonahide Kodama (Redding Ridge, CT, 1987), s. 249. Pound bu fıkrı Roma Radyosu'nda da sürdürdü, bkz. Leonard W. Doob, ed., *'Ezra Pound Speaking': Radio Speeches of World War II* (Westport, CT, 1978), s. 384-6.

6 Cameron McWhirter ve Randall L. Ericson, *Ezra Pound: A Selected Catalog* (Clinton, NY, 2005), s. XVII.

7 Rolf Hoffman'a mektup, Eylül 1939; alıntı "Correspondence with Rolf Hoffmann", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 22. folder 990.

WISDOM OF 18 YEARS' ABSENCE

East Photo Today by Meller

(18 YILLIK YOKLUĞUN BİLGELİĞİ EZRA POUND, BIZE NE YAPACAĞIMIZI SÖYLEMEK İÇİN YİNE AMERİKA'DA

Amerikalılar kendi işlerine bakmalıdır dedi bugün İtalyan yolcu gemisi Rex ile gelen yazar. Bu, Pound'un anavatanına 18 yıldır ilk ziyareti. Pound, Avrupa'daki gerginlik için mühimmat üreticilerini ve uluslararası bankerleri suçluyor, Roosevelt politikasını beğenmiyor, ayrıca Hitler ve Mussolini'nin barış için Amerika ve İngiltere'den daha çok şey yaptığını düşünüyor.)

Pound'un Amerika ziyaretine genel tepkiyi yansıtan bir gazete kupürü.

Bu görüşü kıskırtan hiç kuşkusuz İngilizlerin ve Fransızların kendi ulusal çıkarlarına aykırı olmasına rağmen Polonya'yı savunmak için Almanya'ya savaş ilan etmesiydi. Pound, Roosevelt'in Britanya İmparatorluğu'nu ve liberal sistemi ne pahasına olursa olsun korumak uğruna ABD'yi Amerikalıların çoğunluğunun karşı olduğu Avrupa'daki bir savaşa sokmaya hazırlandığından korkmakta haklıydı. Şairin Kongre üyesi Voorhis'e bir hafta sonra yazdığı gibi, "Avrupa'nın tarafsız uluslarının tamamı şu anda savaşın Polonya ötesine yayılmasının Hiç gerekli olmadığına hem-fikirdir. Bu yayılmayı güdenler sadece İngiltere ve Yidlerdir. Bu büyük ölçüde Avrupa'ya karşı bir İngiliz-Yahudi savaşıdır" (*EPCH*, s. 226). Pound, bu görüşünü hiçbir zaman değiştirmeyecekti.

SAVAŞTA AYAKTA KALMA MÜCADELESİ

Savaş İtalya'nın ve Pound'un dünyayla iletişimini kesmişti. İtalya'nın Fransa ve Britanya'ya savaş ilan ettiği Haziran 1940'tan sonra Dorothy'nin gönderdiği paralar ulaşmamaya başladı; kitaplarının telif ücretleri de deyim yerindeyse yasaklanmıştı. Pound artık yazdıklarıyla geçinmeyi umamıyordu, İtalya'dakiler hariç. İtalya Aralık 1941'de ABD'ye savaş ilan ettikten sonra işler daha bile sarpa sardı. Pound'un anne babasının emeklilik maaşı kesildi. Neyse ki Ezra ve Dorothy İngiltere ve ABD'deki servetlerini aktarıp İtalyan bonoları satın alabildiler. Savaş karşıtı ideallerine sadık kalarak "katliamla beslenmemek için" (84/559) (patlayıcı imalatçısı) Imperial Chemicals'daki hisselerini sattılar. Daha sonra banka hesapları donduruldu, fakat Pound Giuseppe Bottai'ye yazıp hem kendisinin hem de Olga'nın banka hesaplarını yeniden açtırabildi. Pound'ların İtalyan devletindeki yatırımları sadakatlerini kanıtlamaya kuşkusuz yardımcı olmuştu.

1941 yazında Pound, Dorothy ve kendi anne babasıyla ülkeden ayrılıp tarafsız Portekiz'e geçmeyi, oradan da ABD'ye bir yol bulabilmeyi umuyordu. Pound, Roma'daki Amerikan Büyükelçiliği'nde kendisini tanıttı, fakat ülkeden ayrılma girişimleri ters bir biçimde reddedildi; aslında ABD maslahatgüzarı pasaportuna el koymuş-

tu.⁸ Ezra'nın Amerika'nın tarafsızlığını sürdürmesini amaçlayan yeni bir girişim için kendisine bir yol mu aradığı yoksa tüm ailesini –buna Mary ve Olga'nın dahil olup olmadığı belli değildir ama her ikisi de Amerikan vatandaşıydı– götürmeye mi niyetli olduğu açık değildir. Ne var ki o yılın sonlarında Homer kalçasını kırdı ve seyahat edemez hale geldi. Buraya kadardı: Ezra yaşlı anne babasını İtalya'da bırakmayacaktı. *Pisa Kantoları*nda Aeneas'ın yaşlı babası Anchises'e sık sık yapılan göndermeler Ezra'nın hiçbir zaman iyileşemeyen babasıyla ilgilidir. Homer, Şubat 1942'de Rapallo'da öldü. O dönem Mary, Sant' Ambrogio'da annesini ziyaret etmekteydi ve babasının kırmızı yaşlı gözlerini hatırlıyordu.⁹

Pound, Odon Por'un *Italy's Policy of Social Economics* (1940) kitabı gibi tuhaf çeviri işleriyle oyalanıyordu. Önsözün “İradeci Ekonomi” başlığı Ezra'yı mutlu etmiş olmalı ve Ezra etkin dipnotlarına en sevdiği anekdotlarını ekliyordu. Bunlar, İtalyan faşizminin çok ciddi ve fazlasıyla okumaya değer ekonomik tarihinden uzaklaşmanın talihsiz etkisini taşıyordu. O yaz, bir Japon yayınında Por'un kitabını değerlendirdi. “Odon Por and Abundance” Ezra'nın “Faşizm nedir? Korporatif devlet nedir? sorusuna tam ve net bir cevap sunmasına” olanak tanımıştı. “...Faşizm ne yapıyorsa odur ve Por bunu göstermiştir. Kitabı yeni inceliği açıklar. Okura Mihver kuvvetlerinin ne İÇİN savaştıklarını anlatır”; esas olarak, “Otarşi yani borçsuz kalma ve kendi (ulusal) varlıklarınla yaşama hakkı.” Mussolini'yi “sadece bataklıkların kurutulması ve toprağın işlenmesi için değil, erozyonun önlenmesi için ekinlerin rotasyonu vs. dahil doğru bir biçimde işlenmesi / ve hepsinden önemlisi bu maddi ıslahın hububatın halka dağıtımıyla bağlantısı”¹⁰ nedeniyle övüyordu. Pound, “korporatif devleti” maddi gelişmenin uygun dağılımla el ele gittiği “bağıntılı devlet” olarak düşünmemizi önerir. Özünde bir Lonca Sosyalisti olan Por, Pound'un olmadığı türden, epey “solcu bir faşist”tir. Por'un İtalyan “işçi”sine vurgu-

8 Humphrey Carpenter, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston, MA, 1988), s. 600.

9 Mary de Rachewiltz, *Discretions: Ezra Pound, Father and Teacher* (New York, 1971), s. 153.

10 Pound, “Odon Por and Abundance”, 1940 Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 125, folder 5146, s. 2.

sundan bellidir bu; Pound'un ekonomi yazılarında bu kişiye pek rastlamayız.

Ezra'nın 1940'lardaki temel faaliyeti ona bu zor yıllarda bir iş ve geçim yolu sağlayan radyo yayıncılığı ve radyo için yazmaktı. Bu iş düzenli olarak Roma'ya gelmesini sağlıyordu. Japonların Pearl Harbor'a saldırdıklarını öğrendiği 7 Aralık 1941'de Roma'daydı. Diğer herkes gibi şaşkına dönmüştü. Japonya, Çin'i yeniden medenileştirmiş gibi yapmak başka şey, ABD'ye düşman olarak tasavvur etmek başka şeydi. İtalya, Almanya'yla birlikte ABD'ye savaş ilan ettiğinde Pound radyo işinden iki aya yakın izin aldı, sonra yayınlarına devam etmenin vatanperver görevi olduğuna karar verdi.

Pound, Kral'ın Mussolini'yi görevden uzaklaştırıp tutuklattığı 1943'te yine Roma'daydı. İtalya'nın durumu henüz belirsizken Roma'dan çıktı ve Mary'yi görmek için çeşitli yollarla seyahat ederek Gais'e gitti. Bu yuvaya dönüş Kanto LXXVIII'de dokunaklı bir biçimde anlatılmakta, sevinçli "Der Herr!" haykırışıyla ve Mary'nin kendi "Tatile ist gekommen!" ile son bulur (78/498). Bu macera esnasında Ezra'nın kendi faniliğini düşünecek bol bol zamanı olmuş ve kendisini kızıyla ilgili içine dert olan bazı aile sırlarından kurtarmaya karar vermişti. Mary 18 yaşındaydı ve gerçeği duymaya hazırdı. Kısa zaman sonra annesiyle babasının evli olmadığını ve aslında babasının onun hiç karşılaşmadığı bir İngiliz kadınla evli olduğunu öğrendi. Böylece Mary'nin dünyası altüst oldu.¹¹

Pound birkaç gün sonra Bonzano'dan gelip batıya giden bir askeri treni yakalayıp eve döndü.

Ona kalan bir buçuk yıllık özgürlükte kendisini İtalyan davasına adadı, "gözükara bir savaş ruhuna ve inancına kapılmıştı."¹² Mussolini'nin Repubblica Sociale Italiana'nın (RSI) itibari lideri olarak yeniden belirmesi üzerine Pound, rejimin hizmetinde olduğunu bildirmek üzere Salò'ya seyahat etti. Kasım 1943'teki yeniden yapılandırılan faşist varlığın ilk toplantısında ilan edilen "Verona programı"ndan çok etkilenmişti. Mülkiyetin değil mülkiyete olan hakla ilgili tabir –"alla" non "della"– gelecekteki kantolarda

11 Rachewiltz, *Discretions*, s. 187.

12 *Age*, s. 193.

tekrar eden bir ana fikir olacaktı.¹³ Bu olumlu cevapta belki başka yerlerde de Faşist-Sosyalist Cumhuriyete karşılık veren “sol faşist” Pound’u görmekteyiz.

Ne var ki radyo için yazmaya kaldığı yerden devam ettiği propaganda şimdi Alman memurların elinden geçiyordu ve en azından bir örnekte bariz bir biçimde Nazileştirilmişti. Pound’un radyo konuşmalarından birinin başlığı olan “L’Ebreo patologia incarnate & bolshevismo e l’usurai” [1944] savaş ilerlerken Pound’un görüşlerindeki aşırılık hakkında tek başına fikir vermektedir.¹⁴ RSI, Nazilerin İtalya’yı Yahudilerden temizleme çabalarını engellemek için pasif bir biçimde elinden geleni yaparken Pound onları şiddetle eleştiriyordu.¹⁵

Pound o dönem çılgına dönmüştü. Müttefik bombalarının İtalyan kültürel mirasını yok etmesi onu adeta kalbinden hançerlemişti. Monte Cassino, kutsal Tempio ve başka yerler imha ediliyordu. Rapallo ve hatta küçük Zoagli dahil Ligurya Sahili 1944’te sahil yolunun kapatılması amacıyla bombalanmıştı. İşte o zaman Pound, Konfüçyüs’ü ve kendi ekonomisini kabul ettirmek için hırslı bir sürece girişti – bunların arasında *L’America*, *Roosevelt e le cause della guerra presente* (“America, Roosevelt ve Mevcut Savaşın Nedenleri”), *Oro e lavoro* (“Altın ve İş”), *Testamento di Confucio* (“Büyük Seçki”nin bir versiyonu) ve başka kitaplar vardı. Tüm bunları 1944’te yaptı.

Filippo Marinetti’nin Aralık 1944’teki ölümü Pound’u Fütürist arkadaşı ve faşist dava için iki veda kantosu (LXXII ve LVVIII) yazması ve RSI Donanma gazetesi *La Marina Repubblicana*’da fikirlerini ortaya koyması için harekete geçirdi.¹⁶ Bu çalışmalar, özellikle de LXXIII açıkça propagandistti. Senelerce hasıraltı edilen bu kantolar 1986’da daha önce yayımlanan *Kantolar*’a eklendi.

13 *Age.*, s. 195-6. Ayrıca bkz. Carroll F. Terrell, *A Companion to the Cantos of Ezra Pound*, vol. II (Berkeley, 1984), s. 416; ve A. James Gregor, *Mussolini’s Intellectuals: Fascist Social and Political Thought* (Princeton, NJ, 2005), s. 229.

14 “L’Ebreo patologia incarnate & bolshevismo e l’usurai”, Radyo Konuşması; Beinecke Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 97, folder 4118.

15 Bkz. Tim Redman, *Ezra Pound and Italian Fascism* (Cambridge, 1991), s. 177; ve Gregor, *Mussolini’s Intellectuals*, s. 226.

16 Bkz. *Canto LXXIII* Lawrence S. Rainey, ed., *A Poem Containing History: Textual Studies in ‘The Cantos’* (Ann Arbor, MI, 1997), s. 6.

Almanlar, Ezra ve Dorothy'yi 1925'ten beri yaşamakta oldukları binadan tahliye ettiler, çünkü müttefik kuvvetler bir çıkarma girişiminde bulunurlarsa deniz kenarındaki daireleri doğrudan ateş altında kalacaktı. Ezra ve Dorothy, Ezra'nın şehrin başka bir yerinde yaşayan dul annesinin yanına taşınmaktansa, Olga'nın sarp tepedeki evine taşınmayı tercih ettiler. Olga'nın hoş dairesi kısa sürede Pound'un eşyalarıyla tıktık tıktık doldu. Bu düzen en hafif tabirle rahatsızdı. İki kadın birbirinden hoşlanmıyordu. Dorothy buz gibi suskunluğunu korudu, Olga'nın keyfi kaçmış, Pound ise arada kalmıştı. Casa 60'ın en üst katına sıkışmış olan Ezra, Olga ve Dorothy, 3 Mayıs 1945'te partizanlar Pound'u almayla geldiğinde neredeyse açlıktan ölmek üzereydiler.

RSI yeni çökmüştü. Bir hafta önce Mussolini dahil liderleri İsviçre'ye kaçmaya çalışırken öldürülmüştü. Rapallo civarındaki Ligurya sahili gibi yeni kurtarılan bölgelerde eski hesaplar görülüyor ve insanlar birbirlerini faşist diye ihbar ediyorlardı. İyi teçhiz edilmiş Komünist partizanlar Mussolini ve taraftarlarının 1922'de vahşice bastırdığı devrimi nihayet yapma fırsatını yakalamıştı. Cenova'da "Komünistler 22 adamı öldürdükleri bir 'casus günü' düzenlediler", bu kişilerin çoğu masumdu.¹⁷ Pound'un okuduğu bir kitapta İtalyan diplomat Luigi Villari, İtalya'da çoğunluğu savaş resmen bittikten sonra olmak üzere 50.000 ila 100.000 sivilin partizanlarca öldürüldüğünü tahmin ediyordu.¹⁸

Kapısı vurulmaya başlandığında şair evde tek başınaydı, daktilosunda gürültüyle yazıyor, Mencius tercümesini gözden geçiriyordu. Sonra sesleri işitti: "Ci segua, traditore" ("Aç kapıyı, vatan haini"). Gözaltına alınırken cebine bir Konfüçyüs [kitabı] ve küçük Çince bir sözlük tıktırdı, silah zoruyla sarp dolambaçlı yoldan Rapallo'ya indi. Pound, Chiavari'deki partizan karargâhına getirildi, anlaşılan bir ödül söylentisi şairi hemen oracıktaki bir duvarın önünde infaz edilmekten kurtarmıştı. Derhal ABD yetkililerine teslim edildi. Becerikli Olga nasıl olduysa Ezra'yı buldu, böylece her ikisi de sahilden Cenova'ya, ABD Ordu Karşı İstihbarat Birliği'ne getirildiler.

17 Luigi Villari, *The Liberation of Italy, 1943-1947* (Appleton, NJ, 1959), s. 168.

18 Age., s. XII.

FBI ajanlarının Pound'u itiraf etmeye zorlamalarına gerek yoktu; Pound onu tutsak edenlere iki hafta boyunca nutuk çekti. Kendi isteğiyle, Mussolini rejimiyle temaslarının tarihçesini ayrıntıyla anlatan altı sayfalık bir "Yeminli İfade" daktilo etti. Bunun yanında Pound'un tüm okurlarına –ya da onu yargılayanlara– mükemmel bir arkaplan malzemesi sağlayan beş sayfalık "Outline of Economic Bases of Historic Process" ("Tarihsel Sürecin İktisadi Temellerinin Özeti") ve "Further Points" ("Başka Meseleler") başlıklı ilaveleri ekledi (LIC, s. 59-77). Bir de radyo için, anlaşılan Silahlı Kuvvetler Radyosu'nda yayımlanmasını umduğu son bir veda konuşması hazırladı: "The Ashes of Europe Calling" ("Avrupa'nın Külleri Çağırıyor"). Pound, bu yazılı metinde adil barış ve ilginç bir biçimde "ulusal bir vatan & Yahudiliğin simgesi olarak" Yahudiler için Filistin çağırısı yapıyordu (LIC, s. 54-5).

Etrafı vatandaşlarıyla çevrilen Pound adeta sevinçten havallara uçuyordu. Olga ilerde Ezra'yla Cenova'da geçirdiği dört günü "hayatının en mutlu günleri"¹⁹ arasında anımsayacaktı. Bir yıldır ilk defa yeterli yiyecekleri vardı. Hem Olga hem de Ezra, Casa 60'taki boğucu gerginlikten uzakta oldukları için heyecanlıydılar. Sonra ABD ordusu Olga'yı araçla evine geri götürdü ve evini aradı, Ezra mahkemeye çıktığında delil olarak kullanılabilecek çeşitli kâğıtlara ve eşyalara (örneğin daktilosuna) el koydu. Pound, 24 Mayıs 1945'te ciple bir katil zanlısına kelepçelenmiş halde götürüldüğünde savaş biteli artık iki hafta olmuştu.²⁰ Olga ve Dorothy ancak çok sonraları Ezra'nın Pisa'daki askeri tutukevine götürüldüğünü öğreneceklerdi.

Pisa dışındaki geçici esir kampı MTOUSA (ABD Ordusu Akdeniz Operasyonları Harekât Alanı) Tutukevi Eğitim Merkezi'ndeki (DTC) tek sivil olan Pound'a ev sahipliği yapan altıya altı *foot* ebatındaki kafes, geçici uçak pistlerinin yapımında yere döşenen metal ızgaralarla kuvvetlendirilmişti. Belki de Amerikan ordusu Pound'un (sözde hâlâ RSI için savaşan İtalyan anti-Komünist partizanlar) Kara Tugaylar'ca kaçırabileceğini ya da intikamcı komünist *partigiani* eliyle öldüreceğini düşünüyordu. Mihver propagandacısı

19 Anne Conover, *Olga Rudge and Ezra Pound: "What Thou Lovest Well . . ."* (New Haven, CT, 2001), s. 161.

20 Hugh Kenner, *The Pound Era* (Berkeley, CA, 1970), s. 463.

ve vatan haini olmakla itham edilen şair belli ki çok tehlikeli görülüyordu. Cenova'daki CIC onu "Mussolini'nin bir danışmanı"²¹ olarak değerlendiriyor, Pound'un kendi önemine dair yüce algısını ciddiye alıyordu.

Pisa'daki DTC'ye varışından kısa süre sonra Pound'a üniforma verilmiş, kemeri, ayakkabı bağcıkları alınmış ve bu tür kafeslerden oluşan uzun bir sıranın sonundaki bilhassa kuvvetlendirilmiş açık kafese konulmuştu. Tozlu zeminden birkaç santimetre yukarı uzanan beton blokların üzerinde inşa edilmiş bu kafeslerin her biri çevreye açıktı. Kontrplak üzerindeki katranlı kâğıt, yakıcı Akdeniz güneşine, nadir görülen sağanak yağış ve nem baskınına karşı biraz işe yarıyordu. Bir dizi tecrit hücresinin çıplak beton sırtı, tutuklunun bir tarafını görmesini engelliyordu. Öteki taraftan ise uğursuz darağaçlarını andıran yüzlerce direğe gerdirilmiş dikenli tellerin sık örgüsünün arasından askeri yolu, talim alanını ve başka tel örgüleri seyredebiliyordu. Dört acımasız nöbetçi kulesi DTC'nin dört köşesini tutmuştu, çok sayıda idareciyle dolu ve tehditkârdı. Konfüçyüs'ü tercüme etmek için kullandığı Çince karakterlerle doygun şaire göre bunlar "hayır" ve "hiçlik" manalarına gelen dört devasa ideograma benziyordu. Şaire bir hiç kimse, isimsiz biri olduğunu hatırlatıyordu; Kiklop'un gözünü kör eden ama tanrıları kızdıran Odysseus gibi, Ezra "OYTIS" idi "bitmiş bir adam" (74/450).

Ezra kafesinden 500 güçlü beyaz erkekten oluşan bir gardiyan kadrosunun nezaret ettiği "talim meydanındaki kara koyun"lara benzeyen (74/448) çoğu Afro Amerikalı 3.600 tutukluyu gözlemleyebiliyordu. Acemiler 14 saatlik ceza talimlerine katlanarak çeşitli ciddi suçlar karşılığı mahkûm edildikleri beş ya da daha fazla yıllık mahkûmiyetlerini tamamlıyorlardı. Her pazar, bir grup acemi, uygun sancak muhafızının ve askeri müziğin eşliğinde yeniden orduya geçiriliyordu.

DTC şaire bazı açılardan, ABD'nin Amerikan tarihinin temel konuları olan beyazların egemenliği ile siyahların esareti, özgürlük ve baskı meselelerini yineleyen korkunç bir hicvi gibi görünüyordu. Kendisini siyah tutuklularla özdeşleştiren Pound'a göre

21 LIC, 3rd photo insert [yayıncı yok].

“koğuşlar bir köle gemisi gibi” idi ve o “bir köle gemisinin güverteleri arasından görüleni” görüyordu. İsimleri “tüm başkanların” isimleriydi “.../ Washington Adams Monroe Polk Tyler / ayrıca (Carrolton’dan) Carrol Crawford” (74/456-7). Bu isimler kendisinininki gibi Amerikan tarihini yankılıyordu.

Pound, Amerikalı kimliğinin ve kendine göre bunun beraberinde getirdiği sorumlulukların son derece bilincindeydi; başını belaya sokan radyo yayınlarının temel nedenlerinden biri de buydu. Üssün sansür memuruna yazdığı notta DTC’den dışarı yollamaya başladığı anlaşılmaz şiirlerin ne şifreli mesaj ne de kışkırtıcı olduğunu açıklıyor, şöyle diyordu: “Eski Amerikan isimlerinin yaygınlığına işaret etmek ilgimi çekiyor, hem gelenekteki beyazların (örneğin ilk başkanların çoğunun) [isimlerini alıyorlar] hem de köle torunları efendilerinin isimlerini alıyor.” “Eritme potası (*melting pot*) isimlerinin görece azlığına karşılık” gardiyanlar ve mahkûmlar arasındaki bu isimler “ilginç” idi (*LIC*, s. 177). Pound’a göre kendisini savunmak zorunda hissettiği gerçek Amerika 19. yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlarında Doğu ve Güney Avrupa’dan gelen göç dalgalarından önceki Amerika’ydı. Amerikan deneyimi İç Savaş’tan sonra trajik bir biçimde kötüye gitmiş, büyük paralar eliyle gasp edilip dürüst bir cumhuriyeti hak etmeyen yeni gelen cahillerin akınına uğramıştı.

Pound, hapiste geçirdiği iki günden sonra çekilen fotoğrafında asık suratlı, serkeş ve derbeder görünmektedir. Hücresinin beton zemininde ordu battaniyesine sarınmış ve projektörler üzerine çevrilmiş halde iyi uyumuş olamazdı. Şair yine de başta gücünü korudu, gölge boksı yaptı ya da hayali tenis oyunları oynadı ve muhafaza etmesine izin verilen Çince sözlüğüne ya da James Legge’nin iki dilli (Çince/Fransızca) Konfüçyüs’ün *Four Books*’una (“Dört Kitap”) daldı. Yıllar sonra Çinli bir ziyaretçiye şöyle dedi: “Bu küçük kitap yıllar boyu benim Kutsal Kitabım oldu, Pisa’daki o cehennem günlerinde tutunabileceğim tek şey... gücümü aldığım bu kitap olmasaydı, gerçekten delirirdim...”²² Pound, dinin gereklerini yerine getirmeyi reddetse de ona Roma Katolik papazının

22 Alıntı, Zhaoming Qian, *Ezra Pound’s Chinese Friends: Stories in Letters* (Oxford 2008), s. 89.

şiiirinin başında bahsettiğı günah çıkarmaya hazırlık kitabı “the R. C. chaplain’s field book”u veren Roma Katolik papazıyla her gün kısa bir süre konuşmasına izin verilmişti (74/446).

Üç uzun haftalık kapalı hapislikten ve sürekli teşhirden sonra görünüşe göre Pound’un sağlığı, özellikle de zihinsel durumu tehlikeydeydi. İki kamp psikiyatristinin incelemesi sert muamelenin “zihinsel çöküşü hızlandırabileceğini” (LIC, s. 14) göstermişti, böylece şair hapishanenin tıbbi alanına çıkarılarak subaylara verilen türden büyük piramit biçimindeki kendi çadırına geçirildi. Doktorların delilik belirtisi görmemiş olması, ancak şairin hapiste “büyük zembereğı kırdığını”^{*} ve anlaşılması güç bir psikolojik “lezyon”dan mustarip olduğunu iddia etmesi önemlidir. Yazmaya başladığı şiirler Pound’un kendisinden uzaklaşmakta olduğunu kuvvetle hissettiğini göstermektedir.

“Zihin bir ot sapıyla savrulduğunda” yazmıştı, “bir karıncanın ön ayakları kurtaracak seni” (83/553). Kitaplar ancak bu kadarını yapabiliyordu ve Pound aynı zamanda kendisini doğal dünyanın ufak ayrıntılarına kaptırarak ayakta durabiliyordu; kendisini “yıkılmış bir karınca yuvasının yalnız bir karıncasına” benzetiyordu, “/ Avrupa’nın enkazından, ego yazarı [ben, yazar]” (76/478). Yaz boyu yazacağı şiirler bu kişisel hassasiyet hissini yansıtacaktır.

Ölüm hücrelerinde bir ay geçiren [o] da

ıdam cezasını savunamaz

Ölüm hücrelerinde bir ay geçiren hiç kimse

hayvanlar için kafesi savunmaz... (83/550).

Pound’un DTC’de yazdığı aynı anda hem dağınık hem de yoğun olan şiirler, idam mangasının karşısındaki birinin zihnine hücum eden anı anaforu duygusunu taşımaktadır. Rastlantısal gibi görünmektedirler (“Çevir: tuşlardaki kedicik”, der Pound acı acı), fakat beklenmedik bindirmeler silsilesi çoğu zaman esrarengizliğin eşişindeki bir sükûnete ve lirik dinginliğe erişir:

* Temel (zihinsel) gücünün kırıldığını kastediyor. Bunu delilik iddiasını desteklemek için mi ileri sürdüğünü bilmiyoruz. (ç. n.)

genç kertenkele leopar beneklerini gererken
 yarı karınca boyundaki yeşil tatarcığı arayan ot sapı boyunca
 Serpentine tamı tamına aynı görünecek
 martılar gölcüğün üzerinde yine tertipli
 sunken garden değişmemiş
 Tanrı bilir Londramızdan geriye başka ne kaldı
 benim Londram, senin Londran... (80/536).

Pound kendi çadırına geçince ve askeri kurallara özellikle uyma mecburiyeti olmadığından kendisini coşkun bir kayıtsızlığa vurdu. Sağlık çalışanlarından biri olan Robert Allen, şairi şöyle anımsıyordu: “Askeri iş elbiselerini çıkarmıştı ve ılık yaz günlerini üzerinde sadece haki ordu iç çamaşırı, asker kepi, G. I. ayakkabıları ve çoraplarla rahatça geçirdi. Bulduğu eski bir süpürge sapını tenis raketine dönüştürdü, bir ıstaka, bir meç, küçük taşlara vurmak için bir beysbol sopası ve uzun adımlarına uyacak biçimde ustalıkla sallandığı bir sopa. Kısa sağlık yürüyüşü, etrafı çevrili çimde dairesel bir yolu izliyordu” (LIC, s. 14-15). Kamp komutanı Albay John Steele dahil kendisini dinleyen herkesle konuşuyordu, Steele mahkûma sempati duymaya başlamıştı. Böylece Pound içinde bulunduğu vahim duruma rağmen her zamanki canlılığını geri kazanmaya ve 20. yüzyılın en güçlü, deli edici ölçüde kinayeli ve yürek parçalayıcı şiirini yapılandırmaya başladı: *Kantolar*. Gündüz tasarlanıp, geceleyin sağlık biriminin daktilosunda yazılan *Pisa Kantoları*, ömür boyu süren 800 sayfalık evrensel epik şiirinin doruk noktası olacaktı.

Pisa Kantoları spontanedir, günlüğü anımsatır ve “itiraf” niteliğindedir; Pound’a sonunda DTC’den dışarı mektup gönderme izni verildiğinde şiirlerini gönderdi, çünkü bunlar haberleri bir mektubun yapabileceğinden daha iyi anlatıyordu. Dorothy bu kantoların aldığı otobiyografik seyir karşısında hem şaşkına dönmüş hem de etkilenmişti: “...tüm bu son, belli ki kanto parçaları, senin benliğin, senin kişiliğini oluşturan hatıralar. O zaman insan sadece bir hatıralar demeti midir? yani diğer insanlarla temasların kalıntılarından bir demet midir?” (LIC, s. 131).

Dorothy nihayet 24 Ağustos’ta Ezra’nın tutulduğu yeri öğrendi. Ezra’nın karısı olarak birtakım ziyaret hakları olan Dorothy onu

görebilmek için iki zorlu yolculuk yaptı. Ziyaretler bir saatle sınırlıydı ve iki subayın huzurunda gerçekleştiriliyordu. Her ikisi için de hem yüreklendirici hem de içler acısıydı. Pound ona ertesi gün “kahramanca yolculuğu için minnettar” olduğunu yazdı (*LIC*, s. 105). Olga’nın onu 17 Ekim’de Mary’le sadece iki buçuk saat ziyaret etmesine izin verilecekti. Mary, onu en son gördüğü 1943’ten beri çok yaşlanmış buldu.

O dönemde İtalya’da tam olarak işleyen bir sivil ulaşım sistemi bulunmadığından bu kadınların çıktıkları yolculuklar zor ve riskliydi; millerce yürüyüşü, askeri kamyonlara binmeyi, yabancıların evinde uyumayı, yiyecek ikramlarına ve tesadüfen geçecek bir tren ya da otobüs mucizesine bel bağlamayı içeriyordu. Dorothy, Rapallo’ya geri döndüğünde Olga’ya yazdı: “Ez’i uzun bir saat gördüm. Berbat bir yolculuktu –ama Haki içinde gerçekten de olağanüstü iyi görünüyor– bir sürü yün iç çamaşırı & dev ordu botları. Yemekler iyi –[Ezra’nın] kilosu bir kez daha normal. Sinirleri hiç de kötü sayılmaz. Son zamanlarda Konfüçyüs üzerine çalışıyor & biraz daha Kanto yazmış...” (*LIC*, s. 18).

Ezra, 16 Kasım 1945 gecesinde askeri eskort eşliğinde Roma’ya gönderildi. Dorothy onu ancak ertesi sene Temmuz ayında tekrar görebilecekti. Bir görgü tanığının anımsadığına göre emir gelmesi üzerine Pound, DTC’nin sağlık çalışanlarına nezaketleri için teşekkür edilmesini rica etmişti, sonra “prefabriğin kapısına yürüyüp geri döndü, yüzünde yarım bir gülümsemeyle her iki elini de boynunun çevresine koyup ilmek oluşturdu ve çenesini ani bir hareketle yukarı çekiverdi” (*LIC*, s. 21).

Deli mi Yoksa Siyasi Mahkûm mu?

Pound 1945'te fiziksel olarak ABD gözetimindeki birkaç vatan haini zanlısından biriydi. Pound'un durumu basit değildi, çünkü geçmişte radyo yayınlarını içeren bir örnek yoktu. ABD Anayasası'ndaki orijinal vatana ihanet maddesini düzenleyenler, 18. yüzyılda ihanet kabul edilenlerden yola çıkmıştı. Eski ana ülkeleri Büyük Britanya'yla kendi düşmanca ve (İngiliz bakış açısından) haince ilişkileri düşünülürse, bu maddeyi düzenleyenler, vatana ihaneti kanıtlamanın aşırı zor olmasına ve cezaları ailesini içermeyecek biçimde asıl vatan hainiyle sınırlamaya dikkat ederek yazmışlardı. Star Chamber* ve mahkeme kararı olmadan birini suçlayan ya da cezalandıran yasa (*Bill of Attainder*) gibi geçmişteki çirkin İngiliz yasal örneklerin son derece ayırdındaydılar. Örneğin, vatana ihanet niyetine işaret eder gibi görünen belgeler bulunması yeterli değildi; "kendisini suçüstü gören iki kişinin tanıklığı" da isteniyordu ** Radyo elbette hesaba katılmamıştı. Bir mikrofona konuşma eyleminin ya da söylenen şeyin radyo yayınından alınmasının bir ihanet suçu oluşturup oluşturmayacağı hassas bir noktadır– yayının dinleyicileri kulakla şahit olmuştur denilebilir mi? İhanet içeren sözcükler sarf edilir ve bunları kimse

* İngiltere'de 1487 ila 1641'de ceza davalarına bakan, adını toplandığı odadan alan, kötü şöhretli mahkeme. (ç. n.)

** ABD Anayasası: Madde 3, Bolum 3: "Birleşik Devletler'e ihanet, yalnız Birleşik Devletler'e karşı savaş açmayı, veya yardım sağlayarak Birleşik Devletler düşmanlarının tarafını tutmayı içine alacaktır. Hiç kimse kendisini suçüstü gören iki kişinin tanıklığı olmadıkça, ya da açık mahkemede itiraf etmedikçe, ihanetten suçlu bulunmayacaktır.

İhanet suçunun cezasını belirleme yetkisi Kongre'nin olacaktır, ancak ihanetten mahkûmiyet, aile bireyleri için geçerli olmayacak, ihanetten hüküm giyen kişinin mallarına yaşam süresini aşacak şekilde el konmayacaktır." (Bu çeviri şu adresten alınmıştır: <http://photos.state.gov/libraries/turkey/231771/PDFs/abd-anayasasi.pdf> Erişim: Aralık 2014) (ç. n.)

duymazsa ihanet oluşmuş mudur? Pound'un örneği gerçekten de emsalsizdi.

Pound'un sözde ihanetiyle ilgili kanıt, Federal Soruşturma Bürosu'nun (FBI) savaş esnasında Ezra'nın yayınlarından topladığı konuşma deşifrelerinde yatıyordu. Fakat Ezra'nın radyo konuşmaları açık ve anlaşılır olmaktan uzaktır; şimdi bile hayatının başlıca çalışmasına iyice vakıf olmayan biri için anlaşılmazlığını korumaktadır. Örneğin, Kanto XLV bir radyo konuşmasının parçası olmuştur. Pound zayıf bir spikerdi ve dinleyicileri ne Pound'un kullandığı dilin ustasıydı ne de sıra dışı gönderme çeşitliliğinin. Son olarak bizzat kayıtların kalitesi de düşüktür. Deşifrelerin hatalarla dolu olduğuna hiç kuşku yok. Tüm bu nedenlerden ötürü devletin davası konuşmaların metinlerine değil, bu konuşmaların bir biçimde yapılmış olmasına dayandırılmıştır.

Öte yandan, çok sayıda konuşma vardır, yüzlerce sayfa, bunların çoğunu da Pound sunmamış ama başkalarının sunması için yazmıştır.¹ Üstelik çoğu canlı performans değildir, kayıttan verilmiştir. Bu beklenmedik olayların her biri, her şüpheli ihanet eyleminin başlamasıyla tamamlanması arasındaki zamanlamayı çetrefilleştirir ve farklı şahitler ya da dinleyiciler gerektirir. Pound'un "düşmana gizlice yardım ettiği" ve "bağlı kaldığı" ve bir Yahudi komplosunun piyonları olduğunu söyleyerek Amerikan birliklerinin morallerini bozmaya çalıştığına dair kanıtlar gösterilebilir. Yalnız Pound, Amerikan birliklerine hitap ettiğini düşünmemişti ve "Yeminli Ifadesi"nde bir örnekte bunu yapmayı açıkça reddettiğinden bahsetmişti (*LIC*, s. 63). Durum ne olursa olsun, konuşmaların çoğu İngiltere'yi hedef alıyordu ve bir ABD ihanet davasıyla ilgisiz olurdu. Pound'un konuşmalarının çoğu şiddetle anti-Semitik'tir, fakat bağnazlık vatana ihanet değildir. Pound'un İtalya'nın ABD'ye savaş açtığı 10 Aralık 1941'den önceki konuşmaları da konu dışıydı. Pound bu tarihten sonra bir ay yayın yapmadı, dolayısıyla şaire yönelik suçlamalarda ancak Ocak 1942'den

1 "Ezra Pound Speaking": *Radio Speeches of World War II* (Westport, CT, 1978), ed. Leonard W. Doob, 400 sayfadan uzundur, ancak Pound'un 1940 ıla 1945'te radyo için yazdıklarının sadece bir kısmını içermektedir. Toplamda 120 konuşma sunmaktadır. Pound bizzat *300 Radio Speeches* (300 Radyo Konuşması) isimli bir kitap derlemek istemiştir, bu malzemenin çoğunluğu hâlâ yayımlanmamıştır; s. XI.

sonra yapılan yayınlar göz önüne alınabilir. Son olarak, ABD İtalyanca yazılmış hiçbir konuşmayı incelemeyi tercih etmedi; bunun nedeni belki de ABD'yi hedef aldıklarının söylenemeyeceğiydi ve Pound ne şanslıydı ki düşmana açıkça yardım öneren LXXII ve LXIII Kantoları'ndan haberdar görünmüyorlardı.

Pound'un "iharet niyeti" kesinlikle yoktu. Ona kalırsa Pound, İtalya'yla ABD arasında savaş patlak verdikten sonraki "ifade öz-gürlüğünü test" etmekteydi. "Sanırım konuşmalarım ABD'nin en kötü düşmanlarına acı veriyordu" (Pound'un vurgusu; *LIC*, s. 65).

Pound konuşmalarına bir ABD vatandaşı olarak kendi adına konuştuğunu, İtalyan hükümeti adına konuşmadığını açıklayan bir ret açıklamasıyla başladılar: "Radyodaki konuşmalarımın anlaşma koşullarına göre kendi vicdanıma aykırı ya da bir Amerikan vatandaşı olarak görevlerime aykırı hiçbir şey söylemem istenmemeliydi" (*LIC*, s. 67). Pound, FBI soruşturmacısına da açıkladı: "1942, 1943 esnasında ya da başka herhangi bir zamanda kimse bana radyoda ne söylemem gerektiğini telkin etmedi. Tüm konuşmalar kendi fikirlerimdi ve hiçbir zaman hiç kimse beni doğrudan ya da dolaylı olarak hiç zorlamadı" (*LIC*, s. 67). Ezra gerçek bir vatanperver olarak konuşuyordu— esas hain kendisi değil, Amerikan hükümeti, Roosevelt ve Baruch and co. idi.

Mussolini tutuklandıktan bir gün sonra, 26 Temmuz 1943'te Pound hakkında soruşturma başlatıldı. Baştaki suçlama basit "düşmana bağlılık" anlayışına dayalı gibi görünecekti. ABD Adalet Bakanı Francis Biddle bunu basına şöyle açıkladı:

Bu suçlamaların sadece propaganda ifadelerinin içeriğine değil, aynı zamanda bu insanların ülkelerinin savaşta olduğu bir zamanda hizmetlerini Amerika Birleşik Devletleri'nin düşmanlarına adamayı seçtiklerine dair basit gerçeğe dayandığı açıkça anlaşılmalıdır. Onlar Amerikan vatandaşlığının birinci ve en kutsal yükümlülüğüne iharet etmişlerdir.²

Pound böyle düşünmüyordu, ona kalırsa daha yüce bir vatanperverliğe riayet etmekteydi: vatandaşlık sorumluluğuna. Suçlamalara derhal Roma'daki İsveç orta elçiliğince Amerika Birleşik

2 Adalet Bakanı Biddle, 4 Ağustos 1943; alıntı, Charles Norman, *The Case of Ezra Pound* (New York, 1968), s. 63.

Devletleri'ne iletilecek uzun bir mektupla cevap verdi. Pound, "nerede olursa olsun sadece radyoda konuşmanın bizzat vatana ihanet olabileceği"ne katılmıyordu. "Bana kalırsa bu durum ne söylendiğine ve konuşmanın sebeplerine bağlı olmalıdır."³ Ne de Pound, İtalya'nın savaş ilanını dikkate almadan düşmana bağlılık gösterecektir: "ABD ile İtalya arasındaki savaş korkunçtur ve hiç çıkmaması gerekirdi." Amerika Birleşik Devletleri'nin düşmanları "belirli güçlerdi... savaş çıkarmaya ve ABD'nin bu savaşa sürüklenmesini garantilemeye uğraşıyorlardı"; Pound'un 1939'da Amerika'ya dönüş sebebi bu güçler için ikazda bulunmaktı. Pound ısrar ediyordu "Ben bu savaşın aleyhinde değil birbiri ardına, seri halinde ve sistemli bir biçimde savaşlar yaratan sistemi protesto etmek için konuştum"– önceki on yılda bir ekonomik reformcu ve tek başına o dönem kimsenin dikkate almadığı bir görüşü savunan biri olarak gerçekleştirdiği çalışmaların çoğunu doğrulayan iddia buydu. "Ben birliklere konuşmadım" diye eklemişti.⁴ Bu mektup Washington'a ulaşip Ezra'nın kabarık dosyasına girdi, buna kısa sürede 1.500 sayfalık FBI raporları eklenecekti.

Sonra hiçbir şeyin olmadığı bir ara oldu. Mussolini'nin devrilmesiyle RSI'nın lideri olarak yeniden ortaya çıkması arasındaki karışık dönemde Pound radyoyla bağını yitirmişti. Ancak Mussolini, Salò'da yeniden belirir belirmez Pound faşist radyodaki görevine kaldığı yerden devam etti, Eylül 1944'ten en sonuna kadar. Cenova'daki sorgulamada, yayımlanmak üzere Milano'ya en son 1945'in nisan ortalarında bir kayıt gönderdiğini söylemişti, "Venedik ile Rapallo arasında bir yerde postada benim için bir çek olabilir" (LIC, s. 65).

Pound, Cenova'da tutuklanmasının ardından onun davasından sorumlu FBI ajanı Frank Amprim'le eylemlerinin uzun (altı daktilo sayfası) açıklaması üzerinde işbirliği yaptı. Pound'un bir avukattan faydalanma imkânı yoktu, dolayısıyla bu belge teknik açıdan bir "itiraf" değil, avukattan faydalanma imkânı olmadan verilen bir "yeminli ifade"dir. Pound, bu ifadenin içeriğini "halka açık mahkemede kabul etmeye" razı olmuştu, "çünkü bu ifade doğrudur" (LIC,

3 Adalet Bakanı Biddle'a mektup, 4 Ağustos 1943; alıntı, Norman, *The Case of Ezra Pound*, s. 64

4 *Age.*, s. 64-5

s. 67). Pound, Adalet Bakanı'na yazdığı önceki mektup gibi bunu da kendini temize çıkarma olarak görüyordu. Onu tutsak edenlerle kendi isteğiyle konuşmuştu, o halde bu belgenin esasen doğru olmadığını düşünmek için bir neden yoktu. Bu belge EIAR'daki (Ente Italiana Audizione Radiofoniche) yayınları vasıtasıyla İtalyan Halk Kültürü Bakanlığı'na "verilen hizmetleri" ayrıntılarıyla açıklıyordu. Pound, hiçbir zaman hiçbir devlet organının "çalışanı" olmadığını bilmesini istiyordu, bugünkü "bağımsız alt işveren" tabiri onu daha iyi tanımlıyordu. Diğer bir deyişle, yazdığı ve bazen sunduğu radyo konuşmaları bu açıdan Pound'un zihninde diğer siyasi haberciliklerden pek de farklı değildi. Öteden beri İtalyan devletinin değil, kendi propagandasını yaptığını ileri sürüyordu. Yine de ödemesi İtalyan Halk Kültürü Bakanlığı'nca, daha sonraları kısa Salò Cumhuriyeti (RSI) döneminde de Cumhuriyetçi Faşist Muhasebe Dairesi'nce düzenlenen çeklerle yapılıyordu.

ABD, Pound davasının kovuşturmasına ciddi ölçüde yatırım yapmıştı. Dışişleri Bakanı'ndan Pound'un uçağının Washington DC'deki Bolling pistine inebilmesi için Azor Adaları ve Bermuda üzerinden görülmemiş bir rota izlemesine dair özel emirler vermesi istenmişti. Böylece Pound tartışmasız bir biçimde federal yetki sınırları dahilinde kalacaktı. FBI, Roma Radyosu'nda Pound'un yayınlarına ve kayıt seanslarına tanıklık etmiş olabilecek teknisyenleri toplamakla görevlendirilmişti. Altı adamda karar kıldı ve bu kişiler de gereğince Washington'a uçakla getirildi. En iyi hukukçular suçlamaları öngörülebilir savunmalara karşı sürdürebilmek için işe koyuldular.

Pound'un böyle avantajları yoktu. Uçağı 18 Kasım 1945 gecesi indiğinde elleri kelepçeliydi ve bir avukatı dahi yoktu. Ertesi gün "ilk duruşması"na çıktığında Mahkeme Başkanı Bolitha Laws'a, muhtaç durumda olduğunu söylemişti. Pound ayrıca kendi avukatlığını üstlenme talebinde bulundu. Fakat Pound'un ki ölüm cezasıyla sonuçlanabilecek bir suç olduğundan mahkeme bu acınası hareketi geri çevirdi ve mahkemenin onu temsil edecek bir avukat ataması kararlaştırıldı. Pound kabul etti ve bir sonraki mahkemeye kadar bölge hapisanesine gönderildi.

Ertesi gün, James Laughlin'in Pound'un bilgisi olmadan ona mahkemeye çağırılma sürecinde yardımcı olması ve savunmasını

üstlenmesi için tuttuğu genç Quaker avukat (*barrister*) Julien Cornell, Ezra'yı şaşırttı. Cornell 33 yaşındaydı ve hakkında iki kitap yazdığı vicdani retçilerin avukatlığı konusunda uzmandı. Cornell, Pound'un karşısında şaşkına dönmüştü. Bir dâhi beklerken "bir hayli çaresiz durumda, zavallı bir iblis" bulmuştu. "Çok kararsız; konuşması tamamen mantıklı olsa da bir düşünceden ötekine atlıyor, derhal konudan sapmadan tek bir sorunun cevabı süresince bile düşüncelerini yoğunlaştıramıyor."⁵ Pound muhtemelen Cornell'e Stalin'e tavsiyelerini sunabilmek için Gürcüce öğrenme umutlarından bahsetmişti (habercilere de bir gece önce anlatmıştı). Ya da savaş sonrası anlaşmanın koşullarını –belki Guam'la Noh draması filmlerinin takası yoluyla– müzakere etmek üzere Japonya'ya gönderileceği inancını paylaşmış olabilir, bu fikri savaş başladığından beri ileri sürmekteydi. Pound her ne kadar yaşamının söz konusu olduğu bir davayla karşı karşıya olsa da bir tarafı sanki Rusya'da ya da Japonya'da özel bir misyon yerine getirmek üzere ABD'ye getirildiğini düşünüyor gibidir. Cornell, Pound'un aklının başında olmadığını ve kendisine yöneltilen suçlamaları idrak edemediğini hızla anlayıverdi.⁶

Cornell zor durumdaydı. Pound'un bazı konuşmalarını British Information Service'in izniyle dinlemiş olsa da ABD hükümeti büyük jüri toplanana dek davalarında kullanmaya niyetlendikleri belirli kanıta erişime izin vermeyecekti. Cornell'in Pound Washington'a geldikten sonra hazırlanan ve 19 "açık eylem"den⁷ bahseden yeni iddianameyi görmesine izin verilmemişti, bunlar ancak büyük jüri duruşmasından sonra ortaya çıkacaktı. Cornell'in elinde bir dönem ABD birliklerine değil Pound'un gayri resmi edebiyat temsilciliğini yapan, o dönem Roosevelt hükümetinin bir üyesi olan şair Archibald MacLeish'e hitap eden tek bir konuşmanın deşifresi vardı.⁸ Pound, Roosevelt rejimine "Londra'daki

5 James Laughlin'e mektup, 21 Kasım 1945; alıntı, Julien Cornell, *The Trial of Ezra Pound: A Documented Account of the Treason Case by the Defendant's Lawyer* (New York, 1966), s. 13.

6 *Age.*, s. 15.

7 *Age.*, s. 3.

8 Pound'un Pisa'dan yazdığı mektupta olası savunma avukatı olarak MacLeish'i önermiş olması ironiktir. Bu konuşma devletin kovuşturma için seçtiklerinden değildi.

altın borsası firmalarının hiper-Yahudileri” için bir paravan olduğu gerekçesiyle saldırırken savını şuna dayandırmıştı: “Roosevelt’i Beyaz Saray’da tutmak savaşı kazanmak için gerekli değildir. Bu iki şey birbirinden epey farklı kabul edilebilir.”⁹

Pound, konuşmaları boyunca Roosevelt yönetiminin eleştirisini başlıca siyasi görevi olarak görmüştü. Genel olarak Pound’un İtalya’da söylediklerini söyleyen, Başkan Roosevelt’in ülke içindeki bir iki düzine muhalifinin isyana teşvikle suçlanıp mahkemeye çıkarıldığını bilmiyordu.¹⁰ Cornell, dinlediği konuşmaların “aslında tarih, siyasi ve ekonomik kuram dersleri” olduğuna işaret ederken son derece haklıydı; Pound’un davası kapandıktan yıllar sonra 1960’larda ulusal arşivlerden tam takımını aldığı anda bunların “kasvetli yorumlar”¹¹ olduğunu düşünmekte de haklıydı. Ders olabilirlerdi belki, fakat radyo konuşmaları tarih, siyaset ya da ekonomi kuramıyla ilgilenen kimselere entelektüel tatmin sunmuyordu. Pound’a ve *Kantolar’a* ilgi duyanlara çok şey sunsalar da bunlar açıklama değil belirtidir.

Pound deli idiyse, Cornell’in tartışmaya açık hukuk stratejisi netleşir. Esas mesele mahkemenin Pound’un ehliyetsizliğini görmesini sağlamak ve zavallı adamı psikiyatrik tedaviye göndermekti. ABD’deki gazeteler ve değerlendirmeler Pound’un başını istediğinden bu korkunç bir fikir değildi, oysa vatana ihanetin *minimum* cezası tahammül edilebilir bir beş yıllık hapis ve 10.000 dolarlık para cezasıydı. Bunun yanı sıra birçok kişi, hatta Pound’un arkadaşları onun “çatlak” olduğunu düşünüyordu. Cornell, Pound’un kendi savunmasına yardımcı olamayacağını şiddetle hissetmişti. Basit avukatça sorular bizzat radyo konuşmalarına fazlasıyla benzeyen uzun açıklamalara yol açıyordu. Pound, savaş zamanındaki propagandasının ancak son otuz yüzyıllık tüm çalışmaları dikkate alınırsa anlaşılabilceğine inanıyordu; çalışmalarından bihaber olan hiç kimsenin “Mahkemeye davanın neyle ilgili olduğunu”¹²

9 Age., s. 140

10 1944’un sonuçsuz kalan “Büyük İsyana Teşvik Davası” için Sağ’dan 20’den fazla muhalif yakalanmıştı. Yargıcın ve Başkan Roosevelt’in ölümü, ayrıca savaşın bitimi üzerine bu göstermelik dava iptal edildi.

11 Age., s. 2, 3.

12 Age., s. 9

söyleyemeyeceğini düşünüyordu. Pound'un Cornell'e acil dersleri şairi yorgun düşürür, avukatının da aklını karıştırırdı. Pound'un davanın ilgili olduğunu zannettiği şeyle davanın hukuksal durumu tamamen birbirinden farklıydı. Psikiyatri uzmanlarının şairi muayene etmesi gerektiği aşikârdı.

Pound, Cornell'in tavsiyesi üzerine 27 Kasım 1945'te iddia-name okunup suçu kabul edip etmediği sorulduğunda "sorulara yanıt vermedi", suskunluk "suçsuzluk" savunması yapmak demektir.¹³ Tanık şair Charles Olson, Ezra'nın gözlerini "ıstırap dolu ve düşmanca" olarak tasvir etmişti; "köşeye sıkışmış, avukatıyla yalnız" görünüyordu ve "müthiş bir kelime ustası olan Pound'un mahkeme önünde sessizce dikildiği an kişisel bir dramaydı."¹⁴ Sonra Cornell, Pound'un tıbbi tedavi alabilmesi için kefaletle serbest bırakılmasını talep ederek herkesi şaşırttı, Pound'un "büyük zihni" hâlâ Pisa'daki "konsantrasyon kampı"nda gördüğü tedaviden ötürü hasarlı durumdaydı.¹⁵ Davacı bu taktiğe şaşırmıştı, fakat istişare ettikten sonra psikiyatrik muayeneyi kabul etti. Kefalet reddedildi, fakat psikiyatrik incelemeyi kolaylaştırmak için Pound Washington şehir hapishanesinden Gallinger Hastanesi'ne nakledildi; sonra 1 Ocak 1946'da Pound yüzyıllık federal tesis St Elizabeths Hastanesi'ndeki cezai ehliyeti olmayanların kaldığı Howard Hall'a geçirildi. Etrafı 9 metre (30 foot) derinliğindeki kuru hendekle çevrili korkunç bir hapishane olan Howard Hall'un demir parmaklıklı pencereleri, asma kilitleri ve gıcırdayan demir kapıları vardı.

Hem davacı hem de davalı için şahitlik yapan psikiyatri uzmanlarının dördü de 13 Şubat 1946'da Pound'un sağlığının yargılanmaya elverişsiz olduğunda hemfikirdi. Baş uzmanı davet edenin davalı değil davacı taraf olması ilginçtir. Dr. Winifred Overholser, Amerikan Psikoloji Derneği'nin başkanı ve St Elizabeths'in yöneticisiydi. Overholser bir ölçüde gizemini korumaktadır, çünkü dernekte olağanüstü etkilidir; "bir terapist, psikiyatrik

¹³ Age., s. 22

¹⁴ Charles Olson, ed. Catherine Seelye, *Charles Olson & Ezra Pound: An Encounter at St Elizabeths* (New York, 1975), s. 35

¹⁵ James Laughlin'a mektup, 21 Kasım 1945; alıntı, Cornell, *The Trial of Ezra Pound*, s. 21

Howard Hall, St Elizabeths Hastanesi, Washington, DC

hastalık kuramcısı ya da idareci olarak özel bir yeteneği yoktu ve St Elizabeths'teki yılları boyunca hastalara nasıl yardım edileceği ya da nasıl tedavi edilecekleri konusunda net prensipler bulunmuyordu"¹⁶ Ancak Overholser mesleğinin itibarına karşı hassastı. Pound'un durumuyla ilgilenen tüm psikiyatristleri, nesnel bir bilim olan psikiyatri adına bir teşhiste birleşip anlaşmaları için tamamen tek başına ikna etti. Bilim adamı gibi davranmalıydılar, avukat gibi değil.¹⁷ Overholser, adeta mutlak denetiminde olan Pound'un hayatında önemli bir kişi olacaktı. Terapötik yöntem tercihi olan belirli bir amaca yönelik ihmal (*benign neglect*) herhalde gözetimindeki yıllar boyunca Pound'un hayatta kalıp üretmeye devam etmesine yardımcı olmuştu: Ne şans ki Ezra St Elizabeths'te terapi görmedi.

16 Humphrey Carpenter, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston, MA, 1988), s. 719

17 James Laughlin'a mektup, 21 Kasım 1945; alıntı, Cornell, *The Trial of Ezra Pound*, s. 35-6.

Pound'un Amerikan devletinin gözetimine girdikten sonra tedavi görmemesi doğal olarak mahkemede "deli ve yargılanmaya elverişsiz"¹⁸ olduğu görüşünü paylaşan psikiyatristlerin yargısını şaibeli kılar. Hastaneye yatırıldığında temas kurduğu daha genç psikiyatristlere göre deli değildi; ayrışıklığını fark edemeyip Pound'a göre korkutucu ve gerçek olan ruh halindeki tuhaf çal-kantıları rapor edemedikleri anlamına gelmiyordu bu: "Muazzam sersemliğin ardından hız" diye yazmıştı Pound Cornell'e ve aynı mektupta eklemişti: "yapılacak dağlar kadar iş var ve motivasyon yok & herkesin yanlışlığı çok yorucu."¹⁹ Akıl sağlığının görüşüldüğü duruşmanın deşifrelerinde Pound'un tam anlamıyla bir akıl hastalığından değil bugün "kişilik bozukluğu" dediğimiz durumdan mustarip olduğu açıkça görülmektedir.²⁰ Doktorlar Pound'un "paranoid durumda" olduğunda hemfikirdi, fakat paranoit şizofren değildi. "Şizoid"di (çok çeşitli bozuklukları içeren tartışmalı bir terim), kendisinden ve "gerçek dünyadan" bir biçimde ayrılmıştı. Hayal dünyasının kıyısında duran bazı "saplantılı fikirleri" ve onunla el ele giden dikkate değer bir "büyüklük hezeyanı" vardı; örneğin kendi Konfüçyüs tercümesinin dünya barışının çaresi olduğu; ya da "entelektüel alanda bir dengi" olmadığı, bu nedenle de kendisini anlatamadığı gibi. "Kendini büyük görüyordu ve onunla konuşmak zordu" demişti biri. Hepsi onun "dikkat dağınıklığı"; konudan konuya nasıl atlayıp da muhataplarını şaşkına çevirdiği, "zor ve desteksiz bir durumda bıraktığı" konusunda yorum yapmıştı.²¹ Bu teşhis aslında Pound'un *kim olduğuyla* ilgili klinik bir tanıydı, diğerleri gibi zaman içinde geçebilecek bir hastalığın keşfi değildi. Pound'un kendisi olmaktan iyileşmesi isteniyordu. Doktorlar Cornell'in Pound'un kendi savunmasında yardımcı olmayacağı görüşünde hemfikir olmakta hiç kuşkusuz haklıydılar.

Amerika Birleşik Devletleri'ne döndükten sonra Pound'a yöneltilen yeni suçlama büyük ölçüde Cenova'daki sorgusuna ve elbette yayındaki ifadelerine dayanıyordu. Yine de devletin elin-

18 *Age*, s. 37.

19 Julien Cornell'e mektup, tarihsiz [tahminen Kasım-Aralık 1945]; alıntı, Cornell, *The Trial of Ezra Pound*, s. 72

20 *Age*., s. 154-215

21 *Age*., s. 169.

deki kaynaklar göz önüne alınırsa, bu suçlama kurnaz ve kararlı bir avukatın elinde en önemli kısımları çıkarılabilecek muğlak bir işti. Temel suçlama basitçe “Roma, İtalya’da bulunan, İtalyan hükümetinin denetimindeki bir radyo istasyonunda bir mikrofona konuşmuş” olmasıydı. İçeriği Pound’un her zamanki propagandasıydı: “...Amerika Birleşik Devletleri ve müttefiklerinin saldırıya uğradığı bu savaş ekonomik bir savaştır.” Konuşmalar “Amerika Birleşik Devletleri’nde ırksal önyargı yaratmaya... [yani Öteki Uluslardan Olanlarla Yahudiler arasında], Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ile Rusya arasında anlaşmazlık ve güvensizliğe neden olmaya” eğilimli kışkırtıcı ifadeler içeriyordu ve Pound müttefiklerin “kötü tanıtılması”yla Mihver devletlerini savunmakla suçlanıyordu.²² Bu vatana ihanet miydi? Acı bir savaşın hemen ardından jüri bu tür suçlamalardan mahkûm edebilirdi, fakat şurası açıktı ki devletin davası sağlam olmaktan uzaktı. Pound’un böylesi muğlak ifadeler yüzünden asılması pek olası görünmüyordu.²³

Ancak Cornell, Pound’un yaşamını jürinin eline bırakma riskini almayacaktı, özellikle de Almanya’da Nuremberg mahkemeleri sürerken. Cornell, hiçbir noktada davanın müvekkiline karşı adli analiziyle ilgilenmemişti. Bu dava deliliğin hukuki yan yoluna girecekti. Psikiyatristler Pound’un hiçbir durumda kendisini mahkemede savunabilecek denli iyileşmesinin mümkün görünmediğinde anlaşmış olsalar da Pound iyileşip sonrasında da mahkemeye çıkabileceği bir zamana dek St Elizabeths’e gönderilmişti. Devlet ses çıkarmadı. Herhalde Pound’a açılan davanın hiç de güçlü olmadığını farkındaydılar. Cornell’in delilik savunması karşısında davacının tutumu, tanık olarak çağrılan psikiyatristlerin zayıf çarpaz sorgusunda da görüldüğü gibi dikkat çekici ölçüde pasifti.²⁴

Cornell, altı ay civarındaki bir yatışma süresinin ardından Pound’un zararsız olarak salıverilip karısının gözetimine bırakıla-

22 Bu ayrıntılar Cornell’de yoktur (bkz. age, s. 147) Bkz. Carpenter, *A Serious Character*, s. 707-8.

23 Pound’la aynı dönemde radyoda konuştukları için suçlananların hiçbiri idam edilmedi. F. W. Kaltenbach, Sovyet hapsinde öldü. Jane Anderson’a karşı suçlamalar 1947’de delil yetersizliğinden reddedildi. Öte yandan, neredeyse kesinlikle masum olan “Tokyo Gülü” (Iva Toguri) 10 yıl hapse mahkûm edildi. Ocak 1956’da affedildi.

24 Deşifrenin tamamı için bkz. Cornell, *The Trial of Ezra Pound*, s. 154-215.

bileceğini varsaymış gibi görünüyor.²⁵ Ondan sonra Pound muhtemelen İtalya'ya geri dönerdi. Pound'un avukatı bunda tamamen yanılıyordu. Pound, hukuki bir arafta sıkışıp kalmıştı. Mahkemeye verilmiş ama bir suçla suçlanmamış, mahkûm edilmemişti, bu nedenle de şartlı salıverilme ya da başkanlık affı için elverişsizdi, Pound'un davasını onu psikiyatrik gözetime gönderen aynı mahkeme karara bağlayacaktı. Ne de Pound bir affı kolaylaştırmak için vatana ihaneti kabullenmeye hazırdı.

Pound başta çetin şartlardaki Howard Hall'da kaldı, ziyaret saatleri tel örgü arkasından gerçekleşen, haftada 15 dakikalık üç görüşmeyle sınırlıydı. Pound'un ruh halinin başkaldırı ve çaresizlik arasında gidip gelmesi doğaldı. Cornell'e Ocak 1946'nın sonunda aceleyle yazılmış selamsız not Pound'un manevi kuvvetinin sonuna geldiğini göstermektedir:

ruhsal işkence
 bir din oluşumu
 yitip giden bir dünya
 kurşuni pus geçilmez engel
 cehalet diz boyu
 anonim
 faydasızlığı
 tutarlı olabilecek alanların
 durmaksızın
 işgal altında
 aiuto [yardım]
 Pound.²⁶

“Şimdi sorun histerik çılgınlık atıp delirmemek”²⁷ yazdı Cornell'e.

Ziyaretçilerinden Charles Olson sayesinde Pound'un bu korkunç zamandaki ayrıntılı resmine ulaşırız. İlk kez 4 Ocak 1946'da 15 dakika görüşmüşlerdi. Olson, Pound'u Haziran ayında sekiz kez daha ziyaret etmiş, sonunda kendisinden büyük olan şairin siyasetinden ve bağınazlığından usanmıştı. Hiçbir görüşmeleri yarım saatten uzun sürmedi, fakat Olson öylesine doluyordu ki

²⁵ Age., s. 49.

²⁶ Julien Cornell'e mektup, Ocak 1946; alıntı, Cornell, *The Trial of Ezra Pound*, s. 75.

²⁷ Julien Cornell'e mektup, tarihsiz [tahminen Kasım-Aralık 1945]; alıntı, Cornell, *The Trial of Ezra Pound*, s. 71.

sanki bütün öğleden sonra yoğun sohbetle geçiyordu. Olson'a göre, Pound bir estetin en tehlikeli haliydi, sanki güzellik sevgisi her şeyden nefret etmeyi gerektiriyordu. "Onun kendisini bir barbarlık ve Yahudi dalgasının (komünizm ve tüccar zihniyeti) ezip geçtiği kültürün ve medeniyetin son kayası, Anayasa'dan fazlasının kurtarıcısı, kültür olan her şeyin kurtarıcısı, Batı'nın snobu olarak hayal ettiğini hissediyordunuz. Çünkü o ESTET'tir..."²⁸ Olson bunun ağır bir yük olduğunu düşünmüş gibidir, fakat Pound kabullenmiş olabilir. Güzellik taraftarı olmakta yanlış bir şey mi vardır? Güzellik çirkinlikten *korunmamamalı mıdır*?

Dorothy'ye nihayet 1946 Haziran ında Amerika Birleşik Devletleri'ne seyahat etme izni verildiğinde kocasını "çok sinirli ve gergin" bulmuştu. "Birkaç dakikadan fazla yoğunlaşmakta zorlandığı"nı doğrulamıştı.²⁹ Kasım 1946'daki ara dönem seçimlerinden sonra Pound'un *habeas corpus* mazeretiyle bırakılması için bir girişimde bulunulması kararlaştırıldı. Bu girişim sonunda geri çevrilecekti, fakat Ezra'nın durumunda bir gelişme olacak ve Şubat 1947'de Howard Hall'dan Cedar koğuşuna nakledilecekti. Pound bundan bir yıl sonra Chestnut koğuşuna nakledildi, burada kapısı olmasa da bir penceresi olan kendi odası vardı.³⁰ Cedar açık koğuştu, gürültü ve zihni dağıtan şeylerle doluydu, ama en azından tehlikeli suçlular yoktu. Pound artık silahlı gözetim altında ya da diğer yatan hastaların fiziksel tehlikesine maruz değildi; ayrıca ziyaret saatleri daha uzundu, salı ve perşembe günleri iki saate çıkıyordu.

Cornell, 11 Şubat 1948'de *habeas corpus* emri verilmesi için bir dilekçe sundu. Dilekçe geri çevrildi ve Cornell derhal üst mahkemeye başvurdu. Sonra tuhaf bir şey oldu. Dorothy, Cornell'den başvurusunu geri çekmesini istedi. Cornell'e göre "birden gözü korkmuştu".³¹ Cornell "Gözetimden çıkarılırsa Pound'u hem düşmanlarından hem de iyiliğini düşünenlerden koruma sorunundan korkmuş olabileceğini"³² düşünüyordu. Öte yandan Dorothy

28 Olson, *Charles Olson & Ezra Pound*, s. 83.

29 Dorothy Pound'un Julien Cornell'e mektubu, 14 Temmuz 1946; alıntı Cornell, *The Trial of Ezra Pound*, s. 51.

30 Carpenter, *A Serious Character*, s. 772.

31 Cornell, *The Trial of Ezra Pound*, s. 60.

32 *Age*, s. 61.

resmen Ezra “mahkemeye çıkacak durumda değil; en ufak şeyler sinirlerini korkunç derecede alt üst ediyor”³³ demişti.

1948 itibarıyla İtalya’daki şiddet çöküşe doğru gidiyordu, fakat Pound bir biçimde geri dönseydi komünist partizanlar için bir hedef ya da inatçı faşistler için bir cazibe olabilirdi (aslında 1958’de İtalya’ya dönüşünden sonra bu kısmen gerçek olacaktı). Üçüncü bir olasılıksa Dorothy’nin endişe ettiği özel “iyilik düşünen”in, Pound’un sevgisi ve ilgisi için anında yeniden beliriverecek olan Olga Rudge olduğudur. St Elizabeths’e kapatılan Pound tamamen onundu, Dorothy Washington’da zemin kat odalarında yaşamak zorunda olsa da.

Dorothy Shakespear Pound’un biyografisi henüz yazılmadı. St Elizabeths döneminde altmışlarını süren Dorothy, kocasının yanında hayranlık uyandıran bir İngiliz varlığıydı, Pound’un kıymetli öğleden sonralarında komik şeyler anlatıp ilgi odağı oluyordu. Hiç kuşkusuz “kocasına bağlılığı dokunaklı” idi, Cornell’in de ifade ettiği gibi. “Pound’un eylemlerinin doğruluğunu asla sorgulamadı, sonraki 12 yılda onu rahatlatıp ona hizmet etmekten başka hiçbir şey yapmadığı Washington’daki yaşamın zorluklarından hiç şikâyet etmedi.”³⁴ Dorothy, Ezra’nın eylemlerini sorgulamıyordu, çünkü inançları son derece benzeşiyordu. Onun komplolara yatkın dünya görüşünü ve anti-Semitizmini paylaşıyordu, böylece sürekli yanında olması Ezra’yı güçlendiriyor ve cesaretlendiriyordu. Dorothy, üst sınıf tavırlarına rağmen hastaneye kapatılan Pound’un aşırı siyasi faaliyetlerini kolaylaştırmış hatta belki de teşvik etmişti. Pound’un sağ kanattan hayranları kibar iltifatlarını Dorothy’dan hiç esirgemediler. Farklı düşünenler de vardı. Sadece kendisi için yazan (ve bu noktada Pound’dan iyice yaka silken) Charles Olson, Pound’lara hadlerini bildirmeyi ne kadar istediğini anlatmıştı: “Pound o kadar değil de [...] karısı. Pound’un nefreti bu talihsiz dönemin kültüründen korkudur. Dorothy’ninki sadece Anglo-Sakson korkusu ve nefreti, Yahudi’nin ciğerini isteyen... dünyanın zayıfı.”³⁵ İngiliz Ronald Duncan, Dorothy’nin etrafında

33 Age., s. 67.

34 Age., s. 51.

35 Editör, kaba sözcüğü ya da deyişi çıkarmış, Seelye; bkz. Olson, *Charles Olson & Ezra Pound*, s. 93.

“Henley’in havası ve salatalık sandviçleri” üzerine bir yazı yazmış ve “Dorothy gitmek üzere kalktığında rahatlamış”tı.³⁶ Burada, Dorothy taşra önyargılarının canlı bir örneği idi. Bir şey açık görünmektedir: Ezra, Dorothy’nin daima desteklediği görüşlerini değiştirmeye pek meyilli değildir.

Eylül 1946’da Dorothy artık Pound’un mali ve kişisel meselelerinden sorumlu tek kişilik “komite”ydi. Geçim giderleri olmadığından yıllar geçtikçe Pound’un telif ücretleri birikmeye başladı – serbest kalana dek geçen on yılda yaklaşık 15.500 dolar.³⁷

BOLLİNGEN ÖDÜLÜ

20 Şubat 1949’da Kongre Kütüphanesi’nin (*Library of Congress*) sponsorluğundaki ilk Bollingen Ödülü Pound’a verildi. *New York Times*’ın başlığı “AKIL HASTANESİNDEKİ POUND İHANET HÜCRESİNDE KALEME ALINMIŞ ŞİİRLER İÇİN ÖDÜL KAZANDI” diye bas bas bağıyor, yaklaşan tartışmayı açıklığa kavuşturuyordu.³⁸ Deli bir adam nasıl iyi şiir yazabilir? Hapsedilmiş bir “vatan haini” nasıl olur da devlet destekli bir ödül için uygun görülebilir? Bollingen tartışması, Soğuk Savaş’ın başıyla aynı zamana rastlayan modernizme tepkide bir taşma noktasıydı. Bunun sonucunda yaşanan skandalın Pound için önemli kişisel sonuçları oldu; St Elizabeths’ten erken salıverilmesi siyasi nedenlerden ötürü imkânsızlaştı, fakat aynı zamanda genel olarak edebi modernizmin resmi kabulünü de zora soktu. Bu vesileyle gündeme gelen sorularla Pound’un şiirlerini okuyan herkes yüzleşmelidir. Birincisi, poetik biçim poetik içerikten ayrı tutulabilir mi? Bir başka deyişle, şiirin etik sorumlulukları tam olarak nelerdir? William Barrett soruyordu: “Lirik bir şiirde teknik süslerin kötücül ve çirkin şeyi güzel şiire dönüştürmesi ne kadar mümkündür?”³⁹

36 Carpenter, *A Serious Character*, s. 776.

37 *Age*, s. 767.

38 *Age*, s. 792.

39 William Barrett, “A Prize for Ezra Pound”, *Partisan Review*, XVIII (Nisan 1949), s. 347.

Ödülün Pound'a verilmesi kararıyla birlikte kıyamet koptu. "Yeni Şiir Otoritesi"nin yani bugün Yeni Eleştiri dediğimiz akımın destekçilerinin onayladığı, apolitik görünen estetizme karşı Amerikan değerleri adına popülist saldırılar görüldü. William Barrett'ın *Partisan Review*'daki sorusu beklenebilirdi, fakat (ödül komitesini karalaması için Robert Hillyer'i tutan) *The Saturday Review of Literature* öncülüğündeki saldırı şaşırtıcıydı. Hillyer, "Treason's Strange Fruit: The Case of Ezra Pound and the Bollingen Award" ("İhanetin Tuhaf Meyvesi: Ezra Pound Vakası ve Bollingen Ödülü")⁴⁰ makalesinde aslında ödülün bir Nazi komplosu olduğunu iddia ediyordu; bu makale öyle telaşa neden oldu ki Temsilciler Meclisi Amerikan Karşıtı Faaliyetleri İzleme Komitesi (HUAC) kongre soruşturması başlattı ve sonunda ABD destekli tüm sanat ödülleri kaldırıldı.

The Saturday Review of Literature utanıp sıkılmadan başyazısında Hillyer'i destekledi, bencilce bu tartışmanın tiraj için iyi olacağını hesaphıyordu. *The Atlantic* dergisinden Peter Viereck de saldırıya geçti. "Parnassus Divided"da ("Parnassos Bölündü") "ahlaka aykırı siyasi mesajını" ve "şiirin siyasi olmayan esas kısmının neredeyse tamamen anlaşılmazlığını" sorguluyordu.⁴¹ Her iki eleştirmen de şiirin didaktik, ahlaki bir amacı olduğunda ve sıradan okur için anlaşılabilir olması gerektiğinde hemfikir idi. *Pisa Kantoları*'nda bu ikisi de yoktu. Açıkçası, Faşizm gibi totaliter fikirler ileten ve anti-Semitizm gibi fena inançları destekleyen şiir, kötü sanat olmalıdır.

Bollingen Ödülü'nü o dönemde mevcut olan –Amerika'da Saray Şairi'ne en yakın mevkii olduğu söylenebilecek– Kongre Kütüphanesi Şiir Danışmanı'nın başkanlık ettiği seçkin bir jüri veriyordu. Bu komitenin estetik konulardaki yetkisinin güvencesi yakın zamanda Nobel ödülü alan T. S. Eliot idi. Bu karar son derece demokratik bir biçimde alınmıştı: *Pisa Kantoları* birincilik için on iki oydan onunu aldı, eledikleri arasında William Carlos Williams'ın

40 Robert Hillyer, "Treason's Strange Fruit: The Case of Ezra Pound and the Bollingen Award", *The Saturday Review of Literature*, XXXII/24 (11 Haziran 1949), s. 9-11, 28.

41 Peter Viereck, "Parnassus Divided", *The Atlantic*, CLXXXVII/6 (Haziran 1949), s. 70.

güçlü *Paterson*'ı (*Book Two*), Murial Rukeyser'in *The Green Wave*'i ve Randall Jarrell'in savaş şiiri kitabı *Losses* vardı. Komite, "poetik başarı dışındaki diğer değerlendirmelerin kararı etkilemesine izin vermesinin ödülün önemine zarar vererek medeni toplumun dayanması gereken nesnel değer algısının geçerliliğini prensipte reddedeceğine"⁴² karar vermişti.

"Medeni toplum" ile "nesnel değer algısı" arasında kurulan bağlantı, Bollingen Ödülü'nün ideolojik işlevine ihanet ediyordu. Çünkü *Pisa Kantoları* aslında açıkça siyasiydi; Pound öyle olmalarını istemişti. Viereck'in "*Pisa Kantoları*'nın siyasi mesajı"nın "savaşı Yahudilerin çıkardığı"na dair Nazi çizgisine yakın olduğunu öne sürdüğü düşmanca özeti epey doğrudur.⁴³ *Pisa Kantoları*, "Milano'da topuklarından" (74/445) asılan şehit "Ben ve la Clara"nın yasını tuttukları en başından, "il capo" (84/559) Mussolini diye selam verdikleri sonuna dek siyasidir.

Ne var ki *Pisa Kantoları* hiç kuşkusuz Konfüçyüs Çin'i ve İtalyan Rönesansı gibi medeni geleneklere dayalı "nesnel değer algısı"ndan yanadır. Pound'a göre Roosevelt döneminde Amerikan medeniyeti barbardır; bu şiir İngiliz-Amerikan ticari medeniyetinin daha medeni geleneklere ihanetinin bir kanıtıdır. Pound, "nazik okuru söylemin anafikrine..." (80/520) getirme sorumluluğunu açıkça doğrulamaktadır; yani tam da Viereck ve Hillyer'in talep ettiği gibi içeriğe adanmış bir şiir yazmayı. Ancak ödül verenlerin bir yandan şiirlerin ifade yönlerinin "nesnel değerini" överken bir yandan da reddetmeyi tercih ettikleri, şiir dizisinde yer alan bu didaktik, siyasi "besin"ın kendisidir. Bu, hem eleştirel ustalık hem de daha uzun vadeli bir bakış gerektiriyordu. Bollingen uzmanları için önemli olan, Mihver güçlerinin uluslararası usura rejimine karşı zaferinin bizzat özel hayali değil "hayalin muazzam trajedisi" (74/445) idi. *Pisa Kantoları*'nı insancıl kılan hayal değil trajediydi.

Pound'un Bollingen Ödülü'ne duyulan ilginin kalıcılığı, şiirin gizlenmemiş ve nahoş politikasının nasıl asgariye indirilebileceğiyle, ABD'de "Yeni Eleştiri" adı verilen eleştirel biçimciliğe güçlü

42 Alıntı, Noel Stock, *The Life of Ezra Pound* (New York, 1970), s. 426.

43 Viereck, "Parnassus Divided", *The Atlantic*, s. 70.

bağlılık sonucunda biçimin nasıl içeriğe üstün kılınabileceğiyle ilgilidir. Bollingen Komitesi, kendi tartışmalı seçimiyle yüzleşirken bu kararın eleştirel meşrulaştırma gerektireceğinin son derece ayırdındaydı. Bunun en iyi yolu zamansız değerlere ve “medeniye-te” başvurmak gibi görünmüştü.

Jürideki uzmanlardan Robert Lowell, kamuya bir açıklama üzerinde çalışırken bazı düzeltme önerileri getirdi. Lowell sorunun Pound'un nahoş siyasi içeriğini, yazım tarzından yapay bir biçimde ayırmak olduğunu saptamıştı; bu o kadar da basit değildi.

Şiire [Pound'un] suçu bulaşmış olabilir ve yine de iyi olabilir. Bu aslında kısmen böyle. Ya a) içerik önemli değil, yani Pound'un konusuz tarzını seviyoruz diyoruz, ya da b) Pound'un sağ eli sol elinden habersiz, yani şiir yazarken bir “hayır eylemi” esnasında siyasetini tamamen unutuyor diyoruz. Şimdi, her ikisinde de doğruluk payı var, fakat ikisinin de yanlışlığı kanıtlanabilir. Akıllı “vatanperver” bir gazeteci, bu konuda bizimle harıl harıl çalışırdı.⁴⁴

Kendileri de Pulitzer ödüllü şairler olan Hillyer ve Viereck'in öncülüğündeki gazeteciler gerçekten de harıl harıl çalıştılar. Hillyer, Pound'un “şiirleri Amerika'yı hor görmenin, faşizmin, anti-Semitzmin ve ödüllü ‘Pisa Kantoları’ da bizzat Hristiyan savaş ölülerimizle acımasız alayın aracıdır” yazdı.⁴⁵ Viereck daha ihtiyatlıydı: “Komitenin sempatisi Pound'un politikasıyla değil sanatsal biçimin içerikten ve ahlaki anlamdan ayrı düşünülebilmesine dair (ne tarihsel ne de psikolojik olan) yaygın savla ilgiliydi.” “Gayri ahlaki siyasi mesajı” ve “neredeyse hiç anlaşılmamasına” rağmen şiiri öven “zarif avangard” eleştirmenlerin “sorumsuz vicdansızlıkları” Viereck'i hayrete düşürmüştü.⁴⁶

Sorun faşist sempatinin yanı sıra ahlaki olmayan biçimcilikti. Bu bozukluk, çağdaş eleştirideki iki tutumun belirtisiydi: Birincisi, metnin kendi başına ayrıntılı eleştirisinin zaferi, bir şiirin anlamını ve içeriğini “açıklama sapkınlığını” küçümseme; ikinci sorun “Eliot'un modern şiirin ‘karmaşık’ olması gerektiğine dair ünlü

44 Robert Lowell'ın vurgusu. Leonie Adams'a mektup, Kasım 1948; alıntı, Saskia Hamilton, ed., *The Letters of Robert Lowell* (New York 2005), s. 118.

45 Hillyer, “Treason's Strange Fruit”, *The Saturday Review of Literature*, s. 9.

46 Viereck, “Parnassus Divided”, *The Atlantic*, s. 70.

açıklaması” idi. Sonuç, “eleştirmenlerin duyarsız vasat kültürölüler olarak anılma korkusuyla belirsizliğe ses çıkarmaya korktukları, edebiyatta snobizm saltanatı”⁴⁷ idi.

Viereck’in Cleanth Brooks’un eleştirisine ve bizzat Eliot’a dokundurmaları çok yerindeydi, çünkü Eliot’ın modern karmaşıklık kavramı aslında Pound’un şiirinin değerlendirilmesi için bir eleştiri perspektifi sunmaktaydı. Eliot, 1921’de [*The Waste Land*’i (Çorak Ülke) yazarken] “The Metaphysical Poets”te (“Metafizik Şairler”) şunu savunuyordu:

Medeniyetimizdeki şairlerin, şu an olduğu gibi, zor olma mecburiyetleri akla yatkın görünmektedir. Medeniyetimiz büyük çeşitlilik ve karmaşıklık içerir, rafine bir duyarlılıktan yararlanan bu çeşitlilik ve karmaşıklık, çeşitli ve karmaşık sonuçlar üretmelidir. Şair manasına dili sıgdırmak, gerekirse altüst etmek için gitgide daha kuşatıcı, daha kinayeli, daha dolaylı olmalıdır.⁴⁸

Bu açıklama Pound’un şiirine uymakla kalmıyordu, aynı zamanda *Pisa Kantoları*’nın “tutarsız” olduğuna dair kolay suçlama için de kullanışlı bir karşı kanıttı. Zor, karmaşık, kuşatıcı, kinayeli, dolaylı, evet; tutarsız, hayır. Kısacası *Pisa Kantoları*, paradigmatik “modern” şiirdir.

Cleanth Brooks’un “açıklama (*paraphrase*) sapkınlığı” eleştirisi, bu çetrefilli Kantoların Mihver propagandasına indirgenmesine verilen en iyi cevaptır. “Açıklama sapkınlığı, şiirin bir ifadeye ya da ifadelere indirgenmesidir.” “*Pisa Kantoları*’nın siyasi”, Mussolini’yi övüp yasını tuttuğu için de faşist olduğunu söyleyenler çıkabilir, ama bu şiirler bunlardan ibaret değildir. Söz konusu açıklama Brooks’a göre “kesinlikle yanıltıcı”dır, çünkü buna göre “şiir bir tür ‘ifade’ oluşturmaktadır, bu ifade doğru ya da yanlış olabilir... şiirle ilgili yaygın sapkınlıkların çoğunun nedeni bu formüldür.”⁴⁹ Ona göre eğer bu sapkınlıklara boyun eğersek kendimizi “iki güç seçenekten birini seçmek zorunda” buluruz; Bollingen tartışma-

47 Age., s. 70

48 T. S. Eliot’ın vurgusu, “The Metaphysical Poets”, *Selected Prose of T. S. Eliot*, ed Frank Kermode (New York, 1969), s. 65.

49 Cleanth Brooks, *The Well-Wrought Urn: Studies in the Structure of Poetry* (New York, 1949), s. 196.

Pound St Elizabeths'te, 1954, Eustace Mullins'in fotoğrafı.

sındaki ikilem budur. “Eleştirmen şiiri ya siyasi, bilimsel, felsefi doğruluğuna göre .. ya da dışarıdan kavrandığı biçimiyle ve yaşam deneyiminden ayrı değerlendirmeye zorlanır.”⁵⁰ Pound un şiiri içeriği açısından değerlendirilirse “Amerika’yı hor görmenin bir aracı”, “faşist yanlısı ve anti-Semitik”tir;⁵¹ sadece biçim açısından değerlendirilirse “yılın en tutarsız ve anlaşılmaz kitabı”dır.⁵² Ancak Hillyer, Pound’un içeriğini pek net bulurken Viereck kısa ve öz bir siyasi mesaj seçebilmiştir: İkinci Dünya Savaşı, bir Yahudi komplosuydu.⁵³ O halde *Pisa Kantoları* sonuçta tutarsız *değildir*. Eleştirmenler “her iyi şiirin tüm açıklama girişimlerine gösterdiği direnişi”⁵⁴ –ancak farkında olmadan– hissetmektedirler. Bilinçli olarak ise bu direnişi tiksindirici bir politikanın ifadesi olarak yorumlarlar; yani tutarsızlık olarak. Pound’u kötüleyenlerin hepsi

50 *Age.*, s. 196.

51 Hillyer, “Treason’s Strange Fruit”, *The Saturday Review of Literature*, s. 9.

52 Viereck, “Parnassus Divided”, *The Atlantic*, s. 67.

53 *Age.*, s. 70.

54 Brooks, *The Well-Wrought Urn*, s. 196.

şiiri kınamak için istemsizce *Siyon Liderlerinin Protokolleri*'nden alınmış bölümü alıntılarla. Bunlar Kanto LXXIV'te geçen (74/459) üzücü "yid bir tahriktir" dizeleridir.⁵⁵ Fakat seçkin tercüman Robert Fitzgerald'ın bir cevapta işaret ettiği gibi "Bay Barrett yedi dizeyi bulan üç parça alıntılanmış, sanki bunlar [bütünü] temsil edermiş gibi, fakat işin doğrusu başka fikirlere adanmış 118 sayfada başka örnekler yoktur."⁵⁶ Görüş bildiren bir başkası da aynı fikirdeydi: "Eğer Kantolar'daki tek şey anti-Semitizm olsaydı" yazmıştı, "o zaman belki bu ödülü vermemek için haklı bir nedenimiz olurdu. Ama Pound aynı zamanda Konfüçyüs etiğine ve metafiziğe inancını, savaşı kınadığını, kendi katılığının farkındalığını, insanların kendini beğenmişliğine ve gösterişlerine saldırısını ifade etmektedir."⁵⁷ Bu arada, söz konusu incelemelerin hiçbirine bakarak yorumcuların Kanto LXXIV'ten ötesini okuyup okumadıklarını bilemeyiz. Muhtemelen okumadılar.

Pound'un kendi açıklaması şöyleydi: "Deliler Evi'nden yorum yok."⁵⁸ 10.000 dolar para ödülü hoş karşılanmış olmalı, fakat gösterilen ilgi Pound'un tüm erken bırakılma ihtimallerini yok etmişti.

55 Bkz. çev Victor E Marsden, *The Protocols of the Elders of Zion*, 15 8

56 Robert Fitzgerald, "Correspondence", *Partisan Review*, XVI (Temmuz 1949), s. 765.

57 Gordon Ringer, "Correspondence", *Partisan Review*, XVI (Temmuz 1949), s. 767.

58 Carpenter, *A Serious Character*, s. 793.

Konfüçyüsçü Şehit ve Sağcı Aziz

EDEBİ UĞRAŞLAR: KONFÜÇYÜS, SOPHOKLES VE SON KANTOLAR

Savaş sonrası ilk yıllarda Pound'un başlıca edebi uğraşı Konfüçyüs'ü tercüme etmektir. Pound'a göre "tüm cevaplar..." Konfüçyüs'ün "... DÖRT KİTABI"ndaydı.¹ Bununla davranışla ilgili tüm cevapları kastediyordu— savaş esnasındaki kendi davranışları da dahil. Vatanı ihanet suçlamasına karşı kendini koruma ihtiyacı Pound'un Konfüçyüs'ü tercüme etme arzusunu kamçıliyordu. Konfüçyüs, Pound'u aklayabilirdi; faşist değil bir Konfüçyüsçü olarak, eylemleri hem açıklanabilir hem de etik olurdu.

DTC'de üzerinde çalıştığı *Chung Yung*'un yeni tercümesi [*The Unwobbling Pivot* (Sarsılmaz Eksen)] 1947'de Kung'un öğretisinin özü olan *The Great Digest* (Ta Hio) ile birlikte basıldı. Bunların ardından ölçüler ve tanımlarla ilgili olan *The Confucian Analects* (1950) geldi.

Bu eser Pound'u dikkate değer bir adamla temasa geçirdi: Batı felsefesi öğrenimi görmüş, sözlükbilimci olarak çalışan ve Harvard'da Karşılaştırmalı Edebiyat doktorası yapan Çinli Achilles Fang. Tez konusu? *Pisa Kantoları*. Latince dahil birçok Batı dilini iyi bilen Fang, Pound'un engin bilgisine kolayca uyum sağladı. Yazışmaları Doğu ile Batı arasındaki felsefi farklar üzerine bir ders niteliğindedir, çünkü vatana ihanetle suçlanıp masumiyetinden emin olan Pound'un varoluş konumunun merkezinde olan "görev" ve "adalet" gibi kavramları tartışıyorlardı. Fang, Pound'a Çinlilerin görev ya da adaleti hiçbir zaman soyut kavramlar olarak düşünmediklerini; bu kavramları uygulamalar olarak düşündüklerini

¹ Achilles Fang'e mektup, 13 Şubat 1951; alıntı, Zhaoming Qian, *Ezra Pound's Chinese Friends: Stories in Letters* (Oxford, 2008), s. 56.

söyledi. Adalet, adap ve terbiyenin bir parçasıdır.² Pound, bir Batılıdan beklenebileceği gibi Konfüçyüs'ün –genellikle iyilikseverlik, dürüstlük, adap ve bilgi olarak tercüme edilen– “dört *tuan*”ının *erdemler* olduğunu varsayıyordu. Fang bu kategoriden memnun değildi; *tuan*'ın hiçbir biçimde *erdemler* olmayıp “etik görüş”ün yönleri olduğunda ısrar ediyor ve “akla yatkın bir tercüme öneremiyordu”³ –Pound'un *Kantolar*'da bunları tercüme etmeme nedenlerinden biri de budur. Ezra, dört *tuan*'a yakın olarak “erkeklik / eşitlik / resmiyet, adap / bilgi”de karar kıldı.⁴ Bu seçim son *Kantolar*, özellikle de *Rock-Drill* (1955) için çok önemlidir, çünkü Pound “DÖRT TUAN'ı/yani temelleri” (85/465) felsefi destekleri varsayar. Pound yol açtığı tüm felsefi karmaşalara rağmen Batı tarzı soyutlamaya karşı Fang'ın Konfüçyüs praxisine dair öğretisini hoş karşılamış olmalı, çünkü daha sonraki düşüncelerinin payandalarından ve hukuki savunmasının önemli fikirlerinden olan “doğru isimlendirme” yani *cheng ming*'le ilgili saplantısını doğrulamaktaydı. Pound'un durumu ABD Anayasası konusunda katı yorumcu olmasını gerektiriyordu.

Pound aynı zamanda Konfüçyüs çalışmasına katkıda bulunmuştu. Fang, Pound'un “*chih*” ifadesini “bağlama kazığı, insanın içinde bulunduğu ve oradan çalıştığı konum, yer”⁵ (Fang'e göre bu ifade Konfüçyüs felsefesinde çok önemli bir teknik terimdi) diye tercüme etmesini Konfüçyüs'teki “bir dizi çetrefilli sorunu” çözdüğü için övüyordu.⁶

Chih sözcüğünün ideogramı

Harvard University Press, Fang sayesinde Konfüçyüs'ün dördüncü kitabı, 305 antik Çince şarkının antolojisi *The Book of Odes* (*Odlar Kitabı*) için Pound'la anlaştı. Bu, iki

2 Achilles Fang'den Pound'a, 13 Mart 1952; alıntı, Qian, *Ezra Pound's Chinese Friends*, s. 83

3 Achilles Fang'den Pound'a, 7 Mart 1952; alıntı, Qian, *Ezra Pound's Chinese Friends*, s. 82.

4 Achilles Fang'e mektup, Ekim 1951; alıntı, Qian, *Ezra Pound's Chinese Friends*, s. 66-7, 67n

5 Pound, *Confucius* (New York, 1969), s. 232

6 Achilles Fang'den Pound'a, 12 Ocak 1951; alıntı, Qian, *Ezra Pound's Chinese Friends*, s. 52

kitaplık bir anlaşılmaydı: Biri, 1954'te Fang'ın sunuşuyla gereğince çıkan "ticari baskı" *The Classical Anthology Defined by Confucius* idi; ikincisi bu antolojinin esas Çincesinin fotoğrafları ve bir şarkı anahtarıyla tamamlanacak tam, akademik baskısı olacaktı. Pound, *Chinese Written Character*'dan beri Çince bilgisini çok ilerletmişti; anadili Çince olanlardan Çince dinlemek Çince ölçüyü takdirini artırmıştı. Odları okuyanların şiirlerin seslerine saygı duymalarını istiyordu. Pound'un tercümeleri ses değerleriyle uyumluydu ve orijinalleri gibi kafiyeliydi:

Pick a fern, pick a fern, ferns are high,
 'Home', I'll say, home, the year's gone by,
 No house, no roof, these huns on the hoof.
 Work, work, work, that's how it runs
 We are here because of these Huns^{7*}

Fang, Pound'un "sözcüklerle müziği kaynaştırma niyeti" konusunda yorum yapmıştır. Balad ölçüsü "Odların orijinal ritimlerini tam olarak vermektedir."⁸ Ne var ki Pound'un *Cathay*'deki ilk tercüme-leri Çin şiirinin Amerikan kulaklarına nasıl gelmesi gerektiğini öylesine belirlemişti ki *The Confucian Odes* zarif serbest şiire alışkın Amerikan kulaklarına "Çince" gibi gelmiyordu. Yukarıdaki aynı şiiri Pound'un *Cathay*'de "Şu Okçularının Türküsü" olarak tercüme ettiğini kim anlayabilirdi? (İşte burdayız, ilk filizleri koparıyoruz, / Diyoruz ki: Ne zaman döneceğiz ülkemize?)"**

Pound ile Fang arasındaki verimli ilişki ne yazık ki Harvard'ın masrafları bahane göstererek *Odes*'un akademik baskısı için Pound'la kontratlarını yerine getirme isteksizliği yüzünden bozuldu; Harvard'ın bu tutumu diğer birçok gecikmeleri gibi şairi öfkeliyordu. "Barbarların ODLARA ihtiyacı var" diye ısrar ediyordu Fang'e, "[Konfüçyüs] onları herhangi birinin bilgeliği soyut formüle

7 çev: Pound, "Pick a Fern . . . *The Confucian Odes* (New York, 1954), s. 86

8 Achilles Fang, "Introduction", *The Confucian Odes* (New York, 1954), s. XIII

* Bir eğrelti kopar, bir eğrelti kopar, eğreltiler yüksek,
 "Evdeyiz" diyeceğim evde, yıl geçip gitti,
 Ev yok, çatı yok, at sırtında bu Hunlar.
 Çalış, çalış, çalış, böyle bu iş.
 Burdayız işte bu Hunlar yüzünden.

** Ezra Pound, *Cathay*, çev: Ulkü Tamer, Jaguar Kitap, 2012, s. 9.

indirgemeye çalışmasını ya da ... kusursuz ve canlı olmayan herhangi bir soyut ifadeyi... kabul ettirmesini önlemek için derledi.”⁹ Zaman geçip de iş sürüncemede kalınca Pound doğal olarak olağan şüphelilerin projesini kasten önlediğini varsaydı. Zavallı Fang itibarlı bir aracı olmaya çalışsa da arada kalmıştı ve sonunda Pound’un güvenini kaybetti.

Konfüçyüs’e karşı görevlerini yerine getiren Pound şansını tragedyada denedi. Kendine has tarzıyla *Elektra*’yı (1949) ve *Trakhisli Kadınlar*’ı (1953-4) yeniden yarattı. Pound’un Sophokles’in bu iki tragedyasını tercüme etme nedenleri açık değildir, fakat Yunanca-dan tercümeler yapmak köşesine çekilen bilgelerin geleneksel uğraşısıdır. Oysa köşeye çekilmek Pound’un aklından bile geçmiyordu; o kendisini daha ziyade Pontus’a sürülmüş Ovidius gibi görmekteydi, bu tema *Kantolar* CIII-CV’te işlenmektedir. Pound herhalde kendisine şiirini tamamlaması için gerekli trajik cennet bilgeliğini öğretiyordu. Ancak biyografi yazarları otobiyografik sonuçlar çıkarmaya meyillidirler. Pound, kovboy erkek kardeşi Orestes’in geri gelip babasının katlinin öcünü alarak polis’i temizlemesini beklemektedir. Herakles’in ortada olduğu bir aşk üçgenini anlatan *Trakhisli Kadınlar* Pound’un erotik hayatına dokunmuş olmalı; sadık bir eş ve Eros’un bastırılmaz isteklerine karşı görevin trajik çatışması. Bunun Pound’un Dorothy ile başka bir kadın –bazı rivayetlere göre Olga, bazılarına göre de Pound’un St Elizabeths’teki mistik ilham perisi Sheri Martinelli (bu konuya döneceğiz)– arasındaki zor durumunu yansıttığı söylenir.

Pound, bu oyunların belirli dizeleriyle yaşadıklarını söylemiştir: *Elektra*’nın haykırışı, “Bütün bu pislige ödlekligi de mi katmalıyız?”^{10*} ve Herakles’in yüceltilmesi, “PARILTı / Hepsi uyumlanıyor”.¹¹ Her iki dize de *Kantolar*’da tekrarlanır; Herakles’in dizesi Pound’un *Kantolar*’ının en sonundaki sözlerde gizlidir: “yani

9 Achilles Fang’e mektup, 4 Şubat 1953; alıntı, Qian, *Ezra Pound’s Chinese Friends*, s. 130.

10 çev: Pound ve Rudd Fleming, *Elektra: A Play* (Princeton, NJ, 1989), s. 21.

11 Pound, *The Women of Trachis* (New York, 1957), s. 50; ve “Canto LXXXVII”, *The Cantos* (11. baskı, New York, 1989), s. 584

* Azra Erhat’ın Yunanca aslından tercumesinde bu kısım şöyledir: “Bu, felaketlerimize bir de alçaklığı katmış olmaz mı?”-Ç. N. Sophokles, *Elektra*, çev. Azra Erhat, İş Bankası Kültür Yayınları, s. 12. (ç n)

uyumlanıyor işte / notlarım uyumlanmasa da" (116/817). "Bu" ile kastedilen Kozmostur, notlar da *Kantolar*.

Trakhisli Kadınlar'ı, bu oyunu radyoda canlandıran Dennis Goucher ve Pound'u sadık anti-Komünist ve bu terim daha icat edilmemişken bir Soğuk Savaşçı olarak öven Pound'un eski dostu Degli Uberti'nin oğlu yayımlamıştı (ve savunmuştu).

Konfüçyüs felsefesi ve Yunan tragedyasının gerekli metinlerinin tercümeleriyle hazırlanan Pound, *Kantolar*'ına geri döndü. *Rock-Drill* (1955) ve *Thrones* (1959) çok iyi karşılanmadı. Çoğunlukla birlikte okunan ve düzinelerce defter içinden kesintisiz bir akıcılıkla tasarlanan bu iki kitap genellikle Cennet'e doğru çaresiz hamleler olarak görülür, tekrarlı, düzensiz zaman zaman da anlaşıl mazdır. Bu son kantolar Pound'un hapsedilmesinin etkilerini yansıtmaktadır. Büyük ölçüde şairin kapsamlı ve eksantrik okumalarına dayanır; dış dünya, Pound'un yazışmaları ve gazeteler ile koğuşun yüksek ve tiz sesli televizyonuna tepkileriyle şiire sızar. Bu kitaplar kimsenin duymadığı eserlere yer vermektedir ve görünüşe göre bu da amacın bir parçasıdır. Pound akademisyen arkadaşları sayesinde Katolik Üniversitesi'nin mükemmel kütüphanesindeki Latince metinlerden faydalanabiliyordu; Dave Horton aracılığıyla Kongre Kütüphanesi'nden kitap alabiliyor, hatta doğrudan kitap istetebiliyordu; bir başka arkadaşı olan John Kasper ise sıra dışı kitapları bulabiliyordu, çünkü sahafçılık işindeydi. Pound, *Kantolar*'ında gerçekten sır dolu kitapları, antik tarihçeleri (genellikle Latince), siyasi hatıratları, korkunç *Eparch's Book*'u, İkinci Dünya Savaşı'nın revizyonist tarihçelerini, Aryancı fantazileri, Mısır şiirini, Tibet geleneklerini, Coke'un *Institutes*'unu (*Kurumlar*), Alexander Del Mar'ın *History of Monetary Systems*'ini (*Mali Sistemlerin Tarihi*) kullandı. Yeni Platonculuğun, yeni Konfüçyüsçülüğün, ırkçılığın ve hukukun tuhaf bir karışımı olan bu kitaplar Pound'a göre, tefecilerin ve Yahudilerin dayattığı tarihsel şuur kaybından kurtarılmıştı. Pound *Eparch's Book*'la ilgili Olivia Rossetti Agresti'ye "TÜM Bizans tarihi" yazmıştı "şuur kaybının bir parçasıdır..."¹² Her metnin önemini adeta marjinalliği kanıtlıyordu; önemli oldukları için marjinaldiler.

12 Olivia Rossetti Agresti'ye mektup, 6 Ocak 1955; alıntı, Demetres P. Tryphonopoulos ve Leon Surette, ed., "I Cease Not to Yowl": Ezra Pound's Letters to Olivia Rossetti Agresti (Urbana ve Chicago, IL, 1998), s. 174.

Pound hatta şiirinde metinlerin dipnotlarından alıntı yaparak marjinalin de marjinlerine yönelik tercihini gösterir. Bu Pound'un "deliler evi"ndeki kendi marjinal konumunun bir aynasıdır; dünyanın marjini Pound'un merkezidir; çıldırmış bir dünyada bir sağduyu adasıdır. Pound için komplo anlamına gelen "politik" bu kantoların ince ütöpik kabuğunun hemen altında sıkıntıyla fokurdamakta, zaman zaman öfke ve içerlemeyle püskürmektedir. Ne var ki bulutlardan sızan güneş ışınları gibi lirik atılımlar vardır:

Luigi tepeye çıkan yollarda
gündoğumunda buğday çiğner,
o tahıl, onun komünyonu (104/761).

Pound, bu son Kantolar'da ilahilere girecek, Kanto XC'in (90/626) "m"elevasti" ("yükseltildim") parçası ve Kanto CVI'daki Layamon'un Orta İngilizceyle yazdığı *Brut*'ten alınan "inanmama yardım et" (106/774-5) duasındaki gibi dokunaklı parçalar sunacaktır.

Fakat 1950'ler boyunca gazeteleri okumak ve koğuşun televizyonunu izlemek Pound'un Amerika'ya dair en kötü korkularını doğrulamıştı. Ülkeyi çoğu Yahudi olan Sovyet ajanları istila etmişti. Pound, Senatör Joseph McCarthy'nin hevesli bir destekçisi oldu. Buna karşılık McCarthy'nin destekçileri onu fark etmeye başladılar. St Elizabeths'e kapatılan fakat tecrit edilmeyen Pound, çeşitli sağcılar için bir cazibe merkezi haline gelmişti. Onları birleştirense ABD Anayasası'nın çok ciddi tehlikede olduğu inancıydı. *Slochow* ve *Cole* gibi (davaların) kararlarında [ABD Anayasası'nın] Beşinci Değişiklik Maddesi'ni uygulayan "komünist" Yüksek Mahkeme'den nefret ediyorlardı. Daha sonra 1954 ve 1955'teki *Brown* kararları ABD Anayasası'na ihanet etmişti. Pound, okulların ırksal bütünleşmesini emreden *Brown v. Board of Education of Topeka* resmi kararları örneğinde federal gücün geniş bir alanı kapsayacak biçimde genişletilmesinden rahatsızdı. Pound'un Jeffersonculuğu ortaya çıkan gergin siyasi mücadeleyle meşguldü. Tahmin edileceği gibi "eyaletlerin hakları" ve Güney'den yana tutum aldı.

Pound politikayla çeşitli yollardan gizlice ilgilendi. Öncelikle arkadaşlarının bastığı haber bültenlerindeki takma isimli makaleler; ikincisi Eustace Mullins'in Amerikan Merkez Bankası'nı ifşa ettiği *Secrets of the Federal Reserve* (1952) ve Mullins'in Pound bi-

yografisi, *That Difficult Individual* (1960) gibi muhalif bilimsel araştırmaların teşviki; üçüncüsü kendi Konfüçyüs tercümeleri (1950-1954); dördüncüsü son derece şifreli kantolar aracılığıyla güncel olaylarla ilgili yorum yapmak –“Kantolar siyasi bir araçtır” demişti bir muhabire 1957’de;¹³ beşincisi kendi denetimindeki küçük yayınevleri (Dallam Flynn’in Cleaner’s Press’i ve The Square Dollar Press); son olarak John Kasper’ın New York ve Washington’daki Poundcu kitapçıları aracılığıyla. Pound, kısmen kendi görüşlerine dayalı ufak siyasi birlikler oluşturan kendini adanmış bir takipçi kadrosu edinmişti. Onların aracılığıyla 1950’lerde Amerikan politikasının en uç sağındaki büyük oyuncularla dolaylı, bazen de doğrudan temas kurabiliyordu.

Pound’un yakın bağları olan gruplardan biri de 1960’lar boyunca Amerika Birleşik Devletleri’ndeki neredeyse tüm sağ kanat girişimlerde parmağı olan emekli denizci savaş kahramanı General Pedro Augusto del Valle’nin (1893-1978) liderliğindeki Amerikan Anayasası’nın Koruyucuları (DAC) idi. St Elizabeths’in düzenli ziyaretçilerinden Del Valle, Pound’u muhtemelen bir Pound hayranı ve DAC çalışanı, Hamilton College mezunu ve Washington’da hukuk öğrencisi olan David Horton’dan duymuştu. Horton, Koruyucular’ın Anayasa’nın hukuki gaspı olarak gördükleri Brown kararına muhalefetleri dahil DAC’in çeşitli meselelerdeki tutumunu sunmak üzere sık sık Kongre huzuruna çıkıyordu.

Pound, DAC’in aylık yayını *Task Force* için isimsiz yazılar yazdı. DAC, Kısmen Pound’un zor durumu nedeniyle –akıl hastaları için bir Alaska Sibiryası’na kaynak sağlamak amacıyla bir milyon *acre* Alaska toprağının satılması önerisi olan– “Alaska Ruh Sağlığı Yasa Tasarısı”na karşı konum aldı. Bu teklif psikiyatri heyetlerinin, psikiyatrik hastaları yasal bir değerlendirme olmadan Alaska’ya göndermelerine olanak tanıyordu. Bu fikir Sağ’da hiddete sebep oldu, olması gerektiği gibi. Kasper, psikiyatrinin neredeyse tamamen Yahudilerin uyguladığı bir Yahudi bilimi olduğunu ve “Amerikan olmadığı”nı Temsilciler Meclisi’ne hatırlatmak için Kongre’de ifade verdi. Ayrıca dava olmaksızın siyasi nedenlerle tutulan Ezra Pound’un tuhaf örneğinden bahsederek psikiyatrinin siyasette

13 John Theobald’a mektup, 7 Haziran 1957; alıntı, Donald Pearce ve Herbert Schneidau, ed., *Ezra Pound/ Letters/ John Theobald* (Redding Ridge, IL, 1984), s. 44.

istismar edilmeye elverişli olduğunu vurguladı. Komite bunu yeni duyuyordu ve düşüncesiyle bile ağızları açık kalmıştı.

Tasarı durduruldu, fakat bu arada Kuzey Dakota Kongre Üyesi Usher Burdick Pound'un durumundan haberdar olmuştu. Aşırı Muhafazakâr Burdick daha sonra Pound'un örneğini Kongre gündeminde tutmayı üstlenecekti. Ağustos 1957'de "tutukluluk halinin devamının meşru olup olmadığını kararlaştırmak için tam ve eksiksiz bir soruşturma yürütülmesi ve Ezra Pound'un akıl hastalığının incelenmesi" için bir önerge teklifinde bulundu.¹⁴ Pound'un arkadaşlarıyla yakın çalışmalar yapan, Kongre Kütüphanesi'nden H. A. Sieber tutanaklar için Nisan 1958'de Pound'la ilgili uzun bir rapor sundu, devlet sadece haftalar sonra davadan vazgeçti.

Pound, DAC'i ABD Anayasası'nı en iyi savunan Kongre üyesini onurlandırmak için yıllık "Benton Anma Ödülü"nü vermeye ikna etti. Bu ödül, Jacksoncu sadık bir partili olan Senatör Thomas Hart Benton adına veriliyordu ve kazananın ödülü de Benton'ın iki ciltlik *A Thirty Years' View* (1854) hatıratı idi. Ayrıca, Benton'ın kitapları Kantolar LXXXVIII ile LXXXIX'un (1955) başlıca kaynaklarından biridir. Ödülü kazanan, Benton'ın eserlerini dikkatle okuyabilir, hatta Pound'u da okuyabilirdi. Ezra böylece ABD politikasını etkileyebilirdi.

1954'te, birinci *Brown* kararından sadece haftalar sonra del Valle, ultra Muhafazakâr bir platformda Cumhuriyetçi partinin Maryland valiliği adaylığı için yarışıyor, diğer şeylerin yanı sıra "Komünist Komplo Yasa Dışı İlan Etmeyi" ve "Yerel Meselelere Yerel Denetimi"¹⁵ savunuyordu. Bu son ifade Pound'un bir ifadesini çağrıştırır; *A Visiting Card*'da (1942) ve Kanto XCVI'da erdemli demokratik erken dönem cumhuriyetinin tasvirinde "yerel"e yaptığı vurgu: "... elbette yerel özgürlük yoktur / yerel satınalma gücünün yerel denetimi olmadan" (96/675) – hiç kuşkusuz bunu del Valle'in kampanya materyallerinin bir parçasında vurgulamıştır. Bu ifade "yerel koşullar ve yerel tutumlara"¹⁶ yapılan çağrıyı yansıtır, huku-

14 Alıntı, Humphrey Carpenter, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston, MA, 1988), s. 832.

15 Cameron McWhirter ve Randall L. Ericson, *Ezra Pound: A Selected Catalog* (Clinton, NY, 2005), s. 58

16 Waldo E. Martin Jr., ed., *Brown v. Board of Education: A Brief History with Documents* (Boston, MA, 1998), s. 152, 185-6.

ki tartışmalarda bile “Jim Crow”un temel savunması buydu; “güney yaşam biçimi” olan hukuki ve toplumsal ırk ayrımı sistemi.

Maryland'deki bütünleşme karşıtlığının önderliğini Bryant Bowles'in Beyazları Geliştirme Ulusal Birliği (“National Association for the Advancement of the White People”-NAAWP) ve Maryland Dilekçe Komitesi (“Maryland Petition Committee”) yapıyordu. Baş avukatları Robert Furniss birçok sağ kanat grupta ve ülküde faaldi (DAC dahil). Sağcı radyo şovunu Pound'a 1 Mart 1955'te yazdığı ilk mektubunda şöyle açıklıyordu: “konusu neredeyse tamamen okul durumuyla sınırlı olacak” ve “Yüksek Mahkeme'ye ve bu konuyu denetleyen birçok örgüte vuracak, bazıları da ismen belirtilecek...”¹⁷ Bunlar Güneylilerin (hatta FBI'ın bile) komünist cephe olarak gördüğü Siyahları Geliştirme Ulusal Birliği (“National Association for the Advancement of the Colored People” NAACP) ve bizzat komünist partiydi. Furniss'in tepkisel gündemi onu Pound için açıkça cazip kılmış ve Pound ona şahsi avukatlığını üstlenmesini teklif etmişti.

1951'de John Kasper, Pound'u ziyaret etti. Aşırı muhafazakâr bir Hristiyan sağcı çevreden gelen, Columbia Üniversitesi'nden yeni mezun olan Kasper,¹⁸ Pound'un St Elizabeths dışındaki en enerjik ve radikal temsilcisi olacaktı. Kasper derhal Dave Horton'la tanıştırıldı ve (Senatör Benton, Louis Agassiz, Alexander Del Mar ve başkalarından seçmeler dahil) Pound'un müfredatının ucuz baskılarını yapmaya adanmış Square Dollar Press doğdu. Kasper kısa sürede Fenollosa'nın klasik denemesi *The Chinese Written Character*'ın (“Çince Yazılı Karakter”) Square Dollar baskısını ve James Laughlin'i çok rahatsız edecek bir biçimde, *Confucius*'un Hint nüshasının ayrı bir baskısını New York City'de dolaşarak satmaya başlamıştı.

Pound kadar enerjik olan Kasper, kitap satıcılığı ve matbaacılıktan sağcı kitap dağıtımcılığına (United Distributors) geçiş yaptı

17 Robert Furniss'ten Pound'a, 1 Mart 1955; “Correspondence with Robert Furniss”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 18, folder 786.

18 John Kasper'dan Pound'a, 24 Haziran 1954; “Correspondence with John Kasper”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 26, folder 1126.

ve 1954'te bohem Greenwich Köyü'nün merkezinde Pound'un gündemine adanmış bir kitapçı açtı. Kasper'ın ayrıntılı "The Make It New Bookshop" tasvirleri, bu kitapçının Pound'un etkileyici çeşitlilikteki şiirlerini ve McCarthy'nin konuşmalarıyla raporları dahil sağ kanat siyasi literatürü bulundurduğunu göstermektedir. Daha sonraki olayların ışığında bu kitapçının birçok Afrika kökenli Amerikalı'yı cezbetmiş olması ironiktir.

Kasper'ı 1950'lerde faaliyet gösteren en dehşetli ırkçılardan birine dönüştüren şey Square Dollar Press için Louis Agassiz'in *Gists of Agassiz*'ini yayına hazırlamaktı. Büyük 19. yüzyıl doğa bilimcisi Louis Agassiz İsviçreli ve anadili Fransızca olmasına rağmen, Pound Agassiz'i büyük Amerikan yazarı olarak tanıtmak istedi. Pound bu görevi Kasper'a verdiğinde Agassiz'in bilimsel ırkçılığın babası olduğunu fark etmemişti. Agassiz aynı zamanda evrimi reddeden son itibarlı bilim adamıydı; çeşitli hayvan türlerinin ve çeşitli insan ırklarının ayrı ayrı yaratıldığını düşünmekteydi. Şimdi "akıllı tasarım" olarak bilinen, *Kantolar*'daki önemli yeni Platoncu temaya inanıyordu, Pound onu sadece Darwin'in materyalizmine bir alternatif olarak sunmak istemiş olabilirdi. Agassiz'in ırkçılığı hem Pound'un hem de Kasper'ın üzerinde çok kötü bir etki yaptı. Her ikisi de Agassiz'in ırk bilimini özümsemişti ve Afrika kökenli insanların beyaz insanlardan farklı ırksal hünerleri olduğuna ikna oldu: Onların kaderinde kanun koyucu olmak değil, çiftçi olmak vardı. İrksal *paideuma*'ları Afrikalıları üstün ırklara –Yunanlar (Avrupalılar) ve Çinliler– itaatkâr kılmıştı. Agassiz'in ırklar arasındaki tüm birleşmelerin fiili dejenerasyona, düşük doğum oranlarına, bozuk sağlığa ve ahlaksızlığa yol açtığına ikna olmuş olması en tedirgin edici olanıydı. Karma ırktan insanlar saf ırktan komşularına ve efendilerine göre her açıdan zayıftılar, bu öjenik tema Pound'un radyo konuşmalarındaki yorumlarını akla getiriyordu.

Pound, Agassiz'in evrim karşıtı görüşü üzerinde durur ve *Kantolar*'da kullanır. Şubat 1953'te Achilles Fang'e yazan Pound'a göre şiirinin "mesajı" şudur: "Kesintisiz bir gelenek vardır. Kung, Mencius, Dante, Agassiz."¹⁹ Pound, Kanto XCV'te İsviçreli doğa bilimciyi "8. bilgiye", "somut" –Agassiz'i sabit yıldızlara yerleştiri-

19 Achilles Fang'e mektup, 4 Şubat 1953; alıntı, Qian, *Ezra Pound's Chinese Friends*, s. 129.

rirken– Kung “kristale” yani 9. bilgiye, “gündeme” yerleştirmiştir (93/645). 8. bilgiye ilişkin “sabit” ifadesi akıllara kuvvetle Agassiz’in “Türlerin Sabitliği Üzerine”sini getirmektedir, gündem ise kozmik politikayı ima eder.

Evrin Pound’u rahatsız ediyordu, çünkü türler arasında “net bir sınır” olmadığını kanıtlıyordu. Bir tür, sadece ideal bir örnektir, belli sınırlar içindeki bir değişkendir ve dolayısıyla sürekli –yeterli zaman içinde– başka bir şeye sürüklenme tehlikesi içindedir: Irk saflığı bir kurgudur. Pound’un “net terminoloji” saplantısı Konfüçyüsçülüğünün temel parçalarındandır (GK, sf. 16) ve 1950’lerde yazışmalarda sık sık tekrarlanan “her insanın fikirlerinin teker teker ele alınmasına hakkı vardır” ahlaki kuralı fikirlerin değişmediğini, her birinin ötekinden açıkça ayrılabilceğini öne sürmektedir. Agassiz’in sabitliğe bağlılığı, Pound’un zaten Konfüçyüs okumaları nedeniyle dil konusunda inanmaya başladıklarını doğa düzeyinde pekiştirmiş olabilir.

Pound “tam açıklama”yı “samimiyete” bağlayarak Konfüçyüsçülüğünün merkezine yaklaşır. Pound “fikirlerin birbirinden ayrılmasını” Agassiz’in zoolojisine bağlıyor, genç bir takipçisine şöyle yazıyordu: “Senin neslin bunun yanı sıra ve NİHAYET “özgür VE eşit” yani hukuk mahkemelerinde eşitlik ifadesinde karışıklık yaratan FİKRİ ayrı tutmalıdır. Zoolojinin basit gerçeklerinin bilimsel olmayan bir çelişkisi değil [bu].”²⁰ Agassiz’e göre insanlar zoolojik açıdan farklı potansiyelleri olan farklı türlerdir.

Pound, *Brown*’dan sonra kullandığı ayrımcı “melezleştirme” ifadesini Agassiz’in ırkların karışmasının ırk sağlığı için zararlı olduğu inancıyla meşrulaştırdı. “Hiçbir şey” yazdı Pound Nisan 1956’da Kasper’a “beyaz VE siyah herkese ırkların karışması, yozlaşması ve HER ŞEYİN melezleşmesinden daha berbat bir biçimde zararlı değildir.”²¹ “Melezleşme” teker teker ayrılacak safkan fikirlerin zıddıdır.

20 Charles Martel’e mektup, 12 Mart 1958; “Correspondence with Charles Martel”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 33 folder 1383.

21 John Kasper’a mektup, Nisan 1956; “Correspondence with John Kasper”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 26, folder 1130.

Bu ırkçı doktrinleri son Kantolar'da bulmak mümkündür. Son derece şifreli olan bu şiirler yeryüzünde Konfüçyüs düzeyini yansıtan hiyerarşik bir plana uygun olarak belirlenmiş bir evren sunmaktadır. Pound, *Thrones*'ta Kanto C'ün başında "Ezop dili"yle yazdığı konusunda bizi uyarır (100/733). Bu aynı sayfada Roosevelt'e Yüksek Mahkeme'de kadrolaşma (*court-packing*) girişimi için anakronik bir saldırı gerçekleştirmesi, bu nedenle Eisenhower'ın Yüksek Mahkeme atamalarına benzer manipülasyonlarını ima ediyor olabilirdi (özellikle de California Valisi olup asla bir yargıç olmayan, Cumhuriyetçi Parti'deki başlıca siyasi rakibi Earl Warren'ın Mart 1954'teki ilk Brown kararından sadece aylar önce mahkemeye başkanlık etmesi için gerçekleştirdiği hayret verici "ara atama").²² Alex Houen'in fark ettiği gibi şifreli dil, ayrımcılığı desteklemek için kullanılıyordu ("antisepsiyi koruyun / bırakın aksın ışık"; 94/655)²³ ve aynı kantoda "Sparta'yı ... bir eritme potası olarak değil... Sparta olarak tutmak" isteyen Lykurgos övülüyordu (94/661). Pound, Kanto CIII'te Massachusetts'in kölelik karşıtı Senatörü Charles Sumner'i (neredeyse ölesiye) sopaladığı için Güney Carolina Kongre Üyesi Preston Brooks'u övmeyi başarır. Bu olay 1856'da Senato'da gerçekleşmiş, Brooks kölelikle ilgili gerçeği söylediği için Sumner'a saldırmıştı. Pound "köleler[in]" İç Savaş'ın nedeni olarak "asıl konudan uzaklaştıran şey" (103/752) olduklarında ısrarcıdır, "Birlik" ise "sınırlı yetkiye sahip Eyaletlerin bir lütfu"dur (103/756); Güney'in *Brown*'a direnişinin yeniden canlandığı, Jefferson'ın onayladığı "[Federal Yönetime Karşı] Eyalet Hakları" tutumu. Pound, Kanto C'de Dorothy'nin atası John Randolph'tan (sözlerini bilinmez bir nedenle Andrew Jackson'a atfeder) alıntı yapar "O Virginia egemen ola" (100/735) ve alıntıyı tamamlamayı araştırmacılara bırakır: "O Virginia özgür, egemen ve bağımsız bir devlettir ve böyle olmayı hak etmektedir".²⁴ Bu, Pound taraftarı *Richmond News Leader*'ın

22 David A. Nichols, *A Matter of Justice: Eisenhower and the Beginning of the Civil Rights Revolution* (New York, 2007), s. 55–8.

23 Alex Houen, *Terrorism and Modern Literature: From Joseph Conrad to Ciaran Carson* (Oxford, 2002), s. 172–91. Ayrıca bkz. Pound, "Canto XCIV", *The Cantos* (11. Baskı, New York, 1989), s. 649.

24 Carroll F. Terrell, *A Companion to the Cantos of Ezra Pound*, c. 2 (Berkeley, CA, 1984), s. 648

editörü James J. Kilpatrick'ın o dönem telkin ettiği bütünleşmeye "kitlesel direniş"e açık bir destektir.

Son olarak Pound Kanto CV'e General del Valle'yi ve Alabamalı aşırı ırk ayrımcısı Amiral John Crommelin'i açıkça destekleyen dizeler eklemiştir. Mayıs 1956'da Alabama'nın Senato ön seçimlerinde Demokrat Parti'den Crommelin için çalışan Kasper'ın bir ricasına cevaptı bu: "Kuyruk sürgüsünde bir Crommelyn ya da bir del Valle, / Domuzlarda bundan yok işte / πανουργία'ları/ ile." PANURGIA "alçaklık"tır ve Anayasa'ya karşı harekete geçen Yahudi / komünist komploya işaret etmektedir (bkz. 105/771). Crommelin (Kasper'la birlikte ziyarete geldiğinde Pound'u etkilemişti)²⁵ yenilmişti, fakat Kasper Washington'a şiddetli anti-Semitizmini kuvvetlendirecek ayrımcı bir vizyonla tutuşmuş halde döndü.

Kasper bu sıralarda ustasına yakın olmak için Washington'a taşınmıştı ve Georgetown'da Cadmus Bookstore adlı yeni bir dükkân işletiyordu. Dükkânın kiralanmasını ayarlayan, kendi işine ek olarak orada tezgâhtarlık yapan Furniss'ti. Kasper 4 Haziran 1956'da genel merkezi Cadmus olan Seaboard Beyaz Yurttaşlar Konseyi'nin ("Seaboard White Citizens Council" –SWCC) kuruluşunu ilan etmek üzere bir basın toplantısı çağrısı yaptı. Beyaz Yurttaşlar Konseyi'nin tipik şubelerinin aksine SWCC'ye Yahudiler üye olamıyordu. "Onur-Gurur-Savaş: Beyazı Korumak" mottosu daha sonra Kasper'ın kurulmasına yardım ettiği Ulusal Eyaletlerin Hakları Partisi'ne ("National States' Rights Party" –NSRP) geçecekti. Pound'un evrakları arasında SWCC'ye kayıt formları bulunmuş olmasına rağmen bu gruba katıldığına dair bir kanıt yoktur.

SWCC kurulduktan bir hafta sonra Charlottesville şehrindeki devlet okullarında güz sömestirinde ırk ayrımına son verilmesi kararı alındığında Yüksek Mahkeme Başkanı Warren'ın, Yargıç Felix Frankfurter'in, (1955'te Warren Mahkemesi'ne ırk ayrımına son verilmesi görüşlerini sunan) Başsavcı Simon E. Sobeloff'un, New York'tan eski Senatör ve o dönemki NAACP'nin yönetim kurulu üyesi Herbert Lehman'ın ve NAACP'nin Maryland, Beltsville başkanının evlerinin dışında haçlar yakıldı. Seçilen hedefler

25 Noel Stock'a mektup, Ocak 1956; alıntı, Michael J. Alleman, "A Pound of Flesh": Ezra Pound at St Elizabeths", tez, University of Texas, 2007, s. 36

Warren Mahkemesini, (her ikisi de Kasper ve Pound için *bêtes noires** olan Lehman ve Frankfurter'in temsil ettiği) Yahudileri ve NAACP'yi mükemmel bir biçimde birbirine bağlıyordu. Haç yakmalar muhtemelen SWCC'nin ilk eylemleriydi, çünkü yakılmış haçların fotoğrafları Kasper'ın birkaç hafta sonra beyaz ırkı kurtarma kampanyasında yanına aldığı *Virginians On Guard!*²⁶ isimli dikkat çekici bir SWCC broşüründe yayımlanmıştı.²⁷ Bu 32 sayfalık çalışma yeni ve gözden geçirilmiş bir Virginia Anayasası demekti; İngiliz Uluslar Topluluğu'nun Virginia'nın okulların bütünleşmesine karşı "kitlesel direnişini" kanunla düzenlemek için çağrıda bulunduğu, 27 Ağustos ila 23 Eylül'de gerçekleştirilen Olağanüstü Toplantıyı etkilemek için tasarlanmıştı.

Pound, bir kısmını yazdığı, geri kalanını da düzenlediği *Virginians on Guard!*'ı gayet iyi biliyordu.²⁸ Pound'un buradaki fikirlerini ve tabirlerini seçmek kolaydır. Bu metnin kalbi muhtemelen ya Furniss'in ya da Horton'un tasarladığı gitgide sertleşen 52 yasa tasarısıdır. Pound'un fikirleri Gesselite parası çıkarma planında²⁹ ve tefecilik (*usury*) tanımını kullanımında aşikârdır. *Virginians on Guard!*'daki basın özgürlüğüyle ilgili 34 numaralı öneri tamamen Pound'undur– "[basına] karışılmamalı" fakat hatalar derhal ve belirgin biçimde düzeltilmelidir.³⁰ Ancak 40 numaralı madde ırksal bütünleşmeyi savunduğu şeklinde yorumlanabilecek, başta sanatsal olanlar olmak üzere tüm ifadeleri yasaklıyordu.³¹ 17 numaralı madde "faiz getirmeyen devlet tahvilleri"yle kamu projelerine finansman sağlamayı öneriyor ve Kanto XLV'teki ünlü tanımı içeren tefecilikle ilgili bir dersle bu favori Pound temasını meşrulaştırıyordu: "Tefecilik üretime ya da gelecekteki üretim olasılıklarına bakılmaksızın alınan sabit bir bedeldir."³² Son olarak SWCC

26 *Virginians On Guard!*, Seaboard White Citizens' Council, yayıncı yok, 1956.

27 FBI bu olayı soruşturdu, fakat bu konuda hiçbir şey yapılmadı. Bkz. Clive Webb, *Rabble Rousers: The American Far Right in the Civil Rights Era* (Athens, GA, 2010), s. 53, 224n.

28 Pound, "Academia Bulletin Zweck", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 66, folder 2838.

29 *Virginians On Guard!*, Seaboard White Citizens' Council, s. 10-11.

30 *Age.*, s. 14.

31 *Age.*, s. 16.

32 *Age.*, s. 10.

* Fransızca, "nefret edilen şey" anlamında. (ç. n.)

programı güneyli “Zenciler” için yaşamı bölgeyi terk etmeyi tercih edecekleri kadar sevimsiz ve kısıtlayıcı kılacak bir ırksal apartheid sistemi tasavvur ediyordu. Pound, yazılı bir sınavı geçmeyen ve lise diplomasıyla kazanılan kişisel izin belgesi olmayan siyahları yükseköğrenimden hatta (bulaşıkçılık ve komilik, hizmetçilik, garsonluk gibi) geleneksel olarak siyahlara açık birçok işten dışlayan ayrıntılı yasakları editör olarak onaylamıştı. *Virginians on Guard!* Pound’un (bizzat Jefferson’ın kaleme aldığı) Virginia Anayasası’nı mevcut acil koşullara göre “yenile”me girişimi olarak yorumlanabilir. Genel temel nokta ırksal bütünleşmeye nasıl tartışmasız bir biçimde direnileceğine dair “Çok Yerel” soruna odaklanmış Poundcu politikadır.

Pound’un açıkladığı gibi Agassiz’in yetkisiyle desteklendiğinden emin olan Kasper, ırk ayrımcısı doktrini ve bütünleşmeye şiddetli direnişi Güney boyunca telkin etti. Kasper 1 Ağustos 1957’de Cadmus’ta ırk ayrımı taraftarı “Wheat in Bread Party”nin (WHIB) kurulduğunu ilan etti; bu ismi doğru beslenmeye uzun süredir duyduğu ilgiye dayanarak ve siyasetinin kırsal yönünü yansıatacağı için Pound önermişti. Pound’un kaygısı tefeciliğe karşı Kanto XLV’teki ünlü tezahüratında kayıtlıdır: “doğaya karşı günah usurayla, / ekmeğin bayat kırıntılardan daha mı çok / ekmeğin kuru mu kâğıt kadar, / ne dağ buğdayı ne de lezzetli un olmadan” (45/229). Bu düşünce *Thrones*’ta yeniden canlandırılır: “İnsanın gücü tahıldadır” (96/772). Kanto XCIX’daki (1958) “Devlet bütünleşiktir / bedenindeki nabızla olduğu gibi” (99/727) dizeleri aynı zamanda belki de öncelikle bakliyatla ilgilidir. Küçük WHIB partisi Tennessee’deki bölgesel makam için de gerçekten adaylar çıkardı, Kasper sonraki birkaç yıl boyunca hapiste olmadığı zamanlarda burada bulunacaktı. 1964’te Kasper’ı Başkanlık için aday gösteren WHIP, NSRP’nin doğrudan selefi sayılabilir.

Kasper’ın faaliyetleri Pound’u ister istemez etkilemişti. Hapse atılan ve sık sık mahkemeye çıkan Kasper, Pound’un durumunu sürekli gündeme getirdi. Nasıl, diye soruyordu, Amerika’nın en önemli şairi ve vatanseveri hapiste yatarken komünist kışkırtıcılar ellerini kollarını sallaya sallaya dolaşabiliyorlar? Nasıl oluyordu da onun gibi bir vatansever sanık sandalyesindeyken Yüksek Mahkeme Amerikan gençliğini yozlaştıran komünist öğretmenleri

koruyordu? Ocak 1957'nin sonunda *The New York Herald Tribune* Kasper/Pound bağlantısıyla ilgili "IRK AYRIMCISI KASPER, EZRA POUND'UN ÇÖMEZİ" başlıklı, durumu açığa vuran bir ön sayfa haberi yayımladı.³³ Kasper, Greenwich Village'taki kitapçı dükkânında çalışanlardan ve arkadaşlardan oluşan ırksal açıdan homojen bir grubun içinde gösterilmişti. Bu hikâyenin her iki adam için de ciddi sonuçları oldu. Pound'un saliverilmesini hiç kuşkusuz geciktirdi. Öte yandan Kasper'ın Ku Klax Klan'deki arkadaşları onun bir *ajan provokatör* olduğundan şüphe etmeye başlamışlardı.

Yurtdışından Pound'a gerçekten bir beyaz ırkçı mı olduğunu soran şaşkınlık içindeki mektuplar geliyordu. Bo Setterlind, İsveç'ten şöyle yazmıştı: "*New York H. T.'deki alıntılı bir makale hakkında. Zencilerden ve Yahudilerden nefret ettiğiniz doğru mu? Şiirlerinizde hiç bu bahsi geçen ırklardan nefret ettiğinizi yazdınız mı? Lütfen çabuk cevap verin.*"³⁴ 27 Şubat'ta yanıtlayan Pound onun şüphelerini gidermeye çalıştı: "HAYIR, elbette Afrikalıları ya da Afrika kökenli Amerikalıları sevmiyor değilim, sanırım Langston Hughes ya da Roland Hayes ve beyaz ırktan olmayan birçok başka kişi bunu doğrulayacaktır." Devam etti: "Bildiğim kadarıyla Kasper da böyle biri değil, cahil embesillerin ulumalarına mahal vermemelisiniz." Kasper sadece "Gassir'in Kopuzunun Allen Tate'in övdüğü Hart Crane'in Liberya öykünmesinden daha iyi" olduğuna inanıyordu. Burada Melvin Tolson'un "Liberia" marşından bahsediliyordu ve Frobenius'un tasvir ettiği yerel Afrika kültürü "saf" iken karışmış Afrika-Amerika öykünmeleri saf değildi. Pound, Setterlind'e "*Guide to Kulchur*[un] bir Yahudi ve bir quaker'a adandı"diğini hatırlattıktan sonra kendi tutumunu belirtmiştir: "İki bin yıl ya da daha uzun bir süredir çeşitli ırklardan insanlara bulaşan belirli DÜŞÜNCE hastalıklarına itiraz ediyorum." Yahudi-Hristiyan görüşüne bu kinayeli göndermeden sonra Pound "yerli bir psikiyatrist[ın] ciddi bir incelemenin ardından herhangi bir dindar meslektaşın Kantolarda antisemitizm bulmasına çok şaşırdı"ğını iddia etmişti. Olası tüm tedaviler "kozmos kavramına

33 Alıntı, Carpenter, *A Serious Character*, s. 828.

34 Bo Setterlind'den Pound'a, Şubat 1957; "Correspondence with Bo Setterlind", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 48, folder 2105.

dayanmalı”³⁵ idi, Pound da Fang’e “evren düz” ve “gündem” kristal netliğinde yazmıştı. Bu şifreli cevap, insanoğlunu hasta eden şeyin tedavisinin Dante’nin hiyerarşik kozmosuna, Konfüçyüs’ün Hristiyanı-sızlaştırıp Agassiz’in “saptadığı”, her ırkın kendi doğru –ve karışmamış– yerine sahip olacağı kozmosa geri dönüşü içereceğini ima etmektedir.

Pound’un 1958’de serbest bırakılması ırkçılığı meselesini yeniden gündeme getirdi. Sadık kitap satıcısı ve şair Peter Russell, Pound’un [durumu aydınlatmak için] İngiltere’deki kendi yayınevinden çıkarmak isteyebileceği herhangi bir açıklamayı basmayı teklif etti. Sheri Martinelli, Lawrence Ferlinghetti’nin City Lights matbaasının sicili düzeltmek için gönüllü olduğunu California’dan yazdı.³⁶ Kasper’ı Pound kadar takdir eden Martinelli, Pound’un görüşlerine aşırı derecede bağlıydı. Her gün bir siyah/beyaz ırk savaşının çıkmasını beklediğinden Pound’un Kasper’ı kınamasını değil savunmasını bekliyor gibiydi; Pound’un Ferlinghetti’nin ya da Russell’in teklifini kabul edememesi onu şaşırtmış olamazdı.

Sheri Martinelli kimdi? 1952’den Pound’un serbest bırakılmasından kısa süre öncesinde yerini Marcella Spann alana dek St Elizabeths’te Pound’un esin kaynağı olan eski *Vogue* modeli Martinelli, Pound’un yakın çevresinin en cazibeli üyesiydi. 20. yüzyılın sonlarının önemli bir esin kaynağı, Pound’dan önce Anatole Broyard, William Gaddis ve Pound’dan sonra Charles Bukowski’ye ilham vermiş önemsiz bir ressamdı. Martinelli, kendisinin Ovidius’un çocuklarından biri –Cadmus’un kızı, tam olarak beyaz tanrıça anlamına gelen Leucothea–, Pound’un da Ovidius olduğunu ve *Rock-Drill*’in (Kantolar XC-XCV) ikinci yarısını beraber yazdıklarını düşünüyordu.

Ezra ve yakın çevresi Martinelli’ye nazik bir ilgi gösteriyordu. Ona “Gea” ve “the Sybil” diyorlardı.³⁷ Sheri feminen ve cazipti;

35 Bo Setterlind’e mektup, 26 Şubat 1957; “Correspondence with Bo Setterlind”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 48, folder 2105.

36 Sheri Martinelli’den Pound’a, 19 Aralık 1958; “Correspondence with Sheri Martinelli”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 33, folder 1392.

37 Stephen Moore, ed., *Beerspit Night and Cursing: The Correspondence of Charles Bukowski and Sheri Martinelli, 1960-1967* (Santa Rosa, CA, 2001), s. 215.

meteliksiz, alkolik ve bohem ressamdı. 1950'lerin başlarında aynı zamanda dönem dönem eroin bağımlısı oldu ve 1955'te marihuana bulundurmaktan yakalandı, esrarın daha sonraki *Kantolar*'da bir tema olma nedenlerinden biri de budur. Martinelli'nin Bukowski'ye söylediğine göre Pound'un Kanto XCII'deki kederi, "Le Paradis n'est pas artificiel / ama kafayı bulmuş / bir an için / bir saat için / Sonra ıstırap / sonra bir saat / sonra ıstırap ..." (92/640), "zalim Miss Martinelli onun âşığı olduğunda & o dışarda ... aşığı Zenci kasabasında... kafayı bulurken... ve tatlı büyükbabalar St Liz'de hapisten... [Pound] narin keleşğini korumaya özlem duyuyordu."³⁸ Pound ve arkadaşları, içme suyundaki florür gibi uyuşturucuların da kitleleri sersemletmeyi amaçlayan komünist komplonun bir parçası olduğuna ikna olmuşlardı.

Martinelli, Pound'un sadece politikasına değil şiirine de derin bir ilgi duyuyordu. Pound'un komplocu dünya görüşü Martinelli'nin kendi dünya görüşüne şiddetle bulaşmış olsa da Pound'un kendisini tam bir ortağı olarak gördüğü poetik süreciyle çok daha fazla ilgiliydi. "Ben HAYAL GÜCÜYÜM" yazmıştı Pound'a, "BİR HANIMEFENDİ OLMAYA GUCUM YOK. Yapacak çok işim var. Ayrıca ben SINIFLARIN DIŞINDA doğdum... CİNSİYETİN... YA DA POLİTİKANIN. Ne GÖRÜYORSAM ONU GÖRUYORUM. NEYSEM OYUM."³⁹ Martinelli, Bukowski'ye Ezra'yı yazarken onunla spiri-tüel iletişim içinde olduğunu söylemiş ve Kanto XCIII'ten "benim şiirim"⁴⁰ diye bahsetmişti. Bu şiirde Martinelli'nin iki resminin bahsi geçer ve şiir Venüs, Iseult, İsis gibi Martinelli'nin varlığının şaire düşündürdüğü diğer dışı figürlerle doludur. Şiirlerde bir payı olduğuna hiç şüphe yok, sadece Pound'un övgü konusu olarak değil aynı zamanda bu şiirlerin kopyalarını çıkarmakta da. *Rock-Drill* kantolarının müsveddelerinde Martinelli'nin Pound'un aceleyle karaladıklarını okunaklı bir biçimde düzelten yeşil kalemini görebiliriz. Pound'un St Elizabeths'te kullandığı *Kantolar* kopyasının boş sayfasında tükenmez kalemle kendi çizdiği portresi yer alıyordu.

38 Age., s. 87

39 Sheri Martinelli'den Pound'a, 1 Mayıs 1957; "Correspondence with Sheri Martinelli", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 33, folder 1390.

40 Moore, *Beerspit Night and Cursing*, s. 131-2

Martinelli, bir esin kaynağından fazlası mıydı? Torrey Fuller'e göre "Martinelli'nin kendi sözlerine bakılırsa o ve Pound sevgiliydi."⁴¹ St Elizabeths'te mahremiyet olmadığına göre Martinelli'nin yorumu muhtemelen Pound'la astral düzlemde sevgili oldukları anlamına geliyordu, Katherine Heyman'la bir nesil önce olduğu gibi dünyada değil. Ne var ki Martinelli Pound'un uzağındaiken ona taşkın ama platonik aşk mektupları yazar ve onun için bazı erotik çizimler yapardı. Ayrıca Pound onu reddettiğinde ilk ıstırap ve hayal kırıklığı içinde ona yazarak Pound'un "sözde kızı" olduğunu, kendisini bir anlamda evlat edindiğini şaire hatırlatıyordu.⁴² Martinelli daha sonra *Thrones*'taki "Texas" Marcella Spann'in etkisinden esinlenmiş şiirleri kötöleyerek kendisini tekrar onun Esin Kaynağı olarak kabul ettirmeye çalıştı, çünkü bu şiirler "cennet ruhundan yoksundu". Martinelli, Pound'un durumundan şikâyet ediyordu: "Koca memeli piliçlere boğulmuş / bu CENNET DEĞİL... –gör bunu dostum– Cennet Ruhunu geri kazanman gerek."⁴³

Pound, Martinelli'yi destekledi. "1955'teki mektupları şair Archibald MacLeish ve James Laughlin gibi yazıştıklarına ... Sheri için bir şey yapılması... konusunda tavsiyelerle doluydu: Hibeler, vakıf destekleri, yayın, müze sergileri, her şey, ama Pound'un çabaları hiçbir işe yaramadı."⁴⁴ Pound 1956'da Vanni Scheiwiller'i Sheri'nin resimlerinin röprodüksiyonlarını minyatür (küçük) kitaplarından biri olarak *La Martinelli*'de yayımlaması için ikna etmiş ve kendisi de sunuş yazısını yazmıştı. Martinelli'nin resimleri ancak *kitsch* olarak tasvir edilebileceğinden onun eserlerini Ön-Rafaeloculuk geleneğinde sayan Ezra'nın Sheri'ye âşık olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Büyük gözlü, erotik ince, güzel kızlar –Martinelli'nin kendine dair hayali– pastel renkleriyle resimlerinden, çizimlerinden ve Pound'un kendi *Kantolar* nüshasından dışarı bakıyordu.

41 Alıntı, Carpenter, *A Serious Character*, s. 802-3.

42 Sheri Martinelli'den Pound'a, 11 Ekim 1958; "Correspondence with Sheri Martinelli", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 33, folder 1391, s. 2.

43 Sheri Martinelli'den Pound'a, 1 Şubat 1960; "Correspondence with Sheri Martinelli", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 33, folder 1392.

44 Moore, *Beerspit Night and Cursing*, s. 17-18.

Dorothy bu cilveleşmeden ne etkilenmişti ne de keyif alıyordu. Martinelli'ye eserlerinin zayıf olduğunu söylemiş, bunun üzerine Sheri küplere binip Dorothy'yi İngiliz züppeliğiyle suçlamıştı.⁴⁵ Mart 1958'de, Ezra serbest bırakılmadan hemen önce Martinelli birdenbire Pound'un meclisinden ihraç edilmiş ve Meksika'ya resim yapmaya gitmesi için teşvik edilmişti, söz verilen burs ve kalacak yer suya düşünce bu seyahat de bir fiyaskoya dönecektir.

Martinelli her ne ise –Pound'un reddedilen kızı, âşığı, öğrencisi ya da İlham Perisi– yuvadan kovulunca onun kararlı bir takipçisi ve propagandacısı olarak kalmıştır, şairin aşkını ondan çalan “sin-si ve sessiz Marcella”yı şiddetle eleştirirken bile. Sheri öfkeli olsa da Pound'u kısa zamanda affedip itiraf etti: “Seni hâlâ seviyorum {ve aynı zamanda nefret ediyorum} & çok özlüyorum... kendi seviyemde konuşacak senden başka kimse yok... ve artık desteğin olmazsa ölürüm.”⁴⁶

Şair esaretin bu son aylarında Sheri'nin rakibi olan ve doğuya bir seyahatte St Elizabeths'i ziyaret eden Texaslı okul öğretmeni, doğal güzel Marcella Spann'le son derece meşguldü. Sheri yenilikçi ilham perisiyse Marcella da ağırbaşlı ve içten öğrenciydi. O ve Pound “Spannthology” yani New Directions'ın 1964'te yayımladığı *Confucius to Cummings* kitabı için hızla birlikte çalışmaya başladılar. Sheri'nin böyle bir şeye ilgi duyması mümkün değildi; Marcella üstesinden geldi. Ezra serbest bırakıldıktan sonra Spann, Pound'larla seyahat edecek hatta İtalya yolculuklarında onlara Pound'un “sekreteri” olarak eşlik edecekti. Pound'un arkadaşlarının kafaları karışmıştı, bu arkadaşlığa ne anlam vereceklerini bilmiyorlardı.

Pound'un birçok projesi ve coşkulu çömezleri hiç kuşkusuz sağlığını iyi kötü korumasına yardımcı olmuştu. Pound esaretine şikâyet etmeden katlandı, fakat bu koşulların hoş olduğu anlamına gelmez. Hava güzelken ve yazın dışarıda durmasına izin veriliyordu, etrafı öğrenciler ve sincaplarla çevrili bir bilge gibi oturabiliyor-

45 Sheri Martinelli'den Pound'a, 1 Mayıs 1957; “Correspondence with Sheri Martinelli”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 33, folder 1390.

46 Sheri Martinelli'den Pound'a, 11 Ekim 1958; “Correspondence with Sheri Martinelli”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 33, folder 1391, s. 3.

du – düşünmek istediğimiz resim budur; ama o zaman bile saatler kısıtlıydı ve her akşam akıl hastanesine geri dönüyordu. Kışın Pound koğuştaki hapiskene koşullar dehşet vericiydi. 1950'lerin ortalarındaki bir ziyaretçi olan Peter Buitenhuis'un tanıklığına bakalım:

Ana girişte Pound'un mektubunu nöbetçiye gösterdim ve nezaret eşliğinde bazı kilitli kapılardan onun koğuşuna geçtik. Son kapı tasvir edilemez bir gürültü, keşmekeş ve pis koku sahnesine açıldı. Bir düzine radyo ve televizyon bangır bangır çalışıyordu. Erkekler yataklarda ya da yerde cenin pozisyonunda yatıyorlar, kimisi kendi idrarından oluşan bir havuzda ve pis pis dışkı kokuyor. Bu velvele- nin ortasında gürültüye ve kokuya küçük bir set oluşturan perdenin gerisinde Ezra bir şezlongda oturuyordu.⁴⁷

Deliler bu küçük cumbaya ziyaretleri sık sık bölüyorlar, nazikçe yollarına yönlendirilmeleri gerekiyordu. Robert Lowell, Ezra'yı anımsıyordu, "Suçlu delilerin... / Kasvetli koğuşunda bir şezlongda yatıyor / ... ayakkabı bağcıklarının tırnakları olmayan bir adam / Masanızın yanında Sosyal Kredi."⁴⁸ *Kantolar*'da buna benzer anlar bulunabilir: "Grevitch,* deliler evi, anagramla: 'Engin... / gerçek bir uyum hissiyle / ve hemen.' / ismini daktiloyla bir mendile yazmamı istedi" (100/734). Pound hiç kuşkusuz kendisini çıldırmış bir dünyanın sağduyu adası olarak görüyordu. Onun gibi yoğun siyasi görüşleri olan birinin hapsedildiği yerden Amerikan Kongre Binası'nı görmesi herhalde çıldırtıcıydı. Pound'un aklının böyle koşullardan sağ salim çıkması mucize sayılırdı.

Pound "Alaska Ruh Sağlığı Tasarısı" döneminde muhtemelen *Task Force* için yazılan "ADLAI and ALASKA" (1956) makalesinde sanatoryumlarda iyileştirmeler öneriyordu:

... en azından modern hayvanat bahçesinde hayvanlara tahsis edilen insanlık uygulanabilir. Yani aslanlar ve kaplanlar dışarı teraslara çıkabiliyor, Kanada geyiklerinin etrafı çevrili otlakları var. Güneye bakan akıl hastaneleri inşa edilebilir, en berbat vakaların şahsi ve-

47 Peter Buitenhuis, "Ezra Pound: The Genius in the Bughouse: A Review", *Documentary Editing*, XXI/3 (Eylül 1999), s. 65.

48 Robert Lowell, "Ezra Pound", *History* (New York, 1973), s. 140

* Grevitch: St Elizabeths'te yatanlar. Kaynak: Carroll F. Terrell, *A Companion to the Cantos of EZRA POUND*, University of California Press, 1993, s. 646 (ç n.)

Pound yaşlılığında Olga Rudge ile, 1971.

randaları olabilir, daha hafif akıl karışıklığı olanlar genel verandalardan ve egzersize ihtiyacı olanlar, tamamen dışarda olmaya uygun değillerse yüksek tel örgülerle çeviri alanlardan faydalanabilmeliler, herkesin uygun bir ölçüde boğucu içerlerden tanrının açık havasına çıkmasına izin verilmeli, ister kendi eyaletlerinde olsun ister Alaska'nın can sıkıcı çorak topraklarında ⁴⁹

Pound bir başka arkadaşına şöyle yazmıştı: "En kötü şeylerden biri istediğin zaman açık havaya çıkamamaktı... EĞER insan denizle tepeler arasında yaşamışsa Cehennem deliğindeki diğer berbat şey ufuk olmaması, 3[0] 40 feet boyundaki bir duvardan başka hiçbir şey."⁵⁰ Pound şikâyet etmeyebilirdi, ama nerede olduğunu farkındaydı ve acı çekiyordu.

49 Pound "ADLAI and ALASKA", 1956; Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 66, folder 2850 .

50 Lorraine Reid'a mektup, 5 Temmuz 1957; "Correspondence with Ralph Reid", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 44, folder 1874.

İtalya'ya Geri Dönüş

Pound'un serbest bırakılmasına yönelik çabalar Cornell'in 1948'deki başarısız *habeas corpus* savunmasından sonra da devam etti. Yurtdışında serbest bırakılması için tek tük fakat ısrarlı çağrılar vardı, özellikle de Pound'un gitgide büyük biri olarak kabul gördüğü İtalya'da. Pound'un durumu zamanla diplomatik çevrelerde hafif mahcubiyete yol açmaya başlamıştı: ABD siyasi mahkûmları tutmamalı ya da sanatçıları hapsedmemeliydi. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Dag Hammerskold, Pound'dan alıntı yaptı; Ezra'nın Nobel Ödülü alabileceği umuluyordu.

Archibald MacLeish, takdir görmeyen bir görev üstlenmiş, Amerika Birleşik Devletleri'nde Pound'un durumunu Eisenhower yönetiminin üyeleri nezdinde gündemde tutmaya çalışıyordu. Takdir görmeyen bir görevdi çünkü Pound ona sağcı kaynaklar göndermeye ve MacLeish'in büyük hayranlık beslediği Roosevelt'e sövmeye ısrarla devam ediyordu. Yine takdir görmeyen bir görevdi çünkü Pound sanki bu yardımı istemiyor gibi görünüyordu— öyle ki MacLeish St Elizabeths'ten gerçekten de çıkmak isteyip istemediğini sormak zorunda kalmıştı. Pound'un MacLeish'in ısrarlı sorularına cevapları çıldırtırcasına anlayışsızdır. Zaman zaman Pound mahkemeye çıkmak istiyormuş gibi görünüyordu, onun gözünde bu Başkan Roosevelt'le kendi dostlarının bir davası olacaktı; başka zamanlardaysa sanki yargılanmaktan korkuyormuş gibi görünüyordu— bu nedenle neredeyse hiçbir zaman St Elizabeths'ten gönderdiği mektupları imzalamadı.

Pound'un örneği öyle hassastı ki seçim döneminde gündeme getirmenin akıllıca olmadığı düşünülüyordu. Devletin davayı yürütmekteki başarısızlığı nedeniyle Pound'un çıkarılması girişimi —hukuk dilinde *nolle prosequi*— 1956 seçimlerinden sonrasına bırakılmıştı. Ama tam o zaman Kasper'in Pound'la bağ-

lantısı haber oldu ve Pound'un serbest bırakılması siyasi açıdan imkânsızlaştı.

O yaz MacLeish şunları söyledi: "Adalet Bakanlığı'nda biri (bunu İtalya'da da duydum) seninle karının gerçekten St Elizabeths'te kalmayı tercih ettiği dedikodusunu yaymış. Eğer bu tahmin ettiğim gibi yanlışsa karın bunu Bakanlığa açıkça belirtmeli. Ama bunu yaparsa söyle ona lütfen benden bahsetmesin."¹ MacLeish'in "Komite" olarak Pound'un yasal gardiyanı olan Dorothy'ye güven-sizliği açıktır.

Pound sonunda Ekim 1957'de şahsi avukatı Bob Furniss'i davaya soktu, belki de ABD Anayasası konusunda fikirleri kendisinininkine daha çok benzeyen birisince temsil edilmek istiyordu. Bu hamle MacLeish'i son derece gücendirmiş olsa da Pound adına istikrarlı çabalarına devam etti. Furniss bazı açılardan hiç uygun bir avukat değildi (son zamanlarda Kasper'in savunma fonu için para toplamakla meşguldü), fakat Pound'a yazdığı mektuplar özellikle Thurman Arnold'u (sonunda davayı o yönetti) doğru yasal taktiğin bu olduğuna ikna ederek "takipsizlik kararı" aldirmekle son derece meşgul olduğunu göstermektedir.²

1958'in başlarında artık zamanı gelmişti. Kasper sağ salım hapisteydi, Eisenhower ikinci dönemini kazanmıştı, Herbert Brownell'in yerine yeni Adalet Bakanı olarak William Rogers gelmişti ve işler son derece bütünlük içindeydi. Ezra adına birçok girişim aynı anda sonuç verdi. Robert Frost henüz Kasım 1957'de Pound konusunda Rogers'a yazdı ve aynı zamanda Eisenhower'ın Özel Kalem'i Sherman Adams'ın peşine düştü;³ Dorothy ve Dr. Overholser Pound'u nasıl İtalya'ya geri götürebileceklerini bulmaya çalışıyorlardı, bunun için Dışişleri Bakanlığı'nın Ezra'ya yeniden pasaport çıkarması gerekiyordu; *The Richmond Times Leader* Pound lehine yorumlar yayımlıyor ve [gazetenin] şiir eleştirmeni Harry Meacham Senatör Byrd'la Pound hakkında konuşuyordu; son olarak Sieber'in Pound'la ilgili Kongre'ye verdiği rapor 1 Nisan'da

- 1 "Correspondence with Archibald MacLeish", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43 box 32, folder 1330.
- 2 "Correspondence with Robert Furniss", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 18, folder 787.
- 3 Humphrey Carpenter, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston MA 1988), s. 833.

çıktı. O gün Adalet Bakanı Rogers Adalet Bakanlığı'nın Pound'a karşı davayı geri çekmeyi düşündüğünü doğruladı; serbest bırakılması ruh sağlığına bağlı olacaktı.⁴ 14 Nisan'da Frost, Rogers'la buluştu ve Pound'un serbest bırakılması kararlaştırıldı. Frost bunun üzerine Pound'un önerisiyle Thurman Arnold'u görmeye gitti ve *The Folklore of Capitalism*'in seçkin yazarını şairi temsil etmesi için başarıyla ikna etti.

Sadece dört gün sonra 18 Nisan 1958'de Hâkim Bolitha Laws -1945'te Pound'un akıl sağlığı duruşmasını yöneten hâkim- Pound'un serbest bırakılmasına dair tartışmaları işitti. Dr. Overholser'in şairin "paranoid bir durumdan mustarip... bunun için de yargılanmaya elverişsiz" ve bunun "kalıcı ve tedavi edilemez" bir durum olduğuna dair yeminli ifadesi mahkeme tutanaklarına geçirildi, Pound'un "komitenin" yani karısı Dorothy'nin gözetiminde serbest bırakılması tavsiye ediliyordu.⁵ Hâkim davayı reddetti ve Pound 3 Mayıs 1945'ten beri ilk kez özgür bir adamdı.

Ezra'nın Chestnut Koğuşu'nda üç hafta daha kalması tuhaftı, belli ki çıkmak istemiyordu. Çıktığındaysa Dorothy'yle bunaltıcı zemin kat dairesinde değil, Catholic Üniversitesi'nden Profesör La Driere'yle kaldı. Pound özgür bir adam olarak ilk ziyaretlerinden birini kendi gibi bir muhalife takdirini gösterip teşekkür etmek için Kongre Üyesi Burdick'e yaptı.

Pound'ların nereye yerleşecekleri belirsizdi. Ona karşı suçlamaların reddedilmesinden sadece günler önce Pound, Harry Meacham'a "Monticello'daki ahırları ne için kullanıyorlar?" diye soruyordu. Belli ki Pound serbest kaldıktan sonra oraya yerleşmeyi hayal etmişti.⁶ Ezra bir süre Furniss'lerle Norfolk, Virginia'da yaşamayı düşündü. Oraya doğru yola çıktı, önce Charlottesville'de Meacham ve Kirkpatrick'le bir kutlama yemeği yiyecek, sonra da Roanoke çevresinde Dorothy'nin Amerikalı atalarının ülkesini do-laşacaktı. Görünüşe göre İtalya'ya geri dönüş kaçınılmaz değildi.

Pound 6 Mayıs 1958'de St Elizabeths'ten taburcu edildi. Horton'la karısı, Pound'larla Marcella Spann'i Wyncote'taki Fern-

4 Age., s. 838-9.

5 Age., s. 843-4.

6 Harry M. Meacham, *The Caged Panther: Ezra Pound at St Elizabeths* (New York, NY, 1967), s. 83.

brook Bulvarı'nda yer alan Ezra'nın eski evine ancak Haziran ortasında arabayla götürdü. Grup ertesi geceyi Albay Pomeroy'un kızının New Jersey'deki yerinde geçirdi, böylece Pound, DAC'i ziyaret edebilecekti. Sonraki durak Pound'un en son 1939'da gittiği Rutherford, New Jersey'deki William Carlos Williams'tı. Richard Avedon, Pound'un unutulmaz fotoğraflarını burada çekti; bir yakın plan çekiminde kır saçlı şairi gömleğinin önü açık ve gözleri sınıksız kapalı, sanki körmüş gibi görüyoruz... Pound'un Oedipus ya da Lear olarak görüldüğü dehşet verici bir fotoğraf.

30 Haziran'da Pound, Dorothy ve Marcella Spann, İtalyan yolcu gemisi *Christoforo Columbo*'nun dar özel kamarasına doluştular. Dokuz gün sonra Pound'un bir medya ordusunca karşılandığı Napoli'ye vardılar. Arkadaşlarının korktuğu gibi varır varmaz fotoğrafçılar Pound'u geçmişe bağlılığını kanıtlaması için Faşist selamı vermeye teşvik ettiler.

Pound'lar Cenova'da gemiden inip Verona'da Mary'yle buluştular. Grup arabayla kuzeye, Dorf Tirol'deki pitoresk Schloss Brunnenburg'a (Brunnenburg Kalesi) gitti; Mary ile kocası Boris de Rachewiltz, bir kültür merkezi elde etmek için Etsch vadisine ve meşhur kaplıca kenti Merano'ya nazır bu yarı antik yarı romantik süs yapısını harabeden restore etmişti. İlham kaynağı Alpler'in güneyi yukarıdaydı, yüce ve yol yol karlı. İtalyan egemenliğine Tirol direnişinin sembolü Schloss Tirol (Tirol Kalesi) yakındaydı. Ezra'yı torunları ve bir köy festivali karşıladı. Her şey yolundaydı.

İtalya'ya geri dönüş ve romantik Brunnenburg ilk başta bir sığınak bulmak gibi görünmüştü. Pound burada ilham verici bir çevrenin ortasında poetik gücünün kaynaklarına erişebilirdi. Artık nihayet, uygun cennet dinginliği durumunda, ABD politikasından ve muhtaç takipçilerden iyice uzak *Kantolar*'ı düzenleyebilirdi. Pound sadece bunu yapmaya başladı, Mary ile oturmuş *Kantolar*'daki çeşitli konuşmacıların kim olduğuna dair notlar ekliyor ve basılı şiiri Mary'nin iyileştirilmiş ve düzeltilmiş İtalyanca versiyonuyla uzlaştırmaya çalışıyordu.

Fakat şiddetli inişli çıkışlı ruh hali örüntüsü devam etti. Pound yeni mobilyalar yapmaktan yakındaki dağda bir tapınak inşa etmeye değin her şeyi yola koyabileceği enerji zirveleriyle ümitsizlik

Pound'un Venedik'e donmeden önce kısa bir süre yaşadığı İtalyan Tırolü'ndeki Schloss Brunnenburg.

uçurumları arasında gidip geliyordu. Keyfi yerindeyken Dave Horton'a nihai siyasi manifestosunu yazdı:

PROGRAM
bir parti arayışı

(yani hızla parti politikasına girişmeden tarih çalışmaya muktedir bir parti.)

I.

Her insanın fikirlerinin teker teker incelenmesine hakkı vardır.

II.

Tarihi çarpıtmamalı, antik ya da çağdaş. (İnsanlığın düşmanları olan bireyleri, isimleri ve adresleriyle tanımak, sadece bunu yapan, insanları aptal durumuna düşürmek için milyonlar dökenleri.)

III.

Borçtan uzak durmak (devlet ve özel).

İki gün sonra şunları ekledi, "yeni Program, şu biçim nasıl":

1. yukarıdaki gibi
2. Tarihi çarpıtmamalı, antik ya da güncel.
3. Borçtan uzak durmak (devlet ve özel).

Sonra ekledi: "Sağlık bklığı yiyeceğin kalitesine... tarım tarihine... buğdaya karşı çavdarın değerine biraz dikkat etmeli." Ayrıca: "Eğitim çalışmasında müfredata biraz dikkat edilmeli..." Bir de: "Temsil işlere ve mesleklere göre [olmalı] ve işçi örgütlerinde", faşizmdeki *corporazione*'de (lonca) olduğu gibi. Pound, "güçler ayrılığı prensiplerini ve gizli oylamay" destekliyordu.⁷

Pound'un nihai "Programı" "Jeffersoncu faşizm" diyebileceğimiz şey hakkında fikir vermektedir. Tarım vurgusu bize Jeffersoncu ideolojinin kökenlerinin tarım üretiminin tek değer kaynağı olduğunu savunan Fیزیokrasiyi hatırlatır. Pound'un nihai programındaki borç vurgusu Jefferson'la paylaştığı tarih kuramını özetler: Tüm tarih, borçlularla alacaklılar arasındaki sınıf mücadelesinin tarihidir. Fakat bu tür yaratıcı patlamalar, kaybolan yılları düşünüp durduğunda gitgide daha çok adeta çaresizlik akınlarıyla ezilmekteydi. Bu ruh hallerindeyken Rapallo'ya ve denize özlem duyuyordu.

Huzurlu ve güzel Alpler manzarasında diğer insani gerilimler eksik değildi; Pound için rekabet eden çok fazla kadın vardı: Dorothy, Marcella, Mary, bu arada Olga da aşığına ya da kızlarına ulaşmasına izin verilmediği için içerlemiş hissediyordu kendisini. Ezra, Olga'yı özlüyor, ama ona nasıl döneceğini bilmiyordu. Parasal durumu tamamen Dorothy'nin denetiminde olduğundan harcama için ona bağımlıydı ve her ikisi de her küçük şey için Amerika Birleşik Devletleri'nden izin beklemek zorundaydılar. "Yorgunluğum gün geçtikçe artıyor" yazmıştı Pound Furniss'e, "bunun için komiteme nasihat etme konusunda pek işe yaramıyorum."⁸ Kış yaklaştıkça kale hastanenin boğucu sıcaklığına alışkın olan Pound için fazla soğuk oldu, ancak basit bir soba alımı işlemi makbuzlar ve harcama raporlarını içeren transatlantik bir yazışma gerektiriyordu. Bu yine de sinir bozucu olmalı.

7 "Correspondence with David Gordon", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 19, folder 854. Pound'un Horton yazışmasının David Gordon dosyasıyla karıştığı görülmektedir.

8 "Correspondence with Robert Furniss", Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 18, folder 788.

Kabaca 1958-59 kışından 1961'e dek iki yıl boyunca –gitgi-de keyifsiz ve bunalımlı olan– Pound Brunnenburg ile Rapallo arasında gidip geldi. Sonunda Mary'nin *Kantolar* tercümesini iyi gitmediğini söyleyerek durdurdu.⁹

Thrones'un (1959) yayımlanmasından bir hafta önce bir İngiliz hayrana merakla yazıyordu: “Ne kâr sağlayabilirim, HERHANGİ BİRİ hatalarımdan ne öğrenebilir / çok büyük bir tecrit... İnsan / fikirlerini bir başkasının fikirleriyle çarpıştırmalıdır arada sırada... Temasları korumak için daha fazla çaba göstermelydm... Beni kısıtlamıyorlardı. Bir insanın hataları bir uzlaşmaya varmadığı, bazı kısımlar hariç kabul EDEMEDİĞİ [bir şey için] nasıl düşünmeden reddedilir?”* Pound ekliyordu: “S. 85'teki bir hatayı silmeyerek muhtemelen *Thrones*'un şansını berbat ettim... Tam bir ahmak[tım], düzeltilebilir yapamayacak kadar zayıftım, küçük düzeltilebilir bile... Tanrım tüm zavallı denizcilere yardım et.”¹⁰

Eleştirmenler *Thrones* konusunda genellikle suskundu. Donald Hall önce bu şiirleri övdü ama sonra bunları anlamadığını itiraf etti; sadece şairler dikkate almış, dağınıklık ve ince parçaların içinde şairin şifrelerinde gömülü olan ideolojik bitişle ters düşen “açık” bir teknik bulmuşlardı. Robert Duncan, “Black Mountain” şairleri, Jeremy Prynne ve diğerlerine göre bu tam da Pound'un tekniği idi ve önemli olan içeriği değildi; şair için ise tam tersi söz konusuydu.

Mart 1959'da Ezra, Dorothy ve Marcella buz gibi kaleden Ligurya sahiline geçtiler, Rapallo'da bir otelde kaldılar. Üçü ayrı odalarda beraber yaşıyordu, Marcella ne olduğu belirsiz bir sekreter-hemşireydi.¹¹ Mayıs ayında üçü bir zamanlar DTC'nin durduğu yerde yetişen gülleri bulmak için Pisa'ya gittiler. Sirmione'de Pound'un “Marcella'ya evlenme teklif ettiği” söylenir.¹² Eğer bu doğruysa –ve öğrendiyse– Dorothy için iki kat ıstıraplı olmuş ol-

9 Robert Lowell'ın Elizabeth Bishop'a mektubu, 10 Şubat 1963, içinde, Saskia Hamilton, ed., *The Letters of Robert Lowell* (New York, 2005), s. 417.

10 “Correspondence with Hugo Manning”, Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, YCAL MSS 43, box 32, folder 1364

11 Carpenter, *A Serious Character*, s. 857

12 *Age*., s. 859.

* Faşist ve Yahudi düşmanı olduğuna dair geniş kapsamlı suçlamaları kastediyor. Faşist programı “kısmen” kabul etmişti ve bütün Yahudilerden değil zengin mali kapitalistlerden ve tefecilerden nefret ediyordu. Bu kısmı yazara danıştım. (ç n)

malı, çünkü Ezra'ya gençlik aşkının en coşkulu olduğu ve tutkuyla canlandığı yer Sirmione idi. Her ne oldu ya da olmadıysa Bayan Spann yaz sonunda eve döndü.

Temmuz ayından itibaren “ne kendime ne de herhangi birine bir faydam yoktu” diyordu Pound; hayali hastalıklarca kuşatılmıştı ve Washington'daki suyun floriti boyun omurunda “kireçlenme”ye yol açmış olabilir mi diye merak ediyordu (1950'lerde Amerikan Sağının favori komplo teorilerinden). Pound herhalde Marcella'ya, prostat sorunlarının olumsuz etkilediği yiten cinsel gücüne, gençliğine ve yiten bir dünyaya üzülmekteydi. “Avrupa'yı birinin başına yıkmak bir şey. Aynısının harabeleri üzerine yerleşmek başka bir şey” yazmıştı MacLeish'e.¹³

Gitgide kırılanaşan Dorothy, Marcella'nın yokluğunda Ezra'yı ve değişken ruh hallerini idare edemez olmuştu. Ezra, kışın yaşlı tutucu faşist Ugo Dadone'yle kalmak üzere Roma'ya gönderildi. Dadone o zaman neo-faşist Movimento Sociale Italiano'da (MSI) faaldi. Boris de Rachewiltz'in arkadaşı olan Dadone, Pound'u depresyonundan çıkaracağı düşünülen çevrelerde geziyordu.¹⁴ Pound 20 Mart'ta İngiliz faşizminin eski lideri Oswald Mosley'le komünist tehdide karşı Avrupa'nın birlik olmasını teşvik eden bir basın toplantısında görüldü;¹⁵ ve 1961'deki 1 Mayıs'ta (komünist bayramı) Roma'da bir faşist geçit töreninde yürürken görüldü.¹⁶ Fakat eski güzel davaya bu son aleni sadakat gösterileri bu kendi kendini besleyen sürüklenmeyi telafi etmiyordu.

Sağlık sorunları, Marcella için duyulan keder, şiiriyle ilgili kuşkuları ve inançları ciddi bir depresyona yol açtı. Pound, bu depresyonun pençesindeyken yemek yemeyi de konuşmayı da reddetti. Konuştuğundaysa “bir papağan gibi konuşarak” kendisini utandırdı. Şöyle dedi: “Yetmiş yaşında deli değil moron olduğumu

13 Age., s. 859–60.

14 Dadone, savaştan önce “Mussolini'nin şahsı arkadaşı” ve “Mısır'daki İtalyan propagandasının koordinatörü” idi; bkz. Manuela A. Williams, *Mussolini's Propaganda Abroad. Subversion in the Mediterranean and the Middle East, 1935-1940* (London, 2006), s. 131-2. Dadone'nin yazdığı (Pound'un bildiği) *Fiamme a Oriente* (1958) Filistin göçmenlerinin zor durumlarını konu alan ilk geniş çaplı gazete haberlerindendi.

15 “Il fascista inglese Mosley è venuto a Roma per portare nuove idee ai nostri ex-gerarchi”, *La Stampa*, 95/68 (21 Mart 1961), s. 25

16 E. Fuller Torrey, *The Roots of Treason: Ezra Pound and the Secret of St Elizabeths* (New York, 1984), s. 48.

anladım.”¹⁷ Grazia Livi'ye söylediği gibi “tuhaf bir gün geldi ve hiçbir şey bilmediğimi fark ettim, doğrusu zerre kadar bile bir şey bilmiyordum. Böylece de sözcükler tüm anlamlarını yitirdi.”¹⁸

Okurlar uzun bir süre Pound'un sessizliğinin siyasi hatalarından duyduğu pişmanlıktan kaynaklandığını varsaydılar. Fransız yayıncısı Dominique de Roux 1965'te bunun doğru olup olmadığını sorduğunda “Pound tereddüt etti, sonra sessizliğini bozup Fransızca şöyle dedi: ‘*Le silence m'a choisi*’ (sessizlik beni seçti).”¹⁹

Daha sonra *The Paris Review*'da yayımlanan bir röportaj için bu sıkıntılı dönemde Pound'u ziyaret eden Donald Hall şiddetle neşelendirilmeye ihtiyaç duyan çökmüş bir adamla karşılaştı. Pound, Hall'a bunalımın da ötesinde adeta kontrol dışı bir duygu durum bozukluğundan mustaripmiş gibi görünmüştü.²⁰ Pound'un tüm yaşamı boyunca sövdüğü *abuli* (irade eksikliği) durumuna tutulmuş olması korkunç bir ironiydi. Hall doğru bir biçimde Cornell ve diğerlerinin bu duruma daha 1945'te şahit olduğunu belirtmektedir.²¹ Hall, Pound'un içinde “enerji ile yorgunluğun daimi savaşını” görür. “... Yorgunluk sürekli enerjiye üstün gelir, enerji de kırılğan ve cesur bir irade çabasıyla kendisini yeniler.” “Görünüşe bakılırsa yorgunluk fiziksel olmanın ötesindeydi; korkunç ve umutsuz çaresizlik, ruhsal ya da zihinsel tembellik, anlamsızlık, *abuli*, heba.”²² Bu ruh hali hücumları öğleden sonra birkaç kez görülebiliyordu.

DRAFTS AND FRAGMENTS OF CANTOS CX-CXVII

Ezra hâlâ yazmaya çalışıyordu, fakat Hall'a itiraf ettiği gibi tutulmuştu. Hall'a defterlerdeki bazılarını serbest bırakılmadan ya da “Addendum for C” gibi daha da önce yazdığı taslakları gösteriyordu.

17 Alıntı, Carpenter, *A Serious Character*, s. 863.

18 Alıntı, Donald Hall, “Paris Review Interview”, *Their Ancient Glittering Eyes: Remembering Poets and More Poets* (New York, 1992), s. 248.

19 Patricia Cockram, “Tard, Tres Tard: Ezra Pound and France”, *Paideuma*, XXXV/1-2 (Bahar/Yaz 2006), s. 145.

20 Pound'un pek bilinmeyen, 20 ya da daha az saatlik şiddetli iniş çıkış döngülerinden oluşan belirtisiz ruh hali döngüsü “gün içi duygu durum bozukluğu”ndan mustarip olmuş olması muhtemeldir.

21 Hall, “Paris Review Interview”, *Their Ancient Glittering Eyes*, s. 197.

22 *Age*., s. 197.

Bunları gören Hall'un "sakınması [okurken] hazza dönüştü". Ona göre bunlar *Pisa Kantoları*'ndan beri en iyi kantolardı, "[şiiirler] lirizme ve kişisel kırılğanlığa geri dönmüştü, Pound'un kendi yaşamı ve kendi kaygıları tarihin ayrıntıları arasından yüzeye çıkıyordu";²³ hiç kuşkusuz yayımlanmalıydı. 1962'de *The Paris Review*, Kanto CXV'in ve Kanto CXVI'nın (115/808; 116/809) parçasını ve Hall'un klasik röportajını özel bir "Pound Sayısı"nda layıkıyla yayımladı.

Bu "Drafts & Fragments"ın kaderi tuhaftır. Bir anlığına 1967'ye atlayalım. Pound'un epik projesi aniden "Altmışlar"la temas etti. En çok öfkeli, hicivli *rock* grupları "The Fugs" ile tanınan Tuli Kupferberg ve Ed Sanders, aynı zamanda Lower East Side Newyork'taki kitapçılarında güzel isimli "FUCKYOU Press" bünyesinde yayınlar yapıyorlardı. New Directions'taki biri aracılığıyla Hall'un gördüğü *drafts and fragments*'ı edindiler ve kimseden izin almadan 1967'de *Kantolar 110-116* olarak 300 nüshalı bir sürüm için "baskıya uçurdular"; böylece Pound'un son şiirini özgürleştirerek avangardın egemen çevrelerden intikamını almışlardı.²⁴

Bu korsan versiyon 1969'da Laughlin'i *Drafts and Fragments of Cantos CX-CXVII*'yi yayımlamaya zorladı. Faber & Faber bir yıl sonra İngiliz baskısıyla onu takip etti. 1962'de Pound sessizliğe esir düşmüş, ne etkin bir biçimde gözden geçirebiliyor ne de fazla yazabiliyordu. Korsan versiyon olmasaydı görünüşe göre bu güzel parçalar hiçbir zaman kitap biçiminde basılamayabilirdi; herhalde *Kantolar*ın tüm standart baskılarından dışlanırdı. Bu şiirler bir arada 20. ya da diğer tüm yüzyıllarda yazılmış en lirik ve derin şiir anlarını sunmaktadır.

Büyük kristal topu getirdim;
kim kaldırabilir onu?
Büyük ışık palamuduna girebilir misin?
Ama çılgınlık olan güzellik değil
Hatalarım ve yıkıntılarıım hakkımda yalan söylese de.
Ben bir yarı tanrı da değilim,
Uyumlandırıyorum... (116/815-16).

23 *Age.*, s. 223-4.

24 Peter Stoicheff, *The Hall of Mirrors: Drafts and Fragments and the End of Ezra Pound's Cantos* (Ann Arbor, MI, 1995), s. 58-61.

Pound'un "CXVIII ve sonrası için notları"ndan son düşüncesi: "İnsan olmalı, yok edici değil" (118/817). 1966'da yazılan Olga'yı öven son parça, şiiri artık bitirir, Pound'un açıkça istediği gibi, bir nevi *ex post facto* (geriye dönük) ithaftır bu.

Olga bunu hak etmişti. Pound 1962 itibarıyla ölümün kıyısında idi, bu durum kızına ve diğerlerine göre onun yaşama isteğinin eksikliğinden kaynaklanıyordu. Merano'daki Martinsbrunn Kliniği'nde yatıyordu, yatak yaralarından mustarıptı. Ziyaretçilerin ayırdındaydı, fakat iletişim kurmaya istekli değildi. Son çare olarak onunla ilgilenmesi için Olga çağrıldı ve geldi. Pound, Olga'nın katı gözetiminde ve bir idrar yolu ameliyatından sonra fiziksel sağlığına büyük ölçüde kavuşmuş, fakat konuşkanlığına ya da iştahına hiçbir zaman yeniden kavuşamamıştı. Yine de Olga sessiz inzivaya alışacak gibi değildi.

VEDALAR

T. S. Eliot 1965'te öldüğünde Pound ve Olga, Westminster Abbey'deki cenazesine katılıp ardından George Yeats'i görmek için İrlanda'ya gittiler. 1965'te Nobel ödüllü şair George Seferis'in daveti üzerine Olga, Pound'u Yunanistan'a gitmeye ikna etti. Pound ayrıca Venedik'teki Spoleto Festivali'ne iki kere katıldı, bir keresinde Robert Lowell'ın ve Marianne Moore'un şiirlerini okudu. 1967'de Allen Ginsberg Venedik'e geldi ve Pound yemekte Ginsberg'in şiiriyle ilgili hassas sorularına cevap verdi. Pound bu sorulara "baştan aşağı aptalca ve cahilce" diye şiddetle karşı çıktı, sonra beklenmedik bir biçimde ve kendiliğinden şöyle dedi: "Yaptığım en berbat hata o aptalca, dar görüşlü anti-Semitizm önyargısıydı." Ginsberg bu özrü incelikle kabul ederek bunun Elizabethçi anlamda "mizah" ve ayrışıklık olduğunu ileri sürdü; "Anti-Semitizm senin arızan" dedi. Nazikçe Pound'un ona Lear'ı değil Prospero'yu anımsattığını belirtti.²⁵

Olga 1969'da Pound'u Amerika Birleşik Devletleri'ne geri dönme davetini kabul etmesi için teşvik etti, böylece James La-

25 Carpenter, *A Serious Character*, s. 899.

Pound'un mezar taşı, San Michele Mezarlığı, Venedik, San Giorgio Maggiore adasında

ughlin Hamilton College'tan doktora derecesi alırken ona eşlik edebilecekti. Pound podyumda oturup hiçbir şey söylemedi, fakat kalabalık onu ayakta alkışladı.

Pound'un bu veda turlarında yaptığı birkaç yorum, pek de geç kalmış pohpohlamadan zevk alan bir şairi göstermez. Aksine, Pound sanki bir biçimde kendi ölümünü atlatmış, bir *posthumous* (ölüm sonrası) kişi gibidir. Laughlin, Pound'la Hamilton'dan arabayla dönüşlerinden "hayatımda hatırladığım... en kederli gece"²⁶ diye bahseder. Nazik sorulara yapıştırdığı karanlık cevaplar, eziyet içindeki bir ruhun korkutucu imgelerini çağrıştırmaktadır. Pound'u konserde gören bir sempatizan, şaire nerede yaşadığını sormuştu. Cevap "cehennemde"²⁷ idi. 1965'te Yunanistan'da Sefiris'i ziyaret ettiğinde genç bir hocanın dostça soruları derinlerden bulunup çıkarılan cevaplar getirmişti. Zisimos Lorentzatos, ikisi

26 Alıntı, Cameron McWhirter ve Randall L. Ericson, *Ezra Pound: A Selected Catalog* (Clinton, NY, 2005), s. XXII

27 Luigi Pasquini, "Incontro con Ezra Pound nel tempio malatestiano in un intervallo tra Mozart e Bach", *Il Mattino* (11 Ekim 1963), s. 3.

yalnız kaldığında Pound'un aniden elini kavrayıp İngilizce şöyle dediğini anımsar, “kozmostan kaçmaya çalışıyorum.” Sonra durak-sayarak, “Bir ışık olmalı... bir yerde... Gül bahçesindeki ışık, dedi Eliot.” *Burnt Norton*'a göndermeyi anlayan Lorentzatos şöyle cevap verdi: “Yolu görüyor musun?” “Hayır” dedi Pound, Lorentzatos'un elini bırakıp öyle durunca. “Tuhaf bir şey...” diye başladı.

“Tuhaf olan nedir?”

Pound dramatik bir biçimde cevapladı: “... Kötünün gücü!” Genç Yunan'ın omzunu tutarak sanki sessiz kalma dürtüsüyle savaşır gibi devam etti: “... Aşağı gidiyorum, altına...” ²⁸ Onu endişelendiren cehennem azabıydı, cennet değil.

Son yıllarında Ezra ve Olga beraber Venedik'te görülebilirdi, zarifteler, Usta palto, şapka ve bastonla, beyaz bıyığı ve serkeş saçlarıyla bilge görünümünde; Olga her zamanki gibi kusursuz ve modaya uygun, tetikte ve mağrur. Pound 87. doğum gününden bir gün sonra 1 Kasım 1972'de saat 20.00'de Venedik'te öldü. San Michele adasındaki mezarlıkta Protestan bölümünde, Stravinsky ve diğer Katolik olmayanların yanına gömüldü. Sağlam bir defne ağacının gölgelediği mezarda sadece EZRA POVND yazıyor.

28 Zisimos Lorentzatos, *From Pisa to Athens: The Case of Pound* (Athens, GA, 1987), s. 97-9.

Seçilmiş Kaynakça

Pound'un eserleri

- ABC of Reading* [1934] (New York: New Directions, 1960)
Antheil and the Treatise on Harmony [1924] (New York: Da Capo, 1968)
The Cantos (New York: New Directions, 1989)
Collected Early Poems of Ezra Pound, ed. Michael King (New York: New Directions, 1976)
The Confucian Odes [1954] (New York: New Directions, 1959)
Confucius (New York: New Directions, 1969)
(Rudd Fleming ile) *Elektra* (Princeton, NJ: Princeton UP, 1989)
Ezra Pound and the Visual Arts, ed. Harriet Zinnes (New York: New Directions, 1980)
Gaudier-Brzeska [1916] (New York: New Directions, 1970)
Guide to Kulchur [1938] (New York: New Directions, 1970)
Impact: Essays on Ignorance and the Decline of American Civilization, ed. Noel Stock (Chicago: Henry Regnery, 1960)
Jefferson and / or Mussolini [1935] (New York: Liveright, 1970)
Literary Essays (New York: New Directions, 1968)
Machine Art & Other Writings, ed. Maria Luisa Ardizzone (Durham, NC: Duke UP, 1996)
Patria Mia (Chicago: Ralph Fletcher Seymour, 1950)
Pavannes & Divigations (New York: New Directions, 1958)
Personae: The Shorter Poems of Ezra Pound, gözden geçirilmiş baskı, Lea Baecheler ve A. Walton Litz (New York: New Directions, 1990)
Selected Prose, 1909-1965, ed. William Cookson (London: Faber & Faber, 1973)
The Spirit of Romance (New York: New Directions, 1968)
Translations (New York: New Directions, 1963)
Women of Trachis (New York: New Directions, 1957)

Pound'un Yayımlanmış Yazışmaları ve Radyo Konuşmaları

- Barry Ahearn, ed., *Pound / Zukovsky: Selected Letters of Ezra Pound and Louis Zukovsky* (New York: New Directions, 1987)
Burns, Philip J., ed., *'Dear Uncle George': The Correspondence Between Ezra Pound and Congressman Tinkham of Massachusetts* (Orono: National Poetry Foundation, 1996)

- Dobb, Leonard W., ed., *'Ezra Pound Speaking': Radio Speeches of World War II* (Westport, CT: Greenwood Press, 1978)
- Gordon, David M., ed., *Ezra Pound and James Laughlin: Selected Letters* (New York: W.W. Norton, 1994)
- Holmes, Sarah C., ed., *The Correspondence of Ezra Pound and Senator William Borah* (Urbana and Chicago: Illinois UP, 2001)
- Mondolfo, Vittoria I. ve Margaret Hurley, ed., *Ezra Pound: Letters to Ibbotson, 1935–1952* (Orono: National Poetry Foundation, 1979)
- Materer, Timothy, ed., *Pound / Lewis: The Letters of Ezra Pound and Wyndham Lewis* (New York: New Directions, 1985)
- , ed., *The Selected Letters of Ezra Pound and John Quinn, 1915–1924* (Durham, NC: Duke UP, 1991)
- Nadel, Ira B., ed., *Letters of Ezra Pound to Alice Corbin Henderson* (Austin: Texas UP, 1993)
- Paige, D. D., ed., *Selected Letters, 1909–1941* [1950] (London: Faber & Faber, 1982)
- Pearce, Donald ve Herbert Scheidau, eds, *Ezra Pound / Letters / John Theobald* (Redding Ridge, CT: Black Swan, 1984)
- Pound, Omar ve A. Walton Litz, ed., *Ezra Pound and Dorothy Shakespeare: Their Letters, 1909–1914* (New York: New Directions, 1984)
- , and Robert Spoo, ed., *Ezra and Dorothy Pound: Letters in Captivity, 1945–46* (New York: Oxford UP, 1999)
- , and Robert Spoo, ed., *Ezra Pound and Margaret Cravens: A Tragic Friendship, 1910–1912* (Durham, NC: Duke UP, 1988)
- Preda, Roxana, ed., *Ezra Pound's Economic Correspondence, 1933–1940* (Gainesville: Florida UP, 2007)
- Qian, Zhioming, ed., *Ezra Pound's Chinese Friends* (Oxford: Oxford UP, 2008)
- Rachewiltz, Mary de, A. David Moody and Joanna Moody, ed., *Ezra Pound to his Parents: Letters, 1895–1929* (Oxford: Oxford UP, 2010)
- Read, Forrest, ed., *Pound / Joyce: Letters & Essays* (New York: New Directions, 1967)
- Scott, Thomas L., and Melvin J. Friedman (with Jackson R. Bryer), ed., *Pound / The Little Review: The Letters of Ezra Pound to Margaret Anderson – The Little Review Correspondence* (New York: New Directions, 1988)
- Sutton, Walter, ed., *Pound, Thayer, Watson and 'The Dial'* (Gainesville: Florida UP, 1994)
- Tryphanopoulos, Demetres P., and Leon Surette, ed., *'I Cease Not to Yowl': Ezra Pound's Letters to Olivia Rossetti Agresti* (Urbana and Chicago: Illinois UP, 1998)
- Walkiewicz, E. P. ve Witemeyer, Hugh, ed., *Ezra Pound and Senator Bronson*

Cutting: A Political Correspondence, 1930-1935 (Albuquerque: New Mexico UP, 1995)

Witemeyer, Hugh, ed., *Pound / Williams: Selected Letters of Ezra Pound and William Carlos Williams* (New York: New Directions, 1996)

Pound'un Eserleri için Rehberler

Cookson, William, *A Guide to the Cantos of Ezra Pound* (gözden geçirilmiş baskı, New York: Persea, 2001)

Gallup, Donald, *Ezra Pound: A Bibliography* (Charlottesville: Virginia UP, 1983)

Henderson, Archie, *'I Cease Not to Yowl' Reannotated: New Notes on the Pound / Agresti Correspondence* (3. baskı, Houston: privately printed, 2010)

Kearns, George, *Ezra Pound: The Cantos* (Cambridge: Cambridge UP, 1989)

—, *Guide to Ezra Pound's 'Selected Cantos'* (New Brunswick: Rutgers UP, 1980)

Makin, Peter, *Pound's Cantos* (Baltimore, MD: Johns Hopkins UP, 1985)

Ruthven, K. K., *A Guide to Ezra Pound's 'Personae' [1926]* (Berkeley: California UP, 1969)

Terrell, Carroll F., *A Companion to the Cantos of Ezra Pound, vols I & II* (Berkeley: California UP, 1984)

Trypanopoulos, Demetres P., and Stephen J. Adams, *The Ezra Pound Encyclopedia* (Westport, CT: Greenwood, 2005)

Pound Hakkında

Bacigalupo, Massimo, *The Formed Trace: The Later Poetry of Ezra Pound* (New York: Columbia UP, 1980)

Barnhisel, Gregory, *James Laughlin, New Directions, and the Remaking of Ezra Pound* (Amherst: Massachusetts UP, 2005)

Casillo, Robert, *A Genealogy of Demons: Anti-Semitism, Fascism and the Myths of Ezra Pound* (Evanston: Northwestern UP, 1988)

Cheadle, Mary Patterson, *Ezra Pound's Confucian Translations* (Ann Arbor: Michigan UP, 1997)

Cornell, Julien, *The Trial of Ezra Pound* (New York: John Day, 1966)

Fisher, Margaret, *Ezra Pound's Radio Operas: The bbc Experiments, 1931-1933* (Cambridge, MA: MIT Press, 2002)

Flory, Wendy Stallard, *The American Ezra Pound* (New Haven, CT: Yale UP, 1987)

—, *Ezra Pound and The Cantos: A Record of Struggle* (New Haven, CT: Yale UP, 1980)

Hall, Donald, *Their Ancient Glittering Eyes: Remembering Poets* (New York: Ticknor & Fields, 1992)

- Hickman, Miranda B, *The Geometry of Modernism: The Vorticist Idiom of Lewis, Pound, H.D. and Yeats* (Austin: Texas UP, 2005)
- Homberger, Eric, ed, *Ezra Pound: The Critical Heritage* (London: Routledge & Kegan Paul, 1972)
- Kenner, Hugh, *The Poetry of Ezra Pound* (New York: New Directions, 1951)
- , *The Pound Era* (Berkeley: California UP, 1970)
- Korg, Jacob, *Winter Love: Ezra Pound and H.D.* (Madison: Wisconsin UP, 2003)
- Laughlin, James, *Pound As Wuz* (St Paul, MN: Graywolf, 1987)
- Liebrechts, Peter, *Ezra Pound and Neo-Platonism* (Madison, NJ: Fairleigh Dickinson UP, 2004)
- Longenbach, James, *Stone Cottage: Pound, Yeats & Modernism* (New York, Oxford UP, 1988)
- Lorentzatos, Zisimos, *From Pisa to Athens: The Case of Pound* (Athens: Domos, 1987)
- Makin, Peter, ed., *Ezra Pound's Cantos: A Casebook* (Oxford: Oxford UP, 2007)
- Malm, Mike, *Editing Economic History: Ezra Pound's 'The Fifth Decad of Cantos'* (Frankfurt-am-Main: Peter Lang, 2003)
- Marsh, Alec, *Money & Modernity: Pound, Williams and the Spirit of Jefferson* (Tuscaloosa: Alabama UP, 1998)
- Meacham, Harry M., *The Caged Panther: Ezra Pound at Saint Elizabeths* (New York: Twayne, 1967)
- McWhirter, Cameron, and Randall L. Ericson, *Ezra Pound, a Selected Catalog* (Clinton, NY: Hamilton College Library, 2005)
- Nadel, Ira ed., *The Cambridge Companion to Ezra Pound* (Cambridge: Cambridge UP, 1999)
- Norman, Charles, *The Case of Ezra Pound* (New York: Funk & Wagnalls, 1968)
- Qian, Zhiaoming, *The Modernist Response to Chinese Art: Pound, Moore, Stevens* (Charlottesville: Virginia UP, 2003)
- , *Orientalism and Modernism: The Legacy of China in Pound and Williams* (Durham, NC: Duke UP, 1995)
- , ed., *Ezra Pound and China* (Ann Arbor: Michigan UP, 2004)
- , ed., *Ezra Pound's Chinese Friends* (Oxford: Oxford UP, 2008)
- Rachewiltz, Mary de, *Discretions: Ezra Pound, Father & Teacher* (New York: New Directions, 1971)
- Rainey, Lawrence S., *Ezra Pound and the Monument of Culture: Text, History and the Malatesta Cantos* (Chicago: Chicago UP, 1991)
- , ed., *A Poem Containing History: Textual Studies in The Cantos* (Ann Arbor: Michigan UP, 1997)
- Redman, Tim, *Ezra Pound and Italian Fascism* (Cambridge: Cambridge UP, 1991)

- Seelye, Catherine, ed., *Charles Olson & Ezra Pound: An Encounter at Saint Elizabeths* (New York: Athena Books, 1991)
- Stoicheff, Peter, *The Hall of Mirrors: Drafts & Fragments and the End of Ezra Pound's Cantos* (Ann Arbor: Michigan UP, 1995)
- Surette, Leon, *Pound in Purgatory: From Economic Radicalism to Anti-Semitism* (Urbana: Illinois UP, 1999)
- Witemeyer, Hugh, *The Early Poetry of Ezra Pound, 1908-1920* (Berkeley: California UP, 1981)

Biyografiler

- Carpenter, Humphrey, *A Serious Character: The Life of Ezra Pound* (Boston: Houghton Mifflin, 1988)
- Conover, Anne, *Olga Rudge & Ezra Pound: 'What Thou Lovest Well . . .'* (New Haven, CT: Yale UP, 2001)
- Heymann, C. David, *Ezra Pound, The Last Rower: A Political Profile* (New York: Seaver Books, 1980)
- Moody, A. David, *Ezra Pound, Poet, vol. 1: The Young Genius, 1885-1920* (Oxford: Oxford UP, 2009)
- Mullins, Eustace, *This Difficult Individual, Ezra Pound* (New York, Fleet Pub., 1961)
- Nadel, Ira B., *Ezra Pound: A Literary Life* (Basingstoke: Palgrave MacMillan, 2004)
- Stock, Noel, *The Life of Ezra Pound* (New York: Pantheon, 1970)
- Torrey, E. Fuller, *The Roots of Treason: Ezra Pound and the Secret of Saint Elizabeths* (New York: Harcourt Brace Jovanovich, 1984)
- Tytell, John, *Ezra Pound: The Solitary Volcano* (New York: Anchor Press, Doubleday, 1987)
- Wilhelm, James J., *The American Roots of Ezra Pound* (New York: Garland, 1985)
- , *Ezra Pound in London and Paris, 1908-1925* (University Park: PSU Press, 1990)
- , *Ezra Pound: The Tragic Years, 1925-1972* (University Park: PSU Press, 1994)

Teşekkür

Çok daha uzun bir çalışmadan kısaltılan bu biyografi Pound'u anlaşılacak isteyeceği biçimde anlamaya çalışıyor; yani mesajı olan bir şair olarak. Bu mesaj çoğumuzun duymak isteyeceği türden değil: Gezegenimiz ona son derece tüketilecek bir hammaddeymiş gibi davranan, kötücül bir Açgözlülük grubunun pençesine gitgide daha çok düşmektedir. Pound'un kahramanca misyonu bu tehlikeye karşı direniş güçlerini harekete geçirecek bir karşı-kültür şiiri inşa etmektir. Açgözlülüğün panzehiri Güzelliktir; anlamsız gevezeliğin, sessizlik; mali kriz ve savaşın, ekonomik reform; adaletsizliğin, protesto. Eserlerini çalışan çoğu kimse ne Pound'un sorunu teşhisine katılır ne de bunun için radikal çözümlerine, konu bu değil. Pound'un amacı başkalarına hoş görünmek değil bize bir çıkış yolu göstermektir. Bunun doğru yol olup olmadığını kararlaştıracak olan okurlarıdır.

Bu kitap, Pound'la ilgili yıllar boyunca süren bilgilendirici e-posta akışı paha biçilemez olan Archie Henderson'ın sürekli yardımı olmadan yazılamazdı. Bu kitap geçmişteki ve günümüzdeki, hayatta olan ve olmayan öğretmenlere borçludur: merhum George Kearns ve Burton Hatlen; Tim Redman, Leon Surette ve Demetres Tryphanopoulos. En ilham verici öğretmen ise Mary de Rachewiltz idi. Ev sahipliği ve bilgeliği benim için kıymetli hediyelerdi. Ayrıca Yale Üniversitesi'ndeki Beinecke ve Muhlenberg College'taki Trexler Kütüphanesi'nin daima yardımsever davranan kütüphanecilerine teşekkür etmek istiyorum. Bir dönem ücretli izin ve zaman içinde birçok yaz çalışma bursu veren Muhlenberg'e, bu projeye kısmen mali kaynak sağlayan, yazmama ve araştırmama olanak veren Wilson Fonu'na minnetarım. Taslağı okuyup çok kıymetli öneriler getiren karım Nicole'a ve Pound saplantıma sabırla katlanan Muhlenberg İngilizce bölümündeki arkadaşlarıma teşekkür etmek isterim. Bu kitabı büyük şair Ezra Pound'un tüm öğrencilerine ithaf ediyorum.

Fotoğraflar İçin Teşekkür

Yazar ve yayıncılar, örnek materyallerin kullanımı ve/veya yeniden üretilme izni için aşağıdakilere teşekkürlerini sunar.

Photos Walter Baumann, izinle yeniden üretilmiştir: s. 13, 23, 39, 100, 171, 211, 218; photos Beinecke Rare Book and Manuscript Library, Yale University, New Haven (Yale Collection of American Literature): s. 6, 17, 49, 58, 81, 87, 89, 101, 107, 116, 151, 182, 186, 206; British Museum, London (photo © The Trustees of the British Museum): s. 51; photo CSU Archive/ Everett/Rex Features: s. 76; Library of Congress, Washington, DC (Prints and Photographs Division): s. 24 (photo Frances Benjamin Johnston – Frances Benjamin Johnston Collection), s. 28, 123 (George Grantham Bain Collection), s. 139.

Konfüçyüs hayranı barış aktivisti, vatan haini, faşist ve şair... Yoksa akıl hastası mı?

Modernizmin en etkili şairlerinden Ezra Pound'un tartışmalı kişiliğine kayıtsız kalmak olanaksızdır. Cömert editoryal katkılarıyla desteklediği şair ve yazarlar arasında Joyce ve Eliot gibi dev isimler vardır. Pound olmasaydı modernizm edebiyatta bunca etkili olmayabilirdi.

"Şairler şiirleriyle düşünürler; şiir aynı zamanda tarih ve dünya hakkında düşünmenin bir biçimidir" diyen Alec Marsh bu kitapta Pound'un yazılarını, mektuplarını, şiirlerini ve başyapıtı *Kantolar*'ı bu düşünme biçiminin örnekleri olarak ele alıyor. Pound'un yer yer karanlık yapıtını olduğu kadar, çoğu kez öfke uyandıran görüşlerini, siyasi tavrını ve kişiliğini de bizler için "anlaşılır" kılıyor.

Zaman Pound'un siyasetini mahkûm etti ve onunla birlikte şiirin çoğu da gitti. Bunun başlıca nedeni şiirin başarısız olması değil, okurların Pound'u anlamaya daha az hevesli olmalarıdır, çünkü ne bulacaklarından korkmaktadırlar.

ISBN 978-975-08-3400-4

20 TL

9

789750 834004

